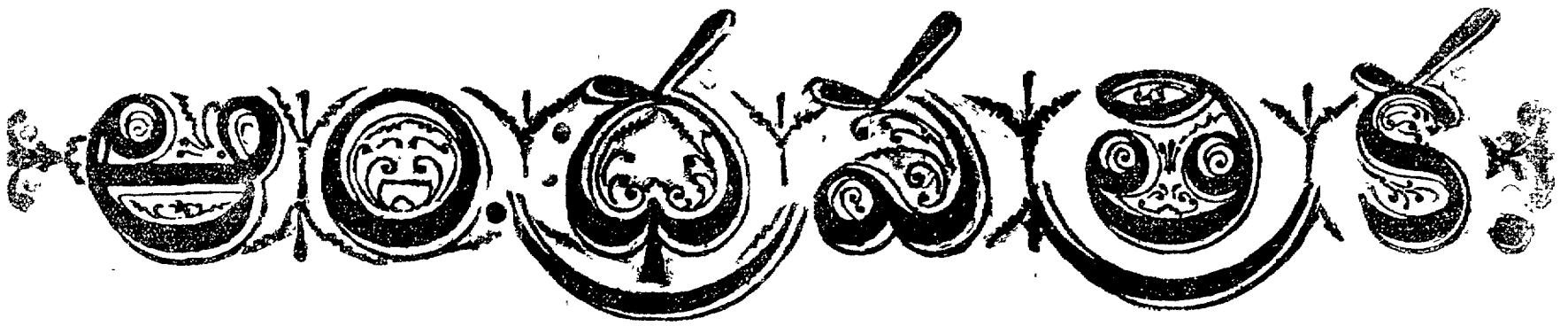

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

ప డ ప త్ర క 1-3 U-1-6

Telephone No. 544.

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

311015

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 16-వ తేది శనివారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శ్రావణమాస బహుళ ద్వితీయ ౨.

No. 117
సంచిక ౧౧౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు.

అప్పు గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ

నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల బారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

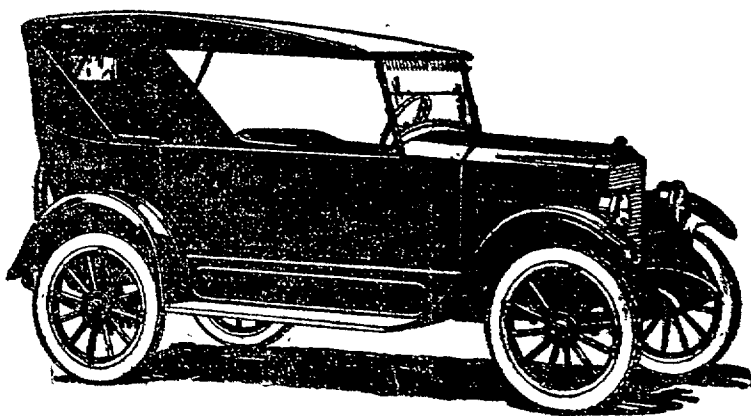
ఈమందును దుద్ధగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి

మిక్కిలి సరసమైనబండి

చిక్కు లేమియు లేనిది.

టూరింగు మాడల్
ధర ర్పు 3250

మద్రాసున ఖర్చులులేక యివ్వబడును.

క్రొత్త రగ్బీ టూరింగు కారు.

అందమైన రేడియోలుగలిగి మిక్కిలి గంభీరముగా నుండును. సాగవై పానెట్, కీర్లు అగపడుతుండా ఆమర్చబడినది. కొక్కిలు, ఎంకరకమ్మలు, అల్పినియముగుంతు మొదలగునవి కప్పును విడదీయుటకు అమర్చబడినది. క్రొత్తమాదిరి ఇనుపచట్టము డ్రైప్ పైపు హెడ్ లాండ్రలు, మురికినీళ్లు వైన పడకుండుటకై రేడియోలురు మొదలగునవికూడా గలిగి మిక్కిలి సాగుగా నుండును. తిలుపులఅంచు ముందుకువచ్చియుండి మాయునప్పుడు ఒకదానిపై మరొకటి పడుటచే సౌకర్యముగాను, కబ్బము లేకయు నుండును. ఒక మనిషికి రోల, భుజ ములనుకప్పు టోపి, బెప్పితెరలు, ప్రక్కతెరలు తలుపులకే ఆమర్చబడియున్నది. గాలిలోన ప్రవేశించకుండునట్లు ప్రస్తుత మోడరుప్రకారము తిగిచుచున్నది. పూర్తి పరిశ్రమలబోర్డు గలిగి భేదము సృష్టముగా తెలుపునట్టి ఆకృతి గలదు.

వివరములకు వ్రాసిన తెలుపబడును.

మిక్కిలి తక్కువధరగలది, నియమములను అనుసరించి హద్దుమీరక రయాగుచేయబడినది.

దక్షిణఇండియా, మైసూరు, హైదరాబాదు, మొదలగుచోట్లకు పోల్ ఏజెంట్లు.

SPENCER & Co. Ltd., MADRAS.

UP-COUNTRY SUB-AGENTS :

Spencer & Co. Ltd., Bangalore, Coimbatore, Madras, Coorg, and Waltair. W E Hooper, Wellington Alliance Motor Co. Trichinopoly. Aerial Transport and Ropeway Co, Kottayam. T. N. Motha & Sons Trivandrum.

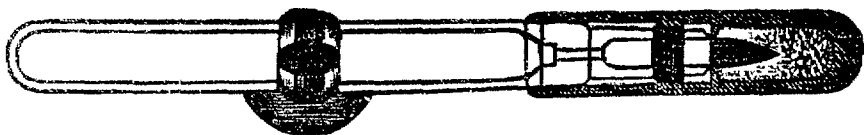
M E. Sheriff & Co., Salem.

K. Peraiya, Cochin.

నెల్వ్ ఫిల్లింగు

“ఆ గేట్”

ఫ్రంట్స్ వేనా

పాకాటెన్ పెన్ ప్రశంసనందు, నూతనఫక్కి అని చెప్పవచ్చు ఈ “ఆ గేట్” కలము, అమెరికా ఆఫ్ ఫిల్లింగ్, మొదలగు ఖండములలో వివిధగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడప్పుడు మన హిందూజాతీయమందు నూతన మిక్కుటముగా జనాదరణను పొందుచున్నది.

సాధారణమయిన “ఆ గేట్” కలము

మామూలుగా ఉపయోగించుటకు ఉత్కృష్టపాతీకి బదులు “ఆ గేట్” గాజుపాతీ నువ్వయోగించుట యద్భుతమగు నూతన భావము. ఒకటూరి పిరాలో నుంచినయెడల అందు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును. (2957)

మైలాపూరు

విక్టోరియా డిపో,

మదరాసు.

డాక్టరు, జీ. బి. గారి సుగంధనస్యము

అంగుళములదెల్ల శరన్నును, ఇంగుళములయందెల్ల నయనమును, ప్రధానము అను విషయము సుగంధనలకును తెలిసినవయమే కదా! ఈ రెండింటియందును కలకు వ్యాధులు సాధారణముగా ప్రాణహాని లిగింపవచ్చును అని

వ్యాధిగ్రస్తునిజన్మమును నివృత్తియొకముగాఁ జేసి యామరజాంతమును బాధించుచుండును. ఇట్టివ్యాధులకు హానికీ తీసికొనుచుండు లనేక నువ్వయోగించుటచు వచ్చి నవి గాని యవి యావ్యాధులను నివారించు లేక పోవుటయే గాక రసవిషకంఠకాయలు చేరినవిగా నుండుటచేత తుదకు శేషశోగ్యము సంభవించెడివియనిగాఁగూడ నేర్పడినవి. తరువాత వైద్యులకును పట్టును నవశాగరికులచేత మంచివైద్యముగా తీర్చి నివరించు యట్టి మునుముకూడ ననేక మిచ్చు దుపయోగించుటచున్నది. గాని అవి నూతనంత ప్రయోజకరములుగా గ్రహించుటకు లేదు.

ఈ సందర్భము లన్నియును యోచించిచిరకాలము కరి క్రమచేసి యాయుర్య చాంగిలేము యూహానివైద్యములం దారితే లోకోకకారాధమై తమనర్వస్యమును వినియోగించుచున్న డాక్టరు, జీ. బి. గారి సుగంధనస్యమును కనిపెట్టిరి.

ఇదివరకే లోకముందరిటను వ్యాధులు చేయబడి నువ్వయోగించుట మేము విశేషింపజూపింపవలసిన పని లేదు. ఒకసారి యావయోగించినయెడల దానియొక్కవృద్ధిగలము నడియే స్థాపింపగలదు. దీనిచే వ్యాధిగ్రస్తుని గాంచి శుభ్రజ్ఞతాత్పర్యముగా గొప్పవాయన కొలదివాయన పంపిన యోగ్యతావైదిక లెక్కకు మిక్కిలిగానున్నది.

ఈ సుగంధనస్యము నువ్వయోగించుటకు మెదడు, నువ్వు, కన్నులలో నుంబంధించిన నువ్వయోగించుట నయాలముగా నకించును. పీకనము, ఒంటిలెనొప్పి, తలలోనిపోటు, బలదోషములు, మొదలైన, కంఠమునకు వైద్యుల గాఁ వ్యాధులకును ఈ సుగంధనస్యము పెట్టెడి ఛిత్తుము. ఇట్టి గుణవిషయము గలిగి యింతకులభముగా వికయించుటకు నావధ వివిధపు యత్నియొకటి లేదు. చిరకాల ముంచిన ఇదే సుగంధ విశేషమువలన, పొడి యాభ్యాసము లేనివారికి నవీత మిది హితవుగా నుండును.

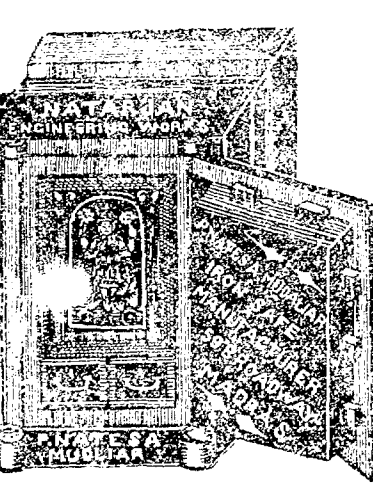
సాధారణముగా పొడివేయవార తీ సుగంధనస్యమునకట్టి రెండుసారులు ఉపయోగించినయెడల, ఇది సాధారణపు పొడి గం, గలి సాదు ఉపయోగించినంత పనిచేయును. కాలవా మెగల సాధారణపు పొగాకు పొడిలో నీ సుగంధ నస్యము పోచిటికీ కలిపినయెడల నా పొగాకుంతయును మిక్కిలి పంపుకంత మగును.

బుడ్డి గ కి అ. ర వి. పి. ఖర్చు అ ర డజన్ గ కి రూ. ౨-౦-౦. వి. పి. ఖర్చు ౦-౦-౦

(1189) అంగ్ల లేక ఆంధ్రభాషలో విలసము వివరముగా వ్రాయవలెను.

విలాసము:- గురుబనన అందు కంపెని లిమిటెడ్, పోస్టుబాక్సు 510 మద్రాసు.

న ర న ము దృ థ మై న ది న మ్మ క మై న ది.

యిప్పుటి మోస్త్రప్రకారము బాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుపపెట్టెలు ఈదిగున తెలుపబడిన వారివద్ద ఆమృతమునకు సిద్ధముగాయున్నది. బాంతులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కోఆపరేటివ్ సంఘములు మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి. (1429)

పి. న టే శ మొదలియార్, ఇయపెట్టెలు చేయువారు, ప్రాచైటా, 59, బ్రాడే, మద్రాసు.

నటరాజన్ ఎంజినీరింగు వర్కుసు. ఐరన్ అందు బ్రాస్ ఫౌండర్లు ఆయిల్ ఎంజినులు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగువివిధ రిపేరు చేయుటయందు సమర్థులగువారు. రై నుమిలుకు కావలసిన సిలండర్లు, సాఫ్ట్ గు, నట్టులు, నడవముగా యివ్వబడును. నుబ్బరామప్పిల్లెప్పి, పెరునామకన్ చేట, మద్రాసు. మెషినులకు సంబంధించిన భాగములన్నియు ఆర్డరు యిచ్చిన క్రితమునే యివ్వబడును. ఈ త్రరమును వ్రాసి బదులు వ్రాయవచ్చును.

వెలన్నల్పము! ఫలమత్యధికము!! ప్రతియొక్కరుతప్పక వాడతగినది!!

సాగ్యపు కెంకటాచలపండితులు వారి లోకామయవార కస్తూరిమాత్రము:- ఈ దివ్యవృక్షము మిక్కిలి విలువవైనకస్తూరి, తుండుమపువ్వు, పచ్చకర్రువర్షము, అమూల్యమైన వనమాలికలుచేర్చి తయారుచేయబడినది. ఇంత విలువల డైవ్యమువీడవారు మొదలు భాగ్యవంతులు వరకు కష్టములేక కొనుటకై 250-300 మూత్రలు గల బుడ్డి 1-కి ధర 0-4-0 కే యివ్వబడుచున్నది. 6 బు 1-4-0. చా కొంగు. పోస్టుభాగ్యవేడు. బిడ్డలు మొదలు పెద్దలవరకు సాధారణమైన వ్యాధులన్నిటికీ అనుపానధేదములతో వాడవలెను. ఇవిగాక ఈ దిగువ తెలుపబడినవి ఆత్యద్భుతమగు గుణమిచ్చును.

వృష్యరాజసాయనము:- బలహీనము, రక్తములేనివారు, నిశ్శక్తులు, జ్ఞాపకశక్తిలేనివారు, అతి కాకమొదలగు వ్యాధులు కలవారి కిదియోమహానామకాశి. వైద్యాధులను తుదుర్బుటయేగాక మంచిన కృత్రిమ, అద్భుత మైన ధాతువృద్ధినికలిగించును. 2-0-0

మహాభృంగములకలైలము:- కండ్లుమంట, నిద్రలేమి, మనస్సును వ్యాధులము, వికృత తలనొప్పి మొదలగు పనిచేయవలెను మొదలగు శిశో, శీతకోగములను తప్పక తుదుర్బుట. 0-8-0

దగ్ధవరహాదీ:- ఎట్టికము తీట, పొడ, ఎంతకాలము నుండియున్నను మూడుపూటలలో మాడిపోవును. 0-4-0. కా గోశాంజనము: కండ్లలో ఎటువై, నీళ్లుకారుట, నునక గాయములు, కండ్లనొప్పి, కండ్లమంట మొదలగువిషయములకును 0-8-0

చా డైవ్యములన్నియు ధరస్వల్పము, ఫలమధికము. దీనినిజను ఒకసారి మాడొపధములు కొనినవారికే తెలియును.

సాగ్యపు కెంకటాచలపండితులు, వైద్యకాలాధికారి, ప్రధానవైద్యులు. 1

(594) శ్రీ సీతారామవైద్యశాల, మైసూరు.

ఫౌంటెన్ కలములు

“విలో” స్టేట్ ఫౌంటెన్ కలము మిక్కిలి మేల్తనది నమ్మకమైనది ధర మిక్కిలి స-సము గు 7-0-0 “వాటర్ మన్స్” ఐడియల్ 8-0-0 “క్లాక్ బ్లడ్” 8-8-0 “హార్మోనీక్” 2-12-0 వెండిస్లప్పు 0-12-0 సాధారణ క్లిప్స 0-8-0 గిరిబ్రదర్లు, తిరువళ్ళిక్కేణి, మద్రాసు.

రత్న పురుషలేహ్యం

శుక్లనవ్వును పోగొట్టి బలముకలుగజేయు అద్భుతలేహ్యము. ఏకారణముచే సంభవించిన శుక్లనవ్వుమైనను పారదోలు ననిత సేవలు-కొనియాడుచున్నాడు. ఈ లేహ్యమువల్ల మేమా మువల్ల వచ్చిన దగ్గు మొదలగు రోగములు మూత్రికోగములు కూడ తగ్గును. డబ్బి రు 8.4 0 లు.

శగలేహ్యం విజాతి శగలేహ్యం తిప్పక తుదుర్బుట పథ్యములేను. డబ్బి రు 1 8-0 లు. ఆయుర్వేదవైద్య అంగం వెంకటాచార్యులు అందుకున్న, ప్రాచుర్యము. పట్టాభివామ వైద్యశాల, రాయవరం, గోదావరిజిల్లా. (118)

ప్రతాప సూరి మాత్రలు

ఘాటును సువాసన గలవి తాంబూలములో గాని విడిగాగాని పువ్వుకొనిన, అశోక్లము, వాయువు, జలుబుబుష్టుము, సన్నిపాతము, దగ్గు, ఉబ్బునము, కలరా, క్షేర, విషజ్వరములు, శీటికోషములు మొదలగు వ్యాధుల కిది వైద్యమువలె పనిచేయును. 250 మూత్రల సీసారు 0-4-0 డజన్ రు2-0-0 వి.పి.ఆ.రె. పి. శి. న. అందు కంపెనీ. వెరిజేపి. (నెల్లూరుజిల్లా.)

BORAX - LEMON SOAP.

బోరక్సు నిమ్మనబ్బు

శరీరమునకు మృదుత్వము, చల్లకదనమునిచ్చును. సువాసనగలదు. 10 తులముల బిళ్ల 1 కి ఖరీదు 0-2-0 30 తులముల కోపు ఖరీదు 0-5-6 1 డజను 1-5-0, గ్రోసు 15-0-0 కర్పూరపు సబ్బు 0-8-0, కార్పాటికు 0 8-0 Agents Wanted. ఏజంట్లుకావలెను. (1448)

R. Venkatappiah, Proprietor.

కృష్ణానబ్బుకంపెనీ, మచిలీపట్నం.

SIGHT RESTORED
A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure; absolutely safe; highest testimony. Particulars free. L. M. SELLER, D. Samta (Bengal).

SANTI OIL
Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discoloring, no bad smell. Particulars free. Correspondence confidential. HEALTH HOME, D. Samta (Bengal).

చ మ త్కార గణితము.

ఈ గ్రంథములో చమత్కారగణితము, విశితగణితము, ౨-వగణితము, మనోగణితము, శ్రేతగణిత సమస్యలు, చిత్రములు, అద్భుతములు, చిత్రములు, చిత్రములక్షణము, యంత్రములు, కిమానులెక్కలు, గణితాంధానము గలవు. మంచిగాను, మనోబలమును, తెలివిన వృద్ధిచేయు రసవంతములైన చిత్రవిచిత్రలెక్కలు ఇందులో నున్నవి. ఈ గ్రంథము చదివిన గణితమునం దనమానజ్ఞుడయి, చమత్కారమును, యంత్రము తెలివినము కలుగును. ప్రతివానిదగ్గర నుండవలసిన పుస్తకము. దీనికల రు 1 య. వి. పి. చాట్ల ఆ రి. 6 ప్రతులు రు 5 లు. విలయువారు:- పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, (2118) ఓంగోలు, (గుంటూరు జిల్లా) అని వ్రాయవలెను.

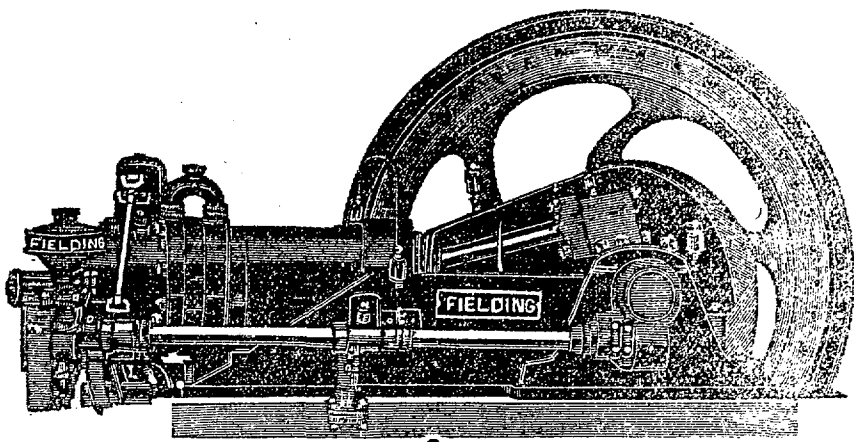
“ ఫీల్డింగు ”

ప్రసిద్ధి కెక్కిన క్విక్ స్టార్టింగు

వేటెంటు శమిడిశల్ క్రూడు ఆయిలు యింజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

యీ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేవరై జరు చల్లని స్థితిలో నుండగనే ప్లాట్ట కాగలదు.

యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతో నైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. క్రూడు అయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును, యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:—

టెలెఫోన్

నెం 690 రు.

డి. యల్. శాస్త్రి అండు కో.,

పోస్టు బాక్సు

నెం 203 రు.

12, తంబుకెట్టిపేటి, మదరాసు.

యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

(1540)

హెడ్ ఆఫీసు మద్రాసు [స్థాపితము 1906]

“యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరన్సు కంపెనీ” చేయుచున్న పనిని గురించి కొన్ని అభిప్రాయములు.

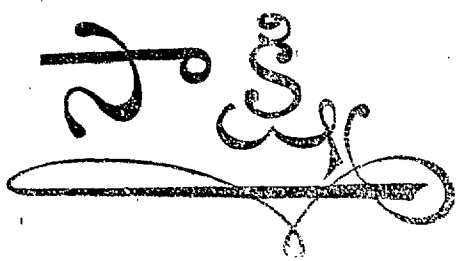
“ఈ హిందూదేశీయ భీమాకంపెనీ నిజముగా జయముగాంచిన వాటికింద ప్రస్తుతము చేర్చ వచ్చును”-“ఇన్సూరన్సు అబ్జర్వర్” లండను.

“స్వదేశీ భీమాకంపెనీలలో మిక్కిలి తెలివితోను పోడిమితోను వ్యాపారమునడపుచుట్టిబహు కొద్దిగా గలవు అందులో యిదియొకటి” “ఇన్సూరన్సు అండు ఫైనాన్షియల్ రికార్డు” లండను.

కడకటిసారి 1000 కి. రు. 75 లు చొప్పున బోనస్సుయివ్వబడినది. ఏజెంట్లు కావలెను:— కి. మి. నను, జీతము ధారాళముగాయివ్వబడును. ఆంగ్లజిల్లాలకు ఈ దిగువ విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

కామరాజు శ్రీనివాసరావుగారు, ఆంగ్లజిల్లాలకు ఛీఫ్ ఏజెంట్, శ్రీకృష్ణవిలాసము, గుంటూరు, లేక కె. ఎస్. గోపాలయ్య, మేనేజరు,

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి

ఇదియొక యశ్వార్థ మైన గ్రంథరాజము. కథ గాదు. కల్పనముగాదు. ప్ర బంధ మాత్రమే గాదు. పు రాణోపాఖ్యానసంబంధమునలే గాదు. చిత్రమున గ్రంథము. చదువుడు! చదివి యునం

మొదటిభాగము 2-0 0
రెండవభాగము 2-0-0
మూడవభాగము 1-8-0
నాల్గవభాగము 1-12-0

దింఛుడు!! తెలుగుభాషలో నిదివఱకున్న డిక్ట్యోనరీలను చూచి యెఱుంగుము. జంఘాలకాస్త్రీ, కాలాచార్యులు, బొబ్బయ్య శేట్టి, వాణీదాసుడు, సాక్షి అను విదుగురుసంఘము. ఈసంఘముచే చర్చింపఁబడు విషయములు బహు సమ తాత్రముగ నుండును. మొదటిసారి చివరవఱకును కడుపు చెక్కిలగుటలు నవ్వు వచ్చుచుండును. ప్రయాణము చేయునపుడు - ఏమియుం దోఁపకుండనవచ్చును - అనేక విషయములు దోసికొనగోరునవచ్చును - బాలురకు, యువకులకు, స్త్రీలకు, శ్రీలకు చదువులు కంపనగ్రంథ మింతకన్న తెలుగులో లేదు. ఒకమాట చదివినవా కీగ్రంథమును మఱియు. మనోహరమును ప్రాణగంధిరము నను కైలి కుదుర్చుకొనుటకు విద్యార్థుల కింతకన్న సుపయోగకరమున గ్రంథము లేదు. జంఘాలకాస్త్రీ యుపన్యాసభోరణి, కాలాచార్యుల రచనానైపుణి, వాణీదాసుబంధుర ప్రబంధరచనాశక్తి సాక్షి విషయ నివేదనానైపుణి, అభిప్రాయసమంజసత చదువదగినవి. ప్రతియొకఁడు, ప్రతిఒక్క రాష్ట్రమున ఈగ్రంథము చదువదగినది. ఒకయొడ సంతాపకావ్యము - ఇంకొకయొడ పాత్రీవిలసనైపుణి - మరియొకయొడ అపూర్వవర్ణనా గాంధీర్యము - చదువరుల కింతయో సంతస మొనంగును.

జలయువారా:—

పానుగంటి రాజారావు, విరావురం గోదావరిజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఆగస్టునెల 16-వ తేది శనివారము

(1) ధాన్యములు

కవియాల బా 1-కి రు 85-0-0	మొదలు 45-0-0 నుండి
లియ్యము బస్తా	మొదలు నరకు
మనుమ తేనాలి ,, ప 48 గలది రు 14-0-0	14-8-0
నెల్లూరిది ,, డిటా ,, 16-8-0	17-0-0
డిబ్బి ,, డిటా 45 గలది ,, 16-8-0	17-0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8-12-0	9-0-0
నవ్వులు ,, ,, 20-0-0	22-0-0

(2) పప్పు ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	రు 11-0-0 రు 12-0-0
మెగలు ,, డిటా ,, 12-4-0	12-8-0
మెగలు ,, డిటా ,, 12-12-0	13-0-0
మినుములు ,, డిటా ,, 13-0-0	15-4-0
ఉలము ర 164 ,, ,, 9-4-0	11-4-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులు నూనె బా 1-కి	రు 170-0-0 175-0-0
నెయ్యి మ 1-కి	,, 14-0-0 26-0-0
కొండాపునం కేరునెనకవచ్చుబా 1-కి	,, 60-0-0 62-0-0
యితర ప్రదేశము ,, ,, 55-0-0	58-0-0
కేరునెనకనూనె గానుగ బా 1-కి రు 145 మిషకానూనె 128	
అమడము నూనె బా 1-కి	రు 180-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 205-0-0 210-0-0
కూరపసుపు ,,	రు 140-0-0 160-0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరుది)బా 1-కి రు 105-0-0	140-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమండు ముఖం 1-కి రు 45, 10	
కాశనానీ పాయకట్టు ,,	రు 60, 10
తెల్లము బా 1-కి	రు 8-0-0 60-0-0
తిరికపండు బా 1-కి	రు 80-0-0 49-0-0

(5) ఇనుము

కట్టలు రఖం బా 1-కి	రు 83-0-0 86-0-0
చదరం ,,	రు 83-0-0 87-8-0
రవుండు ,,	రు 82-0-0 87-8-0

(6) లోహములు

కెండి 100 కులంబు	రు 78-0-0 81-12-0
బంగారము, కులము 1-కి	రు 24-8-0 25-0-0
శుభరస 1-కి	15-8-6
ఇక్కి బా 1-కి	రు 265-0-0 270-0-0
రాగి డిటా	రు 305-0-03 310-0-0
అస్సా చక్కెర బ 1-కి	రు 41-0-0 41-4-0

(7) రంగులు అలిజరైను

అత్తకప్పుడు	20 డిగ్రీలు	రు 80-0-0
కొట్టి కప్పుడు	డిటా	,,
సింఘం	డిటా	,,
4 రుగం	డిటా	,,

(8) దూది

బొండా వెస్తు బాయివ 1-కి	రు 820-0-0
-------------------------	------------

(9) నూలు

కోయంబుత్తూరు నెం 1 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8-12-0
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8-8-0
పుష్పూరు యేము నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8-12-0
అహనుదాబాదు నెం 1 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 9-3-0
డిటా నెం 14 డిటా	రు 1-2-0
మోలాపూరు నెం 20	రు 12-3-0
జపాన్ నెం 20	రు 12-4-0
,, ,, 40 ఏ తేటిలు ఆయినను	రు 15-14-0
గోకాకు నెం 12 1/2	రు 10-0-0
వడ్డాక్ నెం 24 1/2	రు 12-4-0

నక్సన్ దంతచూరము

నోటిలోని పరిశుభ్రము, ధులను మాన్యును పండ్లనొప్పులు, ఇనుగ్గలో నెత్తురు చీముకాటులు నాచులు దీనివలన స్వస్థమగును. నాలుకమీది పొక్కులు తొలగను. ఇది స్వచ్ఛదేశ ముగియల మొదలనుగోరు కౌను ప్రయోగము లేకుండా చేయవచ్చును. 1 పన్నె 0-2-0 3- ఎస్. న్యూమెంట్ బాక్స్. ధర 1-4-0 1191 నెం. 1 ఎ. ఆలంగాతా పిల్లపేటి తిరువల్లికెడి మద్రాసు.

మంచితరుణము! గొప్ప రైన్ మిల్లు లాటరీ త్వరపడుడు!!
రూ 1,00,000 లకు లాటరీ. టికెట్టు 1-కి రూ 5 లు మాత్ర మే. 20,000 టికెట్టు.

గవర్న మెంటువారికి తెలియబడినవివాదట లాటరీమూలముగా విక్రయించుచున్నాను.

లాటరీ వేయబడు ఆ స్తివివరము:—గోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురము తాలూకా కొమరిపాలెంలో నాతాలూకు య 2 సెం. 69 భూమిన్నీ, అందులో నున్న 20 అ. + 6 అ. పైజగల కార్మిక్స్ యిలరు, 11" + 19" + 30" గల మార్బల్ గ్రాఫ్ కాల్య కాంపాండు ఇంజను, 3 పెల్లెట్లు, 2 కోసులు, 4 హల్లర్లు, ఎర్రపేట్లు, జల్లెట్లు, పాప్టింగులు, పుల్లీలు, వీటికి సంబంధించిన బిల్డింగులు, గోడౌన్లు, కలిగియుండి మంచివర్క్సింగు ఆర్డరులో నున్న రైన్ మిల్లున్నా.

సౌకర్యములు వగైరా:—సరుగు మిల్లు కోజు 1 కి 12 గంటల చొ॥ పనిచేసినయెడల 600 బస్తాల ధాన్యం బియ్యముగా తయారు కాగలవు.

ఈ మిల్లు కాకినాడ కాలనగట్టుకు చేరియుండి ధాన్యముపంటకు సుప్రసిద్ధమైన అనేక గ్రామములకు సమీపముగా ఉండడమే కాకుండ, అనపరీ రైల్వేస్టేషనుకు 3 మైళ్లు-రములోనున్న బిక్రవోలు రైలుస్టేషనుకు 4 మైళ్లదూరములోనున్న ఉండి యున్నది. సడలమీదనున్న రైల్వేమీదగానున్న కాకినాడ రాజమండ్రి వగైరా పెద్ద పెద్ద పట్టణములకు సుకుల పంపుటకుగాని సడరు పట్టణములనుండి సరకులు తప్పించుకొనుటకు గాని అన్నివిధముల సౌకర్యములను కలిగియున్నది.

ఇతర సేవయములు:—లాటరీవీషయమైన న్యవహారములు యావత్తు నాతర పున నూదుటకు క్రొవ్వురైన్ కృష్ణారెడ్డిగారిని లాటరీ మేనేజరుగా ఏర్పాటుచేసియుంటిని. వారివలన యందువిషయమై జరిగింపబడు యావత్తుచక్కలకు నేను బాధ్యుడనై

యుండును. గాన టికెట్టు వలయువారు సడరు కృష్ణారెడ్డిగారికిగాని వారి వలన నియమింపబడిన యేజంట్లవద్దగాని స్వయముగా గాని మనియార్డరుద్వారా సొమ్ముపంపిగాని పొందగలరు.

లాటరీ టికెట్టు యావత్తు పూర్తి అయినవెంటనే లాటరీ కలుపుతేది ఆంధ్ర ప్రదేశ్, స్వరాజ్య, ప్రతికలలో ప్రచురముచేయించి తగుపెద్దమునుమ్యలయెడట లాటరీ కలిపియొల్లబడును. వసూలైన సొమ్ములో ఖర్చులు పోను మిగిలినసొమ్ము రామచంద్రపురము కోఆపరేటివు బాంకిలో డిపాజిటుచేయబడును.

గెలుపుపొందినవారికి వెంటనే పోస్టుద్వారా తెలియబరుపబడును. పైని ఉదహరింపబడిన పత్రికలలో కూడ ప్రచురింపబడును. ఆవెంటనే 15 రోజులలో వారి స్వంతఖర్చులపైని క్రమమైన దస్తావేజు నావల్ల వ్రాయించుకొనవచ్చును. సడరు దస్తావేజు రిజిస్టరీ కాలకుండు సడరు మిల్లుకు సంబంధించిన దస్తావేజులు క్రమక్రమం యివ్వబడును.

పైన నుదహరింపబడిన వివరములుగాక యితర తివ్రీశీట్లు కోరువారు కొవ్వూరి కృష్ణారెడ్డిగారివల్ల గాని వారివల్ల ఏర్పరుపబడిన యేజంట్లవల్లగాని తెలిసికొనగలరు.

లాటరీ టికెట్టు అమ్ముటకుగాను కమిషన్ ఏజంట్లు కావలెను. సరసమైన కమిషన్ యివ్వబడును. ఏజంట్లుగా పనిచేయువారు మంచి లాభమును పొందుటకు యిదే మంచితరుణము గాన లాటరీ మేనేజరుగారికి వ్రాసిగాని వారివద్దకు వచ్చిగాని వరతులు యేర్పరచుకొనవచ్చును.

కొవ్వూరి కృష్ణారెడ్డిగారు }
లాటరీ మేనేజరు,
కొమరిపాలెం. (గోదావరిజిల్లా)

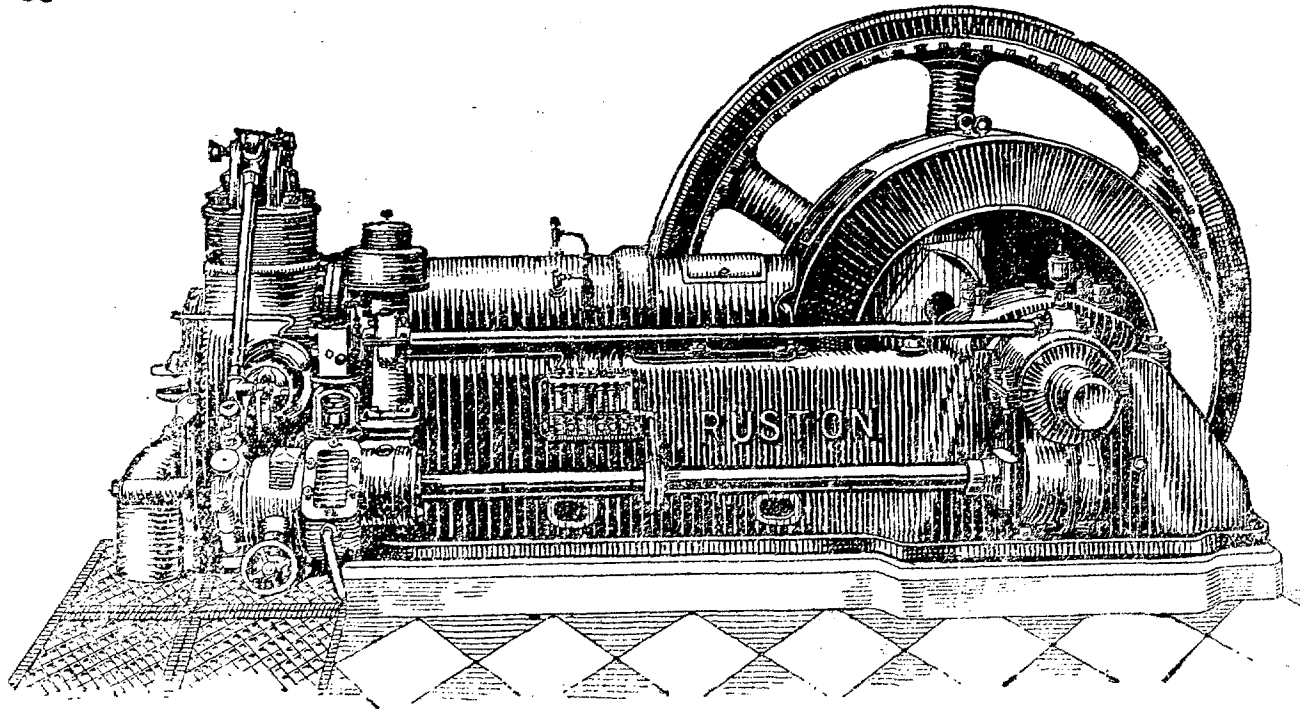
వడాల అమ్మి రెడ్డి,
కొమరిపాలెం.

ది రస్ట్ న్ క్రాడ్ ఆ యి ల్ ఎం జి ను

ప్రస్తుతము బజారులోనున్న ఆయిల్ ఎంజిను లన్ని టికంఠెను మిక్కిలి పోడిమిగలది. తత్క్షణమే కదులును. హాట్ బంబ్, స్టవ్, మాగ్నెటా, మున్నగునవి లేవు

పోయ్యికి మిక్కిలి సరస్వమైన నూ నె చాలును. కొద్దినూ నెతో పనిచేయును. చతురత ఏమియు ఉండ న వ స ర ము లేదు.

నెం ఎ 4512 రు, చిత్రముగల మా క్యాటలాగుకు వ్రాయుడు (388)
మద్రాసులో ఫోత్ ఏజంట్లు, మాస్సి అండుకో లిమిటెడ్, ఎంజనీర్లు, తపాల్ పెట్టె నెం 60, మద్రాసు.

సంగీతము - కంజీరా

(హరినాగభూషణము గారు)

జూలై 19 వ తేదీ కృష్ణాపత్రికయందు నే నీ పైకిరిక క్రింద నొక వ్యాసము ప్రకటించితిని. అదియే తిరిగి 11.8.24 తేదీగల ఆంధ్రపత్రికయందు బ్రతికాధిపతులు వారియంతట హారే ప్రకటించి నాకృతజ్ఞతకు బాతులైరి. ఈ వ్యాసముమీద 9.8.24 తేదీని శ్రీ పల్నాడు నూర్యనారాయణరావుగారు 11.8.24 తేదీని శ్రీ తేజహ్రాడి భగవంతురావుగారు ఆంధ్ర పత్రికయందు ఖండము ప్రకటించిరి. ఈ ఖండములు భావా విషయంబున రెండుగనున్నవి. కాని భావమందు నొకటి సాధు యని చెప్పదగియున్నది. ఇక భావావిషయమం దొకటి సాధు ప్రయోగభూయిష్టమును రెండది కర్మశపదగర్భితంబును అయి యలరెడిని జ్ఞి ఇట్టి భేదసామ్యంబులకు గారా మరయు వాటి గోచరింపగలదు కాని యట్టికారణములతో మనకు ప్రసక్తి లేదు.

వెండియు నావ్యాసమునకు ఖండము వ్రాయడగువా రెవరిని యాలోచించిన ఆవ్యాసవిషయక ఫలాఫలగుల, లాభా లాభముల, బాంధవ ప్రసన్నగియకులుగాని ప్రసిద్ధ కంజీరా వాద్యముగాని అయియుండునని యెంచుదును. అట్టివారెవ రును నావ్యాసమును ఖండించుచుండలేదు. ఈమాట నేనంటినని ముందట్టివారు బదుల్యదురుకేమా చూతుముగాక! అట్టివారి వ్యాసములు వచ్చునెడ నట్టిపండితులకు చగురీతని ముందు సమాధానము సెప్పగలను. ఇప్పటిఖండనలకు దగిన నాయుత్త రము వినుండు.

పూర్వపక్షు లిద్దఱును నావ్యాససారాంశముల సర్వము చేసికొని గాని వ్యాసాంతర్యములకు నాభావముల యథా రూపంబును దిలకించిగాని యుండియున్నట్లు గన్పట్టును.

నా 'వ్యాసములో' "అనుకరణము, శాస్త్రజ్ఞానము, గురూపదేశము, స్వానుభవము" అను విషయములగూర్చి స్థాని పులకంబుగ జర్పించిన యుపక్రమోపసంహార వాక్యసమాజముల (Paras) మీద గమనించుచుండలేరి. "ఉపక్రమోపసంహార పరామర్శలు" అను మాడువిషయములపైన సమగ్రంబుగ గమ నింపుచున్నప్పుడు న్యాయ మునది. కాని యిచ్చటికిన్ని మాటల, నచ్చటి కొన్నిమాటల, సంగ్రహించి యందుపైని ఖం డనము వ్రాయుట సమంజసముగాదని సంప్రదాయజ్ఞులకు చెలి యనివిషయము గాదు.

1. నావ్యాసములోని సారాంశముల సంగ్రహంబుగ జెప్పి వానిపైని ఖండనలకు బ్రత్యుత్తరమొసంగెద నరయుండు. అను కరణము సృష్టిమాత్ర మనియు అట్టియనుకరణప్రజ్ఞ శాస్త్ర శిక్షితము గురూపదేశసంస్కృతముచేసికొని ప్రవర్తించిన మాన పురుష శ్రేయము నొందగలడనియు అటులు గానున్న నయ్యది దురనుకరణముగా ఒరిగిమించి దుస్థితికి గారణమగుననియు వనయాంధ్రులు కొన్ని సాంఘికాచారములందును ఆధ్యాత్మిక విషయములందును ఇట్టిదురనుకరణమునకు బాల్పడిరియు నట్టి యాధ్యాత్మికవిషయములలో సంగీతమొక్కటియనియుమొదటి సారాంశము. ఈసారాంశముమీద వ్యాసములోని నాయితర భావము లాధారపడియున్నవి. దీనినిగూర్చి పూర్వపక్షు లేమి యు విమర్శించిగాని ఖండించిగాని యుండలేదు.

2. సంగీత మాత్యోపాసన మనియు కళ గాదనియు ఆత్యోపాసనమైనను కళయైనను దాని ప్రధానఅంగోపాంగము లెవ్వియోగ్రహించి ప్రవర్తించవలెననియు ఎటులెంచినను గాన మానందమును గూర్చునది యనియు అట్టియానందము ఇతివ రామముచేగాని కలుగజాలదనియు అట్టి చిత్తోపరతి గలుగు లాగున సంగీతముయొక్క ఆంగోపాంగములు ప్రయోగింపవలె ననియు నావ్యాసమందిరి రెండవసారాంశము.

దీనినిగూర్చి పూర్వపక్షుల ఖండన మేమనిన:—సంగీత మాత్యోపాసనగాదనియు హృదయానందకరమైనను గాదనియు కేసలము కాలక్షేపమునకై యేర్పడిన యొకకృత్రిమాంశమనియు డిట్టి కాలక్షేపకవిద్యకు నియమ నియామక నియమనభావ ములు అవసరములు గావనియు శ్రీ నూర్యనారాయణరావు గారు నూచించిరి. గానసభలు ప్రజ్ఞాప్రకటనార్థమే చేయఁ బడుచున్నదనియు నయ్యచి చిత్తోపరతింబొంది యానందించుట కేర్పడినవి గాదనియు శ్రీ భగవంతు రావు గారు నూచించిరి. బాగు! సంతోషమే! కాని గానశాస్త్రకర్తలయొక్కయు సంగీతము మధురిమలకై యవతరించిన శ్రీత్యగరాజ స్వామియొక్కయు లోకవ్యవ హారముయొక్కయు సిద్ధాంతములకు విరుద్ధముగ మీరు సెలవిచ్చు చున్నవారు.

సంగీతవిద్య, సంగీతవిద్య యని పండితులు పామరలు నాడుచుండురుగాదా! అందుచే సంగీత మొకవిద్యయని యందఱు గ్రహించుచుండురు. విద్యాశబ్దమునకు ప్రధానార్థములు జ్ఞా నము ఉపాసనము అనియు అనుషంగికార్థము కళయనియు చురుచులకుఁ దేటతెల్లముకదా! దానందేసి సంగీత మాత్యోపాసన గన్పరచుననియు, ఆత్యోపాసనమనియు శాస్త్రకర్తయను శ్రీ త్యగరాజస్వామియు సిద్ధాంతీకరించిరి. (సంగీతరత్నాకరము

మున్నగ్రంథములఁ బరికింపుడు. 'నాదోపాసన' 'స్వరరాగ సుధారస' 'నాదతనం' 'గీతార్థము సంగీతార్థము' మున్నగు శ్రీత్యగరాజస్వామిక్రీడనల గమనింపుడు.) దీనిచే సంగీతమును నది బ్రహ్మానందసంధాయక మనిగాని హృదయానంద సంధా యకమనిగాని కేవల బ్రహ్మానందస్వరూపమే యనిగాని తేలు చున్నది. ఎటులున్నను ఆనందపదభూయిష్టముగటచే చిత్తశాంతి ప్రదముని చెప్పకనే స్థిరపడుచున్నది. "శిశుశ్చేత్తి పశుశ్చేత్తి" యను లోకచాటుపద్యమును ఆపద్యభావము ననుసరించి పసి బిడ్డలు సర్పములు మున్నగునవి గానము వినిసంత రోదనాదిచేష్ట లుడిగి చిత్తశాంతి కల్గుటకు నొందుటయు పైయధ్యమునే లభింపు చున్నయని. అట్టి చిత్తశాంతిప్రదమగువిద్యను విషయలోలత్వ మునకై వినియోగింతు మనువాటిలో మా కావంతయు వాదము లేదు. మెస్మరిజము, మాజిక్సు, సాము, చీట్లపేక, హాస్యము మున్నగు కాలక్షేపములవంటివి యని గాని ప్రజ్ఞాప్రదకృతముల వంటిదియనిగాని భావించు నిపులకులకు నేను జెప్పవలసినది యే మియు లేదు. లక్ష్యలక్ష్యంబులనుసరించి మెలంగ యత్నించు గాయకులారకును, వాద్యకులకొకటను, గానగణకులకొకటను నేను వ్యాసమువ్రాసియుంటిని గాని లక్ష్యలక్ష్యంబుల నుల్లంఘింపవలదు కేముప్పుకై కాదు అని దృఢపరులు గ్రహింతురు గాక. కాలక్షేపకంబులగుట నింకానలంఘననియు నియ వభంగమగుచో నయ్యవికూడ సగ్రాహ్యంబులగుచుండుననియు స్మరింపవలెను. శ్రీని భార్యగారి సభ్యము నెఱవిన ఐహికా ము ప్పిక కనుఖంబుల బాంధవగును. ఇంకొక విధంబుగ స్వీకరించిన తాత్కాలిక సుఖభావము జడసినను కట్టకడకు రెంటికి జెడలుటయే సంభవించును. సంగీతము శ్రీనింటిదని యెంచవలెను. ఇది లోకానుభవసిద్ధమే కదా!

ఆనందమనగ చిత్తశాంతి, చిత్తోపరామము అని పైనజెప్పి యుంటిని. సంగీత మట్టిచిత్తోపరతిం గూర్చునంటిని. దీనిమీద బూర్వపక్షి, గానముచే గాయకుడును శ్రోతలును ఆనందమునే పొందినయెడల గానము చేయుటయు వినుటయు తలస్థింపనేర దని యుక్తిచెప్పెను. ఇది సరికాదని సామాన్యంశములచే పైన ఖండించితిని లక్షకాభిధానముచేసి ఆనందము గానము అను వానికి శేజస్తిమిరన్దాయము పట్టజాలదనియు రెండును దుల్బ ములును ఆనుప్రసక్తములును అనియు శాస్త్రానుభవములు నిర్ణ యించినవి. ఆహేతువాదమంతయు నిచటచెప్పటచే గ్రంథవిస్తర మగునని విగమించితిని. సంగీతము శ్రవణేంద్రియ తృప్తికలుగఁ జేయునది యనెడు నూర్యనారాయణ రావుగారి వచనముకూడ సంగీతము శ్రేణుమునకు కేవలము విషయము గాదనియు ఆనంద దాయక మనియు స్థిరపరచుచున్నది.

సంగీతపరమార్థంబు మరచి విషయానందకరమని తలపోసి మనకు దారిదాసిదీ ద్రవిడులే యని నావ్యాసములోని మఱి యొక సారాంశము. ఇటులనుటచే ద్రవిడగాయకులందఱు అట్టి వారేయని నాయభిప్రాయము గాదు. వేంకటసుఖి, దీక్షితులు, వీణకుప్పయ్య, పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు మున్నగు మహాత్ము లు గానము నుపాసించి తరించుచున్నవారే. ప్రాయశః ద్రవి డులు శ్రీత్యగరాజస్వామివారాంధ్రంబున రచించిన క్రితనలే పాడుచున్నందునను, అట్టియాంధ్రభాష వారి కర్థముకాక పోవుటచేతను, ఆర్థము కానందున భావము గలుగింపలేక అప భ్రంశముగ గానము సల్పుచున్నందునను వారిగానము విషయా నందపర్యకమగు చున్నదనియు ఆత్యోపాసనముగ బరిగిమించుట లేదనియు భాషార్థజ్ఞానములేక గానముసల్పుద్రవిడులకు ఆంధ్ర భాషాజ్ఞానము గలిగి గానము సలుపవలసిన మనయాంధ్రగాయ కులు అనుకరించుట దురనుకరణమని నేను నూచించుచుంటిని. ద్రవిడులగానమందు మాధుర్య ముండెననియు అయ్యది గ్రాహ్య మనియు నేను జెప్పియుంటిని. మాధుర్యమందు రెండుభేదములు గలవు. ఒకటి కేవల మాధుర్యము. ఇది దోషజ్ఞుల విమర్శనకు దానినది. పతివ్రతయొక్క సౌందర్యమువంటిది. రెండవది తళుక్కు. ఇది మాధుర్యముయొక్క ఆభాసము. విద్యాంఘల విమర్శనకు దాశజాలదు. వేశ్యాంగన సౌందర్యమువంటిది. అందుచే 'భోగంతెకుక్కుని' నిర్ణయించుచుంటిని. మొదటిది విద్యచ్చిరోమణులు గ్రహించునది. రెండవది సామాన్యులకు రు చించునది. ఈరెంటిలో మొదటిది తప్పక సంపాదించవలెనని యు రెండవదికూడ జౌచితియెంటిగి గ్రహింపదగిననియు నేను నావ్యాసములో నూచించితిని. ఇట్టి నాయభిప్రాయంబుల గమ నింపక పూర్వపక్షు లిద్దరును ఏమేమావ్రాసిరి ఆచారాల లభ్యు త్యము చరుచులే పరికించురు గాక!

4. కంజీరావాద్యము గానమునకు సహకారము కాజాలవనియు అందుచే నద్దానికి గానసభలందు స్థానము లేదనియు సన్నాయిమేళములందు ఉపయోజ్య మనియు ద్రవిడులు వారి గానసభలందు ఆవాద్యమునకు అవసరమగు ప్రాధాన్య మిచ్చినంత మాత్రమున మనయాంధ్రులు వారి ననుకరింపఁ జెల్లదనియు నేను నుడివి నాయభిప్రాయంబులకు లక్ష్యలక్ష్యంబుల నొసంగితిని.

ఎటులనిన?—స్వత్రగీతవాద్యములు అనుమానును గలిగిన సంగీత మగుననియు వీనిలో గీతము ప్రధానమనియు స్వత్రవాద్యములు సహకారములనియు, స్వత్రము వాద్యము ననుసరింపవలెననియు వాద్యము గీతము ననుసరింపవలెననియు అట్టిగీత మానందదాయకమనియు, అట్టియానందము వధుగాది భావములచే బుట్టి చిత్తో పశాంతిగ బరిగిమించుననియు నట్టిచిత్తోపరతికి భంగకరములు గనుండు వాద్యవిశేషములు గీతమునకు సహకారములుగ నుండ జాలవనియు శాస్త్రంబులు పెద్దలయనుభవము పరిష్కరించి యుంటుండేని అట్టిసిద్ధాంతముల ననుసరించి కంజీరావాద్యము లేకపోవుటచే గానసభలందు అగ్రాహ్యమని తీర్మానించితిని. శ్లో|| గీతం నాదాత్మకం వాద్యం నాదవ్యక్తా ప్రశస్యతే తద్వ యానుగతం స్వత్రం నాదాదీనమత్యస్తయమ్" అని శాస్త్రవా క్యముండుటండేనియు "స్నిగ్ధగంభీరస్వః" అని వాల్మీకికాళి దాసాది గుహా పులు ప్రయోగించి యుంటుండేనియు గీతమునకును తదనుగమమగు వాద్యమునకును నాదము మధురస్వర ప్రధాన మనియు వాద్యము 'గీతానుగము' అంటుక గాయకుని గాత్ర స్వరని అతిక్రమించి వాద్యస్వరని యుండజెల్లదనియు జేచు చున్నది.

కంజీరావాద్యమునందు మధురస్వరని యావంతయులేదనియు డబ్బోడోగ్ అను స్వరనిమాత్రము బహిర్గతమును చుండునని యు అట్టిస్వర గీతము న చివేయుననియు ఈకారణములచే నయ్యది గీతమునకు సహకారము గాజాలదనియు నేను నుడివియుంటిని. అదియెంతయనచి వాయింపినను గీతని మృదం గమును మ్రొగి తానే ప్రధానముగ గమనించును. కాన వాద్య కు దెంతవై శవ్యముగలవాడైనను దానియందు మాధుర్యము బు ట్టించుటకుగాని గాయకునిపాటును మృదంగమును అతిక్రమింప వుండ జేయుటకుగాని పీలులేదని నూచించుచు అట్టివాద్యమున అప్రతిమప్రతిభ నొందిన దక్షిణామూర్తిపిళ్ల యనునాకని వా ద్యమును లక్ష్యముగా నూచించి సహకారవాద్యముగ నయ్యది గానసభలందు అసంభావ్యమని వెల్లడించి యుంటిని సన్నాయిమేళములందు శ్లోలప్రకృ నుండ దనునంటిని. అతియ కాని అది వాద్యవిశేషముకాదనియు అందు ప్రజ్ఞాప్రదకృతము చేయ పీలులేదనియు నేను జెప్పియుండలేదు. భగవంతురావు గారు భానుమతీపరిాయములో నుండి సంతరించిన సీ|| కాహళ చుందుభి ఖంజరీమర్దర భేరీరవంబుల భోరుకలుగ|| ఆనుపద్యము లోగల పదములను, పదార్థములను, భావమును నాయాశయ మునే బలపఱచుచున్నవి గాని వారి యాహతంబునకు లేశంబును సహకారములుగలేవు. ఆపదముల హర్షచేతినే ఆవాద్య విశేషముల స్వరూపములు నిశ్చయించుండు చున్నవి. కాహళ ము, చుందుభి, భేరి, మున్నగువాద్యములు సంగీతసభలందు ఉ పయోగింపబడినట్లు నాకు చెలిసినంతవరకు లక్ష్యము గనుపించ లేదు ఆపద్యములో జేర్చొనబడిన 'మర్దరము' మన మునుకొను మృదంగముగాదని పదసాహచర్యముచేతను, వాక్యభావముచేతను సృష్టపడుచున్నది. అట్టి వాద్యములచేత 'భోయ' కలుగుచున్న దనుటచే శ్రవణపుటంబుల భేదించు ధ్వన్యార్బుటము గలుగుచు న్నదని తేలుచున్నది. కాని "స్నిగ్ధగంభీరస్వనము" అను నా ర్థ్యక్తి ననుసరించు మధురనాద ఁట్టివాద్యములందల కలుగజాల దని తాత్పర్యమగుచున్నది.

నాభావంబును ఖండింపఁ దలంచినవారుకంజీరాయందు శ్రుతిపేయమగు మధురగంభీరధ్వను లున్నవనియు అట్టిధ్వను లు గానమును మ్రొగివేయుకుండ బుట్టింపవలెననియు అటుల గీ తానుసారంబుగ మృధురధ్వనులతోడ ఫలూనివాద్యకుండు వా యించగ మేము విని యానందించుచున్నామనియు అందువలన గానసభలందు గ్రాహ్య మనియు పూర్వపక్షులు శేర్చొనవల సియుండిరి కాని యట్టి యుక్తియుక్తంబును ఖండనము వ్రాయు టకు వారు సాహసింపరైరి. కాన నాభావములు వారుఖండించి యుండలేదనియే యెంచదగి యున్నది.

ఇక నొకమాటతో విరమించువాడ. కంజరీవాద్యమును గఱించిన నాయాశయముల, నాకుగల శాస్త్రానుభవపరిచితికొలది వెల్లడించితిని. అయ్యచి యథాశాస్త్రానుభవము లని మీవిమర్శ నకు దాళినచో స్వీకరింపుడు. లేదేని తర్కంబుంపుడు. వేదములుకూడ ప్రమాణములు గావను నీకాలంబున నావాక్కులు వేదవాక్య ములెల్లనుగి విమర్శములు విషయములను విమర్శింపవలెనుగాని వ్యాసరచియితల స్తుతించినను నిందించినను గర్హిత్తులాడి నను బ్రయోజనములేదని మనవిచేయుచు నింతటితో విరమించు వాడను

తిరిగి కలరా

రాంచీ, ఆగష్టు 13:- వీరూపాలకూచిల్లాలో కాలరా జాద్యము తిరిగి వ్యాపించుచున్నదని ఆరోగ్యశాఖాధికారి లెన్ మెంకంటు కర్నలురానుగారు తెలియజేయుచున్నారు. ఆ ప్రె

భారత సంస్కరణములు

గురువారము విచారణ

లాలా హరికిషన్ లాలు విచారణ

ద్వంద్వ ప్రభుత్వ మంతరింపవలెను

జాతి ప్రాతినిధ్యము తీసివేయవలెను

(అ. ప్రె. స్వేచ్ఛలు సర్వీసు)

సిక్ఖా, ఆగస్టు 14:— నేడు సంస్కరణముల విచారణ సంఘమువారు పంజాబులో నిడివరకు మంత్రిగనుండిన లాలా హరికిషన్ లాలుగారిని చాలకేపు విచారించిరి. జాతి ప్రాతినిధ్యమును సంతకాలమును పంజాబులో బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము చూపినదని ఆయననచ్చుకము. సంస్కరణములు వచ్చుట వలన గవర్నరుల అధికారమును హక్కును యెక్కువ జేయబడెనని దెల్పి ద్వంద్వ ప్రభుత్వ ధానమును అంతరింపజేయుటల అభివృద్ధికార్యముల జేయవచ్చునని పనిజేయజాలనను సభిప్రాయమును దెల్పెను. మంత్రియొక్క ఉద్యోగము యెట్టి అధికారము లేకుండ ప్రతిభతో, గూడియున్నది. పెద్దనుపరిష్కారమునకు గూడ ఆయన ప్రతికూలముగ నుండెను. పరిపాలనా తేజమును నక్షే ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమును తొలగించి అందరను మంత్రులమాత్రముంచి ప్రజాతేజమును జాతి ప్రాతినిధ్యమును తొలగింపవలెనని ఆయన కోరును.

సర్. అల్లెగొండరు మడ్డిమనుగారు ప్రశ్నింపగా తాను వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు, పబ్లికేషన్స్, కళాకారము మున్నగుకాని పరిపాలించినట్లు దెప్పెను. పంజాబు శాసనసభ మతస్థములుగ విభజనయైయుండి గ్రామములకును పట్టణములకు జాతీయతయొందెనని ఆయనదెప్పెను. ఆయనతో జాటు మియాను ఫట్టి హుసేనుగారు పనిజేసిరి. వీరితో జాటు మహమ్మద్ జియపక్ష ముండెను. ఆయనకు నుంచి పలుకుబడియుండెను. అధిక సంఖ్యాకృత మున్నవిధమును జూచినయెడల సాక్షియొక్క స్థితి నేతివీరకాయనకుగ నుండెను.

అధ్యక్షుడు:— పార్టీలు జాతిపద్ధతిపై నడచుచున్నవనియు నానివలన ముందభిప్రాయకి ఆటంకముగ నుండుననియు మీరు తలంచెదరా?

ఉ:— అవును అంతే.

ప్ర:— దానిని తొలగించుటెట్లు?

ఉ:— జాతి ప్రాతినిధ్య దోషమును తొలగింప గోరెదను.

ప్ర:— ఈ రాష్ట్ర జనసంఖ్యలో మహమ్మదీయులు నూటికి 50 మందియున్నారుని మీరుచెప్పెను. ఇప్పుడువారి ప్రాతినిధ్యము జనసంఖ్య కుండవలసినదానికన్న తక్కువగనున్నది. అందుకును ఒకటి నియోజకవర్గ ముండునెడల మహమ్మదీయులు యున్నట్టిన్న యెక్కువగాననభలలోనికి రావచ్చును. అప్పుడుగూడ పార్టీలు జాతిపద్ధతిపైనే నడుచుచుండునా?

ఉ:— అట్లుండదు. పంజాబులో మహమ్మదీయుల అధిక సంఖ్యాకులగు నుండుటవలన స్వల్పసంఖ్యాకుల హక్కులను కోరరాదు.

ప్ర:— మిత్రము నియోజకవర్గ మున్నపుడు మహమ్మదీయుల అధిక సంఖ్యాకులగు వచ్చునెదరా?

ఉ:— యెప్పుడును జరుగదు. కాని పూర్వము మాపై వారే పరిపాలించుచుండిరి. (నవ్వు)

ప్ర:— ఇప్పుడుగూడ వారు పరిపాలించుట కిష్టపడెదరా?

ఉ:— మరేమియును నష్టములేదు.

లాలా హరికిషన్ లాలుగారు తమవిజ్ఞప్తిలో, ఆ రాష్ట్రముమందు యెక్కై ప్రభుత్వముగాని కాబోలు ప్రభుత్వముగాని యుండలేదని దెలిపి సంయుక్త మంత్రి పాలనా విధానములు బహుకొలదిగ నుండెనని దెల్పెను.

ఇందులకు శాసనమేమియును నిషేధించుటలేదని అధ్యక్షుడు జెప్పెను.

సాక్షి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచురవ్వవలెనని గవర్నరుగారు న్యాయాత్మకముల ప్రకారము నడుచుచుండునని జెప్పెను. ఇద్దరు మంత్రులుకలసి సంప్రతింపు యెప్పుడును జరుగలేదు. వీలనగా న్యాయప్రకారము ప్రతిమంత్రియు తనయొక్క వ్యక్తి

త్వబాధ్యతపై పనిజేయవలయునని గవర్నరుగారు రాయనకు చెప్పిరి.

అధ్యక్షుడు:— అట్లైన మీరు ఒకరికొకరికి సంబంధము లేకుండ విభజింపబడిరా!

ఉ:— అవును.

ప్ర:— రెండవమంత్రియెడ మీరు సానుభూతి గల్గియుండిరా?

ఉ:— అవును. ఆయన సాంఘికజీవితమునెడ సానుభూతి గల్గియుంటిని. (నవ్వు) కాని ఆయన రాజకీయాభిప్రాయములు మాత్రము నాకేమాత్రము నిష్టములేకుండ యుండెను.

అధ్యక్షుడు:— ఇద్దరు మంత్రులును సంప్రతించి పనిజేయవలెనని యుండునెడల యిద్దరును కలసి పనిజేసియుండెడి వారేనా?

ఉ:— ఒకరిగొంతు లొకరము పినుకుకొనము (నవ్వు)

ప్ర:— మొత్తముమీద పరిశీలు తెలుండెడివి?

ఉ:— గవర్నరుగారు నిజముగా ఆపక్షము జేరియుండినయెడల నేను బయటికి పోయియుండెడివాడనే.

సాక్షి:— తనవిజ్ఞప్తిలోనిట్లు దెల్పెను:— “పంజాబురాష్ట్ర మొక్క దానిలో ఒక్కొక్కసారి 5 రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల కన్న యెక్కువపుట్టుట గానించెను. ఇప్పుడు గవర్నరుకు సంస్కరణములకు పూర్వమునందుకన్న యెక్కువ హక్కులుగలవు. ఇప్పుడు రాజప్రతినిధి అధికారముగాని నేతృత్వముగాని యేమియునులేదు. శాసనసభయు మంత్రులును ఆయన సేమియు నాటంకపరపజాలవు. సర్వసమై గవర్నరుకే అధికారముండుట వలన సభ్యులకును, మంత్రులకు అప్రతిష్టగనుండు స్థితిని గలుగజేయును.”

సర్వసమై విషయమై యేమిగావలెనని అధ్యక్షుడడిగెను.

హరికిషన్ లాలుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు మంత్రులకుసర్వసమై సమైక్యధికార ముండవలెననియు, సర్వసమై ఉద్యోగులు గవర్నరుకు అప్పలుకేసికొను హక్కునుగల్గి యుండవచ్చుననియు జెప్పెను.

సాక్షి ఆర్థికశాఖయందలి లోపములనుగూడ దెల్పుచు ప్రజాయత్ర శాఖలవారు డబ్బుకై ఆర్థికకార్యదర్శి కొరకును, ఆర్థికశాఖ గుహస్తాలకారకును వారిదయయని వేచియుండవలెననిచెప్పిరి.

డబ్బును వినియోగించు విషయమున నేమైన నష్టముండెనా యని అధ్యక్షుడు డడిగెను.

వినియోగము యెప్పుడును జరుగలేదని సాక్షి జెప్పెను.

నిబంధనల ప్రకారము డబ్బును వినియోగించుటకై విభజించుటకు సంయుక్త సమావేశ మవసరము గలదని అధ్యక్షుడు జెప్పెను.

ఉ:— అది ఆచరణలో నెప్పుడును అనుష్ఠింపలేదు. ఆ

ర్థికశాఖ యెన్నిసారులో లక్ష్యముజేయక పోయెను. ఒకసారి సీమెంటును కూర్చి విదేశములలో నేర్చుకొనుట కొక ఆఫీసరును పంపగోరగా ఆర్థికశాఖవారు యీస్తిమువలన ప్రయోజనముండవని డబ్బునిచ్చుట కంగీకరింపలేరి.

ప్ర:— రెండుశాఖలకును ప్రత్యేకముగ ఆర్థికముండుట మికిష్టమేనా?

ఉ:— నాకు ఒక్కజే ప్రభుత్వ ముండుటయిష్టముగాని భాగములుగ జేయుట యిష్టములేదు.

శాసనసభయందు పలుకుబడి ప్రభుత్వసభ్యు డెవలెనను నొకసంఖ్య పోషణమునుబట్టి యుండునని సాక్షి తన విజ్ఞప్తిలో దెల్పిరి. అధ్యక్షుడు ప్రశ్నింపగా అధికారపోషణయన ఆనరరీ మేజిస్ట్రేటు ఉద్యోగము విచ్చి వాదానము జేయుటయు, నీటి వనతులుజేయుట మున్నగునవిని సాక్షి జెప్పెను. అధ్యక్షుడు పిరుదములనూట లేదాయని యడిగెను. (నవ్వు)

ఉ:— లేదు. కేల్కారుగారు జెప్పిన విషయములో నేను ఆక్షేపించవలసిన దేమియునులేదు. నేను జెప్పినవానికి కొందరకు బిరుదములు వచ్చెను.

అధ్యక్షుడు:— మీకు అధికార పోషణ మున్నయెడల దానిని చూయించి యుండెడివారే.

ఉ:— అవును. కొన్ని విషయములలోనయిన జేసి యుండవచ్చును.

ప్ర:— నోటు అధికారమును దూషణము జేయుటలేదు గదా? (నవ్వు)

ప్రభుత్వసభ్యులందరకును ఫీపు సెక్రటరీకి యెక్కువ అధికారముగలదని హరికిషన్ లాలుగారు తమవిజ్ఞప్తిలో దెల్పిరి. అట్లేలయుండవలెనని అధ్యక్షు డడిగెను.

సాక్షి:— విలయనగా ఆయనకు బాధ్యతయుండుటగాని లేకపోవుటగాని లేదు. నేను ఉద్యోగములోనన్న 24 మాసములలోను ఐదారుగురు ఫీపు సెక్రటరీలుగ నుండిరి.

ఇట్లు మారుమండటవలన ఫీపు సెక్రటరీ కుండు పలుకుబడి తగ్గిపోదా యని అధ్యక్షు డడిగెను.

ఉ:— అధికార మక్కుడనేగలదు. వారు దాని నుపయోగించిరి.

ప్ర:— అయితే మీరు స్వయముగ ఆనుభవముపై జేయు నాక్షేపణ లేదుగదా.

ఉ:— వారందరును నామిత్రులే; అప్పుడైనను నానితో మిత్రభావముతో నుండగోరెదను. (నవ్వు)

అధ్యక్షునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు మంత్రులు 50 గతి సందర్భముల విన్నవించుమందే సెక్రటరీలు గవర్నరుపక్షముండుటోయి విన్నవించి ఆయనకు తమపక్షమునకు ద్రిప్పుకొను హక్కుగల్గి యున్నారని సాక్షి జెప్పెను.

అట్లు ముందుమాటాడుటవలన ఆవిషయమున నేమైన భంగము గల్గునెడల అది వేరువిషయమని అధ్యక్షుడు నూచించి ఆయనకు భారత ప్రభుత్వమునందుగల అనుభవమునుబట్టి చూడ కార్యదర్శులకు గల హక్కులవలన సభ్యులకు చాలవరకు కాలహరణమును కష్టమును దప్పెననియు, కార్యదర్శి గవర్నరుతో ఆవిషయములన్నిటిని దెలుపుట వాంఛనియుగాదనియు జెప్పెను.

సాక్షి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు పంజాబు ప్రభుత్వస్థితి వేరుగనున్నదనియు, మంత్రులు స్వయముగపోయి గవర్నరులకు దెలుపగాని విషయము లేమియునులేవనియు, కార్యదర్శి ముందుమాట్లాడునప్పటికి కాకితముకట్టలు 2 ల్లిమీద నుండుననియు, రెండుశాఖలలోను కార్యదర్శులకుండు నీహక్కును తొలగింపవలెననియు, ఆ యా కేసులవిషయములను పూర్వ పరములను దెలుపుటకై ఆయాశాఖలకు సహాయకార్యదర్శులను ఖాయముగా నియమింపవలెననియు జెప్పెను. ఇప్పుడు కార్యదర్శి లేవ్వడును మారుచుండును. ఆయన మంత్రిగనన్నపుడు ఆయనకింద ఒక శాఖలో ఐదుగురు కార్యదర్శులు మారిరి. వారెప్పుడును పనిజేయరు. వారివలన యెట్టిసహాయమును లేక పోయెను.

అధ్యక్షులు యెన్నికలలో విశాలప్రదేశములందు పాల్గొనవలెనని సాక్షి విజ్ఞప్తిలో జెప్పినదానిపై, పంజాబు చాల పెద్దదని తలంచెదరా యని అధ్యక్షుడడిగెను.

సాక్షి:— జాతి ప్రాతినిధ్యమువలన అది పెద్దదజేయబడెను. అది మహమ్మదీయులకు 22 భాగములుగను, హిందువులకు 22 భాగములుగను, మరీ విశాలప్రదేశములందు నివృత్తులకు 12 భాగము లుండునట్లును జేయబడినది. ఇందువలన ఎన్నికల ప్రచారమునకు చాల కష్టమయ్యెను. మిత్రమియోజకవర్గ ముండునెడల పంజాబు 70 భాగములుగ విభజింపబడును. వ్యవసాయములు సులభముగ నుండును.

కేంద్రశాసనసభలలో గూడ ప్రాతినిధ్యము రాష్ట్రీయముగ గాక జాతులకట్టి యుండెనని సాక్షి దెల్పిన విషయమై అధ్యక్షుడు నూచించెను.

భారతశాసనసభలో పంజాబుసభ్యులు అట్లు సాధారణ భర్తృమునుగూర్చి చర్చించినమాట వినలేదనియు జాతిపద్ధతులపై వోట్లు పుచ్చుకొనుటయు, ప్రాతీతర్పదులయు వింటినని లాలా హరికిషన్ లాలుగారు జెప్పిరి.

అధ్యక్షుడు:— కేంద్ర శాసనసభలలో ప్రాతినిధ్యము అప్రతిష్టముగ, రాష్ట్రీయశాసనసభలు కేంద్రశాసనసభల ప్రతినిధుల నెన్నుకొనునట్లుండవలయును. అందువలన భారతశాసనసభలందు రాష్ట్రీయాభిప్రాయములు ప్రతిబింబితము లగును.

ఉ:— రాజకీయములందును పరిశ్రమలందును క్రొత్త విధానమును ప్రవేశపెట్టుట నాకిష్టము (నవ్వు)

ప్ర:— ఆ విధానము పనికిరాదనుట అందువలన భారత ప్రభుత్వము నెనుకకు బోవుచున్నదనియేనా?

ఉ: భారతప్రభుత్వము నెమ్మది నెమ్మదిగ వెనుకకు బోవుచున్నదనియే నేను తలంచెదను. (నవ్వు)
అ: స్వస్తి. — నేను స్వయముగ అట్లునుట నను
ఉ: కాదు.

ఆరికనితి

లాలా హరికృష్ణలాలుగారు తమ విజ్ఞప్తిలో, రాష్ట్రీయ కేంద్రప్రభుత్వములందరి ఆర్థికపరిస్థితులూర్చి డెల్టాదు గ్రామములనుండి విచ్చు ఆదాయమును రాష్ట్రీయలపరము జేయుటయు, పట్టణములనుండి వచ్చు ఆదాయము కేంద్రప్రభుత్వము రముజేయుటయు లేనిపోని వాటిలకును, కాపీమునకును కా రణములయొననియు, రెయిల్వేలు, ఇంకాకంబాస్సు కలెక్టరులును బాధ్యతలేకుండ పనిజేయుమందుననియు నూచించెను. దీనిపై ఆయన యభిప్రాయ మేమో వివరింపుమని అధ్యక్షుడు కోరగా ప్రాశంకసిబ్బందిని రాష్ట్రీయపరముజేయవలెననియు కేంద్రప్రభుత్వాదాయపరిస్థితుల బాగునిబ్బంది వ్యవహారముల నేమియు నభివృద్ధి జేయలేదనియు ఆయన చెప్పెను. రెయిల్వేలలోకొన్ని కాఖిలు తమకు రాష్ట్రీయప్రభుత్వమునెడ బాధ్యతతో ధర్మమును నిర్వర్తింపజలసి యున్నట్లు చెలుగుకొననేని వారి చర్య మారగలదు.

అధ్యక్షుడు:—మీరు ద్వంద్వప్రభుత్వవిధాన మిష్టము లేకున్నను మీరు ఈసందర్భమున ద్వంద్వవిధానమును ప్రవేశపెట్ట గోరెదరా? (నవ్వు)

ఉ: అవును. ఈవిషయమున పరీక్షించి చూడవచ్చును.

అధ్యక్షుడు:—రెవిన్యూలను విభజించుటకు మీ ఆక్షేపణ యేమి?

ఉ: గ్రామములనుండి వచ్చిన కాసనసభ్యులు పట్టణమునుండి వచ్చినసభ్యులతో, వారు రాష్ట్రీయాదాయమున కేమియు గచ్చుటలేదని చెప్పినట్లుల నేనువింటిని. ఇందువలన మున్ముందు కష్టము గలుగవచ్చును.

అధ్యక్షుడు:—బాధ్యతాయంతస్థల స్యతంత్రముగ నభివృద్ధిగాంచుటకు ఆటంకము లంచునని మీరు చెప్పినివిలు సర్విసు ప్రత్యేకస్వత్వము లేవి?

ఉ: వారిని గవర్నరులుగను ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకసభ్యులుగను నియమించుటయే.

అధ్యక్షుడు:—భారత ప్రభుత్వకాసనమునందు సార్వభౌమునిక్రింద సర్విసులని మాత్రమేగలదు. ఆయుక్త్యములు నివిలు సర్విసువారి కే ఈయనక్కరలేదు.

ఉ: మరయితరుల కెవరికై నా యిచ్చిరేమో నాకు తెలియదు.

అధ్యక్షుడు:—సర్ భామనుహళంతు భూగోళశాస్త్రజ్ఞుడై రాజప్రతినిధిమాలోనుక వర్గమునందుండెను.

ఉ: ఉండెను కాని జడలిపోవలసివచ్చెను. (నవ్వు)

అధ్యక్షుడు:—ఇప్పుడు సర్ వి.యె.ఎ.మిత్రగారుగలరు.

ఉ: అవును. మరియొకటి గలదు. ఒక వేళ భారతీయులను దీనికొన్నను బలవంతముగ నేదో ప్రత్యేకకారణములచేత నుండును. ఇందుకు నిబంధనలేమియు నడపడవు.

కాసనసభలో గావించినతీర్మానములు ప్రజాయత్తేశాఖ విషయమైగూడ ఆచరణలో బెట్టుటకు వీలులేదని, సాక్షి చెప్పినసందర్భమున, కామన్సుభలో వైతము అట్లుచేయవలసిన బాధ్యతలేదని అధ్యక్షుడు చెప్పెను. రెండువేళములపరిస్థితులు ను వేరువేరిని సాక్షి చెప్పెను.

ఇచ్చట కాసనసభలో నొకతీర్మానము గావించబడి మంత్ర ఆనూచల నాచరణలోబెట్ట నిష్టముతో నున్నను అట్లు జేయజాలదు.

అధ్యక్షుడు:—మంత్ర రాజీనామా నీయవచ్చును.

ఉ: నే నట్లే రాజీనామా నాలుగుసార్ల చ్చియుంటిని కాని అందువలన లాభము లేకపోయెను.

జిన్నాగారు:—రాజీనామాకాగితమును జేబులో నెప్పుడును పెట్టుకొనవలసియుండెను గాబోలును (నవ్వు.)

ఉ: నేనట్లేచేసితిని.

అధ్యక్షుడు:—రాజీనామావలన ప్రయోజనమేమియు లేకపోయెనా?

ఉ: దాని నంగీకరింపనే లేదు. (నవ్వు)

పంజాబు ప్రభుత్వము

సర్ మహమ్మదు షాఫీ:—మీరాష్ట్రములో నాలుగైదు రాష్ట్రీయప్రభుత్వము లేల యుండెనో తెల్పెదరా?

ఉ: ఇద్దరుమంత్రులును, ఇద్దరుసభ్యులును, విదవనారు ఫీఫుసెక్రటరీయు నుండిరి. (నవ్వు)

అధ్యక్షుడు:—ఇందు గవర్నరు చేరలేడే.

ఉ: గవర్నరుగారు రాజుగారు. వారిని విమర్శించుటకు వీలేలేదు. (చురుల నవ్వు)

మిత్రమనియోజకవర్గము

సర్ మహమ్మదు షాఫీగారు హరికృష్ణలాలుగారు మిత్రమనియోజకవర్గ ముండవలెనని చెప్పిన విషయమునుగూర్చి ప్రశ్నించుచు 1902 యెన్నికలపుడు ఒకశ్రేణియోజకవర్గ ము

న్నపు జేమి ౧౯౧౯లో భూపకము చెమ్మకొనవలెనని కోరెను. కాని వారికి నచ్చినజ్ఞాపకము వేరైయుగ నుండెను.

సర్ మహమ్మదు షాఫీగారు చెప్పిన సంగతులు బహుశః సరియేగా వచ్చునని సాక్షి చెప్పెను.

సర్ మహమ్మదు:—మీ విషయముల చంగీకరించెదరా?

ఉ: బహుశః అది యిచ్చితి నే న్యాయప్రకారము అట్లుచెప్పట అంగీకరించుట యయ్యేనేని నా కాక్షేపణయేమి యులేదు. (నవ్వు)

సర్ మహమ్మదు షాఫీగారు కీవిషయమును విడిచి మిత్రమనియోజకవర్గ ముండునెడల అప్పుడప్పుడు సంఘము జగుగుచుండిదా యని యడిగెను.

ఇప్పటికంటె ఎక్కువసంఘము ముండునని సాక్షి తలంపలేదు.

సర్ మహమ్మదు షాఫీ:—ఇప్పటికి 12 యేండ్లనుండి యు నున్న పంజాబు విశ్వవిద్యాలయనియోజకవర్గమునుండి యంతవరకు మహమ్మదీయుడెవరైన నెన్నుకొనబడెనా?

ఉ: ఒక్కసారి మాత్రము వచ్చెనుగాని మరెప్పుడు వెరుగదు.

ప్ర:—హిందూమహమ్మదీయవైషమ్యములకు కారణము బాతిప్రాతినిధ్య మనియోనా మీయభిప్రాయము?

ఉ: సందర్భములన్నియు దెలిసికొండము. ఈప్రశ్న నే పార్లమెంటుసభ్యులు నన్నడిగిరి. ఈవైషమ్యములగూర్చి విచారించగా ఐదుసంవత్సరములో ఐదుతగాదాలకన్న యెక్కువ జరుగలేదు. ఈవిషయములపై ఒక సిద్ధాంతము నేమియు జేయజాలదు.

ప్ర:—శుద్ధియొక్కమునువలన వైషమ్య మెక్కువజేయబడెనని మీరు తలంచెదరా?

ఉ: కొంతవరకు అట్లు జరిగెనుగాని మొత్తముమీద అంతటను జరుగలేదు. కొన్ని కొన్ని సంగతులు చాలవరకు వారావత్రికలలోనే జరుగునుగాని నిజముగ జరుగవు. (నవ్వు)

ప్ర:—వారావత్రికలసంఖ్య యెక్కువయ్యె ననియు, 20 యేండ్లక్రిందకన్న ఎక్కువప్రచారములో నున్నవనియు, గ్రామములో ఒకరు పత్రికను దెప్పించిన అందరును గుంపుజేరి ఒకరు చదివిన విషయమందు రనియు ఒప్పుకొనెదరా?

భారతప్రభుత్వము వెనుకకుబోవుట

ఉ: అవును. ఒక్కొక్కసారి అట్లు జరుగును

సర్ మహమ్మదుషాఫీ:—భారతప్రభుత్వము వెనుకకు బోయెనని యేలతలంచెదరా? సరియైనవృత్తాంతముల చెప్పెదరా? అందు సంస్కరణకాలముగూడ జేర్చెదరా?

లాలా హరికృష్ణలాలు:—సంస్కరణకాలమును నిశ్చయించలేదు. నా అభిప్రాయము మొత్తముమీద జూడ అట్లు యేర్పడెను. ఇప్పుడు పట్టుమనిన దృష్టాంతముల డెలపజాలను.

సర్ మహమ్మదు:—పెద్దాల్లలో జూచినయెడల ముఖ్యమైన ఉద్యోగములు రాష్ట్రీయులలో నన్నియును వి. సి. యస్. వారికే ప్రత్యేకించినట్లు గాన్పించుచున్నదిగదా?

ప్ర:—ఈవిషయమై మీతో తప్పక నేకీభవించెదను. (నవ్వు)

జిన్నాగారు:—మీరు లక్నోకాంగ్రెసును బోయినపుడు లక్నో ఒడిబడిక అనసరవిషయమని అంగీకరించిరా? సాక్షి:—అందర ఆభిప్రాయము నట్లుండెను. నేనును దాని నంగీకరించితిని. ఇంకను ప్రశ్నింపగా బాతి ప్రాతినిధ్యమున్నా గ్గును పంజాబులో బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వము దుస్సాధ్యమని సాక్షి జెప్పెను.

ప్ర:—తాత్కాలికముగ మహమ్మదీయులు ప్రత్యేక నియోజకవర్గము కావలెనని కోరునెడల అప్పటికైనను బాధ్యతాయంతప్రభుత్వమును బొంద సాధ్యమగునా? హిందువులును మహమ్మదీయులును గలసి ఒక పక్ష మై వారి వారి ప్రత్యేకిని యోజక వర్గములందు యెన్నికలలో పోరాడవచ్చునగా?

ఉ: బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వము వచ్చిన రావచ్చును. కాని ఆమూలముపై దానిని పనిజేయజాలరు.

ప్ర:—అందరకును ఒకనియోజకవర్గ మగునెడల సంఘము గలగదా?

ఉ: అట్లుగాదు, ఏలనగా ఎన్నికలురాజకీయవిషయములబట్టి జరుగునుగాని బాతిమతవిషయముల బట్టిగాదు. కాంగ్రెసుజూడుదు హిందువులు, మహమ్మదీయులుగాక, స్వరాజ్యపక్షము, అసహాయవాదులుగ విభజింప బడినది.

జిన్నాగారు రింకను ప్రశ్నింపగా సాక్షిప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానముండునెడల కాఖావిభజనము పరిగా చేయవలెననియు, అసలు ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానము పనిజేయజాలదయు జెప్పెను.

ప్ర:—గవర్నరుల యొక్కయు, కార్యదర్శులు మున్నగువారియొక్కయుఅధికారములవల్ల గల కష్టములను తొలగించునెడల ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును పనిజేయదా?

ఉ: అన్ని క్లిష్టములను తొలగించు నెడల అద్వంద్వప్రభుత్వమే గాబులదు. (నవ్వు)

ప్ర:—నియోజక వర్గము సరియైన నిశ్చయమును బఠసి సరియైన ప్రతినిధుల బంపునామగ్యము గగ్గియున్నదని మీరు తలంచెదరా?

ఉ: అవును. అట్లే తలంచెదను.

ప్ర:—మంత్రులకు అధికారము లేదనియో మీ అభిప్రాయము?

ఉ: చారిత్రక కావలసినంత ప్రతిష్ఠావాచకము గలదు. రైలువైషమ్యవర్గస్వాగతము జరుగునుగూడ గాబోలు. (నవ్వు)

అధ్యక్షుడు:—అందువలన నియోజకుల మనస్సువందు బాగుగ నాటుకొనును.

సాక్షి:—అవును. వరల యెన్నికలకు నిలచిన అట్లే.

జిన్నాగారు:—అయితేమిస్థితి, మీరుజేసిన యేనుచన వైనను గవర్నరు త్రోసివేయ వచ్చుననియు, కార్యదర్శులును క్రింది యుక్త్యగులను మిమ్ములకు లెక్కజేయక యిష్టమువచ్చినట్లుజేయవచ్చుననియు, గవర్నరుగారు ఒప్పుకొనినగాని అధిక సంఖ్యాకుల కోర్కెలను నెలచేర్చ వీలులేదనియోనా?

ఉ: సరిగా అంతే.

ప్ర:—గవర్నరులు మంత్రుల కోర్కెల ననుసరించి పోవలెనని యున్నను గవర్నరుగారు తమయిష్టము వచ్చినపుడే అట్లుచేయుమందుటవలన తమకు ఆయనే న్యాయనిర్ణయాధి పతియగుచుండునా?

ఉ: అవును.

బాధ్యతాయంతప్రభుత్వము: బాతిప్రాతినిధ్యము

బర్మాను మహారాజాకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు బాతి ప్రాతినిధ్యమున్నా గ్గును బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వము పనిచేయజాలదని లాలా హరికృష్ణలాలుగారు చెప్పిరి. ఏలననగా ప్రభుత్వసభ్యులు లేకుండబోయినపుడు మిగిలిన సభ్యులు తమ తమ బాతిక్షేమమును మున్ములో నుంచుకొని కాసనసభలోనికి రాగా అధికసంఖ్యాకబాతి అధికారములో నుండుననియు, స్వల్పసంఖ్యాక బాతిప్రతిపక్ష వర్గమున చేరుననియు, బాధ్యతాయంతప్రభుత్వముపై దుండజాలదనియు ఆయన చెప్పెను.

సర్ మహమ్మదు షాఫీ:—ఐలేమారు జెప్పిన ప్రకారము బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వము భారతదేశములో సాధ్యము గాదా?

లాలా హరికృష్ణలాలు:—బాతిప్రాతినిధ్యము లేకుండవలెనెడల సాధ్యమేయగును.

బర్మాను మహారాజా:—గవర్నరుల అధికారము తగ్గించి, మంత్రుల అధికారము యెక్కువ జేసి, బాతిప్రాతినిధ్య మిప్పుడున్నట్లులే యుంచి, ప్రభుత్వసభ్యుల దీని వేసినయెడల మీరేమి చెప్పెదరా?

లాలాహరికృష్ణలాలు:—బాతిప్రాతినిధ్య మసలేకకరలేదు. బాతిప్రాతినిధ్యము తొలగించుటతప్ప మరియొక యుపాయమునాకు దోచుటలేదు.

బర్మాను మహారాజా:—బాతిప్రాతినిధ్యము దీనివేయకుండనే ప్రస్తుతవిధానము నుండగోరెదరా లేక రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమును గోరెదరా?

హరికృష్ణలాలు:—పూర్వమువలె ఒకగవర్నరును, సమాలోచకవర్గమునున్న ప్రభుత్వమే మంచినదియు అదియేకావలెననియు కొందరు మిత్రులు జెప్పెదరు.

బర్మాను మహారాజా:—అయితే మీఅభిప్రాయమేమి?

హరికృష్ణలాలుగారు:—నాకేమియును. ఆక్షేపలేదు.

ఇప్పుడున్నట్లులే సరియైన యేర్పాటు జేయవచ్చును. బాతిప్రాతినిధ్యము తొలగించుటకుల కష్టమేమో నాకు గాన్పించుటలేదు. నేనెప్పుడును బాతివిభేదములేని ప్రాతినిధ్యమునే తలంచుచుంటిని. ప్రభుత్వక్షేమమునకై ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమును బాతి ప్రాతినిధ్యముతో సహాతొలగింప గోరెదను. ప్రజాక్షేమముకొరకు మొదలుబాతిప్రాతినిధ్యమును తొలగించి పిదప ద్వంద్వప్రభుత్వమును తొలగింపగోరెదను.

బర్మాను మహారాజా:—ప్రభుత్వమునం దందరును మంత్రులుగ నుండవలెనని మీరు గోరెదరా?

హరికృష్ణలాలుగారు:—నాకుమాత్రము ప్రభుత్వములో అందరును మంత్రులుగ నుండవలెననియే యిష్టము.

సర్. మహమ్మదుషాఫీ:—మహారాజా సాహెబుగారు తెలుసుకొనగోరెనది, రాష్ట్రీయులలో అందరును మంత్రులుగ నుండి ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకసభ్యులలో బాతిప్రాతినిధ్యముండి, కాసనసభలో బాతిప్రాతినిధ్యము లేకుండుట యిష్టమేనా యనియే.

హరికృష్ణలాలుగారు:—అందరును మంత్రులుండి బాతి ప్రాతినిధ్యముండవచ్చును. ఇందుకుకారణమేమనగా యిప్పుడు నియమించబడు ప్రభుత్వసభ్యులకు మంత్రులకన్నగూడ ప్రజాభిప్రాయము తక్కువగ చెలియునని గాని మంత్రులేమో యెక్కుమూర్కుల ననుభవించవలెనని కాదు.

డాక్టరు పరంజ్యె: రంజెట లాలాహరికిషనులాల గారిని విచారించిరి. ఆయన రాజీనామాను చూడు నాలుగు చారులు పంపినను ఉద్యోగమునుండి విరమింపక పోవుటకు కారణము గవచ్చురగారు. తనను మంచివల్లవాడనిచెప్పి పోనీయ కుండ నుంచెనని చెప్పెను. (నవ్వు)

ఆయన యింకను కొన్నాళ్లుండినయెడల తన శాశిలకు సంబంధించినంతవరకేమైన అభివృద్ధిగల్గునేమోయని తలంచెను గాని సహకారసభ్యులకుగాని, రోడ్డుకుగాని, ట్రాంవేలకు గానిడిబ్బు రాక పోయెను.

డాక్టరు పరంజ్యె: పంజాబులో ప్రజాయత్రశాశిల కు చాలడబ్బు అంచనావేయబడెననియు, ప్రభుత్వయత్రశాశిల కు వచ్చినది పూజ్యమనియు తెలియుచున్నదియే.

హరికిషన్ లాలుగారు: ఎక్కువదబ్బు విద్యకై విని యోగింపబడెను. కారణము ఆకార్యవిధానము అదివరకే సిద్ధ ముగ నుండెను.

లాలా హరికిషను లాలుగారింకను జెప్పుచు మంత్రలకు ఉద్యోగనియామకములందును మార్పులందును కెట్టిఅధికారము లేకుండువారియపుడు దుస్సహనీతి యేర్పడెనని చెప్పెను. కార్యవిధానము మంత్రవర్తనంతటిచేతులలో నుండవలయును. ఇక ను అధికారవీర్యముతో మాత్రమేయున్నది. బహుయింపులలో ను, నెలపులలోను, అక్కంటల్లలోను, ఆయనయెడుటకు యే డైన స్త్రీయు చెప్పినయెడల సంతకము బొట్టుటయు మాత్రమే యైయుండెను. (నవ్వు)

డాక్టరు పరంజ్యె: కొన్ని శాశిలకు మంత్రలకు మా ట్టుటవలన ఇంపీరియలు సర్వీసు ఉద్యోగులు యీ ప్రజాయత్ర శాశిలయందు లెక్కవయిబిచ్చి గల్గియుండినమాట తెలిసి కొంటిరా?

లాలాహరికిషన్ లాలు — నే నాసంగతిని చెబిసికొం చేదు.

డాక్టరు పరంజ్యె: ఎక్స్ ప్రెస్ పరిపాలనా విషయ మున చల్లా ఉద్యోగిలవద్దనుండి తిగిన రహసుమును బడసి తిరా?

హరికిషన్ లాలుగారు: నాకు కావలసిన దానికన్న కెక్కువగూడ వచ్చెను (వెద్దనవ్వు)

సర్ హెన్రీ: ప్రెస్టిజియస్ గాఁగి ప్రత్యక్షతరమిచ్చు పంజాబులో మంత్రల నెన్నుకొనువిషయమున జాతిమత విచారణ జేసినయెడల ఫలితముకొట్టియే యయ్యేడిదనియు, శాసనసభ సంతకంతో సంప్రదించుడల ఫలితము మేరవిషయ నుండుదనియు సాక్షి చెప్పెను. జాతిప్రాతినిధ్యము తీసి వేయునెల శాసనసభలో జాతిమతపక్షములు లేకుండు పో యెడినని సాక్షి గట్టిపట్టుకము గలదు. ప్రభుత్వసభ్యులు లే కుండు జేయవలెనని ఆయన ప్రోత్సహించుటకు కారణము ప్ర భుత్వసభ్యులుండుటయు, బాధ్యతాయుతప్రభుత్వము ఆర్యో న్యవిధుల విషయములని సాక్షి చెప్పెను.

సర్ హెన్రీ: ప్రభుత్వసభ్యులు చాల కొద్దిమందియే గదా?

హరికిషన్ లాలుగారు: చాల కొద్దిమందియేగాని వాణిలన పెద్ద అవకాశము గలదు. (నవ్వు)

సర్ హెన్రీ: మీ అభిప్రాయముతో మీసహాధ్యాయి మియన ఫణ్డే హుసేనుగారు అంగీకరింపక పోవచ్చును.

హరికిషన్ లాలుగారు: కొంతకాలమువరకు అంగీకరిం పక పోవచ్చును. కాని యెక్కువ అధికారము వస్తుందంటే అం గీకరింపవచ్చును.

సర్ హెన్రీ: గురుద్వార వ్యవహారములో మీకు తెలి యని విషయము లేమయును లేవుగదా?

హరికిషన్ లాలుగారు: లేవు. ప్రభుత్వమువారందరను కలసి యీవిషయమును గూర్చి చర్చించిరి

సర్ హెన్రీ: మీరను ఫణ్డే హుసేనుగారును కలసి యీ విషయమొర్పించుటకు ఫణ్డే కివచ్చినవిషయము జ్ఞాపకమున్నదా?

హరికిషన్ లాలు: అవును. నేను మీగదిలో నిద్రబోవు మండగా ఫణ్డేలహుసేనుగారు మీతో చర్చించుచుండెను. నవ్వు

అంతట తేజబహుగారు సప్రగారు లాలాహరికిషను లాలుగారిని చాలకేపు విచారించిరి.

లక్ష్మీ ఒడంబడిక

లక్ష్మీ ఒడంబడికయొక్క అంతరార్థము స్వల్పసంఖ్యా కులకు రక్షించుటయేనని సాక్షి అంగీకరించెను. ఈఒడంబడిక కలన మహమ్మదీయులకు సంఖ్యాబలమువలన రావలసినది కొంత పోయెనని కొందరు మహమ్మదీయులు లాక్ష్యపణజేసిరి. ఇట్లు జరుగుడల వారికి నిజముగా యెక్కువనచ్చెడిదే. హిందువుల ఆక్షేపణ యేమియునుండదు. హిందువులు స్వల్పసంఖ్యాకులలో నున్నను ప్రమాద మేమియును లేదని సాక్షి చెప్పెను.

డాక్టరు సప్ర: లక్ష్మీలో హిందువులును మహమ్మ దీయులును అట్టియొకదానికే జేసికొనియుండనియెడల యిప్పు డు వచ్చినట్టి సంస్కరణములు వచ్చుతప్పువల కష్టమయ్యెడిదని మీ రంగీకరించెదరా?

హరికిషన్ లాలుగారు: అది మంచివిషయమనియే తలంచెదను. ఏల యనగా అప్పుడు సంస్కరణ ముల నిచ్చుటకు బ్రిటిషు వారు జాతి ప్రాతి నిధ్య కారణముననే తిరస్కరించుచుండిరి. లక్ష్మీ ఒడంబడిక ఆక్షేపణను తొలగించెను. కాని జాతిప్రాతినిధ్య ముండిన బాధ్యతాయుతప్రభుత్వ ముండజాలదనియే నావాదము.

సర్ మహమ్మదు షాఫీ: ఇట్లయిన బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వ ముండజాలదని 1916 నుండియు మీ రభిప్రాయమును గల్గియుండిరా లేక మీ అభిప్రాయము లప్పటినుండియు మారెనా?

హరికిషన్ లాలుగారు: నా అభిప్రాయము లొకటి గనే యుండెను. కాని ఒకేతరువు నెదుర్కొనవలసి వచ్చి నపుడు కొంత రాజీనామాలు అప్పుడప్పుడు జేసికొనవలసి యుండును.

డాక్టరు సప్ర: ఒకవేళ యిట్టి అవకాశముజేసి రను కొనుడు. పంజాబులో హిందువులకును మహమ్మదీయులకును జాతివిభేదములు పరిష్కారమైననే అభివృద్ధి జరుగును. లేదా 1919 శాసనము ముందున్న స్థితియే ప్రవేశపెట్టబడును; మిగిలిన భారతదేశ మంతయు మీ కొరకు వేచియుండును; అప్పుడు మీరేమి చేసెదరు?

హరికిషను లాలుగారు: నేనైతే విభేదములను మాప ప్రయత్నించెదను. జయముజేహూరునో మారదో చెప్పజాలను.

డాక్టరు సప్ర: పంజాబుప్రజలు దేశాభివృద్ధికై ఆతురముగ నున్నారా?

హరికిషను లాలుగారు: అట్లనియే నాఅభిప్రాయము.

డాక్టరు సప్ర: పంజాబులో హిందువులకును మహమ్మదీయులకును విభేదకారణమేమి?

హరికిషను లాలుగారు: ప్రతికూలలో ప్రచురించు దానిని జూచినయెడల ఇప్పుడు వివాదకారణము ఉద్యోగములే యని తెలియుచున్నది.

సర్ మహమ్మదు షాఫీ: ఇప్పుడున్న తీవ్రపరిస్థితులు పంజాబులో ఆరేండ్లక్రింద నుండెనందురా?

హరికిషను లాలుగారు: ఇప్పుడూ.

డాక్టరు సప్ర: మీరాష్ట్రములో విద్యాధికుల సంకు తివిభానులచేతనే యీతగాదాలు బంబులుదేరి నవమకములు సరియేనా?

హరికిషన్ లాలుగారు: అవును. అం.కే. విద్యాధి కులములే ప్రజాక్షేమమునకు భంగము గలవనున్నది.

సర్ మహమ్మదు షాఫీ: ఈదోషమును తొలగించు టకు హిందువులును మహమ్మ దీయులును యేదైన పట్టుబట్టి ప్రయత్నించిరా?

హరికిషన్ లాలు: నాకు తెలియదు.

డాక్టరు సప్ర: బాధ్యతాయుతప్రభుత్వ మున మీ అగమేమి? తమకుతాము యెక్కువ ఉద్యోగముల సృష్టించు కొనుటకెక్కు డవకాశము లేదా?

హరికిషన్ లాలుగారు: కాదు. అప్పుడు మంచిలో డు, మంచిఇదిగోవను పద్ధతులు, తక్కువమంది యూరోపియ నులు ఎక్కువమంది భారతీయులు, తక్కువజీతములు, విద్యా వ్యాప్తి, ఎక్కువ పారిశ్రామికవిద్య, మంచి అటవీపాఠశాల, జెయిల్లపై దృష్టి తొలగించుట యని నా అభిప్రాయము. (నవ్వు).

డాక్టరు సప్ర: ఇంతవరకు పంజాబులో విద్యా వ్యాపకమువల్ల నే నుమాస్తాలజాతి వ్యాపించుటకు బాధ్యమయ్యె నుగదా?

హరికిషన్ లాలుగారు: కొందరు సిపాయిలుగను, మంత్రులుగనుగూడ తయారైరి. (నవ్వు) సాక్షి యింకను జెప్పుచు పంజాబు జనసంఖ్య జూచినయెడల మహాసంభ్రమకు నల్లరులు చాల కొద్దియనియు, పంజాబు హిందువులు యితర హిందూతరగతులకన్న యెక్కువగ మహమ్మదీయులతో గలసి యుండురనియు, అయినను విభేదములుండెననియు, కారణము ఒకేరకమువారు ఒకరినొకరు ద్వేషించెదరనియు, కాని యి ప్పడు మంచిమంచిసంబంధము లేర్పడుచున్నవనియు జెప్పెను.

పంజాబు నిమ్నజతులు

పంజాబులో నిమ్నజతులవారెవరని యడుగగా, నిమ్న జాతులనగా దర్శింపలై నయెడల ఆర్థికదారిద్ర్యము పంజాబులో ముప్పాతిక మందికి గలదని హరికిషను లాలుగారు జెప్పిరి.

అంతట సర్ శివస్వామి అయ్యరుగారు ప్రశ్నింపగా సాక్షి, అందరకును ఒకనియొకర వర్గముండి ప్రత్యేకసానముల కిజ్యుజేయుటవలన భావ్య భివృద్ధి మాచకముగ నుండునని అం గీకరించెదనని చెప్పెను.

ప్ర. — సంఖ్యాప్రాతినిధ్యసిద్ధాంత మనుసరించుడల హిందువులు స్వల్పసంఖ్యాకు లగుదురుగదా. అప్పుడవారు మం త్రివర్గమునందు ప్రాతినిధ్యముండి రక్షణగావలెనని కోరెదరా?

ఉ: — ఈధర్మమే పాటవమైనదిగాదు. హిందువులు తెలివిగలవారైన యెడల అట్టిదడుగనే యడుగరు.

ప్ర: — అందరును కలిసి సంప్రతించి బాధ్యతగల్గియుం డవలెనని సిద్ధాంతమును గవర్నరుగారు ఆచరణలో జెట్టి, మం త్రులు కలిసిపనిజేయవలెననియు లేదావెదలిపోవలెనన్న సహ

కారమున నెక్కువసాయకారిగనుండదా?

ఉ: — అవును. ఇప్పుడు గాన్పించుకవ్యములు తగ్గి పో వును.

ప్ర: — ప్రభుత్వము వెనుకకు పోవుచున్నదని మీరుచె ప్పితిరి. అనగా మీ అర్థమేమి?

ఉ: — ఆఅభిప్రాయము భారతశాసనసభలో మీవంటి వారల ఉపన్యాసములబట్టి యేర్పడెను. (నవ్వు)

తుట్టుతుడు సర్ ఆర్థరు ప్రూంగారు సాక్షిని విచారింప గా హరికిషన్ లాలుగారు ప్రత్యక్షతరమిచ్చుచు, తానుమంత్రుగ నుండగా దేశమున కెట్టిమేలును జేయుచున్నటులతలంప లేదనియు ప్రజలిపుడు అధినివేళ స్వాతంత్ర్యమునకు తగియున్నారనియు జెప్పి, స్త్రీపురుషులకు నియోజకాధికార మొసంగి తీరవలెనని యు, అయితే యెన్నికలు మాత్రము సరిగా నడుపవలెననియు కోరిరి.

ప్ర: — మొదలు నియోజకాధికారమెక్కువై బాధ్య తాయుత ప్రభుత్వము విడప రావలెననియేనా మీ అభిప్రాయము?

ఉ: — రెండును ఒక్కసారియే రావలయునని నేను కోరెదను.

ప్ర: — ఒకవేళ అది సాధ్యముగాక పోయినయెడల ఉ: — మొదలు యేది వీలో అదియే జేయవచ్చును.

ఇంతటితో హరికిషనులాలుగారి సాక్ష్యము ముగిసెను. అంతట సభవారు లేచిరి. మరలవిచారణ నేడుశనివారము జరు గును. అప్పుడు బొంబాయి శాసనసభా సభ్యులకు సర్వేగారు విచారింపబడుదురు.

మరణవార్తలు

తిరుచనాపల్లి, ఆగస్టు 18: — సాతిండియర్ కై త్వే అసిస్టెంటు ఆడిటరు రావుసాహెబు జి. కృష్ణస్వామి అయ్యంగారు నేడు వారాగ్రహముననే మరణించిరి. వారిగౌరవాధ్యము రై త్వే ఆడిటుఆఫీసు నేటిమధ్యాహ్నమున నమాసిజేయబడెను.

(9వక) పెల్లింగున్ సిసి సా

16.8.24 శనివారమునుండి 22 8 24 శుక్రవారమువరకు సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 8-9 శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15 కూడ ఆటలు డిబుల్ సిరియల్ బ్రాక్ డి బరిగాన్ ట్రయల్ కడపటివారం ఎడ్డిపోలో అగ్గున సాహస కార్యములు జాని మింగుడాగరు మొదలగు నవి గలవు ఇంటర్ నేషనల్ న్యూసు గూడ చూడ బడును. (6 భాగములు)

ఇంపీరియల్ సిసిమా తిరువళికేణి

16.8.24 తేది శనివారమునుండి 22 8 24 తేది శుక్రవారమువరకు సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-9 శని, ఆదివారములో మధ్యాహ్నము 3-15 కూడ ఆటలు. రెండు అద్భుతమైన ఆటలు ప్రదర్శింపబడును. కాపైక్ కిడ్డులో ఎడ్డిపోలో నాలగవారము.

2 కవిరత్న కాలిదాస

ఇమిటేషన్ పంచరత్నముల

చౌక సత్తెముము గ్యారంటి రెంపులు, పచ్చలు, నీలములు, పువ్వురాగములు, వైక్రాంతములు క్యాటలాగు ఇనాము ఈధరలు ఆగస్టునెలకు మాత్రమే 8 దినములలో వాపసుచేయవచ్చును. శ్రీకాకుళం మజిలీనూతన గ 12 నె 80 అల్లుచింటిది 7-8-0 6 కమాజులు అగును తాన్త 1-8 ముదుగు నె 70 రు 6-0-0 కాసు బంగారుదుద్దులజత చక్రసానకంపులది. 7 రాత్రి 20-0-0 ,, మేలువైక్రాంతంది తయారు యెత్తు 10 అజ్జాలు 19-0-0 ,, పువ్వురాగములది శిమకములతో సరిఅయినది 40-0-0 ,, జిగిసీ మేలుపని చక్రసానకములు రూపాయిపైజా 40-0-0 విడిపువ్వరాగం మేలు రతి 72 పలకలుగల కములు 3-8-0 విడిచక్ర సానకంపులు రతి 64 పలకలుగల గులాబీ 0-8-0 విడిచైక్రాంతం డబుల్ కట్టుగల సాట్లము బర్నా 3-0-0 యిమిటేషను పువ్వురాగం 1-12-0 అనంతపల్లి భాస్కరరావు సోదరులు, నగలవర్తకులు - శ్రీ: కాకుళము, గంజాంజిల్లా.

ఎం గు యం డి యా ప త్రి క

మ హాత్మని వ్యాసములు

భారతనారీమణులను లిట్టన్ ప్రభువు తూలనాడుట, పంజాబులో ఖడ్గరునిక్రయము, మలబారు వరదలు

భారత నారీమణులు

లిట్టన్ ప్రభుని నిరసన ప్రసంగము.

మహాత్మని యభిప్రాయము

ఒక న్యాయాధిపతి తీర్పు నాటేపించినందులకు కేల్మరుగారికి 5000 రూపాయలు ధనదండన విధించిరి. ఒక కల్వరు చర్మ నాటేపించినందులకు క్రానికలుప్రతి 15 వేలరూపాయల నియమనవలె ననిరి. పంగరాష్ట్రము గవర్నరు లిట్టన్ ప్రభువు భారతనారీమణులను గూర్చి అమానకరముగ నధిక ప్రసంగ మొనరించినను అతడు రాజప్రతినిధియగుటచే నతని కెట్టికీయునులేకుండ పోవుచున్నది. పైగా నతడు భారతముగ మాటలాడెనని అతనిపక్షమున రాతని ప్రశంసించుట గూడ జరగవచ్చును. "భారతీయులగు పురుషులు ప్రభుత్వోద్యోగులను నిష్కారముగ ద్వేషించుచుండుటవలన పోలీసువారిని నిష్కారముగ నపఖ్యాతిపాలు చేయుటకు భారతీయులగు స్త్రీలు పోలీసువారు తమకు మానభంగమును కలిగించిరి నట్టినిందలను వారిపై మోపుటగూడ జరగగలదు." అని లిట్టన్ ప్రభువు ఈ పన్యాసమున దర్శమున నుడిచెనని తెలిసినది. అది విలేఖరి పంపిన సంగ్రహవార్తయే యైనచో భాగ్యతగల యొక ఆంగ్లేయు డిట్టి ప్రలాపచార మొనరించుచుండడనియే నేను నమ్మియుండును. కాని గవర్నరు ఈ పన్యాసమునందే నేనావాక్యమును చదువుటచే నాకట్టి అకాశము లేకుండపోయినది. భారతనారీమణులనుగూర్చి యిట్టి అపచారవాక్యములను పలుకుట వలన భారతీయుల కెంతకష్టముగ నుండునో యాప్రభువునకు తెలియకపోయి యుండవలెను, లేక అత డావిషయము నలక్ష్యము చేసియైన నుండవలెను. ఈప్రభువు తన ఆధారములను గ్రహించియే యిటులపలికెనా? పోలీసువారి పలుకుటనే నమ్మి యిటులనననో నది కుక్కతోకపట్టుకొని గోదావరినీడులు యేయనును. అట్టికప్రసంగ మొనరింపగూడదని ఆశ్రితులు ఏల బోధింపలేదు. నిర్భయముగా నటులనుట కతడెటుల సాహసించెను. ఎక్కడనైన నిజముగనే స్త్రీయైన నటులచేసినను గూడ పంగరాష్ట్రమునందును భారతదేశమునందును ప్రజల వాక్కుసాధి కారమైయుండినచో నాత డిట్టిసాహస మొనరింపజాలియుండదు గాని యిప్పుడు ప్రజలవాక్కు అధికార మాన్యముగా నున్నది. ఎప్పటికిని గూడ ప్రజలవాక్కున తామిటులే నిర్భయముగా తృణీకరింపగలుగుదుమని ఎంతటికామ్రావులైన నగు గవర్నరుగూడదు. హిందువులను మహమ్మదీయులకును బహిష్కరణ స్వరాజ్యపక్షములకును కలిగిన కలహములు నిరమముగా నుండునవికావుగాని ఈన్నతపదవులలోనున్న ఆంగ్లేయులు పలికెడు అసమానవాక్యములు బలైపుటలవలె ఎల్లకాలమును దేశీయుల హృదయములలో మెలగుచునే యుండును. రాజానుచరలలో భాగ్యతనెంగనివారు చేయునట్టి ప్రబలాపచారములవలన కలుగు ననమానము దుర్భరమును సర్వపక్ష సంఘీభావావశ్యకమునై యున్నది." అని మహాత్ముడు "రాజతప్ప చేయనేరదు" అను శీర్షికక్రింద యానెల 14వ తేదీని నెలువడిన ఎంగుండ్డియా పత్రికలో వ్రాసెను.

* * *

పంజాబులో ఖడ్గరునిక్రయము

"క్రియత భారతచాగు పంచారాష్ట్రమునకేగి ఖడ్గరునుగూర్చి చాల ప్రచారమును సల్పి వీధులవెంట తిరిగి ఖడ్గరు బట్టలనమ్ముచు యితరులచేతగూడ నమ్మించుచున్నారు. 10 రోజులలో పాను లాహారు అమృతరతు నగరములలో ఆరువేల రూపాయల వెలగల ఖడ్గరుబట్టలను విక్రయింపగలిగిరి. ఇంకను అమ్మకము జరుగుచున్నదనిగూడ తెలిసినది. నే నిందులకు భారుచాగారి నెంతయు ప్రశంసించుచున్నాను. ఏరాష్ట్రమునైన ప్రజలు పూనుకొని ఆమ్మినచో ఖడ్గరు కొనువారు లేకపోరను విషయము దీనివలన స్పష్టమైనది.

మో. కా. గాంధీ.

మలబారు వరదలు

"నేను తిలకు వార్షికోత్సవమున మలబారు వరదలను గూర్చి పరికినపలుకులను అహమదాబాదులోని ఆ. ప్రె. విలేఖరి కేవలము వ్యత్యస్తము గావించి చిరకాలమునుండి నేనెందులకు పాటుపడుచుంటి నో అట్టి జీవకాయణ్యము నాయందు పూజ్యమని ప్రజలకు తోచునటుల చేసెను. వరదలవలన నిలువ నీడయు, తినండియు, కట్టగడ్డయుగూడ లేక ఆలమటించు వారందరును రాట్టములను ముందు పెట్టుకొని నూలువడుకుటకంటె గత్యంతరము లేదని నేనుపరికితినని ఆంధ్ర పత్రికలకు వ్రాసెను. కలకత్తా పెయింటింగుగారికి మానవ్యమునకు 15,000 రూపాయల నిప్పించినపుడు నాకు కలిగిన యా మానవ్యము నకు 1,50,000 రూపాయల నిప్పించినను చాలదు. కాని వారా మొత్తమును నాకిచ్చినచో ఎటులో మనసును సమాధాన పరుచుకొని ఆసామ్యునకు కేరళమున వరదలసహాయనిధికి యిచ్చి యుండును. కాని పెయింటింగుగారివలె నేను మానవ్యపు దావాను చేయదలచుకొనలేదు. ఆ సభ కావిలేఖరి రా లేదని ఆతడే నాకెరిగించెను. వచ్చిన వారు నే చెప్పిన విషయములను సరిగా వివలేదుగాని రాట్టములను గురించి ఏమో చెప్పితిని మాత్ర మూహించిరి. అంతకంటె నేను చెప్పదగిన సహజోక్తు లేమున్నవి? పంగరాష్ట్రమున ఆచార్యరాయగారు చేయుచున్న దక్షిణ గదా? కాని వరదల ఆపద కొంతయుపశమించిన పిదప ఆచార్యరాయగారు ఏర్పాటులను చేసిరిగాని సంక్షోభావసరమున చేయలేదను సంగతి విలేఖరి మరచెను కాబోలు. ఇది చాలగొప్ప అపచారమే యైనను చేయజూరినదిగాని యిక్కుమందు విలేఖరులు జాగ్రత్తగా వ్రాసుగలరని నమ్మెదను. ఇట్టివార్త లన్నియు తిరుమల్రము లే యని ప్రజలెన్నడును నమ్ముగూడదు. నేను ఎంగుండ్డియా పత్రికలో ప్రకటించువరకును విలేఖరులవ్రాతలను దేశీయులు పూర్తిగా నమ్ముకూడదు. నాప్రసంగములను నేను నాపత్రికలో ప్రకటించుటవలన విలేఖరులు వానిని జైడిచేయువలె నను నాతురత నాకేమియులేదు గాన విలేఖరులు వ్రాసిన వ్యాసములను మొదట నాకు చూపించిపట్టుట ప్రకటించినచో నాకు మహాపకారముచేసినవారగుదురు. ఇదివరకు చాల సార్లు నావిషయములో విలేఖరు లిట్టి పారభాటులను చేయుటచేతనే నేనింత కఠినముగా వ్రాయవలసివచ్చినది. 1896 లో 30 పుటలుగల చిన్న పాత్రమును నేను భారతదేశమున ప్రకటించగా దాని సంగ్రహమును 5 పుటలలో రైటరు శేటూలుకు తంతిమాలమున తెలిపెను. అది నాభిప్రాయములను పూర్తిగా తాముమారు చేసినందున శేటూలువారికి తీవ్రమగు నాగ్రహము కలిగినది. నేను శేటూలుకు వెళ్ళగానే (కోధవి నకులగు నచటిప్రజలు నాగొంతు నుడిమిచంపుటకు సిద్ధపడిరి. అప్పుడు రైటరు సంఘముపై మానవ్యమునకు దావా లేవలెనని చాలమంది న్యాయవాదులు సలహాచెప్పిరి. కాని అడుపుగూడ నేనందుల కంగీకరింపలేదు. అటుపిమ్మట నాసంగతిని శేటూలు వారు సరిగా గ్రహింపగలిగినందున తమ ఆకార్యము చాలపశ్చాత్తాపమును చెందిరి. కాని మరలనట్టి అనుభవమును నేనిప్పుడు కోరుటలేదు. అందువలన కలుగు ఆధిక్య రీతిగూడ నేను కాంతీంచుటలేదు. దైవానుకూలమున్నచో నధికమగు దేశ నేపను చేయగోరుచున్నాను గాన విలేఖరులు నాకు తోడ్పడ గోరెదను.

నావిజ్ఞప్తిప్రకారము మలబారుసహాయనిధి కింతవరకు 4999.14.6 చేరినది ఆ. ప్రె. విలేఖరివ్రాతలను నమ్మి నాపై తీసుక చేరినవారందరును గూడ మలబారునిధి కధికమగు ధన సహాయమును చేయగోరెను. భోగ్యములేగాక అధిపతులను గూడ తృణించి ధనసహాయము చేయడని నేను నవశనపత్రికలో ప్రకటించితిని. వెనుక గురుకులవాసులగు శ్రద్ధావంధన్యా మిశ్రములు దక్షిణాఫ్రికానిధికారికు చేసినటులనే మహావిద్యా లయమునందలి విద్యార్థు లిప్పుడు వారికొరకు కట్టబడుచున్న గృహముల నిర్మాణకార్యమునందు స్వయముగ కూలిపనిచేసి కేరళనిధికి ధనము సార్జించుచున్నారు. బాలుగును బాలికలను 11 ఏండ్ల లోపువారుగూడ పాలుత్రాగుట మానివేసి ఆధనము నీనిశి కిచ్చుచున్నారు. ఒకబాలిక తనవెండి అంచెలనిచ్చినది. ఒకబాలుడు విలువగల తమ్మెట్లనిచ్చెను. ఒకపోదరి బహుమ నాలుగు బంగారు గాజులను మరియొక సోదరి బంగారపువోరమును పంపిరి. ఒక చిన్నపిల్ల తాను దొంగిలించిన కాశుల (చాగితళ్ళుల) నన్నిటిని తెచ్చి యిచ్చెను. జాతీయ కళాకాల విద్యార్థులు తాము వడికిననూలు సంతము తెచ్చి

వీ అమ్మగారి ఆరోగ్యము

అభివృద్ధి కనబడుచున్నది
"8 వ తేదీకి ఢిల్లీనుండి మహమ్మదాబాదును, 10 వ తేదీకి షాకతాలీగారు బొంబాయినుండియను రాంపూరు చేరిరి. మొదట రాంపూరులో నొక వైద్యుడు చికిత్సచేయుచుండెను. పిమ్మట డాక్టరు ఆన్సానీగారు పరీక్షించిరి. రోగలక్షణమును గూర్చి రాంపూరు వైద్యుడు, డాక్టరు ఆన్సానీగార్ల అభిప్రాయములు భిన్నముగా నుండుటచే ఆన్సానీగారు క్రొత్తచికిత్సను ప్రారంభించిరి. అందువలన కంత నిలబాటు చేసినదిగాని ప్రమాద మొకను పూర్తిగా తొలగలేదు. తన పుత్రు లిద్దరును రైలువైపునకు వచ్చినను 5 యేండ్ల క్రితము నబాబు చేసిన ఉత్తరువు ఇప్పటికిని అమలులో నుండుటచే వారు పట్టణమునకు రావీలు లేకపోయెను. అందువలన నామె కావేదన మెండైనది. తన్ను పాలికోని నెక్కించి రైలువైపునకు తీసికొనిపోయినగాని మందుగూడ తిననని ఆమె పట్టుపట్టెను. అందున గూడ ఆమె కేసుగనో అని జడిసిరి. మరల నామె నింటికి పంపుటకంటె రైలులో ఢిల్లీకి తీసికొని వెళ్ళుటయే మంచిదని గారు నిశ్చయించిరి. రాంపూరులో మొదటినుండియు చికిత్స చేయుచున్న డాక్టరు శరణుచోరి గారును మరల పరీక్షించెను. పిమ్మట మరాఠావారు రైలు వైపునలో డాక్టరు దీక్షుతుగారును మరియొకరును పరీక్షించిరి. దీక్షుతుగారు హామీగారు వరకును వచ్చిరి. 12 వ తేదీ ఉదయమునకు వారు సురక్షితముగా ఢిల్లీ చేరిరి. అచట డాక్టరులు ఆన్సానీ, అబ్దులరహీమానుగార్లు మరల పరీక్ష చేసిరి. రైలుదగ్గరనే ఆమె చాల సామ్యునిలేపోయెను గాని సాయంక్రితమునకు మరల లేరుగోనెను. ఆరాత్రి సంపూర్ణ విశ్రాంతి కలుగుటచే మరునాడుదయమునకు చాలమేలు కలిగినదిగాని బహిష్కరణ యొక్కను చాల ప్రబలముగా నున్నదని" మహమ్మదాబాది ఆంతరంగిక కార్యదర్శి 18 వ తేదీని ఢిల్లీనుండి ప్రకటించెను.

వైకంఠాగ్రహం

12 వ తేదీని మరల ప్రారంభమైనది
తిరువాన్కూరు మహారాజావారు వృత్తినిొందుటచే సత్యాగ్రహము మాడుదినములు నిలిపివేయుటచేను. 12 తేదీని మరల ప్రారంభింపబడెను. మంటియలు నాలుగుగిడుగులలోను నూలువడుక నారంభించిరి. ఈనెల 15వ తేదీనా గా 84 వేలగజముల నూలును మహాత్మునకు పంపుటకు నిశ్చయించబడెను.
వి. కె. గోవిందచవారగారి పెద్దకొడుకు రాఘవను గారు చనిపోయినందున గోవిందనుగారికి క్రినివాసయ్యగారు రాజగోపాలాచారి, ఎం.కె. జునాయుడుగార్లు సామభూతి లేఖలను పంపిరి.

మహాత్ముని సందేశము
ఈ దురాచారమును చిర కాలము నుండి చేరూని యుండుటచే వానిని నిర్మూలించుటకు కొంత కాలము పట్టును గాని దీక్షుచుండుట పని చేయుచుండాలెను. ఈ రీతిగా దొర్లన్నము చేకుండ సత్యాగ్రహమును సాగించుచున్నచో ఈ సంవత్సరము డిశంబరునెల లోపుననే నేను వైకంఠు వచ్చెదను. ఈ విషయమున సంస్థానము కాసనసభలో తీర్మానము నుపపాదించగలిగినచో నటులచేసి యుండవచ్చును. అని మహాత్ముడు తెలిపెనని రాజగోపాలాచారిగారు వ్రాసిరి. కాంగ్రెసుసహాయక సంఘమువారు వరదలస్థలములలో సంచారము చేయుచు సహాయము చేయుచున్నారు. సత్యాగ్రహనిధికి విరాళములు వచ్చుచునే యున్నవి. ఆ|| ప్రె

భారత శాసనసభ

బెంగాలు ఐరోపీయనానము
కలకత్తా ఆగస్టు 15:—భారతశాసనసభలో హార్డ్ షిల్పు రుగాను రాజీ నిచ్చినందున ఆ బెంగాలు ఐరోపీయనానము నకు తిరిగి నిన్నికలు జరుగును. ఆగస్టు 27 తేదీకి నియోజకపు కాగితములు చాఖలు చేయబడవలెను. 28 తేదీన విచారణ జరుగును.

యిచ్చిరి. కొంతకాలమువరకును యీ నిధికొరకు ప్రతిదినమును నూలువడుకుటకు కొంచెము పూనుకొనిరి. ధనము నిచ్చుటకంటె నూలును వడికి యిచ్చుటచే నా కధిక సంఘోష ప్రయత్నము. వినువేదలుగూడ కొంతత్యాగముచేసి యొకత్యాగమునైన నీనిధి కొనుగొనెను. ఈ ధనమును సద్వినియోగము చేయుటను గానేను జల్మభాయిగారిలో నాలోచించుచున్నాను. రాజగోపాలాచారిగారికి గూడ వ్రాసెతిని. పంపుచున్నవారు గూడ సలహాలు తెలిపిన
మో. కా. గాంధీ.

సానికవార్లు

జరి, నగర్, చేతిపనులు:— బి. ట్యేడెల్ గారి కుమార్తె రి నెలలు జరినగర్ చేతిపనుల చూపుట మనగాను రాష్ట్రముందు నియమింపబడిరి.

చెన్నపురి అన్నదాననమాజము:— ఈసమాజము వారి యాజమాన్యంక్రమిం గుమారు 1515 మంది వీరులకు అన్న దానము జేయబడింది.

వరదసహాయము:— వరద సహాయనిధికారకు వేపే కీచాలభట్ల సంఘమువారు “కయోల్ గాంసు” అను నాటకము ను నేను (16 వేసి) జప్తియై యం. జంకటసుబ్బారావుగారి పోషకత్వముక్రమిం పొందినవారులలో సాయంకాల మైగున్నర గంటలకు ప్రదర్శింతురు. ఆ. (ప్రె.)

ఆంధ్ర శాస్త్రజ్ఞులు:— గుంటూరు జిల్లా విద్యాలయము వారి రీజిస్ట్రేషన్ విజయనగరం మహారాజగారి కార్యాలయంలో శాస్త్రజ్ఞులగా నున్న ఏ. యల్. నారాయణ ఎం. ఏ. గారికి “చాన్సర్ ఆఫ్ సైన్సు” డిగ్రీ నిచ్చియున్నారు. కాని లండన్ ఫీల్డ్స్ యిన్స్టిట్యూటు బోర్డువారు ఫీల్డ్ ఫిల్సోఫిక్స్ నిచ్చుట ఆంధ్ర దేశమునకు సంతోషకరము వార్తయై యున్నది.

చెన్నపురి వార్తాక్రమము:— ఈసంఘముయొక్క ప్రారంభోత్సవము 18వ తారీఖున ఉదయం 9 గంటలకు జరుగును. ఇంకా దేశవర్తమానులవలె యానగరము నందు అన్నిరకము పత్రికల వ్యాప్తి అనుకూలపరస్థితుల నేర్పరచుట యాసంఘాద్దేశమై యున్నది. అందరును సయ చేయ బ్రాధితులు.

గౌరవపరిశ్రా నియామకము:— ఇదివరకున్న 18 గురుకాక ఈక్రంది పెద్దమనుష్యులు కోమంబత్తురు వ్యవసాయకాశాలకు పరిశోధకమండలికిని. గౌరవ పరిశ్రమలుగా ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. ఎం. కే. ఆర్. వి. అలగప్పకెట్టి యార్ (మధుర) దివాన్ బహదూర్ సి. సి. ఎలరాజులు నాయకులు ఎం. ఎల్. సి. (గుంటూరు) బి. రామనంద్రరెడ్డి డి. ఏ. గారు ఎం. ఎల్. సి. (నెల్లూరు) దివాన్ బహదూర్ నిజయ్యరావువ మొదలియారు ఎం. ఎల్. సి (ఉత్తరరాష్ట్రాదు) వీరి కేవలము 1927 సంవత్సరం జూన్ 30 వరకు ఉండునని ప్రభుత్వ కార్యదర్శి ప్రకటించుచున్నాడు.

విశాఖపట్నం రేవు:— తూర్పుసముద్రమున కుత్తర భాగమున అనేకములకు చిన్న చిన్న రేవులు కలవు ముఖ్యములయినవి మాత్రము కాకినాడ విశాఖపట్నములు. కాకినాడకు రేవు సుమారు 6 మైళ్ళుండును. ఒడ్డునుంచి శేవునకు పెద్దకింగిలపై సరకు చేరవలెను. ఒక మాటు డింగీ వచ్చిపోవుటకు 12 గంటలు పట్టును. అందువలన నిచట రేవుండుట అంతలాభకారిగాదు. విశాఖపట్నం మంచి పరిస్థితులను కలిగి రేవుపట్నముగా నుండుటకు తగియున్నది. రేవు అందుబిటులోనుండును. ఒడ్డుకు మంచిస్థలమున్నది. అనుకూలప్రదేశ మిప్పుడుబిటుపడినది. రయియరాకపోకలుగూడ బాగుగా జరుగునని ప్రేస్తుమకాపత్రికకు ఒకవిలేఖరి వ్రాయుచున్నాడు.

చెన్నపురి బీదపాఠశాలల సంఘము ధనలోపము

బీదలును నిమృతాతులను చేరినవారు నగు బాలురకు విద్య నేర్పుట కీమాతల నేర్పడినవి గాని ధనికులు వానిపట్ల కేవల యుక్తేక్షను వహించియున్నారు ఇటులే మరికొంతకాలమున్నచో వీనిని మూసివేయవలసినగతి కలుగకమానదు అని కార్యదర్శి శ్రీయుతు టి. ఇ. వరదాచారిగారు కడుదీనముగా వ్రాసిరి ఈసంఘమునకు ప్రభుత్వసభ్యుడు హా. సి. వి. రామస్వామి అయ్యరు సి. వి. గారధ్యక్షులుగాయున్నారు. ఎస్. వి. నారాయణయ్యరు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు కార్యకర్తలు. కార్యాలయము నుంగంబాకముననున్నది 1923-24 వార్షిక నివేదము నందుకొంటి మి. ఆడిటరు ఎస్. సోమసుందర గుడరెగారు లెక్కలనుపరీక్షించిరి. ఆడిట్ ఫీల్డ్ నానాటికి ఊడదశకు వచ్చుచున్నది. ఆదాయము 10120- యము 9881- విద్యార్థుల సంఖ్య 1116. విరాళముల వలన 972 రూపాయలు లభించెను. నిలువ 1918 రూపాయలు. రైతిపాఠశాలల 20యను దినపాఠశాల గును రెండునుకలవు.

రాకపోకలు:— ఇండియా కాలనీల సంఘసభ్యుడను, మదరాసు కానెసభలో ఉపాధ్యక్షుడను నగు టి. కంగాచాంగారు యుంగ్గాండునుండి యాయుదయం యచటికి వచ్చిరి. రైలుస్టేషన్ కడ మీరుపుష్పమలాలక్కతులుగా నొనర్చబడిరి. కలకత్తా నెల్లెనై నూరుదినాన్ గారు, ఏ. ఆర్. డెన్లీ ఐ. సి. యస్. గారు యచటి కీ ప్రార్థన వచ్చిరి. కొలెగోనురాజు, బొబ్బిలి దివాన్, డబ్బ్యు. ఆర్. జాన్ ఆసిస్టెంటు డిప్యూటీ పోలీసునూపరిం టెండెంటు) రావు బహదూర్ టి. సరిసింహాచార్యులు ఎం. ఎల్. సి. గార్లు ఇచటికి ఈ యుదయం దయచేసిరి. డి. సి. స్కాటుగారు నిన్న పోరనూరు వెళ్లిరి.

వరదసహాయసంఘము:— ఈ సంఘము తరఫున తిరుచినాపల్లిలో కలరామొదలగు జాడలను లండుటచే ప్రజల సహకారము ఒకవైద్యుడు పంపబడినాడ. బొంబాయిరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమువారు కనూలు చేసిన 2000 లో సహజని దేవిగారు రూ. 1000 పంపిరి. శేరళ దేశమునకు సహకారము 1000 పంపెదరని తెలియుచున్నది. సురాజముల్లా దాదాభాయి అండ్ కో (వరదాసు, బొంబాయి రత్నల రత్నలు) వారు యిచ్చిన విరాళము 1000 కృతజ్ఞతతో నందుకొన్నాము. దేవదాసు హరిగోవిందదాసుగారు, (రమణాలాల్ శేకవల్ గారి ఏజంట్లు లోడా) ఈకోడు, తిరుచినాపల్లికి వెలి అచట ప్రత్యేకముగా రెండుమాడుస్థానములలో సహాయకార్యము లానరింతురు. ఇంతవఱకు జరిగిన విపులముగు నివేదికమును భవానీ రామస్వామి మిమకావారు పంపిరి.

దేశభక్తులవలె యాగధి పెచ్చింపబడుచున్నది; గాని కలెక్టరులచేగాదు. కాన దేశయులు మాకు విశాళముల నిచ్చి అనధికారులకు అనధికార సంస్థానాత్రములను ఆవరించ గోరుచున్నాను. పక్ష భేదములు లేక యీ విషయములో పనిచేయుట ప్రతిభాసనసభ్యులకు విధి. వారు ప్రభుత్వమున కొత్తిడి కలుగజేసి సహాయ కార్యక్రమమును జరుపునట్లు చేయవలయును. పన్నులుగాని శిక్షలుగాని వీనికొరకు ప్రభుత్వమువారు హెచ్చు చేయుట శాసనసభ్యు లొప్పునకుండుదు. ఈవిషయములో మీరు జాగ్రత్తగా నుండవలయును. రూ. 1000 అవసరముగా కావలయు ననుటచే తిరుచినాపల్లికి పంపడమైనది.

ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు, అధ్యక్షుడు. వరద సహాయసంఘం, చెన్నపురి.

శాసనసభ

యీ నెల 18 వ తారీఖున జరుగబోవు సభా కార్యక్రమము

1. ప్రోత్సాహకరము ప్రమాణముచేయుట
2. సభాప్రారంభము గవర్నరుగారి ఉపన్యాసము
3. ప్రశ్నోత్తరములు
4. తాను అధ్యక్షుడు లేనపుడు అధ్యక్షులుగా నుండవలసినవారి నామములు నాలుగు అధ్యక్షుడునుచించుట
5. గవర్నరుజనరల్ గారి అంగీకారమును బడసినచట్టముల చదువుట
6. గవర్నరుగారు అంగీకరించినచట్టములు చదువుట
7. ప్రభుత్వకార్యదర్శుల నియోజనప్రకటనము
8. శాసనసభవారికి తెలుపవలసిన వార్తలు కమ్యూనికేషన్సు
9. ప్రభుత్వసంఘము
10. సెప్టి మెంటరీ గ్రాంటులను కోరుట
11. లామెంబరుగారు పెట్టు తీర్మానము
12. స్థానికస్వపరిపాలన శాఖమంత్రిగారి తీర్మానము
13. ప్లాడింగ్ ఆర్డర్లకు సవరణలు
14. మద్రాసు ప్రేక్షక్యాళిజి అండ్ హాక్వి క్యాళిజిజి
15. స్థానికసంఘచట్టమునకు సవరణలు
16. వరదాసు లెనుప్రానింగ్ ఆక్టనుకు సవరణలు
17. మద్రాసు లోకల్ అథారిటీస్ ఎంటర్ ప్రైజ్ మెంటుటాక్విజి
18. మంత్రసాసలను రిజిస్టరుచేయు బిల్లు
19. మదరాసు సిటికోర్టుల చట్టమును సవరించుట.

గాంధీమహాత్ముడు ఢిల్లీకివచ్చుట

ఢిల్లీ, ఆగస్టు 15:— గాంధీగారు అహమ్మదాబాదులో బయలుదేరి 17 తేదీ యుదయమునకు ఢిల్లీ చేరునని గాంధీగారి నుండి మహమ్మదాబాద్ కి తిరిగివచ్చినది. మహమ్మదాబాద్ యిటీవల గాంధీగారికి పంపుచున్న తిరివార్లనుబట్టి గాంధీమహాత్ముడుతనకార్యక్రమమును మార్చుకొనిఅనుకొన్నదానికంటె త్వరగాఢిల్లీకివచ్చుచున్నాడని తెలియుచున్నది. ఆయనయంతెలకాస్వాత్మగా మార్చుకొనుటకును ఇంతత్వరలో ఢిల్లీకి వచ్చుటకును వాణిములు తెలియవు.

కథియవారులో నిధులను వనూలుచేయుటకు పూర్వము గాంధీమహాత్ముని కలిసిక నవలెనని ఘోషాల్ గారు అహమ్మదాబాదువెళ్లిరి. (ఆ. ప్రె.)

వద హాయ

దురవస్థ పెరిందలమన్న (మలబారు) ఆగస్టు 15:— రావుకామోలు కరుణాకరమోనన్ గారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఈ తర్రవల్లువ నాడులో మదరాసు మార్కెట్ గుజరాతి సహాయసంఘము వారికి 5 సానములున్నవి. కరిపూజ, మేలతూరు, ఎలంకులం, పిల మంతోలు, విలయూగు. సంఘ ప్రతినిధి మసీలాలుగారు పెరిం తెలమన్ననుండియే వీటినిన్నిటిని చూచుచుండును. నిన్నటిదినమున ఆయన డివిజనులుఅధీపరు ప్రభేజరుగారితో సహాయపుప నులనుగురించి మాట్లాడిరి. తరువాతిఆయన వాతో వరదలచే పీడింపబడుచున్న చోట్లను చూడవచ్చెను. ఎలంకులం పులమంతోలు విల మూలకు చేము పోతిమి. 6 మైళ్ళుబురదలోను ముండ్లలో ను నడచిపోతిమి. 14 మైళ్ళ బండిమీదను 5 మైళ్ళు నిండుగాను న్న-డిమీదను పోతిమి. ఎలంకులములో 160 యిండ్లను కోతకు వచ్చిన 350 యెకరములవరిచేలును నాశన మైవని. పులమంతోలులో 250 యిండ్లను, 200 యెకరముల పంటచేలును పోయినవి. మనుష్యులు దిక్కుమాట నడి నెలలోనివసించుచున్నార. గోడలకు ఒదులు తాటియాకుపు అడ్డము కట్టగడియున్నవి. తాత్కాలిక శిశువులుగా నుండును. నేలతేమగానున్నది. పడిపోయినయిండ్లనుండి కొయ్యగునపములను తెచ్చుకొనుటకైన డబ్బు లేదు. ఇండ్లకట్టుకొనుటకు వెంటనే సహాయము చేయకపోయినయెడల ప్రజలందరును ఊపిరి తిత్తి వ్యాధుల చే నశించెదరని భయముగుచున్నది. సుమారు 2500 విలువగల ఒక నాయరుగృహము నాశనమైనది. ఆయింటివారు తినుటకు తిండిలేక శరీరములపైనున్న గుడ్డలుగాక వేరె పడ్డతేజ వారిపాలములు 2 అడుగుల మున్నుతో పూడ్చి వేచబడియుండ పశువుల పాకలోనున్నారు. ఈ విపత్తువలన యింటియజమానికి పిచ్చియై త్రేస్త. మావిచారణలన బట్లవనాడు తాలూకాలో మొత్తము 2700 యిండ్లు పోయినవనియు వీనిని తిరిగి కట్టుటకు రు. 3 లక్షలు కావలసి వచ్చుననియు తెలుచున్నది. తిరుబగవర్ గామములో 300 యిండ్లను పోయెను. పట్టించి మంకడాస్థానాలలో పంటలు విశేషముగా నష్టమైనవి. ఎది తెనుటలనను భూచలము వలనను మన్నారములుకు చాల నష్టముగలిగెను. మహాదేవలూలు పోరనూరునుండి 100 సందులను కార్తికట్టునుండి 50 సందులను పంపుచున్నాడు. కరీంపూజలో తప్పి తక్కినచూట్లలో విశేషముగా మోపాటకు పాయము చేయబడుచున్నది. తేడీ కంకరన్ నాయరు ఖాన్ బహుదూర్ మెయిన్ ట్రీ గారును చాలభాషపడుచున్నారు. గుడ్డలు, ఆహారము డబ్బుమొదలగునవి వెంటనే కావలసియున్నవి. అధికారులును అనధికారులును సహకారముతో పనిచేయుచున్నారు. కుస్తీరామన్ సంబియారు సహాయమువారు నిన్న వచ్చియున్నారు. సహకార సంఘముల అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారును వచ్చియున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

ఢిల్లీ లో హిందూ మహమ్మదీయ సంఘి త

మహమ్మదాల్ గారు గాంధీమహాత్మునకు తంతి సంపెను

ఢిల్లీ ఆగస్టు 15:— రాజీకొరకై హిందూమహమ్మదీయులలో జరుగుచున్న ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు రాయబారములు ఒకసీటికి వచ్చెననియు రెండుమాడుదినములలో రాజీకుదుర వచ్చుననియు గాంధీగారు ఢిల్లీకిరమ్మటకు యిదియే తగిన సమయమనియు గాంధీగారికి మహమ్మదాల్ గారు తంతి వార్త పంపిరి.

అకాలీ బత

అమృత్ సరుకు బయలుదేరెను

ఢిల్లీ, ఆగస్టు 15:— 20 వందల నాగపూరువారును తక్కిన వారు ఢిల్లీ వారును మొత్తము 30 వందల సభ్యులగల ఒకచిన్న అకాలీబత నిన్న రాత్రి ఢిల్లీ నుండి అమృత్ సరుకు బయలుదేరెను. చాందినీచావు గురద్యారమువద్ద ఉపన్యాసములు ప్రార్థనలను ముగిసినపిమ్మట జత పట్టణముయొక్క ముఖ్యవిధులలో ఊరేగింపబడెను. స్థానిక కాంగ్రెసు సంఘమువారు సన్మానపత్రము నొసంగిరి. హిందూ మహమ్మదీయులకు వైషమ్యము లేర్పడియుండుటచేత ఉత్సాహము విశేషముగా కలుగలేదు. ప్రజలయొక్క యాభిప్రాయం అకాలీ యువన్యాసకులు కొంతపంది వ్యాఖ్యానముచేసి ఢిల్లీ ప్రజలకు ఉత్సాహము లేదని పలికిరి. జతయొక్క బాధ్యత వహించి పనిచేయుచున్న వారు చూడనిన్ని నిధులను వనూలు చేయలేకపోయి రని తెలియుచున్నది. జత అమృత్ సరుకు రైలులో వెళ్లెను.

ప్రతి ఎగుమతి దిగుమతుల చట్టము

(శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టబడును)

ఈ రాష్ట్రమునందు కొన్ని పరిస్థితులందు ప్రతి ఎగుమతి దిగుమతుల చట్టము తగునా (1928 ప్రతి ఎగుమతి దిగుమతుల చట్ట ప్రకారము) అను విషయము ప్రభుత్వము వారాలలో చివరచేయును.

ఈ రాష్ట్రమునందు డిభాగమునందైనను ఉత్పత్తియగు మంచినీటి ప్రతిని వృద్ధిచేయుటను, లోకలోగ జెట్టుల ద్వారా ప్రతిగాని విత్తులగాని లైసెన్సు లేనివో ఎగుమతి దిగుమతుల నాపుటకును స్థానిక ప్రభుత్వముల కీచట్ట మధికారము నిచ్చుచున్నది. శాసనసభయొప్పుల లేనిదే యొకటవ యును అమలులోనికి రాదు.

1917 లో హిందూజీ ప్రతిసంఘమువారు పాడుగు దారము నచ్చు ప్రతిని (మంచిప్రతిని) పొట్టివారము నచ్చు ప్రతితో కల్పించునని గూ, అది చాల నష్టకర మనియు ఇందువిషయమై చట్టము నేర్పరు ప పరిపాద నియు సలహా నిచ్చియున్నారు. దీనిఫలితముగానే 1923 ప్రతిని ఎగుమతి దిగుమతి చట్టము స్వీకరింపబడినది. మంచి ప్రతితో చెడుప్రతి కలుపకుండుటకును చెడుకరపు ప్రతిని దిగుమతిచేయ కుండుట కును యీ చట్టమునందు నియమమేర్పరుపబడినది.

కాకినాడ ప్రతి నందికూలకు పంపబడుచున్నది. నంది యంటే యీ ప్రతియుని చెప్పబడుచున్నది. ఆంధ్రవన కర్నూలు జిల్లాకు చాలనష్టము కలుగుచున్నది. యిట్టి అన్యాయముల నేకచోట్ల యీ రాష్ట్రములో జరుగుచున్నవి. వర్తమానికి దీనివలన తాత్కాలిక లాభ ముండవచ్చును. కాని చెడు ప్రతినితులను మంచినీ కొని పండించునచేడి పాలముకావునకు యీదురభ్యాసములవలన చాలనష్టమై యున్నది.

ప్రతియభివృద్ధికి యీ ప్రతిమందు కొంతదబ్బు వ్యయ మగుచున్నది ప్రత్యేక ప్రతిని పరిక్షించుటకు అధికారియొక్క నియమింపబడినాడు. ఏజిల్లాలకు ఏది అనుమలమో ఆరకపు ప్రత్యేకిని పెంచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. కాని ప్రస్తుతపరిస్థితుల ననుసరించి ప్రతిసంఘములను పోయలు పరిక్షించుట కష్టము. వ్యయకరము.

మదగాను కాటకామిటీ, డైరెక్టరు ఆఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ మీ యీ చట్టము ప్రవేశపెట్టుటకుందిదని సలహానిచ్చిరి. అందువలన కలగలవు. దురభ్యాసములు తగ్గనని నూచించిరి తిరువూరు కాంబోడియా ఉత్తరదక్షిణ భాగములకు దిగవ తియగు ప్రతి కి లై సెన్సు యుండవలయునని. పశ్చిమాంధ్రదేశమునకు దిగవ తియగు సానుక లై సెన్సు యుండవలయును. నేలం, నార్కెట్, రాగ్లాట్, సాతారాగ్లాడు, చితూరు, చెంగల్పట్టు జిల్లాలనుండి తిరువూరుపోవు కాటక్ లెన్సు కట్టుగుడ్డలు సామాన్యంగా ఆన్ పత్రులలో వాడునని, కు అడ్డుకుండు గూడవని నూచించిరి. ఆఖరు ఉత్తరము జారీచేయుటకు పూర్వము యీ సలహాలపై జనుల ఆభిప్రాయములను 1 వ ఆక్టోబరులోగా డెనల్ మెంటు డిపార్టుమెంటు కెక్సలట్రీ తెలుపవలయును.

ఈ సలహాల కిదివరకు వ్యతిరేకాభిప్రాయము లనేకములు వచ్చినవి. (1) ఈ చట్టము వర్తకముపై నొకబరు ప్రెట్టును వేర్చి.

అన్యాయవర్తకము జరుగకుండుట కీ యీ చట్టము పట్టు బడుచున్నది. కనుక న్యాయమరు హ్యోపారమునకు యీ చట్టము అడ్డుకాదు అని యీ మొదటి వ్యతిరేకమును ప్రభుత్వమువారు ఖండించుచున్నారు. (2) లై సెన్సు పొందిన తర్వాతనే రక్షింపబడు ప్రదేశములకు ప్రతినిగుమతిచేయ వలెనని యీయునుచే యీ చట్టము ప్రతిపండించువారికినష్టముకలుగజేయుచున్న బయటనుండి ఆవరణము పోయిలో అవసరములకుంగా సానుకాన గులందే తానువర్తకము కొనసాగించునట్లు చేయుటయే యీ చట్టము యొక్క ప్రధానోద్దేశ్యము. ఈ బయటినుండి వచ్చుచెడు సరకుతో ప్రాటిట్టేడ్ ఏకయాగాని మంచి సరకును కలుగని యకుండు చేయుటయే యీ చట్టము యొక్క యుద్దేశ్యము. తనుచే గె సరకు కొంటున్నాను. అను సంజేహము లేక కొనువానికి న మ్యూక్ మైన సరకు తగినసరకు దొరకును. ఇందువలన యితరస్థలముల ప్రతిపండించువారు నష్టపడరని ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయములు. (3) స్థానికముగా తయారుచేయువారికి యీ లై సెన్సు తీసికొనుట చట్టము. ఇది యొక పెద్దపట్టుములో జతకాదు. 4 ఈ చట్టము చేర్చకై ప్రవేశపెట్టబడినచో ఆరకలగువు నిది ఆపజాలదు. చూర్తిగా ఆవుల కట్టమే కాని సాగు మైసంబులకు చేయుచున్నది. ఎగుమతియు ప్రతిని కలగలవు లేకుండా చేయుట కీ పన్నాగము అనుదురూహ కొన్నిచోట్లకులను. ఇది

పొరపాటు. ఈ హా ఏకగతులపై ఎగుమతి జరుగుచున్నచో తెలియని యీ యీ యీ హా కలగినది. కొనినప్పుడు మంచి సరకుకొని ఎగుమతి సరియైన సరకులు చేసి నష్టముండజాలదు. ఇది విదేశ స్వదేశవర్తకు లందరికిని మంచిదే.

తిరువూరునుంచి అక్కడకువచ్చి సరకుతగ్గనియు, కొను వారి సంఖ్య తగ్గననియు దానిమూలమున అనటి ప్రతి కర్మా గారములును మూలబడుననియు, దానివలన కార్మికులకు నష్ట మనియు, వ్యతిరేక నాదనలు బయలుదేరినవి ఇవి నిజమే కాని ఒక్కస్థానమునకై రాష్ట్రమును ప్రభుత్వము నష్ట పరు ప జాలదు. మిగతా వర్తకు లయొక్క ముఖ్యముగా పండించువారియొక్కయు రాష్ట్రముంతటి యొక్కయు డేమును ప్రభుత్వమువారు చూడవలసి యున్నది. (ప్రభుత్వ ప్రకటన.)

స్టేటుకొన్నిలు - భారత శాసనసభలు

సెప్టెంబరు కార్యక్రమము
సిమ్లా, ఆగస్టు 15:— భారత శాసనసభయొక్క సెప్టెంబరు కార్యక్రమ మింకను విచారణ లోనే యున్నది. ఇప్పుడు నిర్ధారణ చేసినంతవరకు 9, 11, 17, 22 తేదీలలో స్టేటుకొన్నిలులో అధికారతరవ్యవహారములు వడు పబడును. 16, 22 తేదీలలో భారత శాసనసభలో అధికారతర చట్టములు విచారించబడును. తీసిదేశకు గూర్చి చర్చించుటకు ఒకవారము దినములు ప్రత్యేకముగా వినియోగింపబడునని తెలియుచున్నది.

అకాలీ నాయకుల విచారణ ప్రాధాన్యత తేజసింగు బెయిలుమీద విడుదల చేయబడెను

లాహోరు, ఆగస్టు 15:— సర్దార్ బహదూర్ మె హితల్ సింగుగారును తదితరులును ముద్రాయిలుగా గడిగినట్టి యు లాహోరు కోటలో అనుదినమును విచారించబడుచున్నట్టియు అకాలీ నాయకుల విచారణ ఆగస్టు 28 తేదీకి నాయిదా చేయబడినది. ఖాల్సా కళాశాలలోని ప్రాధాన్యత తేజసింగు గారు విడుదలకడ జమ్ముగా నుండుటచే రు 1000 లు బెయిలు మీద సెప్టెంబరు 1 తేదీ వరకు విడుదల చేయబడిరి. ఆ. (ప్రె.)

రాజాజీ ప్రేజింగ్ దివంగతులయ్యెను

అల్లాబాదు, ఆగస్టు 15:— కి|| శే|| పెదంజంగుగారి కుమారులలో మిగిలినవాడును శ్రేష్టుడును 48 సంవత్సరముల వయస్సుగలవాడును అను రాజాజీ ప్రేజింగు (సేపాళము) నే నిటానులో ఆగస్టు 11 తేదీన దివంగతుడయ్యెను. ఆ. (ప్రె.)

సంస్కరణ విచారణ సంఘము స్త్రీలకు నియోజకాధికారము

అల్లాబాదు, ఆగస్టు 15:— అల్లాబాదులోని స్త్రీలు మి సెగుగోదావరి మాలవ్యా గారిట్లో సమావేశమై సంస్కరణ విచారణ సంఘమువారు చేయుచుచున్న స్త్రీలకు నియోజకాధికారము నొసంగు విషయముగూడ విచారణసంఘముగా తలంపబడినదిని వారికి తంతిసంపవలెనని తీర్మానించిరి. ఆ. (ప్రె.)

బెంగాలీయ వతుల అరెస్టు

అహ్మద్ తెలియుటవలన కలకత్తా పోలీసువారు 4 యిండ్లను సోదాచేసి ముగ్గురు బెంగాలీయ వతులను అరెస్టు చేసిరి. సోదాచేయుచున్న సమయమున నిశ్చేదించబడిన ఎర్రచెం గాలు కాకిములరెండుకట్టలను పోలీసువారు పట్టుకొనిరి. అరెస్టు చేయబడినవారిలో నొకడు ఈ కాకిరమునుగొండల వైపంటియనుండగా పోలీసు వారు చూచి వానిని వెంటబించి సోదాచేసిరి. ఆ. (ప్రె.)

అఖిల భారత స్వరాజ్య పక్ష సభ

కలకత్తా, ఆగస్టు 15:— అఖిల భారత స్వరాజ్య పక్ష సభ కేంద్రమధ్యాహ్నము జముగును. స్వరాజ్య పక్ష ప్రముఖులు అన్ని ప్రాంతములనుండివచ్చుచున్నారు. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ, వర్మాన్, అమెరఫ్ ఆలీ. యం. ఆర్. జయకుమార్లు వచ్చి యున్నారు. ఆ. (ప్రె.)

న రో జ ని దే వి

బొంబాయి, ఆగస్టు 15:— బొంబాయిలో రక్షియో ను జూరఫిట్ ఆఫ్ఫీసులో విహంగములకు సావాగంబ (ఉక్కు) వర్క్సుపై సోదాచిరి ౦ త్రి కలకత్తాకు బయలుదేరిపోయెను. ఎ. సి. చట్టవంపతులు రాత్రి షిప్ ఎక్స్ప్రెసులో సి న్లాకు వెల్లిరి. ఆ. (ప్రె.)

‘వర్కర్స్ పీక్స్’ పత్రికా సంపాదకుడు

అభియోగమును త్రోసివేయుట (ఆంగ్ల ప్రత్యేక తంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 16:— ‘వర్కర్స్ పీక్స్’ పత్రికా సంపాదకుడు పైనిక నాకాచక్రము ప్రభుత్వమువారిపై తిరుగుబడు నుల ప్రోత్సహించెనని అభియోగము జేబడెను. కాని అది త్రోసివేయబడెను. దీనికి కారణము కార్మికసభ్యులు (పార్లమెంటు సభ్యులు) ప్రభుత్వముతో పనపలుకుడిని వినియోగించుటయొన కమ్యూనిస్టులు ప్రకటించిరట. దీనివలన పత్రికలయందు పంచలనను బయలుదేరెను. కార్మిక నిర్యాహక వ్యయ వారు న్యాయపరిపాలనములో జోక్యముకలుగజేసికొనవచ్చునా యను సమస్య బయలుదేరినది.

ముద్దయిరవున కొంగరు మంత్రులు జెప్పినంగతులను కార్మికసభ్యులు తెలియజేసి: ఏమియు మంత్రులు కచ్చించిన యు ఆశయవారి సమయలను రద్దుకీరనియు ఈవిధించి వ్యూ డ్యుప్రతిక తెలుపుచున్నది. కాని ఇది కొన్ని లిబరలు పత్రికలు నిజముగా దనుచున్నది.

నా తా వ ర ణ స్థితి

1924 లో ఆగస్టు 16-వ తేదీ శనివారము

అంశము	అగ్రము	తెలియజేయు	తెలియజేయు	తెలియజేయు	తెలియజేయు
గోపాలపురం	88.4	79.0	0.12	10.11	44.44
బొబ్బిలపట్టణము	42.8	81.1	...	5.8	47.01
కాకినాడ	94.6	79.7	...	3.8	89.02
మచిలీపట్టణము	98.4	79.8	0.03	0.1	11.9
కర్నూలు	66.7	78.6	...	4.12	24.1
చిత్తూరు	98.3	71.1	...	2.88	20.51
కడప	100.0	82.2	...	6.26	61.20
నెల్లూరు	46	88.1	...	1.22	81.98
మద్రాసు	95.2	81.2	...	2.81	0.71
కడపూరు	47.8	71.2	...	2.0	2.1
శీలము	9.5	71.3	...	9.26	69.90
కోయంబూరు	81.4	71.1	...	19.84	22.73
తిరుచూరు	96.9	74.6	1.78	2.76	88.11
నాగపట్టణము	94.8	70.4	0.52	1.60	54.3
ఎర్రూరు	98.0	71.8	...	8.49	88.14
పొన్నూరు	91.4	71.4	...	4.2	67.00
తిరు. తీర్థి	2.2	28.81
తిరు. తీర్థి	76.4	71.4	1.85	6.65	64.61
కొచ్చిక్	82.8	72.0	8.67	14.2	114.61
కాకినట్టు	81.0	78.2	0.45	23.41	117.16
మంగలూరు	61.1	78.1	2.17	109.81	27.84
బెంగుళూరు	81.5	67.8	0.05	11.17	8.1
మేర్ కెం	71.2	61.3	0.39	1.15	27.17
గోదావరీ	60.6	71.1	1.74	2.41	82.13

సర్కారులు:— గోపాలపురంలో 0.12 వర్గం చేస. మచిలీపట్టణములో చివరలుబడెను. మొదలును ఒక మోస్తరుగనున్నది పగటివేడిమి 8.5 నుండి 7.5 వరకు ఎక్కువ. వికాళ పట్టుములో రాత్రివేడిమి 8.5 వరకు ఎక్కువ.

వెంకటేశ్వర:— మేములు పరిచయమునవి. ఆర్థిక చిక్కు. కిత్తో వ్యవస్థలు 4-7 నుండి 7-5 వరకు ఎక్కువ.

కర్నూలుకు:— ఆసము నిర్మలంబు సున్నవి. నెల్లూరులో ఆర్థిక చిక్కు. ఇబ్బందకు ౦ త్రివేడిమి 4 వరకు ఎక్కువ. నాగ్రాసులో రాత్రివేడిమి 2.5 వరకు ఎక్కువ.

పడమటి తీరము:— ఇప్పుడు చరియబడుచును. కాని అచట చాల స్థానికములు ఎదిరిబుచ్చును.

ఆర్. ఆర్. సామ్రాము. నాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, గూడూరు.

అంధవతిక

1924 వ సం ఆగస్టు నెల 16 వ తేదీ

శనివారము

లిట్టను ప్రభువు:

హైందవనారీమణులు

భారతీయులు ఆసత్యవాదులని చాటి, కర్జను ప్రభువుగా రొంగుమారుగ ప్రతిపదనిరి. హిందూ దేశమునం దొక కొననండి వేరొక కొనవరకు ప్రజలలో అప్రవాగము ప్రబలెను. అమృతబజారు సత్రి, కిరీసప్రభువుగా రాజ ఆబద్ధముల నెల పూస గ్రుచ్చినటల వివరించెను. కర్జనుప్రభువు నది తరుడయ్యెను. ఇది ఒరిగి చాలకాలమయినది. కాని, కిరీసప్రభువుగారు చేసిన దూషణమును దేశము టికిన వరిచెయింపలేదు. హరిశ్చంద్ర, నల, ధర్మరాజు, వసిష్ట, ప్రహ్లాదాదులు జన్మించిన భూమియందు సత్యమునం దాదరిము లేదనుటకన్న ఆసత్యము వేరొక టుంగబోదు. సత్యవ్రతాచరణ ఇరాయణులలో సగ్రహ్య డగు గాంధీమహాత్ముడు జన్మించినదేశము, నేటికిని సత్యమునకు నిలయమై దనరాజుచున్నది. మహాత్ముడు సత్యకవచమును దొడిగి యుండగ, ఇంపీయలిస్టులు తంత్రములతో అని నెడర్కొనుచున్నారు. లేనిపోని హేతువుల చెల్లి, స్వరాజ్యనిధి నడ్డగించుచున్నారు. హిందూదేశ సాభాగ్యమువేరు బెట్టి, వార్ధమును కాపాడుకొను చున్నారు. కర్జనుప్రభువుగా రిప్పటికిని తమ ప్రవ ర్తనమును మార్చుకొనలేదు. ప్రభువులసభలో జేరి, హైందవాళియ ములను తృణీకరించుచున్నారు. నేడు భారతీయులు ఆసత్యవాదులలో, ఇంపీయలిస్టులు ఆసత్యవాదులలో, నాగరిక ప్రజలం చ ము గుర్తె రుంగగలదు. గాంధీ సిద్ధాంతములు పాశ్చా త్యజాతుల కచ్చెరువు గలిగించుచున్నవి. అయ్యవి నూతనవికాసకరణము లగుచున్నవి.

కర్జనుప్రభువుగారు వెనుక భారతీయుల నెటుల యనమానవరిచిరో, నేడు బెంగాలుగవర్న రగు లిట్టనుప్రభువుగా రెటుల ప్రవర్తించు చున్నారు. భారతీయులు అధిక రులపాలనము సేమాత్రము విమర్శించిన దారుణకృతులకు లోనగుచున్నారు. లిట్టనుప్రభువుగారు హైందవనారీలోకము నంతను ందింపెనను, లెస్వరెదు. లిట్టనుప్రభువుగారి వాక్య ములను గమనింపుడు.

“నేను హిందూదేశమునకు వచ్చిన పిమ్మట, అన్నిటికన్నను నెక్కవిషయము నన్నధికముగ బాధింపబడెదామని అభికారులపై గల ద్వేషమునకు పాతముగ, హిందూదేశపు పురుషులు స్వశారవము నకు భంగకరమగు కల్పితకేరములను మోపుటకు తమ స్త్రీలను ప్రోద్బలించెదరు. ఇ దంతయు, పోలనువారి సహమానపరుచుటకే.”

లిట్టనుప్రభువుగారి వాక్యములు స్త్రీ ప్రపంచ మున కెంత యవమానకరములలో యూహింప వచ్చును. పోలనువారిని నిందించుట పురుషుల పని

యనియు, మానభంగము మున్నగు కేరములను మోపవలయునని పురుషులు గోరుటచే స్త్రీ లటుల గావించెదరనియు, డెలుపుటకన్నను ఆ సత్యము వేరొక టుంగనా? మానభంగము నిజముగ గలిగిన సందర్భములలో సయితము, స్త్రీ లా సంగతిని ఇతరులతో జెప్పటకు ఒప్పుకొనరు. చీటికి మాటికి కోర్టుల కెక్కుట పాశ్చాత్యదేశములలో నాచారము గావచ్చునుగాని, హిందూదేశమునం దట్టి యాచారము లేదు.

అట్టితరి, ఆసత్యములగు నారోపణల గావించి, తమ మర్యాదను పోగొట్టుకొనుట కేస్త్రీ యయినను లోబడనా? పురుషు లొకవేళ దుర్మార్గబుద్ధితో నట్టిసలహా జెప్పినను, స్త్రీలు తిరస్కరింపక మానరు. మరణ మయినను మేలని ఎంచెదరు. హైందవ స్త్రీల కీలము గూర్చి లిట్టనుప్రభువుగారి కిట్టి యపోహల నెవరు గలిగించిరో తెలియదు. లిట్టనుప్రభువు సౌమ్యు డనియు, మామూలుగవర్న రులకన్నను మెరుగనియు, ప్రతితి దేశమున బ్రాకను. వారిప్రసంగములను అట్టి యభిప్రాయమునకే వో టిచ్చెను. వీరిని దరి యగు ఎమిలియాట్ న్నగారు, హైందవవాళియముల పట్ల కొంతపడి సానుభూతి జూచెను. కాని, బెంగాలులో స్వరాజ్యక్షమము విశ్రంభింపగనే, లిట్టను పరిపాలనమునకు కొంత చిక్కగలిగెను. ఆ చిక్కులనుండి బయల్పడుటకు, వీరు కొన్ని యుపాయముల బన్నిరి. ఇట్టి పోరాట ములవలన, లిట్టను ప్రభువుగారికి చిత్తచాంచల్యము గలిగె నేమో తెలియదు. తమ ప్రతిపక్షులను వీరు కసిదీర టిట్టవచ్చును. అంతియగాని, హైందవనారీ లోకము నకంతకును దుర్మార్గపు చింతల నంటగట్టుట, అతిసాహసము. లిట్టనుప్రభువుగారి ప్రసంగమును, గాంధీమహాత్ముడు నిరసించెను. అంగ్లేయులు కురిపించెడి దూషణములు ప్రజల హృదయములలో నెంతకాలమయినను నిలచియుండు ననియు, తమతమవిధేదములనన్నిటిని ప్రజలు మరచినటుల జేయ ననియు, మహాత్ముడు నూచించెను.

“ఇంగ్లీషుమెను” ప్రతికకు మాత్రము, లిట్టను ప్రభువుగారి దూషణము చీమ కుట్టికట్టు లయినను దోపలేదు. లిట్టనుప్రభువుగారిని సమర్థించుట కీ ప్రతిక పూనుకొన్నది. లిట్టనుప్రభువుగారివాక్యములు, భారత స్త్రీపురుషులందరికను వర్తింపవలె. లిట్టను ప్రభువుగారిచర్య, బెంగాలునందేగాక భారతదేశము నందంతటను తీవ్రాగ్రహము గలిగింపగలదు. కర్జను, లిట్టనుప్రభువులకు హిందూదేశమునం దెట్టి మంచి యు గనుపింపలేదు. ప్రజల దుర్మార్గమే వారికి పాడగట్టెను. ఉన్నతాధికారుల హృదయ మింకను మారలేదు. భారతీయులు ఆత్మకారవమును నిలువ బెట్టుకొని, ఇరుదూషణమున కవకాశము లేకుండ జేయవలయు ననిన, స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించ వలయును. స్త్రీపురుషు లిరువురును స్వాతంత్ర్య నిధికై తమ శక్తినంతను భారబోయవలసిన తరుణ మేతించినది. సత్వరస్వరాజ్యప్రాప్తికి పురుషులతో సమానముగ స్త్రీలుగూడ పాటుబడగలరు. ముఖ్యముగ కద్దరునిర్మాణమునకు స్త్రీలు నలుపడగిన సహాయ మపరిమితము. స్త్రీలు నిమగ్నిక కాలము నంగను నూలుదీయుటకు పయోగింప గలరు. వారిపై పుణ్య మసాధారణము. స్వాతంత్ర్య

ము లేనిది, పురుషులుగాని స్త్రీలుగాని తమశారవ మును కాపాడుకొనజాలరు. లిట్టను ప్రభువుగారి దూషణవాక్యములు, భారతీయుల మనోనిశ్చయ మును బలవరచుగాక యని కోరెదము.

ప్రతిచిట్టము : ప్రభుత్వ ప్రకటనము

మద్రాసు రాజధానియందు ప్రతిచిట్టమును ప్రవేశపెట్టుటకు, ప్రభుత్వము వారు నిశ్చయించి నటుల, నేడందిన ప్రకటనము డెలుపుచున్నది. ఈ రాజధానియందు, మంచరికములప్రతిని దయారు కీయించుటయే ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశ్య మట. ఇందుకై, లై సెన్సు దీసికొనినగాని ప్రతివిత్తులను ప్రతిని దిగుమతి జయ వీలులేదని, యీశాసనము విధించుచున్నది. మంచిప్రతిని తక్కువరే పుప్రతిని గలపి, మంచరికము క్రింద కందరు పీత్రయించు చుండవచ్చును. “కాకినాడ ప్రతిని” సంద్యాల ప్రతిక్రింద పీత్రయించెట. విత్తులలో గూడ మోసము గలదట. తిరుప్పురువర్తికులు తక్కువ రకపు ప్రతిని తిరుప్పురుప్రతిని గలపి, “తిరు ప్పురు కాంబోడియా” అను పేర పీత్రయించి మోసము జేయుచున్నారట. ఇటుల కల్తీ జరుగ కుండ, ప్రతిచిట్టమును మద్రాసురాజధానియందు ప్రవేశపెట్టవలయునని, ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి. కొన్నికొన్ని రకములకు కొన్ని భాగములు ప్రత్యేకింపబడెను. ఒక భాగమునుండి వేరొక భాగ మునకు ప్రతిని దెప్పించుటకు లై సెన్సు గావలసి యుండును. లై సెన్సు లేని ప్రతిని లై స్వే అధికారులు రవాణ జేయరు. రవాణా జేసినను, దానిని అందజేయుటకు నిరాకరింపవచ్చును. ఇందుకు భిన్న మగ నడుచువారు శిక్షార్హులగుదురు. ప్రభుత్వము వారి యుద్దేశ్యము మంచదయినను, ప్రతిచిట్ట మాయుద్దేశ్యమును నెరవేర్చబాలదు. ప్రజలకు వితిలేని యిబ్బందులు గలుగును. అధికారుల నిరంకుశత్వ మునకు విశేషావకాశ మేర్పడును. వాణిజ్యము స్వేచ్ఛగ జరుగుటకు నిర్బంధము సంభవించును. ఇట్టి యిబ్బందులను ప్రభుత్వమువారు చులకన జేయు చున్నారు. కాని పూర్వానుభవముబట్టి చూచిన, విశ్వాస మేమాత్రము గలుగజాలదు. సామాన్య చట్టములే నిర్బంధమున కుడయోగపడుచుండ, నిర్బంధచట్టము లిందులకు దారిజాపుట వింతగాదు. ప్రతిచిట్ట ప్రజలకు విశేషావసరము గలదు. నూలు దీయుటకును ఎత్త్రములను దయారుజేయుటకును, ప్రయత్నించుచున్న ఈ దినములలో ప్రతినిస్వేచ్ఛగ దెప్పించుకొన వీలు లేకుండుటవలన, నెట్టియిబ్బంది గలుగునో జెప్పనక్కరలేదు. లై సెన్సు షరతులను చెల్లించుట కష్టము. అధికారులను మెప్పించుట సుకరముగాదు. ప్రతికిని ప్రతివిత్తులకును కలవేర్ప డినచో, ప్రజలకు చాలనష్టము గలుగును. ప్రస్తుత సమయమున, ప్రజల కేవిధమయిన ప్రతి యయినను బనికవచ్చును. మేలురకపు ప్రతిని పండించుట వలన, విదేశపువర్తికులకు విశేషలాభము గలుగును గాని, ప్రజల కంతగ లాభము గలుగజాలదు. అమె రికాలో ప్రతిపంట విశేషముగ లేదనియు, అందుచే నికరదేశములకు ప్రతిని పష్టయి జేయ గలకున్న దనియు, వార్తలిదివరకు తెలిసియుండెను. ఇంగ్లండు తన దృష్టిని హిందూదేశపుప్రతిపై నిలుపుచున్నది.

కాని, హిందూ దేశ మయినను తన యక్ష్మరలకు నరిపోవగ, ప్రతి నింకను మిగుల్పుకొనజాలదు. విదేశముల కిక్కిరియ రవాణా జేయట దుర్లభ మగును. తై సెన్సెద్ధతివలన, నిర్బంధము, లంచగొండితనము ప్రబల వచ్చు నను ఆక్షేపణ, ప్రభుత్వము వారికిగూడ బలవత్తరమయినదిగ దోచియుండును. ఐనను ఆచరణలో నీచట్ట పాటల పనిజేయ నోగను గొని, పిమ్మట లోపములను నవరించెదమని ప్రభుత్వమువారు డెలుపుచున్నారు. ఈచట్టమువలన, కత్తి నాపిజేయగలమను నమ్మకము ప్రభుత్వము వారికయినను గలుగలేదు. యింకను కొంతవడి యభివృద్ధిగలుగునని వారు నమ్ముచున్నారు. తిరు ప్పునావర్తకు లీ చట్టమువలన నుపద్రవము గల దని, తెలిసియుండెడి. ఏవిధమున జూచినను, క్రొత్త చట్టము ప్రజల శ్రేయమున కనుకు లించునని తోచదు. ఎక్కువ నిర్బంధముల కిది కారణము గా వచ్చును. కద్దరునిర్మాణమునం దాసక్తిగల ప్రజలు, సాధ్యమగునంతవరకు, దొడ్లలో ప్రతిచెట్టను పెంచి నూలు దయారుజేయట ముఖ్యము. రానురాను ప్రతిసప్తయి కొరవడకమానదు. ఇంగ్లండుకు ఎగు వతీయటకు, శ్రేష్ఠమగుప్రతి యవనము గా వచ్చును. ప్రతిచెట్ట మిందుకు మాత్రము ప్రోద్బలము గలిగింపవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు ప్రతిజ్ఞేమమును మదిలెంచుచో, ప్రజలలో నితరవిధముల ప్రబోధము గలిగింప గలరు. అంతయగాని, నిర్బంధచట్టముల మూలమున గాజాలదు. మద్రాసుశాసనసభ వాటికి నిర్బంధచట్టమును అంగీకరించెదరా, త్రోసిపైచె దరా? ప్రజాక్షేమము నారసిన, త్రోసిపైచుట ముఖ్యము.

కద్దరు విక్రయము
కద్దరు పిశేషముగ తయారయినచోటల, దానిని విక్రయించుటకు ప్రత్యేకప్రయత్నములు జరుగవలయును. కాంగ్రెసుప్రచారకు లీ విషయమై విశేషసహాయము నలుపగలుగుదురు. పీఠులలోను ఇంటింటికిని దిరిగి బోధించిన, కద్దరు సులభముగ విక్రయ మగును. కద్దరుసందేశమును అన్నిగృహములకును దీసికొనిపోవుటకు వీలగును. వర్తికదృష్టితో జూచినను, ప్రచారదృష్టితో జూచినను, ఈ పనిలన మితిలేనిలాభము గలదు. లాహోరు, అమృతసర నగరములలో, భరూచాగారు పది రోజులలోపల ఆరువేలరూపాయల ఖరీదు గల కద్దరును పీఠులవెంబడి తిరిగి పీక్రయించిరి. ఇకను విక్రయము జరుగుచునేయున్నది. గాంధీమహాత్ముడు భరూచాగారిని ఆశీర్వాదించుచు, ప్రతిరాష్ట్రమును తన కద్దరుతానే విక్రయింపాలదనియు, ప్రచార కలు సంస్థలుగనున్నచో, ప్రజలు తోడ్పడెదర నియు, సూచించెను. పల్లెలలోకిన్న గూడ పట్టణములలోనిది సులభసాధ్యమగును. పట్టణములలో పాశ్చాత్యనాగిక ప్రాబల్య మధికముగనుండును. జీవితవిమాణము హెచ్చునుండును. నగరవాసుల కోర్కెలు పెండు. పట్టణములలో కద్దరునిర్మాణ మత్యల్పముగనుండుటసహజము. ఐనను, కద్దరువస్త్రముల వెలల హెచ్చుకొనుట నగరవాసుల సంతక బాధంపపు. వారు చేసెడి ఖర్చులలో నీ తారతమ్య మొకలెక్కలోనిది గాదు. వారికి గావలసిన సంరక్షణ, కద్దరు ప్రయాణ లేకుండ లభించుటయే.

ఆంధ్రుల
గాంధీ మహాత్మని వుజాని డి
—:—:—
లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను
యథా శక్తి ని తోడ్పడుడు
కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు
చందాలు 46641-4-5 ఇదివఱకు 23651-14-9
ఇదివఱకు

అట్టితర, కద్దరును సులభముగ సందజేయుచో, నిలువనరకు త్వరితముగ ఖర్చుగుంచుండును. కాంగ్రెసు ప్రచారకు లిందుకు బూనినయెడల, విశేష లాభము గలుగగలదు. నగరములప్రజలు కద్దరు గట్టుట కలవాటవడిన, కద్దరు నిర్మాణమున కధిక ప్రోత్సాహము గలుగు ననుట నిస్సం దేహము. భరూచాగారి ప్రయత్నఫలిత మీ సంగతిని ప్రవ ర్తించుచున్నది. చెన్ననగరమునందు, ఆంధ్ర తపశ్ కాంగ్రెసు సంఘములు మిగిలిన కార్యములను నిర్వహించినను నిర్వహించకున్నను, ముందుగ కద్దరు ధారణమునకు ప్రజలను పురికొల్పగలరు. అందుకు వెంటనే కృషిసలిపి, ఆంధ్రదేశపు కద్దరు అమ్ముడు పోవునటుల తగిన ఏర్పాటు జేయ వచ్చును. కద్దరు నిర్మాణము విషయమయి జనసామాన్యము శ్రద్ధవహించి, అధికదృష్టిని నివారించుకొనుట యత్యంతావసర మని డెలుప నక్కరలేదు. వరదలు దక్షిణదేశమునందంతటను బీభత్సము గలుగజేసినవి. వరదలబాధితుల కీక మీద జీవనాధారము దొరకట కష్టమగును. ఆచార్య ప్రఫుల్లచంద్రరాయగారు, బెంగాలులో వరదలచే బాధనందినవారికి, రాటమును ప్రసాదించి వారి దుస్థితిని దొలగించిరి. బెంగాలునందు సాధ్యమయిన కార్యము, ఇతరప్రాంతములందు గూడ సాధ్యము గాకబోదు.

శ్రీనివాసశాస్త్రిగారియశ
శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి కింకను ఆశ దొలగ లేదు. తామును బిసెంటుగారును కలసి ఇంగ్లండు లో గావించిన ప్రబోధమువలన, లాభము గలుగ వచ్చునని, వీరికి నమ్మక మేర్పడినది. ప్రస్తుతము జరుగుచున్న సంస్కరణముల విచారణవలన ప్రయోజనములేదని మాత్రము శాస్త్రిగారు చెప్పగలిగిరి. ఇంగ్లండులో చాల మంది లిమిటెడ్ సానుభూతి బాపిరట్ట. ఐనను ప్రస్తుత సిలికా లేబరుపక్షము వా రేనియు జేయజాల రని, శాస్త్రిగారు నిరూపించిరి. క్రయావరహిత మగు సానుభూతి కిదివరకును కొదువ లేకుండెను. ఇప్పు డును పరిస్థితు లటులనే నిలిచియున్నవి. పట్టి కలు రతో సంతృప్తి నెంచెడి శాస్త్రిగారి దృక్పథము కనువిచిత్రము.

గాంధీమహాత్ముడు డిల్లీకిబోవుట
గాంధీమహాత్ముడు వెంటనే బయలుదేరి డిల్లీకి బోవునటుల, నేటివార్తలు చెలుపుచున్నవి. డిల్లీ లో హిందూమహమ్మదీయసమన్వయ పరిష్కరించు

టకు గాఢప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. గాంధీ ఆలీసాదరుల సమాలోచనవలన, అనుకూల పరిష్కారము జరుగుగాక యని కోరెదము. ఎన్ని యొడంబడికలను తయారుజేసినను, హృదయము మార్పబెందనిది యలముండదు. ఉభయసంఘముల వారును భారతమాతృతనయల మనియు, పరస్పర కలహము లాత్మహత్యకరము లనియు, స్వరాజ్య సిక్కి ప్రతిబంధకము లనియు గ్రహించిన గాని, శాశ్వతసఖ్యము గుదురజాలదు. అన్ని సమస్యల లోనిది ప్రధానమయినది. దీనిని గాలికి వదిలి స్వరాజ్యము నాశించుట వ్యర్థము.

“డెయిలీమెయిల్” హెచ్చరిక
డెయిలీమెయిలుపత్రిక కెప్పుడును ప్రజలను శిక్షించుట యనిన విగుల సంతోషము. రాజ ద్రోహపూరితులగు హైందవ రాజకీయసంస్కర్తలను అణగద్రొక్కవలయుననియు, ఇకమీద హిందూ దేశమునకు లొంగిపోగూడదనియు, డెయిలీ మెయిలుపత్రిక బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారిని హెచ్చరించుచున్నది. భారతభూమికి సంస్కరణములను ప్రసాదించకున్నను, నిర్బంధములకు కొదువ యుండదు. లా, ఆర్డరు పక్షపాతులు డెయిలీ మెయిలు హితము ననునరించెదరెమో చూడవలయును. ఇందులకు బూనుకొనునెడల, దేశమునందు స్వరాజ్యభిలాష ఎక్కడుగ బలపడుట నిశ్చయము.

బరోడాసంస్థానములో దొంగలముఠాను పట్టుకొనుట
బారోడా, ఆగస్టు 18:— బరోడాసంస్థానములో ఒకగ్రామముననున్న హంతకులముఠా నొకదానిని పోలీసుక మీషను ఘటజ్ ౧౦ యధిపత్యముక్రింద పోలీసువారు పట్టుకొనిరి. కమీషరుగారికి ౧౦డుదెబ్బతిగిలేదేగాని తప్పిపోయినది పోలీసువారు నుబందపాటుగాండ్లను కరియబడికొట్టుకొనిరి. ఆ ట్టులులో 5 గరు సంబాటుగాండ్లు చనిపోయిరి. నాయకుడు భక్త వాలాభ్ ౩౬ గరు పట్టుపడిరి. (ఆ.ప్రె)

19 మంది బందపాటుదొంగలను విడుదలచేయుట
నధుర, ఆగస్టు 18:— పల్నాగ్రామమును క్రైస్తవులు నివసించు ప్రదేశమన క్రొందికనెంబడిలో బందపాటుచేసిన వారిలో 19ముద్రాయలను నిర్దోషులని రామనాథుపెషన్న జడ్జి నెడుతీర్పుచెప్పెను. ఖర్చుదలు యిల్లు చెప్పచున్నారు. న వంబు 1వేదిన వాదిల భూమిలపెషయమైపల్నాక్రైస్తవులను హిందువులను కలసికొట్టుకొనిగా పెన్నదొంగజరిగెను. గాలీ సుచారి ౧ పక్షిగుల గాల్పెనను చార్జిపెట్టిరి. మేజిస్ట్రేటు 20 మంది క్రైస్తవులపై వోమగోపణచేసి హిందువులను పరదేశికులు, నవంబు 2 వేదిన హిందూగ్రామస్థుల క్రైస్తవులయిడ్లైబడి కొపడితెన క్రైస్తవస్త్రీల మానవులను పొరించెరి (ఆ.ప్రె)

విదేశవార్తలు

డాన్ నివేదికము

జర్మనీనిషమావస్థ

అంగీకరించనిదో ఉపద్రవము

లండన్, ఆగస్టు 14:—రాత్రి 10.50 జర్మను జాతీయ వాడుకలకు లండనునకు చిక్కులనుగూర్చి జర్మను ప్రజలు ఎక్కువవివేకముతో ఆలోచించుచున్నాడు. జర్మను రాయ బాదులకు పరిష్కారము జేయుటకు సంపూర్ణాధికార మున్నదని జర్మను ప్రజలు బహుశసంఖ్యాకులనుచున్నారని బెర్లినునుండి టైముస్ పత్రికావిలేఖరి తెలుపుచున్నాడు. అందుచే జర్మను రాయబారులు ఒక్కజర్మను ప్రభుత్వము, రిచి ప్లాగు వారి కే ఉత్తరవాదులనునుచున్నారని. రూరును ఖాళీజేయుటకు లంచముగ పరాసులతో వర్తకపుటాడబడిన జేసికొనవలెనను ఉద్దేశ్యము జర్మనుపాక్షికామికులకు సిద్ధమగు గలేదు. రూరును ఖాళీజేయుటకు చాలకష్టమగునని వారు ముందుగానే ఊహించిరి. నష్టపరిహారపు హక్కులను చెల్లించుటకు ఈవర్తకపుటాడబడిన జర్మను లుపయోగించు నెవరనుకొనుచున్నారు. రూరును ఖాళీజేయుటకు వర్తకపుటాడబడిన జతబెట్టుగూడదనుచున్నారు. అందుచే జర్మను ప్రజలు దీనికి తమ అసమ్మతిని తీవ్రముగ జూపుచున్నారు. డాన్ నివేదికమును నిరాకరించిన ముప్పులనునని వీరు గ్రహించుచున్నారు. జర్మనీభాగ్యదయును ఈనివేదికము నంగీకరించుటకు బట్టియున్నది. జర్మను ప్రభుత్వము ఇచ్చుకు స్వల్పసంఖ్యాకులతో గూడుకొనియుండుటచే కష్టమగుచున్నది. ఏడెడలెడలైన అంగీకరించుటకు 2/3 వంతులు బలము లేకుండా జాతీయవాదులు మరితర ప్రతికూలురు గలసి జేయుగలుగు.

డాన్ నివేదికమును నిరాకరించిన రాయబారములు మరల ప్రారంభమగునని ప్రతికూలురు పారబాటుబడుచున్నారు. డాన్ నివేదికమును నిరాకరించిన జర్మను నష్టపరిహార సమస్య అటుపనే యుండునన్నసంగతిని జర్మను రాచకీయ నేతలు మరచుచున్నారు. ముంతకరినముగ దీనిని ఆలోచించె దరన్నసంగతిని మరచుచున్నారు. విక్రమండ్లలి ఒంటరిగనో లేక సమాఖ్యముగనో కరినముగు మరతులను విధించెదరన్న సంగతులు జర్మను రాచకీయనేతలు మరచుచున్నారు.

ప్ర్యాంకో బెల్జియం జన్మసభలు

లండన్, ఆగస్టు 14:—ప్రెంచి బెల్జియం జర్మను రాయబారులు 20 నిమిషములు మాట్లాడిరి. సభ మరల జరుగునో లేదో జెప్పజాలము. అంత ఉత్సాహమున్నటుల గన్పించదు. నేడు జన్మనిసభిలో ఉదయం 9-30 గంటల పెద్దలు ఏడుగురును సమావేశమగుదురు. ప్ర్యాంకో బెల్జియం ప్రతి నిధులతో ఇంతకుంటే ముందుగ జర్మను ప్రతినిధులు సమావేశ మగుటకు ఏర్పాటు జేసికొనుటచే 11 గంటలవరకు జర్మనులు వచ్చుటకు నీలుతేకపోయెను. నిన్న సాయంత్రమునందు ఎబర్డు ఆగ్నేషియలో ఉన్న తమసహచరులతో ఉన్న జర్మనులు ఆలోచించుచున్నారు. అందుచే వారు ఎప్పుడు ఆలస్యమైనది.

రూరును ఖాళీ జేయుట

ను గూర్చి పరాసులు తెలుపుచున్న సంగతులను బెర్లిను ప్రభుత్వమువారికి జర్మను రాయబారులు తెలియజేయుటకు నిశ్చయించిరి. రేపటిదినము ప్రత్యుత్తరము బెర్లినునుండి జర్మను రాయబారులకు వచ్చును.

జర్మనులభయము

లండన్, ఆగస్టు 14:—బ్రిటిషు ఆమెరికన్ ప్రతినిధులు పెంచి ఏర్పాటులను, రూరును ఖాళీజేయుటనుగూర్చి అంగీకరించినది తెలిపి జర్మను ప్రజలు చాల భయపడుచున్నారు. ఈ ఏర్పాటు సంగీకరించినది జర్మను ప్రభుత్వము పరిహారము: జర్మను మంత్రివర్గమువారు ప్రత్యుత్తరము నీయక పూర్వమే కొంచెం జర్మను ప్రతినిధులు బెర్లినుకు పోయి మాట్లాడెదరు. దీనిని గురించు కారణము ఈవిషయము చాలముఖ్యమగుటచే.

ప్రెంచి రప్పాటుల సంగతికరించవలెననుట

లండన్, ఆగస్టు 15:—డాక్టరు మార్క్స్ గారు రూరును ఖాళీజేయుటకు: ప్రెంచివారు తెలియజేసిన ఏర్పాటుల సంగతికరించవలెనని ఎబర్డు అధ్యక్షునకు తండ్రియాపముగ నొప్పుతో నొప్పుతో గ్రామీణ పత్రికావిలేఖరి తెలుపుచున్నాడు. పోల్.

ఫిలిప్పైను స్వాతంత్ర్యము

నేడు మాక దిన జూలై 25 వ తేదీ లండన్ టైముస్ పత్రికాయందు, ఫిలిప్పైను దీపులకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము నొసంగుటకై అమెరికా నయుక్త రాష్ట్రములు కూలిజ్జిగా రంగీకరించినటులను ఇంకను కాంగ్రెసుసభయందు మాత్ర మంగీకృతము కాలేదన్నటును మాచిలావిలేఖరి తంతివార్త ప్రకటించబడినది.

పరాసులుమరికొన్ని సౌకర్యములను గలుగజేయుట లండన్, ఆగస్టు 15:—పెరియటు గారి విధానమును జర్మనులు అంగీకరించిన అసలు లేనిదానికంటే కొంచెముయిన లాభముందునని జర్మనులు గ్రహించెదరు. పెరియటు గారి విలయంతవరకు రూరును ఖాళీజేయుటకు ఒక సంవత్సరమును గడుపు బెట్టిరి. ఇది ప్రజలతోల్పిననునది చెయబడెను. సంవత్సరములోపుగానే ఖాళీ గావచ్చుననునంగతి తెలియుటచే మరితర ధయర్థము జర్మనులకు గల్గెను. భయము పోయెను రైతుగట్టుల ఆక్రమించుకొన్న మరొక ప్రదేశములను తక్షణము ఖాళీ జేసెదమని పెరియటు గారు తలచి తలంపుగ తెలియజేసిరి. ప్రెంచిబెల్జియం రైలేపనివాండ్రు మరలించెదననియు అవసరమగుచో రయిల్వే నేనలను విస్తరింపజేయవలెనని.

సూడానుతిరుగబాటు

ఈజిప్టు ఆందోళనము
చిటను బాధ్యత

లండన్, ఆగస్టు 14:—రాత్రి 11.50 టైముస్ పత్రికా విలేఖరి కెయిరోనుండి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు. ముష్టానాల్ జనులతో పాపా గారు మాట్లాడు సమయమునకే సూడానులో అల్లరులను ప్రవేశబెట్టిరి, సూడాను ఈజిప్టుతో కలియుటకు మరల కోరుచున్నదని ఈజిప్టు ప్రజలు చేయవలయును సూడాను ప్రజలు బలపరుచుచున్నారనువాదమును ఋజువు జేయుటకు జగలులు పాపా గారి ఆనుచరులు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఆందోళనలో పాల్గొనువారికి ధనసహాయము జేయుటకు ఈజిప్టు ఏజెంట్లుగ్గర ధనమున్నది. కొందరు సూడానును లేవదీసెదమని ప్రగల్భములను గొట్టిరి. వీరికి మంచి అవకాశమున్నది కాని వీరికి తోడ్పడినవారు ఉత్తమాక తప్ప ఎవరును లేరు. ముక్కు పచ్చులారని విద్యార్థులు కొందరున్నారు. వీరు తప్ప ఇతరులెవరును ఈ ఆందోళనములో జేరలేదు.

యూద్దనా-లను సైన్యములను సూడానుకు జంకక బంపవలెనని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి టైముస్ పత్రిక పొచ్చు రించుచున్నది. సూడాను ప్రజలకు గ్రేటు బ్రిటన్ సంగక్షము. అట్టి సందర్భములకే బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు మరల విచ్చుటకు ఇంకొక రేపేతులలో ప్రభుత్వమును వదలిపెట్టుటకు వీలులే దనుచున్నది.

సూడానులో ఇప్పుడు నున్న బ్రిటిషు సైనికబలము

లండన్, ఆగస్టు 14:—నేడు కెయిరోనుండి సూడాను రేవుకు బ్రిటిషు పటాలము:టి వచ్చును. ఈజిప్టులో బ్రిటిషు సైనికులు మొత్తము 8300 మంది యున్నారు. వీరు గాక బాంబులనుజేయు వైచునింగ్ ముగ్గురి. గ్రేటు బ్రిటన్ నుండి ఆయుధములను ములకు రప్పించుటకై. ఇప్పుడు ఈజిప్టులో నున్న సైన్యమే మందించుచున్నది.

మాట్లాడుండి బ్రిటిషు సైన్యములు ఏ ఏమిషమును బోకెలెన్ను ఈజిప్టు పోవుటకు సిద్ధమగు నుండవలెనని ఉత్తరపు జేసిరి.

మాట్లాడుండి డోర్సెట్టు పటాలము ఈజిప్టు కేరచున్నది.

లండన్, ఆగస్టు 15:—అనధికారులతో సైన్యములను గొనిబావుటకు కొన్ని సౌకల్యము తమ స్వాధీనములో నుంచవలెనని టి. అండు టి. కింపెనివారిని ప్రభుత్వమువారు గోరిరి.

తేయానధర పెరిగిపోవుచున్నది

తేయానధరము లగ్గుటచే ధరగూడలేదు ననుకొనిం. కాని పున్నముకంటే ఇప్పుడు తేయానధర పెరిగివచ్చినది. ప్రాచీనకంటే రెండురెట్లు ఎక్కువగా త్రాగుచున్నారు. దీనివలన గింకి ఎక్కువమలుచే చిల్లరవర్కులు ధరలను పెంచెరి. ప్రాంత, తక్కిన సాదా, యున్న టెడ్ ప్లేటు, జర్మనులో రెండురెట్లు తేయానధర త్రాగుచున్నారు.

ప్రత్యక్షదేవు

బ్రుసెల్సులో కుట్రలను బహుట
బ్రుసెల్సు, ఆగస్టు 14:—సూడానులో అల్లరులతో బాటు బ్రుసెల్సులో సూడాను ప్రాతపాలకుడు, ఖైదీపుగారు బ్రుసెల్సుకు ఇరవయ్యవండా వచ్చిన ఈజిప్టు రాచకీయ సలహాదారులతో ఏడో ఆలోచించుచున్నారట. ఈజిప్టు రాచకీయములకు ప్రతిపాలముగ ప్రవర్తించినటుల తెలిసిన ఇతనిని వెడలగొట్టెదరు తెలియుచున్నది.

ట్రాన్సుజానియాలో దొంగతనము

వెహబీలు తరుమబడుట
జెహూసలం, ఆగస్టు 15:—ట్రాన్సుజానియాలో నిరియలను మరల దొంగలు దొచుకొనుటకు ప్రారంభించి. అందుచే బ్రిటిషు ఆర్మీకడములు స్థానిక నేనల సహాయక మేగినవి కొందరుదొంగలను తరిమి జేసిరి.

వెసి డెంటు కూలిజ్జి

ముందు కార్యక్రమము
వాషింగ్టన్ ఆగస్టు 15:—రిపబ్లికనులు కూలిజ్జిగారిని అధ్యక్షుడవడికి పేర్కొనిరి. దానికి ఒప్పుకొనుచు పన్నులను మరితర తగ్గించెదనని కూలిజ్జిగారు తెలియజేసిరి. వ్యవసాయము నకు సహాయముచేయు సాధనముల నరయుటకు ఒకసంఘము నేర్పాటుజేసెదననిరి.

తన విదేశాంగవిధానము “కాంతి” యని నుడివిరి. డాన్ నివేదికము దారినీకి ఎచ్చినతరువాత మరల సైన్యములను తగ్గించువయమై ఆలోచించుటకు సభిజరిపెదననిరి. వర్తక సంగక్షకపద్ధతికే ఆమోదించెదననిరి. తాను మరల అధ్యక్షుడుగ ఎన్నుకొనబడెనచో ఎప్పటికప్పుడు పన్నులను సర్దుబాటు జేసెదననిరి. కాశ్వతముగు అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానముతో యున్న పైకెత్తేబ్బునాకి సంబంధముండవలెననిరి. యూరపుఖా కాంతిపరిశుటల నేర్పాటుజేయుటకు అమెరికా తోడ్పడవలెననిరి.

భారతదేశ పరిస్థితులు

స్రీనమగుచర్యను దీసికొనవలెను

లండన్ ఆగస్టు 15:—డెయిలీ మెయిలు ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:

భారతదేశ పాలనమును పాలనాధికారిమును భారతీయులను ఇచ్చినేయుట పెద్దతప్పు; సప్తము. బ్రిటిషువారు ఇండియానుండి వల్లిపోవలెనని కొందరు ప్రభుభక్తిరహితు లగు భారత రాజకీయవేత్తలు గోరుట రాజద్రోహము. వీరిని అందులకు శిక్షించవలెను

ఇంగ్లండు జర్మనుదిగుమతులు

సూటికి 20 చొప్పున పన్నును మరల విధించుట

లండన్ ఆగస్టు 14:—కార్మిక ప్రభుత్వమువారు మొదట అధికారమును స్వీకరించినపుడు జర్మను దిగుమతులమీద పన్నును సూటికి 26 నుండి 5 దింకితి తగ్గించిరి. కాని మరల 26 చొప్పున జేయుటకు నిశ్చయించు ననిరి.

ఆంగ్లో-స్థానియుటడబడిక

బ్రిటిషు మూలధరమునను అవకాశము

జర్జియాలో సౌకర్యము

మాస్కో, ఆగస్టు 14:—జార్జియా ప్రజలు ఆంగ్లోస్థాని యొక ఒడంబడికకు చాలసంతోషించినది తెలియుచున్నది. వంగనీసు గనులయందును అవులు సున్నగు సాగులయందు బ్రిటిషు మూలధరమును నియోగించుట కింకాశ మున్న ఎనుచున్నారు.

అజుల బెజెయిలులో బ్రిటిషువారు మూలధరమును పెట్టబడి బెట్టరనిచేయుటకు చాల అవకాశ మున్నదనుచున్నారు. ఇంకా చదురుపరిశ్రమ ఈజిప్టు పరిశ్రమ, ఇండియా నిల. తమ ఎదురుజూచుచున్నది.

ఇంగ్లండునుండి ఆర్జెంటైనుకు వాయువాంధ్ర ప్రదేశము జరుగుచున్నది.

ఉచ్చిరబ్బరు చాలిస్తారముగ అమ్ముబడుచున్నది.

ప్రతిభా కార్మిక సభలు తెలంగాణ కేసులు

విద్యార్థులకు పరిశీలనలు

మార్చి 14:— (2) మండి ప్రతిభా కార్మిక పార్టీ మెంబర్స్ షూటింగ్ జూనియర్స్ లో తెలంగాణకు కుప్ప సోవియటు విద్యార్థులకు జూనియర్స్.

లండనులో ఆర్మీ పార్టీ 1 విండు, 2 కమిటీ గెడ్డి దంపతుల ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సెన్సైటివ్ జరిగినవి.

యూ థానరముడి మిత్తమిల్లం లో రిజర్వ్ సైన్యముల సేర్పాటు చేయబడుతున్నది. 23,000 ఉద్యోగులు సైనికులు గావలసియుండును.

సూడాన్ పరిణామాలు

అంతయు శాంతియుగమునందు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 16:—కార్తూమువార్త లిట్టు తెలుపుచున్నది. ప్రస్తుతము సూడానులో ప్రతిపక్షము శాంతియుగమునందు. వేమల యుద్ధము సూడాను లో ముగిసినది. లిట్టు పటాలము ప్రకారము క్లిమెంటిన్ యుద్ధము కనిబెట్టుకొని యున్నది. ఈజిప్టు కల్లులను వచ్చెను. మరల బహుళమునాక ఆల్గాండ్రియాలో ప్రవేశించెను. అబిఖారా అల్లరులనుగొల్చి విచారించుటకు సైనికవిచారణసంఘమునుగూడ నియమించెను. ఇందులో ఇద్దరు ఈజిప్టు ఉద్యోగులు ఒక ప్రతిభా ఉద్యోగియు యుండును. సూడాను శత్రుత్వ ఇంకా కంఠము కేర్చుచు చున్నది.

ఈజిప్టు ప్రభుత్వము వారి ఆక్షేపణ

అల్గాండ్రియా వార్త లిట్టు తెలుపుచున్నది. ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు సూడానులో ప్రతిభా ప్రభుత్వమువారు దీని కొన్ని చర్యలను ఆక్షేపించుచు తమయస్మత్తినీ లండనులో నున్న తనమంత్రివారూ తెలియజేసిరి. తమమంత్రిని తెలియజేయుచునది. పరిశీలకుల తీర్మానము విచారించి కనుగొనుటకు ఈజిప్టు సూడానుసంఘమును ఏర్పాటుచేయవలెననియు తప్పనిదొక సుగమవలెననియు జెప్పవలెననిరి. ప్రజలసమ్మతమును చూడ గొనుచున్న దీనికొనవలెననిరి. మరల రక్షణము లేకుండ వియవలెననిరి. సూడాను సంగతులను, అందులకు కారణములను ప్రకటించి తెలియజేయవలెనని సూడానుగవర్నరు జనరలును ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు కోరిరి. ఏమిచక్కను దీనికొన్నది తెజేసవలెననిరి.

ట్రాన్సు జార్జియా దొంగతనము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 16:—ట్రాన్సు జార్జియాలో జరిగిన కేసుబాటిని (తెగను) 2500 వాహినీలు ముట్టడించిరి. గ్రామములను తగులబెట్టిరి. చాలమందిని బంధించిరి. బెనిషీయ తెగవారు మరల సమావేశమై వాహినీలను బారదొలికిరి. అమృతము 40 మైళ్ల దక్షిణముగ తరిమిరి.

నవనగరు జాను సాహెబ్ గారు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 16:—నవనగరు సభకు సన్నిహితులలో ఆక్స్ ఫర్డునును నవనగరు జాను సాహెబ్ గారు తెగవినపుడు వారి కంటెండా స్వాగతం తెచ్చుట జరిగినది. ప్రెస్టేలు పై న్యాయము గౌరవించెను. ప్రెస్టేలు ప్రభుత్వమువారి చిచ్చిన స్వాగతము తన కంటెండా సంతోషము గల నున్నదనియు విధించు అధ్యక్షుడు మొలలు తనకుజేసిన మర్యాదను మరచినది. విరివిజేత ప్రజల ప్రవర్తనము, గ్రామస్థల ప్రవర్తనమును జూడ తనభారతీయుల ఆంతరికము, ఆ ఆతిథ్యమును జ్ఞాపకము చేయుచున్నది. తనదేశముయొక్క మర్యాద జ్ఞాపకము చేయుచున్నది. ఇద్దరు ఇండియాకు గొప్ప సంబంధమున్నది.

రెండుదేశములను ఒకే కామస్మృతుకు జేసినది. ఉభయదేశచరిత్రను విధించు ఇండియాకున్న సంబంధము చిరకాలము వర్ధిల్లుగాక యనిరి.

సుబ్రహ్మణ్యశివగారి కేసు

ముద్రాయితపు వాదన

చీఫ్ ప్రెసిడెన్స్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టు ఎడ్యూరు

సుబ్రహ్మణ్య శివగారు మేసెల 4, 11 తేదీలలో తిరు

వల్లికేటి బీచియందు రాజద్రోహపూరితములగు సుపన్యాసముల నొసగవని ప్రభుత్వమువారికి జేబడిన కేసునందు ముద్రాయితపు వాదించుచున్నది. సత్తముగారి చీఫ్ ప్రెసిడెన్స్ మేజిస్ట్రేటు డాక్టరు కె. పెండలెగారి యెదుట నీదినమున తిరిగి వాదనను సాగించెను.

సత్తముగారి ఆగస్టు 7వ తేదీన వాదనను కొంత వరకు జరిపియుండెను. ఉపన్యాసములలోని భాగములను చదువుచు తమిళభాష నుండి ఆంగ్లములోనికి అనువాద మొనర్చుటలో గల లోపముల వివరించి ముద్రాయిత సాధు వధురజిల్లాల యందు వలె నీనగరమున, దేశముకొరకు పోరాడువాడు లేరని నుడివినపుడు, దేశముకొరకు పనిజేయుడని యజ్ఞాపింపబడిన నాపని నొనర్చుటకు ధ్యమగమనావారని యర్థమేగాని వేరర్థములేదు. భారత యువకులు విదేశాంతరభ్రాతృత్వముల నొనర్చుచు భక్తితో మాత్రమే నారాధించుట ప్రభుత్వమువారి "క్రాంత్యు" లన్నియు సమ్యక్మననని భాషించిరిక పంపబడెను. "కుడుమై" అను పదమునకు "క్రాంత్యు" మని గానింపబడిన సువాదము సరియైనదిగాదనియు, "అన్యాయము" అనిమాత్రమే యర్థమనియు సత్తముగారు వాదించిరి. ఈసందర్భమున ముద్రాయిత, తాను నూచించిన మరల ననుసరించినయెడల ప్రభుత్వమువారి అన్యాయము లమృత్యుములను నూచించెనేగాని, వాని సంత మొందించుటకు కొన్ని పనులు సర్వబద్ధులని నూచించెను. ప్రజలు దేశముయొక్క మారుమూలలకు గూడ నీ ఏ యాధునిక దొరకైన నాయాయధము నందుకొని ప్రభుత్వము సేరువలెనను వాక్యము సర్థ మొనర్చుటగాను దాని క్రిందివాక్యములతో సమన్వయ మొనర్చుకొని చదువవలెను. ఆక్రింది వాక్యములలో కలకత్తా, బొంబాయి నగరములలో స్వరాజ్యపక్షమువారు కార్మికములను వశపరచుకొనుటను గురించియు శాసనసభలలో ప్రవేశించుటను గురించియు, మద్రాసులో కార్మికమున వశపరచుకొనుటను గావించుటను ప్రకటించుటను గురించియు నుడివెను. ఇందు విలక అనుకూలమున ప్రతిపక్షమున వశపరచుకొని అట్టి ప్రజేశములనుండి ప్రభుత్వమువారిని తరిమివేయవలెనని ముద్రాయిత యర్థము.

నాల్గవ తేదీన ముద్రాయిత యొసగిన యుపన్యాసమునందు ప్రభుత్వమున వాతడు దేశములోని యన్నిపక్షములవారును స్వరాజ్యము నభివేదించుచున్నారని నుడివెను. తరువాత ఒక కార్మికమును నిర్ణయించి కార్మికముగ దానినే యవలంబింపవలెనని గోరరాదనియు కాలమును బట్టియు మార్పుదగు కార్మికమును నేర్పరుపవలెననియు కోరినది. ఆంగ్లదేశము అకస్మాత్తుగా సముద్రములో మునిగిపోవుట విలకగాని మరియేవార్తయునో నాశముగలదే భారతదేశమునకు స్వరాజ్యము లభింపవలెనని కోరవని నుడివినపుడు దొర్లనా, దొర్లనా హిత్వపథములుగాక స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు మరియొకమార్గము గలదని నూచించుటయు ముద్రాయిత యర్థము. తరువాత ముద్రాయిత మానవప్రయత్నముల కతీతము భగవంతుడు గలదనియు ఆతనిచేతనే సృష్టి నడచుచున్నదనియు మన కర్తవ్యము నాతడే దెలుపగలదనియు ప్రస్తుతకర్తవ్యమును గురించి తన కేషియు దెలియదనియు నుడివెను. తరువాత, విరివిజుకొనినదే దేశముకొరకు త్యాగమొనర్చుట, దృఢత్యాగముల వా రవసరమని నుడివెను. అతడు తరువాత, దేశమునందలి రాజ్యమునకు సిద్ధముగ నేరని తన యభిప్రాయమును నుడివెను. నిర్మూలము, కాంగ్రెసులోనికి జేర్చుకొనుట స్వరాజ్యమును సంపాదించినది అది కొంతవరకుమాత్రమే యుండుననియు, ఆ విధముగ నేర్పరుపబడిన దేశీయ నిరంకుశపాలక వ్యవస్థను, విదేశీయపాలక వ్యవస్థనునది త్రోవవేయవలసివచ్చునని ముద్రాయిత నుడివెను. జీతము పుచ్చుకొని పనిజేయు వారియందు తనకు నమ్మకములేదనియు, జెయిలునకు పోవుట చేతమాత్రమే లాభములేదనియు పనిజేయవలెననియు స్వరాజ్య మొకటి రెండువత్సరములలో రాజాలనియు, ఇంకను చాల పనిజేయవలెననియు నుడివెను. ఈదేశపరిస్థితులు వేరనియు పాశ్చాత్య పరిస్థితులు వేరనియు, ఈదేశమున బీదలకు ధర్మము నచ్చ నాచూపింపగ నుండుటచే ఇచ్చటబీదల దారిద్ర్యస్థితిని పాశ్చాత్యదేశమున బీదల దారిద్ర్యస్థితికిని చాలభేదము గలదనియు అందుచేబోల్చి విజ మిదేశమున జీవించాలదనియు ముద్రాయిత యుపన్యాసమున నుడివెను. తుదకు తనయాశ్రయమునకు ఆర్థిక సహాయ మొనర్చవలెనని సభికుల విజ్ఞప్తి

కొన ర్చెను. 4వ తేదీ యుపన్యాసమున ముద్రాయిత దీనిని సమర్థింపవలయును అది తన యాశ్రయమునకు సహాయము నర్పించుటకు జేరింపబడినదేగాని, అందుప్రభుత్వముపై నెచ్చటను ద్వేషమును పులికించును. ఈవిధముగ పనిజేయవలసినదని యుపన్యాసకు జేమియు నూచించెను.

తరువాత సత్తముగారి 11వ తేదీ యుపన్యాసములోని ఆలోచనల గురించి వాదించు ప్రారంభించిరి. ఈయుపన్యాసమున, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును, విమర్శించుటయేగాని, ఇతరవిషయ మెదియు సభికుముగ నానరాదు. కంఠమునందు జబ్బుచే ముద్రాయిత యుపన్యాసమును సగములోనే ముగించెనని ప్రాసిక్యూషనువారే యంగీకరించిరి. ఆందు తనయుపన్యాసమును పూర్తిగా సాగించిన యేడల తన యభిప్రాయములను పూర్తిగా స్పష్టపరిచెవాడే, పంజాబులో జరిగిన భూగర్భములగురించి యుపన్యాసమున నుడువుచు అచ్చటసభి కారులు పంజాబును అంతిమేరని వర్ణించెను.

కాంగ్రెసుసంఘ నిశేధిక

ఈ సందర్భమున సత్తముగారి పంజాబుభూగర్భములను గురించి కాంగ్రెసు విచారణ సంఘమువారు పరీక్షించినవివేదికనుండి యువాహుగల నొస-పరీక్షించుటగా, పట్టు ప్రాసిక్యూటరు ఆభ్యంతర పెట్టెను. ఈవివేదిక, మహాత్ముగారి దేశబంధుదాసుగార్తంతి పరీక్షానాయకులచే పరీక్షింపబడినవియు, ఇది భారతపరీక్షాభిప్రాయమును సృష్టించుచున్నదనియు, అది ఆరువత్సరములకు పూర్వము ప్రకటింపబడిన పరీక్షాభిప్రాయము వారీపై నెట్టివ్యవస్థాపనకుండు వారుగూడ దానంగీకరించరనునదిదర్శనమనియు సత్తముగారు నుడివెరి. దానిపైనే మేజిస్ట్రేటు హంటరుక విజ్ఞాపితమయిన దానినుండి జరుపవలసినదనిగోరెను సత్తముగారి గారేనివేదికనుండియు చదువవలెనని సాగించిరి. మోసకారులను కపటములు తండ్రిజ్ఞులను నగువారితో అట్టిమాన్యులలోనే వ్యవహరింపవలెనని ముద్రాయితనయభిప్రాయమును దెలిపినపుడు అవిప్రతిభా రాజకీయజ్ఞులనుగించుచుచున్నదని నుడివెను. ముద్రాయితరపు వాదనమింకను జరుగుచున్నది.

కార్మికమును ఎన్నికలు. ఈ దినమున, మద్రాసునందు పెరిమెట్టు, చూడ, పార్కులను తిరువత్తీకర్మము చేయబడుచు, కార్మికమును ఎన్నికలు జరుగుచుండెను. పెనాల్లు ప్రదేశములలోను, పాశ్చిమాత్యము చక్కలెట్టి అమృత్ హమీదుఖాను, కాశీంజీ, గార్లు కాంగ్రెసు అభ్యర్థగా పోటీజేయుచున్నారు. నాల్గవ తేదీనందును పోటీతీతముగ నున్నది. బోల్ల వైఖరి బట్టిజాడగా చూడ, పార్కులనులయందు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులస్థితి యుత్సాహపూరితముగ నున్నది. మిగిలిన రెండుస్థానములలోను ప్రస్తుత కార్మికము ఆగ్రహించుచు. తిరుమలస్థితి గారు పోటీజేయుచున్న పెరిమెట్టునందును, తిరువత్తీకర్మం చేయబడుచు ఎన్నికలగురించి నిశ్చయముగ దెలుప వీలులేకున్నది.

డిలావేరాగారి ప్రకటనము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, ఆగస్టు 16:— 1917-21 విధానమే ఇంకను జరుగవలెను. ఇప్పటికిని అజేయమిది. వికారములేదే విధించు సామ్రాజ్యాధికారము గలుగజాలదు. విదేశీయులకు ఎవరికి, విరివిజుటలు లోబడియుండదు. తాత్కాలికముగ కొన్ని సందర్భములచే కొన్నిటికి వారు బలవంతులుగా లాంగవలసివచ్చును కాని వారెన్నటికి ఒప్పుకొనరు. అని ఎన్ని సులూడివేలరాగారు తమ యుపన్యాససందర్భమున తెలియజేసిరి.

సెంట్రల్ బ్యాంకు

హిందూసానిగారి దావా ఎత్తివేయబడెను. బొంబాయి ఆగస్టు 16:— సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆధికారులపై తాను చేయవలయున్న నిందాస్తాపనను రుజువుచేయలేకపోవుటచేత ప్రధానరాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారు హిందూసానిగారు దావాను ఎత్తివేసిరి.

స్త్రీలకు శాసనసభా ప్రాతినిధ్యము

భారత స్త్రీమహాసభ వారి తీర్మానము

సిమ్లా, భారతదేశ స్త్రీ మహాసభ సిమ్లాలో లేడి మోగారి యధ్యక్షతన జరిగెను. ఆసభలో శాసనసభ్యత్వమునకు స్త్రీలభ్యక్తియుగ నుండరాదను నియమము నాక్షేపించుచు వంటనే యీయర్హతను తీసివేయుచు ఇండియా ప్రభుత్వ శాసనమును సవరింపవలెననియు తీర్మానింపబడెను. స్త్రీలకు గల యనర్హతను తొలగించుట యవసరమని సభవారీనే నిశ్చయించుచు యుపసంఘమువారు సంస్కరణ విచారణ సమ వేణు వారికి విజ్ఞప్తి నంపిరి.

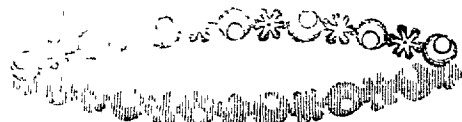
రాత్రి చని (అ. ప్రె)

క్లావరు బంగారం

బాలామణి

సూర్యచంద్ర

చిత్రవిచిత్ర గాజులకు పట్టినిలు

ప్రస్తుత నవనాగరికమునకు తగినవిధంగా గాజులు పలురకములలో అనేక కొలతలలో అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.

2 1/2 సవరము మొదలు 6 సవరములవరకు తయారగును.

చేదారము సహా మజూరి జత 1-కి రూ 10.0-0

ఒకసారి మావద్ద చేరముచేసిన అంతయు మీకే తెలియదు.

సవరము బంగారకు సీమవెండికి పూచీ యివ్వబడును. (ర)

ఉమ్మడి ౯ మయ్య కెట్టి గురుస్వామి కెట్టి కంపెనీ, ఉమ్మడి ౯ మయ్య కెట్టి గురుస్వామి కెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు, 25 వైవాజుబాద్ రోడ్డు - మద్రాసు.

మలేరియా, ఇతర జ్వరములకు

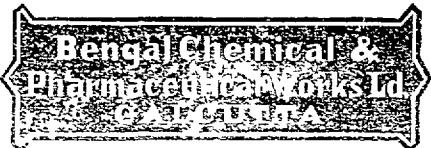
వైరెక్సు

ఒక్కటే అమోఘమైన నుణమునిచ్చును. దీనిని ఉపయోగించి మంచినీరమును, ఆరోగ్యమును సాంధించి లెక్కలేనంతగా ఈ యోగ్యతాను పొందవచ్చును. అందువల్లనే

వైరెక్సు అమితముగా

విక్రయమగుచున్నది.

రహస్యమైన ఔషధములుకాదు. సారవంతమైన పంపిణీ. బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0.18-0 ని. స. చార్జీతో సహా రూ 1.2-0.

“నర్సి నన్” (స్వర్ణము చేరియున్నది)

అద్భుతమైన జీవామృతము

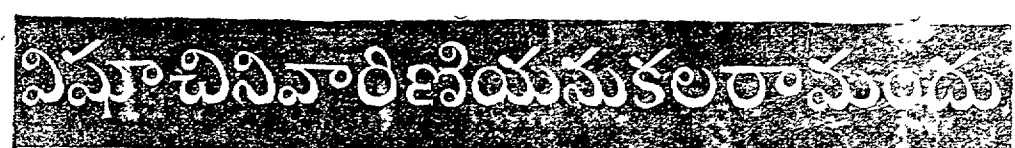
లోహము లన్నిటిలోను స్వర్ణము దివ్యమైనది మాత్రమే కాదు. అయితే దానిని చక్కగా వాడిన ప్రపంచమునందున్న రసాయనము లన్నిటిలోని రాజవంశీదని హిందూదేశపు ప్రాచీన ఋషులు తెలిపియున్నారు. ప్రాచీన, ప్రజీచి ఔషధములలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవాటిని మిళితముచేసి, తయారు చేయబడిన దివ్యౌషధము. నామము ౭లహిత, శత్రురాక్షసులను స్వల్పముగా నున్నను, హెచ్చుగా నున్నను, రక్తహీనత, బరువుతగ్గుట, అపశుక్లత్వము, దుర్బల్యము, న్యూరస్టియా, మలబద్ధకము, ఆజీర్ణము మొదలగు అన్నివిధములు చెడువ్యాధులు, తీరినవిధములు తప్పక గుణమగును. కనపత్తము, లంకణముచేయ నవి సరములేదు. సాధారణ దుష్ఫలత్వమునకు వైకి కనూర్ తైలమును వాడవలెను. నర్సి నన్ నులన ఆకక అద్భుతగుణములు గలవు. ఒక సెలకు సరిపడు నర్సి నన్ ఔషధము స్వర్ణముతో మిళితమొంది. బుడ్డి 1 కి రూ 5.0-0. వై పూత ఔషధము రూ 2.8-0 ఒక పూర్తి కెట్టి రూ 7.0-0 లిపాల ఖర్చు చేరు. ఉష్ణరోగములలో నుండువారి కిది అమోఘమైనది.

డి. వెంకట్రావు ఎస్కైవర్, బి. ఏ. వైకా-కే.బి.బి. “మందు పుష్టిని కలుగజేసినది”- మిస్టర్ ఎం. బి. నాయకర్ మద్రాసు “రక్తమును శుద్ధిచేయను”- మిస్టర్ హెచ్. కార్తరు, బొంబాయి “మిక్కిలి ఆశ్చర్యకరమైనది”- డాక్టరు, బొంబాయి “మిక్కిలి ఆశ్చర్యకరమైనది”- డాక్టరు ఎస్. మాస్నీ ఆహారవాదాదు: “నూర సీనియా రోగికి చాలవచ్చింది”- మిస్టరు డబ్ల్యూ. కెట్టి మద్రాసు “2 పావల బరువు ఎక్కువైనది”- మిస్టరు రూఫ్ బాక్ సి. వి. డి సబ్ ఇన్స్పెక్టరు పాట్నా “ఉపయోగకారి, గుణకారి”- ఎస్. ఆర్. రావు ఎస్కైవర్ బి. ఏ డెప్టీ కలెక్టరు వేలూరు “నాకు చాలమేలు చేసినది”- మిస్టర్ పి. ముర్తూయలు, రంగురు “సంపూర్ణతృప్తి నికలగ జేసినది” మిస్టర్ ఎన్. సి. డిటా కానిటర్ ఇన్స్పెక్టరు కలకత్తా “అద్భుతమైన గుణములను కలిగించినది” ఆరోగ్యముగా నుండ గోరిన ఇష్టదే ఈదిగున కిలాసమునకు వ్రాయుడు చేరులో బాగల్ పూరు విలాసమునకు (వాయవ్యమున) లేక ఏజంట్ల వద్ద తీసుకొన వచ్చును. (1929)

Behar Chemical Works, Bbagalpur. Branch-Mihijam. Telegrams—Chemisis, Bbagalpur or direct from Agents W. E SMITH & Co, Ltd., and Madras Branches Dadha & Co, Asvin & Co, Isaacson Mudaliar Madras. Woollen Mart A. Abid & Co, Hyderabad

యది పిల్లలెల్లలకు చనువలను వృద్ధిచేయును. కృత్రిమపాల ఆహారము నిచ్చి పిల్లలను పోషించుట చేకలుగునవ్వము, రోగముదాయము తప్పింపదు. బుడ్డి 1కి ధర రూ 1.8-0.

విషాచినివార్ధినియనుకలరావధిని భూతిసహించి యున్నది. సాధారణముగ గలిగె అన్నివిధములగు విరచన వ్యాధులనుండును ముంజావధముగా వాడతగియున్నది. ఒక బుడ్డి 1కి రూ 1.4-0 అన్ని ఔషధములకు వి. పి. ఖర్చు ప్రత్యేకము. కోరువారికి ఆంగ్ల, ఆంధ్ర క్యాటలాగునకు వ్రాసిన ఉచితముగా పంపబడును. (3347)

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి ఆయుర్వేదవిలయము, బెజవాడ.

గ్రహణి మూత్రాలు

20 మూత్రాల కబ్బీ 1-కి రూ 0 8-0

రక్తరేచనములు, బుకవిరేచనములు, జగబవిరేచనములు, అజీర్ణవిరేచనములు, నీటివిరేచనములు, మెదలగునవి ఈ యాంతుల మూత్రాంతులు సేవించిన తోడనే నిలిచిపోవును. బుల విరేచనముల వాడవచ్చును. ఒకటే గుణ మిచ్చును.

విషాచినివార్ధిని

వచ్చును. పాల

దంతశాల మాత్ర

ఒక సీసా 1-కి 0.3-0. వి. పి. సహా (1929)

దంతశాలకు కైత్యము, రసపట్టు, పుష్పిపన్నులు, ఒక కడలిక దంతములు మెదలగునవి కారణములు. నొప్పిగల పోగుడిన మందులలో ఒక కెట్టి నొప్పి మెంతునే పోవును. మున్నెండుస, ఒకటి, మదరాసు - బొంబాయి

భాగ్య సేవలు

నాగ్ యశాళి

టి. అనంతాచార్యులుగారు వెల్లూరు నుండి తెనాలికిని, పి. ఎం. శ్రీనివాసాచార్యులు తెనాలి నుండి తిండివనమునకు, అనంతరాను నానవాగ్గూర్ గారు తిండిచనంనుండి వెల్లూరుకు డిప్టికెట్టు మ్యూనిసిపల్ గా మార్చబడిరి.

దివియ్యకాళి

దేవగుప్తపు శేషగిరిరావుగారు గంజాం బ్రజస్ డిప్యూటీ కలెక్టరుగాను సరంగ భీమశంకరనరసింహారావుగారు గంజాం జనరల్ మ్యాట్ డిప్యూటీ కలెక్టరుగాను నియమింపబడిరి.

విజయనగరం ఏజన్సీ డిప్టికెట్టుబోర్డు మెంబరుగా వాల్తేరు హెడ్ క్వార్టర్స్ సబ్ కలెక్టరుగాని నియమించడమైనది. వీరినే ఆ డిప్టికెట్టుబోర్డు వైస్ ప్రెసిడెంటుగాగూడ నియమింపబడినది.

అభివృద్ధికాళి

ఈక్రిందివారిని హానరరీ అసిస్టెంట్ కలెక్టరులుగా నియమించడమైనది.

పి. వీరభద్ర స్వామిగారు గంజాంజిల్లా నరసన్నపేట, చిలువేటి వెంకటస్వామిగారు కృష్ణాల్లా చిట్టిగూడూరు, శ్రీరంగం వెంకటయజ్ఞనారాయణ పంతులుగారు ఏజన్సీ, నా రంగపురం.

స్థానిక స్వపరిపాలనకాళి

ఈక్రింది రివిన్యూనిఫర్డ్ కాన్సిలర్లుగా నియమించడమైనది.

ఎడ్వర్డు మేకీయినాన్ హాబీమాస్ట్రీసావుకార్ సయ్యద్ అహమ్మద్ హుసేన్ సాహెబ్ బహుమాన్ గారు ఎల్. జా. కీ గారు బరంపురం.

టి. ఎల్. రావప్పయ్య కెడ్డిగారు

డి. మునస్వామిచాయదుగారు (ఎం.ఎల్.సి) చిత్తూరు.

గొల్లల వెంకటగారు ఎల్లూరు లక్ష్మయ్య నాయదుగారు పి. టి. వేదప్పగారు ఈడిగ నరసయ్యకూ ఆదోని.

సోన్నమండల క్లెర్కుస్వామిగారు కిడియాల వెంకన్నగారు కె గంగయ్యగారు పల్లెరు సత్రయ్యగారు శ్రీమతి కోకా కృష్ణ వేణమ్మగారు అబ్బాస్ ఆలీ బేగ్ బహుమాన్ గారు కాకినాడ.

ఎ. ఎ. వెంకట్రావు గారు హిందూపురం మ్యూనిసిపలు మెంబరుగాను అస్సకుడుగాను టి. దొరస్వామి మొదలియార్ గారు వైదాపేట మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలర్ గాను ఎన్నుకొనబడిరి.

విశాఖపట్నం డిస్ట్రిక్టుబోర్డు మెంబరుగా జా. హాయిట్ గారు, ఎస్. సూరచార్యులుగాను నియమింపబడిరి.

విద్యాకాళి

గంజాం ఎడ్యుకేషన్ బోర్డు మెంబరుగా ఎస్ అప్పాస్వామిగారు నియమింపబడిరి

గిండి యింజనీరింగ్ కాలేజీలో ప్రొఫెసరుగానున్న సి. ఎల్. కాబుర్ట్ గారు ఆకాలేజీలో ప్రిన్సిపాలుగా నియమింపబడిరి.

జిల్లా ఎడ్యుకేషన్ బోర్డు మెంబరుగా ఆదోని మునిసిపల్ కాన్సిలర్ తరపున ఓ. కృష్ణమూర్తి రావుగా రెన్నుకొనబడిరి.

పబ్లిక్ డి పార్టు మెంబరు

ఎన్. ఇ. మర్రిగోపాలకృష్ణగారు ప్రభుత్వమునకు ముఖ్య కార్యదర్శిగాను, ఎల్. మాక్ మెకేల్ గారు రివిన్యూబోర్డు రెండవసభ్యుడుగాను, హెచ్. జి. స్ట్రామ్ గారు మాడపసభ్యుడుగా నియమింపబడిరి.

ఓ. హెచ్. కాలేస్ గారిని హైకోర్టు డిజిగా నియమించడమైనది.

అటవీకాళి

మదరాసు అటవీకాళాల ప్రొఫెసరుగా ఆర్. హెచ్. డి. లైల్ గారు నియమింపబడిరి.

గంటూరు, డిప్టికెట్టు ఫారెస్టు ఆఫీసర్ గా వి. నారాయణయ్యగారు నియమింపబడిరి.

ఎస్. రామస్వామియ్యరుగారు దక్షిణగూరు ఫారెస్టు ఆఫీసరుగా నియమింపబడిరి.

గి. పి. సి. వి. రైల్వే

శిల్లీ, ఆగస్టు 15:— శిల్లీ పెన్డెర్ రైల్వే ప్రేక్షకులవద్దకు వచ్చిన సమాచారమువలన 18 వీడియో బి. వి. సి. వై. వై. 728, 7 2 మైళ్లవ్యాప్త సామానులు ఘోషలగునానిని జేరవేయుటకు పిలువబడిన తెలియుచున్నది. శిల్లీ నుండి పోవు కొలాబా ఎక్స్ ప్రెసు తీసివేయబడినవి. మొలుబుండ్లు జి. వి. పి. లైను మీదనే సడచుచున్నవి. కొలాబాకును 728 పైలుకును మధ్య మామూలు సర్వీసు జరుగుచున్నది. (అ.ప్రె)

సివిలుజస్టిసు విచారణ సంఘము

15 ఆగస్టు 24

సివిలుజస్టిసు విచారణ సంఘమువారు ఈదినము 11గంటలకు గౌ. న్యాయమూర్తి ప్రొద్దుటూరు యగ్గత్యక్రింద సమావేశమైరి.

రామనాథపురపురాజుగారు

చెన్నపురి శాసనసభ్యులగు రామనాథపురపురాజుగారు రాజ్యముల విషయము తమకు చాల పోవయ మున్నదని దివాన్ బహదూరు విశ్వనాథ శాస్త్రిగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. జిల్లా మునసబులుగ నియమించబడినవారు ఒక సంవత్సరమే, రెండు సంవత్సరములలో కోర్టుపనినంతయు చక్కగ నేర్చుకొనవలె నని చెప్పిరి.

సర్ టి. దేశికాచార్యులవారు

ప్రశ్న:—అటుదాని సంవత్సరములు న్యాయవాదులు గ నుండినవారు మునుఁబులైనతోడనే గుమాస్తావని చేయవలెనా?

సాక్షి:—న్యాయవాదులుగనుండి యట్లు పనిచేయు నవసరమునను, తరిగిన కానలసిన కాలమును, కావలయునన్న తగ్గించునని చెప్పెను. పనియందలి పరిచయములేని జిల్లా న్యాయాధికార్లు తమకు లోబడిన న్యాయాధికార్ల పనిని విమర్శించుట మంచిదికాదనిరి. ఒకతావుననే న్యాయవాదులందఱుండుట యోగ్యములచేయువానికి కష్టమని చెప్పిరి. సహజముగ దాదాగల్గ ప్రధాన కార్యకర్తలకు మునుండి యోగ్యములవారులను తమ న్యాయములవాదించుటకు నియమించుచు వారు కలిగియున్నారనిరి. న్యాయస్థానముల నక్కడ కక్కడ ఏర్పరుపవలె ననియు, నట్లుచేసిన న్యాయస్థానమునకు ఎలసిన న్యాయవాదు లాచుట్టుపట్టునందరులనియు చెప్పిరి. గొప్ప న్యాయవాదుల నేర్పరుచుటవలన న్యాయములు కష్టపాథ్యమై నవని యర్థముకాదనిరి దీనికి ఒకమామిడిపండును తొంగిలిన వ్యాజ్యమున లక్షల కొలదిపాపముల వ్యయపరిచినదియు. గొప్ప న్యాయవాదుల నేర్పరచినదియు సుదాహరణముగ చెప్పిరి.

న్యాయమూర్తి ప్రొద్దుటూరు

మిరుదహరించిన వ్యాజ్యమును పరిష్కరించుటెట్లు? ఇట్టి విచిత్రమైన వ్యాజ్యములలో పాట్లల నున్నావైద్యకాలకు బంపుట ముడదా? ప్రతిన్యాయస్థానమునందును తీర్పుతమపక్షమే యైనను క్రిమికానిలువారు తీర్మానించుటకు మునుపు తమ వ్యాజ్యముకంటి పండ్లెండెండెకాలము జరిగెననియు తాము పెట్టిన ఖర్చులలో నారవభాగమే తమ కిప్పించడననియు నుడిచిరి

న్యాయమూర్తి ప్రొద్దుటూరు గొప్పభూస్వాములు చేయు వ్యాజ్యములన్నియు నిట్టివేకాబోలని పరహాసముగ బల్కిరి. సాక్షి కొన్నిసందర్భముల విశంబన కాకుండ జేయుట కష్టమనిరి జిల్లా న్యాయస్థానముల నసీలులు సంవత్సరము పూర్వము విచారించబడుట కలలోని మాటయనిరి. నిలువలో నుండు న్యాయముల బరిష్కరించుటకు ప్రత్యేక మొక సబుడిని నియమించ వలసినదని వాయభిప్రాయము. ఇప్పుడు జిల్లా న్యాయాధికార్లకే యిష్టి తీర్మానించు అధికారమున్నదనియు నిట్టిరట్టు మంచిది కాదనియు వాక్రుచ్చిరి. నామక జరుగు లావాదేవీల నగచివేయవలెననియు, ఘోషాస్త్రిలపప, మతియితర సాక్షులనెవరినిగాని కమిషనుద్వారా విచారించగూడననియు వాయభిప్రాయము. మేలైన పద్ధతులపై నేర్పరుపబడు పంచాయతీ న్యాయస్థానమువారికి తృప్తికరముట, ఈపంచాయతుల వృద్ధిపరచినవాటియధికారముల హెచ్చించుచున్నవని వారు తలచిరి. జిల్లా న్యాయస్థానములకు బోవుటవలన జరుగుకర్చులన్న పంచాయతీ న్యాయస్థానముల కేటవలన గలుగుకర్చులు చాలతక్కువయని కూడ చెప్పిరి.

సాక్షులపాసముల, జిల్లా న్యాయస్థానములకన్న పంచాయతీ న్యాయస్థానములు సులభముగ కన్నట్టగలుగు నని వాయభిప్రాయము; అభివలు రిసేవరుపువ్యంగము తుదముట్టించుటయే మేలని వారి దృఢనిశ్చయము.

మ.రా.శ్రీ సేతురామయ్యగారు

మిరాసిదారును, చెన్నపురి శాసనసభ్యులను నగు సేతురామయ్యగారు న్యాయముల బరిష్కరించుటకుందు గలుగు విశంబనవిషయమున తమకు చాలపరిచయ మున్నదనియు న్యాయాధికార్ల శీఘ్రముగ న్యాయముల బరిష్కరింపుమని యడుగుటకు న్యాయవాదులు భయపడుదురనియు జెప్పిరి. మునుసబుల ఒరిజినల్ అధికారము 5,000 రూ॥లకు హెచ్చించవలసినదిగను, మునుసబులకు ప్రత్యేకముగ కొండకి 500 రూ॥లకు హెచ్చించిన స్వామికాజు అధికారము నీవలసినదిగను నుడిచిరి. గ్రామన్యాయస్థానము లింకను శిశుప్రాముముననున్నవనియు, నింకను హెచ్చయిన యధికారముల నిచ్చుటకు చాలకాలము పోవలెననియు ననిరి. డిక్రీ సములపరుచుట న్యాయస్థానమునగాని యధికారముసాంధుకు పీలుండవలయు ననిరి.

దివాన్ బహదూరు కృష్ణనాయుగారు

చిన్నదావాలను పెద్దదావాలను తీర్మానించువిషయమున కొన్ని కట్టుదిట్టము లుండవలెననియు పెద్దదావాల ఆయావ్యాజ్యమున జరిగిన విశంబనను పరిష్కరించవలె ననియు నాయరు గారు రాధాకృష్ణయ్యగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. రిజిస్ట్రేషను ఆఫీసులలో నర్తీదార్లను, వారికి కష్టముగ దోచునంతకాలము కాని యుండునట్లు చేయరని రిజిస్ట్రరు తపాలాద్వారా సమ్యకముల జారీచేయుట వారి కయ్యుచుట. లోపము లుండినను ప్రస్తుతపద్ధతిని దెలుపుట మేలనిరి.

న్యాయమూర్తి ప్రొద్దుటూరు

మిరు రాష్ట్రమున పరిపాలన శోచనీయునుగ దోచుట లేదా యని నాయరుగారిని ప్రశ్నించిరి.

న్యాయాధికార్ల సంఖ్యను హెచ్చించిన గాని ఈకష్టము తప్పదను న్యాయస్థానములు హెచ్చి, న్యాయముల హడ హెచ్చుకేమో యను భయమును నూచించిరి.

జే. సి. ఆజముగారు, బార్. ఎల్. లా.

ప్రభుత్వ న్యాయవాదియగు ఆజముగారు, న్యాయాధికార్లు సకాలమునకు న్యాయస్థానములకు రాకపోవుటయే వ్యాజ్యవిచారణ, విశంబనకు కారణ మని యగ్రాసనాధిపతికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

అగ్గత్యులు ఆడముగారు చెప్పినది న్యాయవాదుల తరపునమాత్రంగాని న్యాయాధికార్లు న్యాయస్థానమునకు సంబంధించిన యితర పనులు చేయుచుండి యుండుమాడదా? యనిరి. సబుకోర్టు, మునసబుల న్యాయస్థానముల విషయము తమకంత పరిచయములేదని సాక్షి చెప్పెను. జూదరుల బాధనండి ప్రతి వారుల దప్పించుట యత్యవశ్యకమైనను, జూదరులు చేయు వ్యాజ్యములనలని బాధ చెన్నపురియందు తక్కువ యని సాక్షి చెప్పెను. నిలువయందు వ్యాజ్యములసంఖ్య యధికముగ నున్నదనియు, వాటిని పరిష్కరించుటకు తాత్కాలికముగ న్యాయస్థానములసంఖ్యను రెట్టింపవలె ననియు ననిరి.

కింగుదొరగారు

చెల్లారి న్యాయాధికారియగు కింగుదొరగారు తాము ఆపిలు; క్రిమినలు ప్రనులనే చేయుచుండిరనియు, ఒరిజినలు పనియంతయు సబుజడ్జి చేయుచుండె ననియు నభ్యర్థనకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

సబుకోర్టును తా మింకను తనికి చేయలేదనియు, నట్లు తనికి చేయుట కవకాశము కలుగ జేసికొందు ననియు చెప్పిరి. సివిలు ఆఫీళ్లను వాయిదాజేసిన దినమే విచారించుటకు తమకే కష్టములేకుండెనని చెప్పిరి. నాయదాల దీర్ఘముగ వేయబడినను ఏవ్యాజ్యములు ఏదినము విచారించబడు ననుసంగతి పాట్లలకు చక్కగ తెలియు ననిరి.

దివాన్ బహదూరు కృష్ణస్వామిరావుగారు ఇప్పుటికే న్యాయాధికారియై దినమునకు తానిన్ని న్యాయముల విచారించగలుగనని వాయిదాల వేసినది లేదని చెప్పిరి.

తాము కార్యనిర్వహక కాఖనుండి న్యాయకాఖకు వచ్చిరని డి సా జా గారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. జిల్లా న్యాయాధికారి యగుటకు పూర్వము, అట్టిపదవి రామన్నవాణి, ప్రజలమంచినీ, తమ మేలునకును, ఒరిజినలువ్యాజ్యముల బరిష్కరించుటయందు తరిగిచు చేసినవలయుననిరి.

గౌ. సి. పి. రామస్వామి ఆయ్యరుగారి సాక్ష్యమును సాయంకాలము తీసికొని సివిలుజస్టిసు విచారణసంఘమువారు చెన్నపురివలది బొంబాయికి ఆదివారమునాడు వెళ్లుదురు.

16-ఆగస్టు-1924

గౌ. సి. పి. రామస్వామి ఆయ్యరుగారు

నిన్నటిసాయంకాలము సి. పి. రామస్వామి ఆయ్యరుగారు బహిరంగముగ పరీక్షింపబడిరి. వారు ప్రభుత్వమువారికి న్యాయ విచారణ విశంబన విషయము చక్కగ తెలియుననియు, నాలోపమును బాపుటకు దిగినవార్లను నాలోచించుచున్నారనియు నుడిచిరి. పృథానికంబని కొంతగ్గింపవచ్చుననివారి యభిప్రాయము. పని హెచ్చుగనుండు తావుల తాత్కాలికముగ న్యాయస్థానముల నేర్పరుచుచున్నారనిరి.

ఒరిజినలు న్యాయముల తీర్మానించుట జిల్లా న్యాయాధికార్లకు కష్టముగనుండును కదాయని డాక్టరుసాహెబ్గారడంగ నివిలియముల న్యాయకాఖలోనికి ప్రవేశించినపుడు చక్కగపనిచేయుట లేననియు నేపభుత్వకాఖగాని తక్కువ యైనదని భావించగూడదనియు వారియభిప్రాయము. కార్యనిర్వహక కాఖయందు జయభరముగ పనిచేయులేని సివిలియనులను న్యాయకాఖలోనికి నెట్టులు లేదా యని సా జా గారు ప్రశ్నింప నా విషయము ను వారిలో చర్చించవని రామస్వామి ఆయ్యరుగారు చెప్పిరి, కాని సివిలియ

నుల నియమించినపిమ్మట మరలప్రోసేవేయుట దుర్లభమనియు, నాలోకేదో యొకయుద్వోగము ఈకర్తవ్యమనియు నుడిచిరి. ఇట్లు కొందరుండినను కొందరు చాలసావధాన్యముకలవా రున్నారనిరి.

సర్. టి. దేశికాచార్యులవారు సివిలియనుల అరిఫీదులే యుండుచుండిరి. సివిలియనులు వుద్వోగమును ప్రవేశించిన కొద్దికాలముననే యట్టితరిఫీదుల కోప్పకొందురనియు కార్యనిర్వహక కాఖలోనికిన్న న్యాయకాఖయందు బహుమానము లేదుగనుమనియు నుడిచిరి. జూనియరు సివిలియనులు సీనియరు (పనిచక్కగ తెలిసి, చాలకాలమభ్యాసము కలిగిన) సివిలియనులవద్ద న్యాయస్థానములకు సంబంధించిన యితరపనినంతయు నేర్చుకొనవలయునని ప్రతిపాదించుడినను అమలుపడవలదే లేదనిరి. జిల్లామునుసబుల నియమించువిషయమున ప్రభుత్వమువారు ఒక పద్ధతినీ ఏర్పరుచుచున్నారనిరి. ప్రతి యొకయుత్తమ న్యాయస్థాన న్యాయమూర్తి యధికారముక్రింద పెండ్లెసి జిల్లాలనుంచి, యాజిల్లాల న్యాయపరిపాలనకు న్యాయమూర్తిని ప్రభుత్వము వారికిని, ప్రజలకును బద్ధుడజేయవలయుననిరి. జిల్లా న్యాయాధికారి తమకుతోచినవారి కేర్ల నూచించిన న్యాయమూర్తి తగిన వారిని కష్టములేక నియమించవచ్చుననిరి. పోటీపరీక్షలవల్లుట తమకష్టములేదనియు, కొంతకాలము నియమించు పడువారు న్యాయవాదులుగ తరిగిచు యన చాలు ననియు వారి యభిప్రాయము. తర్జుమా చేయుట యందును. అప్పువేయుయందును ఎక్కువ శ్రద్ధ బుచ్చుకొనిన వాలములకు విశంబన కాకుండ చేయవచ్చునని నూచించిరి. సర్ టి. దేశికాచార్యులవారు సిటిసివిలకోర్టుయొక్క వ్యాజ్యగ్రన పప్పు తమిది, యధికారమును హెచ్చించుటకు తమ కేయభ్యంతరమైన గలదా యనియుండుగ, రామస్వామి ఆయ్యరుగారు బ్యారిస్టరు సాలసిబరులు వాణిజ్యసంఘములు ఇష్టపడరని చెప్పిరి. ఇది ఎవరి లాభము నాదుచూచుకొను విషయముగ నున్నదనిరి.

న్యాయస్థానముల సంబంధించిన వ్యాజ్యముల బరిష్కరి. చుటకు ప్రత్యేక న్యాయస్థానము లేర్పరుచుట యవసరమనిరి. సర్ టి. దేశికాచార్యులవారు స్వామికాజు న్యాయస్థానము క్రొత్తగ విచారణనిమిత్తము వచ్చుత్తీలు పరిహాసార్థములే న్యాయని యడుగ కుద్ధమోసములని రామస్వామి ఆయ్యరుగారు చెప్పిరి

దీనితో సభముగి సెను. సివిలుజస్టిసు విచారణసంఘము వారు చెన్నపురిని వదిలి ఆదివారమునాడు బొంబాయికి పోవుదురు.

చెన్నపురి కేంద్రవరద సహాయకసంఘము

టి. వి. శేషగిరి ఆయ్యరుగారి అగ్గత్యక్రిందనిన్న సాయంకాలము వై. యం. సి. యే మందరమున ప్రసంగముయొక్క కార్యనిర్వహక సభ జరిగెను.

గత వారములో చేసినపనిని అగ్గత్యులకు చెప్పెను. వరద సహాయార్థము యాదీనులకు మొత్తములకు యాదీనుల జిల్లాకలెక్టరులకు చెక్కులు పంపబడినవని చెప్పెను. మలబారుకలెక్టరుకు రు 3000/-, చక్షిణకెనరా కలెక్టరుకు రు 2000 లు, తంజావూరు కలెక్టరుకు రు 200 లు, తిరుచినాపల్లి కలెక్టరుకు రు 2000/- కొయంబత్తూరు జిల్లాలో సహాయము చేయుటపై రామకృష్ణమరమువా:కిగూడ రు 2000 లు చెక్కుపంపబడెను.

సేలంజిల్లా కలెక్టరుకు రు 1000/- పంపవలెనని తీర్మానింపబడెను. కొంతమంది మార్కెట్లు సంఘసభ్యులుగా తీసికొనబడిరి. సంఘమువారికి వచ్చిన మొత్తములకు పత్రికలలో ముఖ్యమైనవోట్ల ప్రచురింపవలసినదని చెన్నపురి దినపత్రికలకు వేదవలె నని తీర్మానింపబడెను. కార్యనిర్వహకసంఘమువారు ప్రతిపత్రిక వారమును వై. యం. సి. యే మందరమున 5 గంటలకు కలుసుకొనవలెనని తీర్మానించుకొనిరి. డబ్బు వెలువే కావలసియున్నది. గావున ప్రజలందఱును యింపరియల్ బ్యాంకుకు పంపవలసినదని ఆనరరీ కార్యదర్శులు జేసిరి. అగ్గత్యునికి నందనము లర్పించుటతో సభ ముగి సెను. (అ. ప్రె.)

అకాలిసంరంభము

మరియొక సాహితీజత డిల్లీ నుండి పయనమగుట

అమృతసరము, ఆగస్టు 15—నేటిసాయంత్రము 5 గంటలకు డిల్లీ నుండి అకాలీ సాహితీజత యొకటి ఇగ్గుటకు చేరినది. అమృతసరము జలనాలు వైజునివారిని వైల్డేస్టేషనులో కలిసికొని బ్యాండుతోను కాళవస్త్రధారులగు నిషకావానులచే గొనిరాబడు జెండాలతోను నూరేగింపుతోను ఎగరములోనికి నాహూయముజేసిరి. 17 వ తేదీని కెయిలోకు పోవు సాహితీజత 500 మందిలో నీజతవారును కలసిపోవుదురు.

సెలవుమీదనున్న విశాఖపట్టణం జిల్లారిష్ట్రాను వేలు గోసాలనాయుడు మధురలో శనివారమునాడు రాత్రి చనిపోయెను. (అ. ప్రె.)

భారతి

సచిత్రమాసపత్రిక.

ప్రతి చంద్రమాసాదిని ప్రచురింపఁబడును

ప్రతి సంచికయందును మూడు నాలుగు ర. గులచిత్ర పటములు ఇతర పటములు ప్రచురింపఁబడును

చందా సం॥ ౧ కి రూ. 6-0-0 విడిపత్రిక వెల రూ. 0-10-0.

శ్రావణ మాస సంచిక - విషయానుక్రమణిక

ఆంధ్రకవిత్వచరిత్రము—భోగరాజు నారాయణమూర్తి గారు; ఆకాలపు నాయెంకి—నడూరు వెంకటసుబ్బారావు గారు; కవిజనాశ్రయము—నజ్జుల చినసీతారామస్వామిశాస్త్రి గారు; ప్రణయసముద్రము—అధికార్ల సూర్యనారాయణరావు గారు; ప్రేమతత్త్వము—మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు; దేవవ్రత చరిత్రము - సవిమర్శపరసము—అప్పల నరసింహము గారు; పసిపాప—మెనుమర్తి వేంకటరత్నము గారు; అజంతాచిత్రములు—కొ. నరసింహాచారి గారు; శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు—సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు; సుశీలా రూపము—పారనంది జగన్నాథస్వామి గారు; ఓ పరమేశ్వరా!—ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రి గారు; కొఱవిద్యము—రాయసము వేంకటశివుడు గారు; ఆహ్వానము—నిడుమోలు కనకసుందరంగారు; నేను-జ్ఞాన్నరొట్టె—శ్రీ వాసుదేవరావు గారు; ఆవర్తము—శ్రీ శివశంకరశాస్త్రి గారు; విషమపరీక్ష—పంచాగ్నుల వీరరాఘవయ్యగారు; సంధ్యోపాసనము—నీలిపి ఆంజనేయులుగారు; గానము—కాశీనాథుని భైరవమూర్తి గారు; సచ్చిదానందరూప!—నడకుదుటి వీరరాజు గారు; పార్లమెంటు స్త్రీసభ్యులు; బ్రహ్మగీతము—చేపూరు సింహాచలముగారు; మనపూర్వులు వ్రాసిన రాజనీతి గ్రంథములు—

మామిడిపూడి వేంకటరంగయ్య గారు; దీనాలాపము—పామర్తి సత్యనారాయణశాస్త్రి గారు; భూతత్వశాస్త్రము—ఆచార్య పద్మపార్వతీశం గారు; పిలుపు—మక్క-పాటి వెంకటరత్నము గారు; ఛందశాస్త్రము—పారనంది రామశాస్త్రి గారు; ఆరోగ్యసూత్రములు—విద్యాన్ గరిమెళ్ల సోమన్న గారు; పేరులేని పాప—అడివి బాపిరాజు గారు; ప్రేమత్రయమూర్తి—దామరాజు పుండరీకాక్షుడు గారు; శాలంకాయన నందినర్మ పెదవేగిశాసనము—మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ గారు; కరుణకము—వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి గారు; లేబరు మంత్రివర్గము—ఆంధ్ర శేషగిరిరావు గారు; గోతమిపుత్ర శాతకర్ణి శాతవాహనుడు—విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారు; న్యాయాయుక్తపట్టణము—వడ్లకొండ నరసింహరావు గారు; ముక్తావళి—వేదల సత్యనారాయణశాస్త్రి గారు; హిందూదేశమందలి కాగితపు పరిశ్రమ—వి. యస్. చిన్నస్వామి గారు; శ్రీ వేంకటేశ్వర స్తవము—మండలేముల వెంకటశాస్త్రి గారు; కీ. శే. అశుతోష ముఖర్జీ; పత్రికావిమర్శనము; గ్రంథవిమర్శనము; గర్భార్పణము—నోరి నరసింహశాస్త్రి గారు; సాభిప్రాయ విశేషములు.

చిత్ర పటముల వివరము

వర్ణ చిత్రము:—జై మినిభారత రచనము.

సాధారణ చిత్రములు:—అయోద ధామ్యుడు-ఆరుణి, ఉషమన్యుడు-అశ్వదేవతలు; పావ్యపత్ని ఉదంకునకుఁ గుండలముల నెనఁగట, పాహ్యదంకు లొండొరుల శంకించుకొనుట; ఉదంకుడు నాగలోకమున కేగి తక్షకునివలనఁ గుండలములఁ గొని గురుపత్ని కిచ్చుట; బాల్మవర్చము-ఆగ్ని సోమోత్పన్నుడు శాపమును బొందుట; సత్యవతీ పరాశర సమాగమము; వ్యాసమహర్షి-తల్లి యనుజ్ఞ వడయుట, తపశ్శర్య; పార్లమెంటు స్త్రీసభ్యులు; రాజా వాసిరెడ్డి శ్రీ చంద్రమౌళి ప్రసాద బహద్దర్ వారు, ముక్త్యాల సంస్థానాధిపతులు; కీర్తి శేషులగు నర్ అశుతోష ముఖర్జీగారు; ఇతర చిత్రములును.

మేనేజరు, "భారతి" తపాలపెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.

శిరోవేదన మాత్రలు

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి 0-12-0

ఈ మాత్రల నుపయోగించుటవలన శైత్యపు తలనొప్పి, టిఫిడాలియా వంటివి జరుగవు. అమృతాంజనం కిసో, మదరాసు - బొంబాయి

విరేచన మాత్రలు

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0

రాత్రి యొకమాత్రను నేపించిన తల్లవారి చెండువిరేచనములు కాగవు. వికారము శైత్యములేదు నేపాళముచేర్చబడలేదు.

సుఖభోగి మాత్రలు

20 మాత్రలుగల డబ్బీ 1-కి వెల రు. 1-0-0

బలమునకు భౌతుష్టికి యూనానివైద్యు దీనిన విశేషముగ వాడుదురు. మొదటిరకము పంపగలము.

కఫహరిచూర్ణము

విన్న డబ్బీ 1-కి 0-8-0 (6 డబ్బీల మందుగలది) 1-కి రు 2-0-0

ఈ చూర్ణము కఫమాలిన్యము చేయుచున్నది కడు, కబ్బునకు, యి. పి. స శైత్యజ్వరము మొదలగు వానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంటనుండు కొనకు చుంకిది.

గజ్జికి తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-4-0

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖముగ చిన్న పిల్లలకు విశేష భాధను గలిగించుచున్నది. ఈ తైలమును నాలుగు పూటలు రాచిన గజ్జి, చీడ, చిలుము, జిల మొదలగునవి నశించును. తప్పక పనిచేయును. వెలకన్న పోష్టభిర్చు లధికమగునగాన ఇతరమందులతో కలిపి తెప్పించుకొనుట యుక్తము.

అమృతాంజనం కిసో, మదరాసు - బొంబాయి

రక్తాక్షి సంగీతం శ్రావణమాస బి. ౨, శనివారము

గ్రంథ స్వీకారము

ఉన్నాదనహస్తము... అను బెట్టి పేయివిధములు... గ్రంథకర్త: శ్రీ తత్వ... సూర్యారావుగారు...

* * * * *

నాట్యోత్సవము (వచనము) పురాణం సూరిశాస్త్రిగారు

విద్యానిలయము, బందరు. వెల రు 1-8-0

ఈ గ్రంథము మాకార్యాలయము... కృతజ్ఞతతో స్వీకరించితిమి. కావ్యనాటకరచయిత డి. నాడు కృషిసలుపు...

భూతదయ

[సత్యనోలు సామసుందరకవిగారు]

- చ|| పాములసంపరించుచు తపోవనసంక్రమమొందియ్యయో... శిలమతులొ కిరాతములు గద్దిన పల్లెకడలె వచ్చి తే... చ|| అలయురితామలక దిశలనన్నిటించుని వివంబు సజ్జలం... చ|| చనునూ మాత్రముకొనిచివర్యము నాదగు మేని మాంసముకొ...

ఆంధ్ర కావ్యపరిచయము

శంకరకవి—హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము (గతవారపు శారవతి సమంపము పరవాయి)

ఇది ఖని దీనికి గత్యంతరంగా గానక దుర్గాచారిత్రాభిరంజన క్రుంగి హరిశ్చంద్రావిధానము వామావల మరహృదయంబునుగూడ భుజమున ముంచుచు ఇంకను మన కాంతాలలా...

కాలకంఠుని ఉపన్యాసము హరిశ్చంద్రునివంటి వహనీయులు దుర్భరకష్టపరంపరల సహించి యాస్థించి పెట్టిన మనచేతగౌరవమును కొరవడచు సత్వేతరనిరతులై భరతమారకమపు చెడబట్టిన కొంచెర దుశ్శిలమును చక్కగ విశేషముచేయుచున్నది.

కలహంకరియొకవర్తనముగూడ నిట్టివ. ఇట్టిదుశ్శిలముల నుండి మనయవయవతీసమాహముయొక్క బుద్ధి మారమగుటకు గాను ఈభుట్టుములు వారిచే మనోగతములు చేసి కొనదగినవే.

ఈ భుట్టుములలో నొక్కపచ్చము నాకంటి కగపడుచున్నది అది మీకును చూపెడ.

చ. అతిశయకోపసంయుత మహాహితయంకరమండలాగ్రం డితరీపువంతికుంభతలనిర్బలమాక్షికరాజిఁ బూని యా యతిజయలక్ష్మికిఁ బరిణయంగముగా దలబ్రాలు పోయె పాత్రత గలక్షత్రవంశకారంబులు హాళికృత్తి కోర్చునే|| ఇప్పటి క్షత్రియులు దీని కేమందుకో!

వియోగసమయంబున చంద్రమతి ప్రాణేశ్వరన కుపదే శించినధైర్యచూసంబులు నిలుపేడుకు దాచిపెట్టి యిచ్చిన ధనపు మూటకుంటివి.

క. కాళిశంకరయమిమాతా! పాశంబులచేత గట్టుపడితిమి మదిలో! లేతము ధైర్యము నిలబటు! మీశాశ్వతకిర్తి సత్యమే యెనగూర్చుకో||

శా. శ్రీకంఠంబు పినాకపాణి నిరిపుత్రీలభం దారర మోతేనీపుణుండు బాలశిశు లేఖామాలి వేదాదిశీ మాకంఠరవమాత్రి శంకరుండు నేమం బార సంప్రీతిలో! నీ కాశీపురవిశ్వనాథుడును నీ కిచ్చుకో మనోభీష్టముల్.

చ. ఏను నానోముఘలంబునకొ ముడ నీవిశ్వంధరామండలం! బనివారస్థిరకిర్తి రైవై భవుడవై యాచంద్రతారార్క మింపున బాలించెను హానినూనుఁ డిపు డేభూదేవుపతుంబు లాడి నడంబుం బరితాపమందకుము నీడెంబంబునం దేమియున్. లే. ముక్కు ముఖపుము సత్యంబు ముఱు కెపుడు! నిను మృషా వాదిఁ జేయుదు నని చలమున! గాధినందను నొనరించు కపటకృత్తి! ములకుఁ జలనంబు నొయిక నిలుపు నుధిప||

ఇట్లాతనికి ధైర్యంబు గొల్పి పతిపాదావిందంబులకు వాదనం బొనర్చి బ్రాహ్మణునితోఁ జనిన చంద్రమతిదేవిని కలహంకరి.

క. శ్రేణి పవతాదనంబుల! వాసిం దొలగించి నొంచి ఐదలక మణియున్! గాసిం తెట్టుచు నుడిగపు! దాసింగా నేలుచుండె దయలేక నృపా||

ఇక హరిశ్చంద్రక్రవత్తి యెట్లుండె? మాలండు హరిశ్చంద్రుని విలిచి

క. తనచేతి మాంసభారంబును మదిరావూర్ణకలశమును జత నమునంగొని రమ్మనియదలించుచు! గనుగొని ధిరణీకేత్రు కరమున కిచ్చెన్||

చ. కనుగొని చొచ్చి ధైర్యునిగౌరవముల్ చెదరంగనీక నెమ్మనమున నేనగంపక క్రమంబున నంత్యజానింటి కేని వాఁ

యనుననుకొ మదొడ్డతి నహయ్యతిఁ తెచ్చెను నష్టకష్టపుం బనులొమిగూడ జెయుచునుబాధి నస్త మామంఁకభృగ్యుడై.

చంద్రమతి బాలని గెరును నడిలెయి నిహనము నిమిత్తము గొంకాయినప్పటి సతీపతల సంభాషణములో నిని మూడు నాల్గు పద్యములు.

మ. అక్కడ వేరెడు నేలకుం దగఁడె సప్తాంధ్రాధిపేష్టిధవ త్సకలద్విపకలాపభూపమకుటాంచిత్యవృం గోజ్వల ప్రకటానగ్ధశిగ్ధత్తిర లంభత్వాదుఁ డైపట్టి రాజకుమారుండలియొద్దె గన్ముఁగవనస్రలాల్యలై పాఠఁగన్.

చ. పారపపూజనం దొలగి యంత్యజఁ గొల్పి కలాశిమాన మలో! సరగన చెచ్చుపెట్టి హరిచందనకీర్తులు పీటిబుచ్చి దుష్కురవనగల్లకాళి. కథికాగము వచ్చినదుష్టబుద్ధికిం! గరు. చలంప వెక్కడిది గంధగజేంద్రవననగావినీ.

శా. ఆభాగ్యోన్నతి యనవగ్రహిధవం బారాదనం బాతనా శోభాడంబర మాభుజాలకాస్తామంబు లాప్రాభవంబో భూమిశ్వర యెందుబోయె నిది కా శోభా చూహాశ్చర్య విం! కేధంబిం దరియింతు వెల్లిగొని పెల్లెతెంచు శోకాంబుధిన్.

ఇట్లు శోకాంబుధినుండికూడ శీఘ్రము జేరి నాధునకు సలహాయిచ్చుచున్నది చంద్రమతియే.

తే|| తనయుపై బద్వి మోహలతావిలం! మాత్యుగ జ్ఞానమయనిశితానిఁ గోసి! యానతిం డింక నేమి నేయంగ నుచిత! మనిన నూహించి తగవరి యనుచు నృపుండు.

ఇంకను తనతల తఱగవలసినప్పడుగూడ పతకి ధైర్యము జెప్పిన దీపతియే.

క. ఏనుడుదాధిప కేఖర! యీ వెఱుగని ధిర్యవర్ధ మెందును గలదే! భావింప ధైర్య పెంజలక! గావింపఁగవలయు న్నావికార్యం చెప్తుడున్.

తే|| నిశ్చలలోకైకవంద్య యోనిజాత! నాకుఁ గృపతోడ జన్మ జన్మములయందు! సత్యసంకీర్తన హరిశ్చంద్రపతిఁ బ్రాణనాయకుఁగా నొనర్చంగవలయు||

అని భరతపుత్రుక కనుగుణంబై తుదిప్రార్థనము సల్పి పెండ్లి నాడు మంగళనూత్రధారణంబునకు వలె చంద్రమతి తన గళంబు భర్తవశంబుఁ జేసి నిశ్చించియో నిడిచె.

ఇక సర్వస్వప్రీతివంకరుం డను శంకరుండు దప్ప వేతె వ్యయ పీరి సీగోరకార్యమునుండి మరల్చియు ప్రతిష్ఠాత్మకంబు నేయుపదుర్గులు లేరు.

శా|| సక్షింద్రవృజపవృజప్రముఖు లాబ్ధియ్యఖు భౌల్యంగా! నుత్పాదీశ్వరు నెక్కి తైలతనయాయుక్తంబుగా భక్తసం రక్షావత్తుడు విశ్వనాథుడు చున్ద్రగ్రాహణోదండి దా నామోత్కారముఁ గొండె సత్కృత హరిశ్చంద్రక్షమాభరతున్||

ఈ గ్రంథములో ననేకస్థలములయందు మాణిక్యముల వంటి పద్యములు గలవు. అనేకకథపట్టులు ఎంతో నీతిదాయకములై మనదినయాత్రయందు తోచునవి గలవు. గ్రంథము చదువను చదువను సులభమై మనోహరముగ నుండును. ఎల్లరును తప్పక చూడవలసిన దును. చెన్నపురిలో వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రి ఆంధ్ర సప్తపారియొద్ద దొరకును. వెల ఆఠారు నావ్యాసమునకు మంగళవాక్యముగ పారవర్ణప్రసాదమున లోహితాస్యదు. సతీపువయ్యో నన్నపద్యముతో దీని ముగించెద.

చ|| పాలుపుగ, నిద్రపేల్చుననపాళిక సల్లన లేచివచ్చెన్ గో! మల పవపద్యసంఘటితమంజులనూపురకంకణీరవం! బులు గడుఁ బర్య లేనగపు ముద్దులచెక్కులఁ దొంగలింప ను! జ్వలమతి లోహితాస్యండు నిశాకరతుల్యండు సంధ్రమంబునన్. మ|| ను|| (183)

నిజామురాష్ట్ర ఆంధ్రదేశము

(శ్రీ శేషాద్రిరమణకృతులు)

నిజాము రాష్ట్రాంగ్రిదేశమున రమాగమి అరువదిలక్షల మంది యాంధ్రులుగలరు. వీరందఱు చాలవఱకు దరతరముల నుండి యారాష్ట్రమున స్థిరపఱతులతో నున్నవారనియే తెలుప వచ్చును. ఒరంగజులు, కరీమునగరును, మొదలు, నూబూబునగరు, నల్లగొండ, అత్రాపురము, మండలములు సంపూర్ణముగఁ జెలుగు మండలములే ఆదిలాబాదుజిల్లాలోని లక్షలమేల నె న్నూరు తాబాకాలు, ఇందుచిల్లాలోని రెండుతాలాకాలు, రాయచూరు జిల్లాలోని కొన్నితాలాకాలు ఆంధ్రజనపదము లనియే చెప్పవచ్చును. మొత్తముమీద నిజామురాష్ట్రమున కెని మిది మండలములలోఁ జైగా నాంధ్రు లుంకిన మండలమును. ఇంతియగాక నీల మహాచ్యుతీయ మండలములో మహారాష్ట్రమండలములలో కర్ణాట మండలములలోగూడ ఆంధ్రవృ క్షేత్రము గాపాఱుకొనుదుఁ బూర్వమునుండి యున్నయం ద్రులు పెక్కుండ్రు గలరు. వీరిమూలము ఆంధ్రభాషాసేవ, రాష్ట్రసేవ, స్వార్థంత్రుక్షణము నిట్లఁ గానించితో చరిత్ర పునఃపఱచఁ జెలికొని యున్నారము. ఈనాయకుమున నిజామురాష్ట్రమున కెట్టిప్రయోగము కలిగినో ఆంధ్రభాషా పరిశీలు నిజామురాష్ట్రమున ప్రకృత మేవిధముగనున్నవో తెలుపుటచే యాచిన్య వ్యాసము నారంభించుచున్నారము.

నిజాము రాష్ట్రమున మైదరాబాదులో క్షేత్రస్థదేవ రాయ గ్రంథాలయము ఇప్పటికే ఇరవదిరెండు సంవత్సరముల క్రిందట కెలకొనిబడెను. నాలుగుండియే ఆంధ్రభాషావికా సము కొలఁదగినో గొప్పగినో వృద్ధికి రాసాగెను. ఇప్పటికి నిజా మురాష్ట్రమున వరంగల్లులో శిష్టాశాసన గ్రంథాలయము, హనుమంతలో రాజరాజరేంద్ర గ్రంథాలయము కంబ మమెట్టలో జ్ఞానవిద్యుత్ప్రవాహిని గ్రంథాలయము రేమిడి పల్లలో మల్లేశ్వరగ్రంథాలయము ముందిగిరిలో నున్నవి. మైదరా బాదులోని కృష్ణదేవరాయ గ్రంథాలయమునకు రాజరాజ రేంద్రగ్రంథాలయమునకుఁ దఱచు విద్యాధికుల చిలకమర్తి లక్ష్మీనృసింహము పంతులువారు, అయ్యంకి వెంకటరంగయ్య గారు, కె. వి. లక్ష్మణరావు పంతులువారు, లోనగు విద్యాధి కులేలేంచి యుపన్యాసములలో బాలుగొనుటచేతను, చిరకాలమునుండి కృష్ణపత్రికయు ఆంధ్రపత్రికయు విశేషప్రభో ధము గాంచుటవలనను భాషా విషయకమున నుత్సాహభిమా నములు నిజామురాష్ట్రీయులగు నాంధ్రులకుఁ గలుగసాగెను. ఈయుత్సాహమునకు భాషాభిమానులు రాష్ట్రీవాసులునగు మమిత్రులు మాడపాటి హనువంతరావుపంతులువారెక్కుడు తోడ్పడిరి చెప్పవచ్చును. ముట్నూరు కృష్ణారావుగారు రాంధ్ర భారతిలోనను విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథాలయము ఆంధ్రుల చరి త్రమునను బ్రదురించిన కాకతీయశిల్పములకు శ్రీ. శ్రీ. కొమఱ్ఱా జు వేంకటలక్ష్మణరావుపంతులు వారు ముగించిన చిత్రపు ఖానుని కాసన విమర్శములకు ఇంతదేల నిజామురాష్ట్రీయున బయలుదేఱు భాషావిషయక సదుపాయము లన్నింటికీ హను మంతరావుపంతులువారి కృషియే చాలవఱకుఁ దోడ్పడినది.

నిజాము రాష్ట్రీయున విద్యాధికులు పెక్కుండ్రు గలరు. ఆంధ్రులలోఁ గన్నడము, మహారాష్ట్రీయు, ఉర్దూ, సంస్కృ తము, హిందీభాషలలో నుత్పత్తిజ్ఞానము గలవారు వ్యవహార జ్ఞానము గలవారు పెక్కుండ్రుగలరు. ఆంధ్రులలో నురుహ భాషలో స్వరంత్రముగ గవిత్వముఁ జెప్పువారు పెక్కుండ్రు గలరు. ఇక దేశభాషాశీతి విచారితము. గద్యాలు, వనపర్తి, ఆత్మకూరు, యాచిగిరి దేశస్థానము లోనగుచోటుల బ్రతివచ్చు రము పండితపక్షిలు బహుమాన సన్మానాదీకములు కేరతేలు జరుగుచున్నవి. ఆచు కేతెమరాష్ట్రీయువిద్యాధికులఁ గాంచితి మేని సంస్కృతాంధ్రవేదాదు తెట్టి యభ్యుద్ధిలో చున్నది ను న్నక్షము కాగలదు. ఇప్పటికి నియోగంలలో భట్టురాజులలో, పెక్కుండ్రు ఆంధ్రకవులు వైద్యులలో సాంగవేదాధ్యైతుల సం స్కృతపాఠాత్మకైత్రులు పెక్కుండ్రు గలరు. కొందఱు పండి తులు స్థిరపఱతులు గలవారగుటచేతను విద్యాభ్యాసంలో జోక్యము కలిగించుకొనక పోవుటచే వారి సాహిత్య సాహిత్యములు తెలిసికొనుట యశాస్యముగ నున్నది. ఈ నవయుగవాసనలు చవిచూచి యిప్పటికాలమున కనుగుణముగ చరిత్రములు విమర్శములు వ్యాఖ్యానములు వ్రాసి నిజాము రాష్ట్రీయు విద్యావీరు మని చాటికవారిలో జుట్టాలు సంస్థాన పండితులగు బ్రహ్మశ్రీ వెల్లాల సదాశివశాస్త్రిగారు ప్రభువు గణనియుట, మీరు ఆశ్చర్యకేవలశాస్త్రిలవారి సహాయముతో సుర భింగనవారల చంద్రికా పరిచయమునకు విపులము విశేషాంత గోకమగు శరదాగమ నను వ్యాఖ్యానము వ్రాసి ఆంధ్ర భాషావికృతుల దరిద్రమును బోకార్చి పుణ్యము కట్టుకొనిరి. ఈగంధము వ్యాఖ్యానము వ్రాయించి వ్యయప్రమాసముల కొట్టిముద్రించి పాఠకలోకమున నుదయముగ నొసంగి శ్రీసురభి వేంకటలక్ష్మణరావు సహజ్ఞులవారు ఆంధ్రదేశీయులకు మంద్య

లు. సదాశివశాస్త్రిలవారు సురభివంశ చరిత్రము వెలుగోటి నంచరిత్ర మను రెండు చరిత్రగ్రంథములను విశేషప్రయాసము తో కాసనాలు సంగ్రహించి వ్రాసి భాషాసేవ గావించి యు న్నారు. ఈరెండు చరిత్రములవలన కేలమవారివంశపుఁ బూర్వ చరిత్రము బయలుపడుటయేగాక యింకఁ జెక్కు చరిత్రాంశము లు తెలిసికొన నీలు చిక్కినది. ఇంతియకాక శాస్త్రిలవారు ఆంధ్ర దేశరూపకముపై గంభీరమున నొకవిమర్శము వ్రాసి అభిసారికానిర్ణయమున తమ విమర్శమున కగ్రస్థానము సంపా దింపఁగల్గిరి. ఇంతియకాక మీరు కావ్యాలంకారశంకరామ (నరస భూపాలీయము) లోని మూడవ యాశ్వాసమునకు నాయక నాయక భాషములను విపులము విమర్శము వ్రాసి ప్రతాపపద్రియముతో దాని బోల్చి గుణగోషములను జరిపించి గవిమనహతములను గల్పించి యున్నారు. ఈశాస్త్రిలవారు ఇప్పటికే సంపూర్ణాశోగ్యవంతులై విద్యావియులగు తమ రాజా వారి సహాయముతో సేక సాహివిషయక మవశోద్యమముల లో ముందుకు వేయుచున్నారు. వీరి గౌరవమున బయలు దేవదేవ శిష్యగణము గూడ భాషారంగమునఁ బ్రధానభూమిక ధరింప నున్నది.

పూర్వనియమములతోఁ బ్రబంధ, ప్రతిబింబముల దీయు వారు శత్రుదండమున నుత్సాహముగలవారు, వీరినాటకములు రచించువారు చాలమంది యారాష్ట్రీయుల నేటికిఁ గలరు. వీరందఱు నిందుమించుగ జానపదులు. నాగరకప్రపంచము, పత్రికాపరచము నెఱుంగనివారు రనియే చెప్పవచ్చును. సమకాలికులలో కాష్టూరి సీతారామరావుగారను నొక సంపన్న గృహస్థులు కలరు. మీరు భద్రాద్రిచెంతఁ గల అన్నపర్వత పల్లె నివాసులు. వీరిసోదరులందఱు పండితులే. ఈయన భారతము ద్వీపగ శ్రీకృష్ణశతావదీయము పద్యకావ్యముగ వ్రాయు చు రెండుమూడు సంవత్సరముల క్రిందట గతించినారు. మరిం గంటివారను వైష్ణవ వంశములోఁ చెక్కుండుకవులు నేటికిఁ గలరు. వీరు వంశపరంపర గ కవులై కాలాను కూలక వితా ప్తి చారములతోఁ జేశమును ముందునకు నడిపించుచున్నారు. గోవర్ధనము నరసింహదార్యు లను నొకవైష్ణవకవి నల్లగొండమండలములోఁ గలడు. ఈయన సంస్కృతాంధ్రములలో నిగాఘాటముగఁ గవితఁ జెప్పగలదిట్ట, రెండవ తెనాలిరామకృష్ణుడే. ఈయనగ్రంథములు పెక్కు స్ఫూర్తింక ప్రమరణము నొందెడు. వేదవేదాంతసంస్థానకవిగ నుండి యెనిమిది తొమ్మిది సంవత్సరములక్రిందట గతించిన మునుబు లక్ష్యకాచార్యకవి లక్షణకళ్యాణ మనుప్రబంధము రచించెను. ఇది సర్వవిధములఁ బ్రాచీనకావ్యములతోఁ దుల నుగుచున్నది. వరంగల్లు జిల్లాలోని అంబాలప్రాంతములలో నొకనియోగివ కలఁడు. ఈయన అద్భుతోత్తరరామాయణ ము, కొన్నికరిన నియమములగుల శతకములు రచించెను. ఈక వికనర్తకధారకలదు. కాని వాఙ్మయమున పరిశ్రమ చాల తక్కు నయని చెప్పవలసివచ్చును. ఈవిగ్రంథములు మేము బాల్యా నష్టలోఁ బండి యుంబుడేతను ప్రకృతము మాయెన్ద నాయా గ్రంథములు రేకుండుటచే మేమేనియు నీకవినిగూర్చి నిష్కర్ష గఁ జెప్పజాలకున్నారము. ఇటులే నిజామురాష్ట్రీయునఁ బూర్వచారములు జరదానికవులు పెక్కుండ్రు గలరు. వారి లో కరీమునగరురాష్ట్రములగుండేరావు శ్రీనివాసరావుగారు కలరు. వీరు పెక్కుయములు రచించిరి. భగవద్గీతలు చెలువు శతకములగునూఁద గొన్నింటిని వ్రాసియున్నారు. వీరివిభి భక్తి రసవ్రాముఖ్యముగా నలరారుచుండను.

బ్రిటిషుదేశవాసులై నిజాంరాష్ట్రీయున గౌరవసత్కారాదీకముల నొందు నవవితావాసన పత్రికావ్యాప్తి త్రుత తులకుఁజేసి కవులగుడ పెక్కుండ్రు గలరు. అట్టివారిలో అభినవ సరస్వతీపత్రికాధిపతు లగు జానపాటి పట్టాభిరామ శాస్త్రిగారు, శ్రీహర కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు, ఆదిపూడి ప్రభాకరకవిగారు, మానవల్లి రామకృష్ణకవిగారు, ఎం. పి. తిరుపతి వేంకటేశ్వరకవులు ముఖ్యులు. పట్టాభిరామశాస్త్రి గారు తమపత్రికను నిజామురాష్ట్రీయులో నెక్కువవ్యాపక ములోనికిఁ దెచ్చిరి. కష్టమూర్తి శాస్త్రిగారు. ఏకావలీపరిచ యము లోనగుగ్రంథములు నిజాము రాష్ట్రీయులకు సంకితము లొసంగుటయే కాక రాష్ట్రీయునందలి ముఖ్యస్థానములోఁ బర్యటనము గావించిరి. ప్రభాకరక విగారు ఈపాపభృత్యుదయమును సుత్తమకావ్యము వ్రాసి దోమ కొండసంస్థానచరిత్రము లోకమున కెఱింగించిరి. రామకృష్ణ కవిగారు వనపర్తిసంస్థానమున మిగలుచున్న లొంది గ్రంథర చనము పరిశోధనము గావించిరి. తిరుపతి వెంకటేశ్వరకవులు తమ మధురకవితచే గద్యాలు, వనపర్తి, ఆత్మకూరు సంస్థానము లలో జయస్వజములు స్థాపించి ప్రతిపక్షులఁ దెట్టి విద్యాభ్యాసభ లలోగొప్ప శ్రీనివాస విలాస మను సుద్రమకావ్యము తెల్గించి ఆత్మకూరిరాజువ్యవ కంకితము నొంగి వెనుకకు మరలిరి. ఈ కవులు నిజామున నాటిసవీజములు గ్రంథాలయోద్యమము కల సి యువకుల భాషావేషపరచులను కేయసాగెను.

చాలకాలమునుండి నిజామురాష్ట్రీయున వసించుచు భాషావిషయకోద్యమములలోఁ బనిచేయువారు ఆదిరాజు వీరభద్ర రావుగారు. వీరు రాజధానిపట్టామున వసించుచు గ్రంథాల యోద్యమమునఁ జూరుకుగాబనిచేయుచున్నారు. కాసనపరిశీల నమున మెలకువగఁ బనిచేయుచు నకాలమగ.మునందెన ఆలూరి గురురాజారావుగారిని నిజామురాష్ట్రీయు మఱివిహించాలదు. వీరు సంస్కృతాంధ్రకర్తాటాంగభాషలలోఁ బరిచయము కలి గించుకొని పెక్కుకాసనముల నార్జించియుంచిరి. వీరకాలమక ణమొందుటచే నిజామురాష్ట్రీ మొకచరిత్రకారుని గోల్పోయె ను. ఉద్యోగవశమున నిజామురాష్ట్రీయున నిలిచిపోయిన శ్రీ కృష్ణశీవితకర్తలగు కొణకంధిచంద్రరెరావు, నవవితానిర్రాత లగు రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు, అనగారకులగు జం ద్యాల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, విమర్శకులగు తవేకెళ్ల వీర భద్రుడుగారు చరిత్రసంపాదకుకూపాలు రగు సి. హనుమంత రావుపంతులుగారు కవులగు సన్నిధానము సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు బ్రిటిషుదేశములోని కట్టుబాటులతోఁ గ్రొత్తపర్వ తులతో నిజామురాష్ట్రీయునందాంధ్రకవితకు దిద్దుటకుఁ బాటు పడుచున్నారు. వీరి కృషి ఫలవంత మగుచున్నదని నిశ్చయము గాఁ దెలుపవచ్చును. రాష్ట్రప్రోలు సుబ్బారావుగారి నకుక రించి భావకవితఁ జెప్పును కోదండరామకృష్ణరావుగారు లో నగు యువకులు సుందునకు వచ్చుటయు నొక శుభసూచకము.

నిజామురాష్ట్రీయులో నిజామాబాదు, మొదలుకొల్లాలకుండి బొంబాయికి పదునేడు శతాబ్దమున నలసపోయిన ఆంధ్రులు లక్షమంది రమారమి నేటికి నాంధ్రత్వము కాపాడుకొనుచు బొంబాయిలో వసించుచున్నారు. వీరందరు మాతృదేశముపై గల గౌరవము మరవక గృహములలో నాంధ్రమే మాటలాడు కొనుచు నాంధ్రమరకాలలు, ఆంధ్రగ్రంథాలయములుకెలకొల్పి ఆంధ్రపత్రిక కృష్ణపత్రిక లోనగు తెలుగుపత్రికలను సగౌర వముగ జరుపుచున్నారు. ఇటుల నలసయేగినవారిలో శంకరశా యన్నపర్యాయగారు కొంతకాలము మహారాష్ట్రీభాషలో "తెలు గుసమాచార" అను పత్రికను బ్రదురించియున్నారు. బొంబా యికి వలసయేగిన నైజామురాష్ట్రీ యాంధ్రులు నేటికిని మాతృ మండలముపై ప్రేమఁ జూపుచు రాష్ట్రీయసంస్థలకు విరాళ మొసంగుచు సానుభూతి జూపుచున్నారు.

నిజామురాష్ట్రీయులో "ఆంధ్రగ్రంథాలయములు" నలు పదియేబది రమారమి యుండినవచ్చును. గ్రంథాలయోద్యమము బాగుగ నడచుచున్నది. బ్రిటిషుదేశమునుండి నైజాములోని మారుమూలకు తెలుగుగ్రంథములు వార్తాపత్రికలు వచ్చుటకుఁ దగు సదుపాయములు లేకపోవుటచేతనే గ్రంథాలయోద్యమము మందముగనుండుటకుఁ గారణము. మూలభనముగలిగియు వార్తా పత్రికలకు బయికముపంపుటకు ఇతరస్థలములనుండి పుస్తకముల దెప్పించుకొనుటకుఁ దగుస్థాకర్యములు లేక మాటుమూలమున్న యాంధ్రసోదరు లొందు శ్రమవర్ధనాతీతము. మైదరాబాదులో నొక ఆంధ్రపుస్తక విక్రయశాల కెలకొల్పి యత్నించు మాడపాటి హనుమంతరావు పంతులువారి యుద్యమము కార్యరూపము దాల్చినగాని జర సామాన్యమునకు గ్రంథనిరీద్రము నదలజాలదు.

ఆంధ్రవీరకంఠీరవుఁ డగు కోడి రామమూర్తి నాయుడు గారు మైదరాబాదు విచ్చేసినపుడు గ్రంథాలయ సంఘముల వారైదుగురు సమావేశమై స్వజాతీయాభిమానము నూదించు కలల న్యాగతాభినందనము లొసంగి కృతాగృతైరి. ఇటులే పెకెండ్రాబాదులోని యాంధ్రసంఘములవారు నొనరెంచి తమ యాంధ్ర వ్యక్తిత్వము నిజవఁదెట్టుకొనఁగలిగిరి. ఇపుడెపుడు ఆంధ్ర శ్రీసంఘములు గూడఁ దెక్కువోటుల కెలకొల్పఁ బడుచున్నవి. మైదరాబాదులో జరిగిన శ్రీసమాజమునకు చాట్రాయి లక్ష్మీనరసమ్మగారు రధ్యక్షురవహించి కార్యభార ముల జయప్రసముగ నిర్వహించిరి. శ్రీసమాజములందును, ఆంధ్రభాషా విషయక సభలయందును నిజామురాష్ట్రీంగ్ర సోదరీమూలగు నడింపల్లి సుందరమ్మ వడ్లగొండకెంకటమ్మ శాంతిలక్ష్మమ్మ మాడపాటి మాణిక్యమ్మ, మృణాళినీదేవి లోనగు వారు చూపు సాహసోత్సాహములు వర్ణనాతీతము. సూర్యా వేటవంటి చిన్నవోటులగుడ శ్రీసమాజము తేర్చుపంబుడు చున్నవి. నిజామురాష్ట్రీయున శ్రీలు గూడ నుత్తమవిద్య నభ్య సించి ముందునకు వచ్చుచున్నారు.

ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము నిజవఁదెట్టుకొనుటకు ముదిరాజు వారు, ఈడిగవారి, ఆమాంధ్రులు, గోలకొండ వేపారులు, వైట్లలు, పద్మవాలీలు, యాదవులు కులసభలు గావించి యాంధ్ర సేవకుఁ గృతనిశ్చయులగుచున్నారు. యువకులు ఖద్దరు వస్త్రోద్రచారమునఁ బాటువదుచుఁ డమ రాష్ట్రీయు నుండి ప్రగణముదేయు భారతదేశ నాయకులకు నాతిగ్ని ములు గౌరవము లొనర్చి తమవిధి నెఱవేర్చుచుచున్నారు.

నిజము రాష్ట్రమునగల యటువంటివలముంది యాంధ్రులపక్షమున నిపుడు నాలుగు తెలుగుపత్రికలు ప్రచారము లో నున్నవి. ఇందు నీలగిరి, తెలుగుపత్రిక యను రెండును వార్తాపత్రికలు. శైవప్రచారిణి, ఆంధ్రాభ్యుదయము అనునవి గ్రంథరూపము లగు మాసపత్రికలు. నీలగిరి నల్లగొండ యను పట్టణమునుండి బయలుపడెడు చున్నది. ఇందలివ్యాసము లు త్రేజకముగ నవ్యభావనయన్నియు మనోహరముగ నుండును. పత్రికా నిర్వహణము మెలకువతో జరుపబడుచున్నది. దీని సంపాదకులు మామిట్రులగు మబనవీను వేంకటరామ నరసింహారావుగారను యువకులు. వీరు సంఘసంస్కరణమునందు భాషాభిమానమునందు బ్రశంసనీయులు. రెండవది తెలుగు పత్రిక. దీనిని ఇనుగు ర్రియను పల్లెనుండి వద్దికాజు సీతారామచంద్రరావు రాఘవచంగారావుగార లను సోదరులు నడుపుచున్నారు. పత్రికాభివృద్ధి ప్రజ్ఞాశాలు లగుటచే పత్రిక యుక్తములగు వ్యాసములతో రాష్ట్రవేద గావించుచున్నది. ఈరెండు పత్రికలు రాష్ట్రమునకు గావలసినంత ప్రబోధము గావించుచున్నవి. ఆంధ్రాభ్యుదయము మాసపత్రిక. ఇందు సాహిత్య విమర్శములు ప్రాచీనగ్రంథములు ప్రచురింపబడుచున్నవి. ఈపత్రిక కింక కాలుకురులేదు. గ్రంథరూపము లగు కొన్ని సాత్తము లిందు బ్రచురింపబడుచున్నవి. సంపాదకుల కోకల సీతారామ శర్మ గారి పత్రికను నిలువఁబెట్టుటకు గృహిణియుచున్నారు. శైవప్రచారిణి పెద్దనైజులో చక్కిరికాగిరియంతో మంచికట్టుబాటులతోఁ బ్రతిమాసము ఒరంగల్లునుండి నడుపబడుచుచున్నది. ఇందు శైవ గ్రంథములు చాల ప్రసక్తిగలవి లగుచున్నవి. భాషావిషయక కావ్యములు నాటకములు చాటుపద్యములు ప్రచురింపబడుచున్నవి. రసవిదులగు యువకు లీపత్రికానిర్వహణమున భార వహించుచున్నారు. శైవులలో మతాభిమానులు పండితులు ఉండ్రేకాలులు పెక్కుండ్రుగలరు. సంపాదకులగు కొడిమెల రాజలింగారాధ్యులవారు మంచిదైదుగిరి గలవార. మతవిషయకముగ నీపత్రికను నిర్వహింప గలసాధనసామగ్రి వారివద్ద విరివిగా గలదు. ఈపత్రిక మంచిస్థితిలోనికి రాగలదు.

పత్రికలలో వ్యాసములలో గుణవంతములైనవి చాలగలవు. నీలగిరిలో లోకజ్ఞు డను షేరితో శేషభట్టు రామానుజాచార్యులుగారు నూతనభాషాభాసురములగు పద్యముల వ్రాయుచున్నారు. సాచారి యనుషేరుతో వ్రాయఁబడు నీలగిరిలో హాస్యవాసములు మంచివిలువగలవిగా నున్నవి. తెలుగుపత్రికలో మధురకవి వ్రాయుపద్యములను సార్థకములనియే చెప్పవచ్చును. లక్ష్మీకాంత రాఘవపులు, ముసి పట్టాభిరామరావు, వానమామల లక్ష్మణాచార్యులు, మాదిరాజు వేంకటేశ్వరరావు. జి. రాధాకృష్ణయ్య గారులు వ్రాయువాసములు సాహితీసౌధము నకు సోపానము లవల దగియున్నవి. గ్రంథమాలలు నిజము రాష్ట్రము లోఁ గొన్ని బయలుపడెదలినవిగాని యవియంతగా నుద్ధరిలోనికి రాలేదు. మామావినంతలో వీరేశలింగకంఠాధరణ గ్రంథమాల పెక్కుగ్రంథములను ప్రకటించుటయేకుక విధిగూడ చక్కగ నెఱవేర్చినది. అందువలన గ్రంథములలో నుత్తమగ్రంథములు కలవు. శేషభట్టు రామానుజాచార్యులవారు వ్రాసిన ప్రాకృతదాంతత్యము, ఆర్యజయ, నల్లగొండ చరిత్రము మిగల నుపయోక్తములగు గ్రంథములు ప్రాకృతదాంతత్యము, పృష్టియందలి చరాచరములకుఁ బంచభూతములకు మనుష్యత్వ మారోపించి యభయభంగ్యుల కనుమలముగ వ్రాయఁబడినవల. ఇట్టివల యంతవల కాంధ్రభాషలో నెలువవలేదు. దీనివిలువ రాష్ట్రీయులు గ్రహింప లేవని నూతలంపు. నల్లగొండచరిత్రమునందు తొల్లింటి దుర్గనిర్మాచరిత్రము రాజాతనచెవరు పాలించినది. అచటగల చరిత్రాంశములు క్షుప్తికరింపఁబడినవి. రాష్ట్రచరిత్రరచనమున కిట్టిగ్రంథములే సర్వవిధములఁ దోడుపడదగినవి. ఆర్యవిజయనాటకము-ఇదిహిందూదేశ చరిత్రము ననుసరించి వ్రాయఁబడిన ఆర్యులయు అనార్యులయు సంగ్రామకథ. ఇట్టినాటకములు చరిత్రాభిరుచి కలుగఁజేయు ననుటలో సంశయములేదు.

నిజము రాష్ట్రమున బయలుపడెడు భాషావిషయక సంస్థలలో గుప్తదానములు గావించుచు నమితముగ సహాయము చేయుచు రాష్ట్రీయాంధ్రతత్వమునకుఁ బ్రాణము పోయుచున్న మునగాల సంస్థానాధీశ్వరులగు రాజా శ్రీనాయని వేంకటలక్ష్మీరావు బహుదరు వారిని స్మరింపట ప్రకృతము కాకపోదు. వీరు సహజాదార్యముతో కృష్ణదేవరా యాంధ్రభాషానిలయము, రాజరాజనరేంద్ర గ్రంథనిలయము, మహాబూమియూ గ్రంథనిలయములకు సమూల్యసహాయములు చేసియున్నా

రు. పరిశోధక సంస్థకు, ఆదిమాంధ్రవనమందిరమునకు, పరోపకారిణి బాలికాపాఠశాలకు, నైజాములోని ఆంధ్రపత్రికలకు వీరి యాదరమే నిలువ నీడగలుగఁజేసినది. బ్రిటిషుదేశవాసులయ్యు కేవలభాషాభిమానముతో శ్రీరాజావారు చూపుత్యాగము ప్రశంసాపాత్ర మనుట నిశ్చయము.

నిజము రాష్ట్రమున రాజకీయ పాఠశాలలో నాంధ్ర విద్యార్థులసంఖ్య తృప్తికరముగలేదు. హైదరాబాదులోని ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయములో రమారమి 20 మందియు, సిటికాలేజిలో రమారమి 30 మందియు, నిజాము పాఠశాలలో రమారమి 50 మందియు మొత్తమునకు ఉత్తమతరగతి విద్య నభ్యసించు విద్యార్థులు ఆంధ్రులలో నిండుమియగు నూరుమంది మాత్రమే కలరు. ఈసంఖ్య మిగుల వృద్ధిలోనికిఁ బెచ్చుభారము రాష్ట్రీయులగు నాంధ్రులపైఁ గలదు. ఉత్తమవిద్య నభ్యసించు బాలురసంఖ్యకు దేశభిన్నుత్తికి నవివాభావసంబంధము కలదు. దాని గాపాడుట ప్రభుభగర్హము.

నాగరకయుగముతో సంబంధము గల యువకులు పెక్కుండ్రు మాతృసేవకు ముందంజ వేయుచున్నారు. నానుపల్లి గారిశంకరవర్మ, నడ్లకొండ నరసింహారావు, వేంకటరంగారెడ్డి ప్రతాపరెడ్డి, హరిభాపయ్య, టి. విరవరాజు, మాదిరాజు వేంకటేశ్వరరావు, గారలు లోనగు యువకులు తమతమ శక్తికొలది మాతృసేవ గావించుచు రాష్ట్రమున నాంధ్రమునకుఁ బ్రత్యేక వ్యక్తిత్వ విషయ ముందునకు నడచుచున్నారు. ఆంధ్రీ నాయకులగు రాజనరేంద్రునకు నన్నయ్యభట్టారకునకు వీరేశలింగము పంతులుగారికి, కృష్ణదేవరాయలకు వేమన్నకు నింక నిటులే పెక్కుండ్రు మహామహులకు వర్ధంతుత్వములు జరిపి స్వాభిమానము స్వదేశభిమానము వెల్లడించుచున్నారు. ఈయెడ నొక విచారకరమగు నంశము తెలుపవలసినది. నిజముదేశమునందలి తెలుగుదేశమే కాక యాన దాంధ్రదేశము నిర్వక పరాక్రమముతోఁ బరిపాలించి దుర్గముల నిర్మించి శిల్పములనెలకొల్పి కృతులొంది తులాభారముల దూగి శాసనముల నిర్మిస్తూతంత్ర రక్షణార్థమై సర్వము గోల్పోయిన ఆంధ్ర వీరులగురుదేవుని ప్రతాపరుద్ర చక్రవర్తిని రుద్రమదేవిని గణపతిదేవుని ప్రాంతరాజును ఆనంతనాయకుని సర్వజ్ఞసింగభూపాలుని (బమ్మెరపోతనామాత్యుని) స్మరించుట కనుమాలముగ నొక వర్ధంతయైనవారి నామములతో నొక గృంథాలయమైనను రాష్ట్రీవాసులు నిర్వహింపకపోవుట విచారకరము. ఈలోపము నెంతవరలోఁ దీర్చికొందుకో యెరిసికొనుటకు నిరీక్షించుచున్నారము.

నిజము రాష్ట్రమున నాంధ్రీవ్యవహము నడుపగల నాయకుడు మాడపాటి హనుమంతరావు పంతులువారె. ఈయన హైకోర్టు జడ్జిగ రాజధానియగు హైదరాబాదులోనుండి యాంధ్రీవ్యక్తిత్వము నిరూపించు సంస్థలలో నెక్కుడు కృషి చేయుచున్నారు. ఆంగ్లమున తెలుగున ఉర్దులో నీరికి మంచి యభినివేశము గలదు. ఆయాభాషలలో జనరంజకముగ శ్రావ్యముగ ను ప వ్య సించ గలరు. పరిశోధకనిధి నేర్పరచి, ఆంధ్రజన తేంద్రసంఘము నేర్పఱచి, గ్రంథాలయములను నిర్మించి మాతృసేవ తృప్తికరముగ నొనర్చునాటిలో నీయువకులు ముఖ్యులు. నిజాంరాష్ట్రమున, శేషభిషిగను గావించవలసియున్నను, ఏకార్యము నిర్వహింపవలసియున్నను, ఏసహాయము గావించవలసి యున్నను, వీరితోఁబాటు సులభముగ సాధ్యమయి యుంతుమగు ఘలము నొసంగును. హనుమంతరావు పంతులు వారాంధ్రులకుఁ జరవరిచితులు. ఆంధ్రభారతి, గ్రంథాలయసర్వస్వము, ఆంధ్రపత్రిక, సంవత్సరాదిసంచికలలో వీరు వ్రాసిన విలువగల వ్యాసములు మాచినచో భాషలో వీరినందించిన కృషికోర్తకము కాగలదు.

ఈనిజము రాష్ట్రమునందలి నలువనలకుల యాంధ్రులుముందునకు వచ్చుటయై యందలు తీవ్రముగ యత్నింపవలయును. బ్రిటిషుదేశమునందలి ప్రతిసంస్థకు నిజమురాష్ట్రమున నుపకాళి యేర్పఱచి భాషావిషయకకృత్యములలో నందలు భాగస్వాములై ఆంధ్రులందలు నీరక్షిరములవలెఁ గలసిపోయిన దాని యాంధ్రీసమస్య తృప్తికరముగఁ బరిష్కృతము కాజాలదు. వర్తమానయుగమున జరుగు నిజమురాష్ట్రమునందలి భాషావేదకొలదిగ నీతి ప్రశంసించఁగలిగితిమి. ప్రమాదముచేసిం దే యంశములనేని నేర్పరముతిమేని రాష్ట్రీయులు తెచ్చిన గ్రమముగ సవరింపించుదురు. (337)

శిష్య కృష్యమూర్తికవిక త కంకణబంధము

[వ్రతాశకుడు: పొక్కులూరి లక్ష్మీనారాయణగారు]
(రక్తాక్షి సంచిక ఆషాఢ బంధ శనివారం ఆంధ్ర పత్రికా సారస్వతానుబంధము తరువాయి.)

శ్రీరామాయణకథా-అరణ్యకాండమ్
శ్లో|| పాశు దే తం రా మేరాజానేతా దేవాశినా మాతా
ధానాధీనానేకాలోకి మాస్థానాభాఖ్యాయోగీ శం|| ౨౫
ప పాలక | ఏ మన్మథమప రామ మనోహర | ఇరాజానేతా రామః దేవాశినాం రలయారభేః | ఆరా డ్కోస్థానం దండకారణ్యం యత్ర తం దేశం ఆనందో ప్రాప్తః శంప్రహృదమహాః మాస్థానాభాఖ్యాయోగీ శోభాభిజ్ఞవీరకాంతిఖ్యాతియుక్త స్వః ధానాధీనానేకాలోకి ధాం స్వనామణం నానంతయాచంఠే ధానాధీనా తాదృశాః యే ఈనాః ఈ ధునానం ఇనాః ప్రభవశ్శాపాయధా యే అనేకాః రదాలోకనకిలః చూరేతిశేషః|| ౨౬
శ్లో|| నా దేతం రామేరాజానేతాదే వాశినామాతాధా
నాధీనానేకాలోకి మాస్థానాభాఖ్యాయోగీ శం|| ౨౭
రామే రాజానేతా దేవో రామశ్చ ఇరాజాన తయోః నభేతం నేతం అగమనం | నేతం నభవ తీ త్వనేతం గమనం | తస్మాదేవ గమనమాత్రా దిర్భర్తా అశినా మాతాధా అశినః ప్రకాశం పురఆగచ్ఛత్ య అమాశో రాక్షసః రెస్యతాభాస్తితిః | పృథివీతి యానతో విరాధహననమితి శ్లేయమ్ | యదాయా ప్రాపం సర్వజనగమనం తాం చదాత్ యదా అప్రాదితేషః | ఏతం ఇదం సుప్రసిద్ధం | ప అ రాజసంబోధనవ్యయం | అధీనానేకాలోకి ఇనేఅధీనం విధక్తృల్లేవ్యయాభావః | నూశ్చే అనేక మన్మథ దాలోకే దర్శనం యస్య తాదృశః | మాస్థానాధే రాస్థానీధూతః ఆభాఖ్యాయోగీ ఆశ్చలశ్చలశ్చలః బ్రహ్మరిష్టుమహేష్విరాః | తేషాం ఆసమంతావ్యా యాసంతా ఆఖ్యా ప్రాసాం యోగ స్సక్తి రస్య యోగీజనః | శరభంగు తీర్థగస్త్యగస్త్యబ్రాతృముఖమునిజనః | శంఖుఖస్వరూపానః | నేతీనేతీర్థః | సుభితా దండకారణ్యమునయ స్సకలా ఇతి భావః|| ౨౮
శ్లో|| దేతం రామే రాజానేతాదేవా శినామాతాధానా
ధీనానేకాలోకిమాస్థానాభాఖ్యాయోగీశం పాయ|| ౨౯
పాయ పామేతీహయః | పా రక్షతే | జగత్సః పాలక అవిష్టా! ఇన! అమాతాధాన! మా మానం నవిద్యతే యాసంతా అమాః అపరిచ్ఛిన్నా ఇర్భర్తా తాదృశ్యో గూ ఆశాః తా అప్రత్యేక్షాతీతి అమాతాధానః | ఏతా రాజసంబంధయః | దియి ఇనః సమర్థః తస్మాపి సంబుద్ధిః | రాజానేతాదేవాశీ | ఆ ఇత మేతం ప్రాప్తం న ఏత మనేతం రాజభి రితరన్యతై గనేతం దుర్లభ మిత్త్యర్థః | దేవానా మరయః దేవారయః | రాక్షసాః | రలయారభేదా దేవాలయః | న విద్యంతే | తే అస్మేతి అదేవాశి రాక్షస సంహారక మితిభావః | తయో ద్విశేషమహః | తాదృశం అనేకాలోకి మాస్థానాభాఖ్యాయోగీశం | అనేకాలోకిన ఇంద్రస్యరామా స్థానే శోభాయుక్త రాజ్యలక్ష్మీస్థానే స్వర్గయతి భావః ఆభా యస్యతర్ ఆభం | పూర్ణకాంతి ఆఖ్యా యస్యతర్ ఆఖ్యం | పూర్ణప్రసిద్ధి యదయోగీశం | ధనుశ్శేషం | రాదానేనేతి భావః | ఇతంప్రాప్తం|| ౩౦
శ్లో|| తం రామే రాజానేతా దేవాశినామాతా ధానాధీ
నానేకాలోకిమా స్థానాభాఖ్యాయోగీశంపాయ|| ౩౧
అజానేతా జనసంబంధిమర్యాదారహితా క్రూరేతి యానతో దేవాశినాం దేవతాసమాహానా మినా ప్రక్ష్యి ఆస మంతా ధాన్యా పూజా యస్మాస్మా | అనాధీ నాస్య పశ్యు రియం నాధీ | నాధీ సభవ తీర్థనాధీ | పత్యతి శేతిభావః | తాదృశీ ఆనాతా కానన రాక్షసీ నానేకాలోకిమా ఏకా మఖ్యో సభవ తీర్థనేకః | న తాదృశో నానేకః తథావిధో అలోకప్రభా విశేషస్యాత స్తీతి అనేకాలోకినీ | తాదృశీ యా ఈ తస్మామేవ మాయస్యాస్మా లక్ష్మీకుల్యా కాంతిః | స్థానాభాఖ్యా యోగీ శంపా | చిరావస్థాయకాంతిఖ్యాతియోగీనీ | శోభాయుక్తవిద్యుత్తుల్యా మనోహరణీ | సతీత్వర్థః | రామేరా రామేతీరా నా గ్యస్యాస్తావృత్తీ తం రామమయాత్రాప్తా ఏ యి సంబుద్ధిః ౨౫ శ్లో. రామేరాజానేతా దేవాశినా మాతాధానాధీనా |

నేకాలోకి మాస్థానాభాఖ్యా యోగీశంపాయ దేతం||
తతః కిమానీ దిత్వేత ఆహ | రామేరాజానేతా అనేతా అతేజస్క-తా రామేరాజా రామవాగ్దనీతాయస్మాస్మా హార్యనఖా | దేవాశినా దేవతానానుపి ప్రక్ష్యి ఆకాధానాధీనా | ఆరా డ్కో లెస్యాం యధానం స్థానం తిదధీనా | భరమాషణాది స్థానం ప్రాప్యేత్వర్థః | ఆనాతాధానాధీనా ఆనాతానాం ఖరా దీనాం ఆధాన మహామణం తదధీనా అయత్రా ఆధూతో | నేనా అశోభా కర్తనాసాన్యదనేనేతి భావ యః లోకి | త్రిలోకాభి పతిః మాస్థానాభాఖ్యాః మా మితి తస్మా ఆస్థానం యే ఆభా ష్టే ఆ ధూమణం యస్య తాదృశః ఆగీ ఆశ్రయ త్వేన | తిక్మా టాగనాన్ | ఏతం రావణమితిభావః | ఈశంపా వాక్యపలా సగ ద్దవస్యకేతి భావ ఆయాతో|| ౩౨|| (సకేషము) (324)

నాచదువు

(రామకౌట)

పంచదేవుల నన్ను బడిలో చేరి. మాబడి ఒక్కటిపాక. పంతులుగారు రాష్ట్రంబనట్లు అక్కడనే యుండెడివారు. వారికి సర్వస్వము ఆదేశించి, పిల్లవాడు బడికిరానిదోజాన పంతులుగారికి విమయ తోచిపోయెడికాదు. పంతులుగారు నిద్రలేచకముందే పిల్లలు ఒక్కొక్కరిగా బడికివచ్చేవారు. అప్పుడు ప్రతి 'మక్కలు' ఉండేవి. ప్రాణ్య నక్కల ముందే బడిపిల్లలందఱు రావలెను. వచ్చినప్రతిఒక్కరినీ ఎక్కములు, కానులు, వస్త్రములు నింపవలెనని వలెను. తెల్లవారుజామున చదివినవారు ఒంటుబట్టను. రాత్రి ప్లు యింట్లోయొద్ద చదివినట్లు పలకలవివర పెద్దవాళ్ల సంతకముండవలెను. ఆయిదారు మానములు ఒకసారి వరసగా 'శ్రీ' నాకు వచ్చినవి. అప్పటికి 'ని, న, మ'లు వచ్చినట్లు జ్ఞాపకములేదు. ఆయినను ప్రతిరోజు అందఱకంటె ముందుగా బడికి రావలెనని శ్రద్ధకలిగెను. నాకు ఒకకొయ్యపలక ఉండేది. దానిచివర నొక శ్రామగట్టి బడికియొడ్డుకొని పోయేవాడను. అందఱునవ్వే వాళ్లు. ఇప్పుడు ఒక సంతకములో ఒక పిల్లవానికి ఎన్నియో రాతిపలకలు కావలసివచ్చినవి. కాని నేను పాఠశాలవ్రాయగలిగినంతవరకు నా కింకా పలకలేదు. పిల్లల చేతులలో పలకలు చాల కాలముండుటెట్లని అనేక రకములుగా పలకలను తయారుచేయుచున్నాను.

నాకు 'ని, న, మ'లు రెండుమాడు ఏడవనకు వచ్చినవికావు. ఇప్పుడు ఒక ఏడాదిలో పిల్లవాడు చేర్చు వ్రాయగలుగుచున్నాడు. ఇదిమేలే. శతకము ప్రారంభించునప్పటికి నాకు ఎనిమిదేళ్లు. ఒకదేడాలో ఎక్కములు, ప్రభువులు, కానులు నెక్కారు, వెనుములు ప్రారంభించితిని. ఇప్పుడు మెట్రిక్యులేషన్ చదువుకునేపిల్లవానికి 'అబ్బాయి, మీనాయన గారికిని భాద్రపద కు ఆలన' అనిచెప్పగా ఇంగ్లీషు లేదీ చెప్పితే వ్రాసుకొందుననును. ప్రతిరోజు సాయంత్రము ఎక్కములుచెప్పేయరు. ఇండ్లకు పంపేయరు నోటిలోకొరికి పచ్చములు చదివెయరు. సామాన్యమైన తెక్కలన్నియు నోటితోనే చెప్పవలెను. ఇప్పటిపిల్లలవలె రు ౧-౦-౬ కు కర పండ్లయితే రు ౦-౪-౬ కు ఎన్నిపండ్లని అడిగితే కాగితము, పెన్నలు కావలెనని అనేవారుకారు. అప్పుడప్పుడు తల్లిదండ్రులు సాయంత్రమునే వచ్చి పిల్లలశీతగతులను, తేలివి లేటలను తెలిసికొందురు. పిల్లలు వరుసగా పద్యములు చదువుచుండగా వాంతు వచ్చునప్పటికి ఏదో విధముగా తప్పించుకొనుచుండగా ఒకనాడు మావాళ్లు అక్కడికి వచ్చి యుండిరి. నేనుచూడలేదు. అందఱు పద్యములు చదివినతరువాత మరలపెట్ట బోవుచుండ 'మాపిల్లవాడు పద్యము చదువలేదే' అని మాఅమ్మయినెను. పంతులుగారు నన్ను విచారించి ఆయన మోసపోయినందులకు విచారించుకొని ప్రహర్యనలతో నన్ను మరలెత్తెను. నాక్కొరగిందే. ఈరోజులలో తల్లిదండ్రులు పిల్లలంగతే విచారించరు. విచారించిన మాపంతులుగారు యిచ్చియుతెప్పురు. పూర్వమువాళ్లు 'మీలేమి తెలియదులే' అని పిల్లవాడు అనగానే రెండ్రీ, తనకు నిజముగా తెలియదనుకొని పంతులుగారి నేనుయిన నడిగిన ఆయన తన్ను మోటువానినిగా బలమనేమా యని యూరకుండును.

పిల్లలు ఆగ్నేయమునకు వెళ్లి రాగానే యెడదినచ్చిన ఎక్కములు, ప్రభువులు వర్తనా వారు పలకమీద వేయవలెను. తరువాత తాటియాకులవిదగంబముతో వ్రాయవలెను. ఇట్లు అభ్యసించినవాతయే ముక్త్యములవలె ముద్దులుమాటు గట్టునట్లున్నది. ఇప్పుడు చదువుకునే పిల్లలలో సరిగా వ్రాయగలిగినవారు శత్రువు. కొన్ని పాఠశాలలలో ప్రత్యేకముగా వ్రాతవిషయమై శ్రద్ధ పుచ్చుకొనుట సంతోషము. గడితెల్లోధినిలో చివరనున్న పద్యములు ఇప్పుడు చూడప్రసాదముగా నున్నవి. నెనుక నిటువంటి పద్యములు పిల్లలకు ప్రతి ఆరుమిడుపురోజున వ్రాసి యిచ్చేవారు ఒకపండుగవస్తే దారికి తగినపద్యములు పిల్లలకువ్రాసియిచ్చేవారు. ఇప్పుడు విశాయక చుతికి బజారులో అమ్మే ఏపు ప్రకములలో ఆధారముగా నున్నవి. ఇంగ్లీషు చదువుకునేపిల్లల కిది బాగుగా నర్థించును.

మాది పిథిబడియొక 'రిక్టర్' పాఠశాల. అందుచేత పరీక్షపంతులుగారు సంతకమున కొకసారి వచ్చురు. వారము రోజులకు పరీక్షపంతులుగారు వస్తారని తెలియగానే మాపంతులుగారు ఎవరితరగతి వాచకపు ప్రకములను వారిని గట్టిగా చదువ నలసినదిగా చెప్పిరి. ఆవారమురోజులు మాప్రాజాలలో ప్రాణములులేవు. పరీక్షపంతులు రాకముందే 'గుడ్ మార్నింగ్' అనవలెనని మాపంతులుగారు చెప్పిరి. అదిమర్యాదయని వారనుకున్నారు. పరీక్షపంతులురాగానే పిల్లలందఱు లేచి 'గుడ్ మార్నింగ్' అని కోరిడిరి. ఆయన నిర్భాంతపోయెను. వాచకపు ప్రకములలోనే పరీక్షపిల్లలకు మేము చెప్పినది. అవసరమో అవసరమో

విచారించి చెప్పినదానిలో పరీక్ష చేయుడని మాపంతులుగారు ఇక్కడెక్కడగారితో కొందరి నేపు వాడముచేసినారు కాని గ్రాంటునుమాచి అది కాదు లు లొంగిపోయినారు. పరీక్ష కాగానే నావాచకపు ప్రకములించి పారచేసితిని. ఇక నక్కర లేదనుకొన్నాను.

బడి కొక పెద్దయ్యుండును. ఇరవై చదువులో నందఱి కంటె నెక్కువ. పంతులు గారు తనవ్యయము ఈ యనయే పంతులు. పంతులుగారికి ఇరవై చదువుల సహాయముగా నుండును. ప్రతితరగతికి ఒకచిన్న బడిపెద్దవాడ నుండును. ఏబడిపెద్ద ఆరే గతిని చూచుచుండ వలెను. అప్పుడప్పుడు పంతులుగారు పిల్లల నందఱిని పరీక్షించును. ప్రతి నిండున్నాళ్లులోని పాఠపుస్తకములలో చక్క నిధానములలో అక్కడను నిక్కడను అంతభేదము కనుపడదు. బడిపెద్దల సహాయమున ఒక ఉపాధ్యాయుడు ఎంచుకుండిల్లలనో మంచిట్లు దిట్టములతో వైకటికిని రాగలుగుచుండగా, ఈకాలములో తరగతికి ఒక పంతులున్నను పాఠశాలను నిర్వహించుటకష్టముగా నున్నది. ఆసాంతమునకు పిల్లవానికి కావలసిన తెక్కలుగాని, భాషాజ్ఞానముగాని పద్యములుగాని కొరవడియే యుండును. ఉపాధ్యాయులధ్యానముతయు ఇప్పుడెట్లుగాని పరీక్షావిధానమునైననును. వాచకములలోనున్న యేకవిషయములతోనో, భాషాజ్ఞానముతోనో, కాలముతయు గడచిపోవుచున్నది. ఒక్క పిల్లవాడైన గొంతెల్ల సరిగా పద్యము చదువలేకున్నాడు. మా బడిలో సాయంత్రమునే బడిపెద్దలలో నొకడు భాగవతమో, భారతమో చదువ పంతులుగారు అర్థము చెప్పను పురాణకాల తేజము చేపడివారు. అంతకాలమునప్పటికి పుస్తకము చదివినవానికి ఎంతజ్ఞానము కుదురుటకు అవకాశమున్నదో చూడుడు. బడిపెద్దకు అమరము, నిఘంటు, త్రయము కంఠపఠే యుండును. స్కూలు ఫైవో చదువుచున్న సామాన్య పిల్లవానికి సరిగా ఒక చిన్నపద్యము అర్థము కాదనుటలో సర్వ ముండకపోదు. ఇప్పటి తెలుగు పాఠశాలలలో (ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలలో) చాల చోట్ల పూర్వమువలె భాషాజ్ఞానమునకు విలయపుస్తకములు లేవు.

పూర్వపుపద్యముల ఒకవిషయములో పాఠశాలలుగా నుండేవికావు. మాబడి నాకు యములలోకముగా నుండేది. ఒక్కొక్కసారి బడిలోనికి వెళ్లగానే చవుడు, సున్నము, చిల్లరత్రాడు, రి గంటములు, ఒక తాటియాకు సిగ్గుగా నుండేవి. (త్రాడుతో కొట్టగా పీపుపగిలినప్పుడు చవుడు సున్నము అంటింతురుట. ఇట్టిపండ్లను త్రాడు మాబడిలో జరుగలేదు) పిల్లవాడు కొందఱ మన (నేలవాడగా క్రింద గంటములు పాతి, తాటియాకుతో మంటుకేతురుట. చిల్లరత్రాడుతో కొట్టుదురుట. మాబడిలో నిద్రదుకుదురు ఈపండ్లకు పాలుడినట్లు జ్ఞాపకము. అయితే అపాయము కలుగలేదు. ఇట్టిపూర్వపండ్లను రాహుకృత్యములో, క్రమశిక్షలో బుద్ధిమంతులకు తెలియుచున్నది.

ఈపండ్లను పిల్లలను శిక్షితులను తేయుటకు మాటు ఎక్కువ దుండగములకు దింపినవి. ఒకనాడు ఒక పిల్లవానిని చంకలక్రిందుగ ఉచ్చుబోసి పెక్కినేలవాడదీసి క్రింద చిల్లరత్రాడుతో కొట్టుచుండగ పిల్లలందఱికి బట్టలు తడిసినవి. బడివల్లిపెట్టినతరువాత పిల్లలు హుర్పున్న పట్టాలక్రింద తేనుగానుండుట పంతులుగారుచూచి నవ్విరి. తన ప్రజ్ఞకునవ్వెనుకాని తాను చేసిన రాక్షసకృత్యమును తలపడయ్యె.

పాఠ్యమి, అమావాస్య, పాడ్యమి, పరవడిరోజులు పిల్లలకు ఆరుమిడుపురోజులు. ప్రతిపండుగకు నెవరికీ కిక్కిరిపి వారుపంతులుగారికి తగినసామగ్రిని తెచ్చియుత్తురు. దసరారోజులు కన్నుల పండువుగా నుండును. బాలురు చక్కగా నలంకరించుకొని పిల్లలబుల చిన్నిచేతుల బట్టుకొని వావిలరులు కనిపెట్టి కనబడుచున్న పెద్దలపై 'గులూ' చలుచు పిడుకలెంటు బోవుచుండ సంతోషించని తల్లిదండ్రు లుండరు. ఆనందించనిపిన్న పెద్దలుండరు. ఎంతయోచేడుకగా నుండును. ఇండ్లయొద్ద చక్కని పద్యములు చదివి గౌరవింపబడుచురు. ఇట్లు తిరిగినను పంతులుగారికి గౌరవముగా నెంచబడుటచేతనే వారు గ్రామమున పిల్లలను కనిపెట్టుకొని యుండుట. ఈగౌరవమును చూచుకొని పండుగలకు వచ్చు ఈఫలముతోనే పంతులుగారు సంతోషించెడివారు. గ్రామస్థులను పంతులుగారిని 'పాడియావుగా' పూజించెడివారు. పాడిపంటలకు పల్లెటూళ్లు పుట్టినిళ్లు గుట్టచే పంతులుగారు స్వతంత్రముగ నుభయగ జీవనమున గడపెడివారు. పంతులుగారికి పిల్లలవింతపప్పు నితరవ్యాపకములెక్కువగా నుండేవి.

పంతులుగారికి వ్యవహారవిషయములో జోక్యముండినను అల్లరిగానుండెడివారు. వ్యాపకములు మొండయినకొలది ధనతృప్తి యెక్కువయెడలెట్లుగా బస్తీలగుచున్నవి. ఒకరిసంగతి విచారించరు. అక్కోన్యధాహాయము తగిపోయినది. పాపభీతి తగినది. కావలసిన దానికంటె ఎక్కువ సంపాదన యున్నప్పుడు పాపభీతిపోవుట కెక్కువ యవకాశమున్నది. పాడిపంటల కారకమైన పల్లెటూళ్లలో పాడి తగినది. నేను చదువుకొనుచున్న రోజులలో మాగ్రామముమట్టు రెండుమాడు బీళ్లుండేవి. అప్పుడు స్వార్థవ్యతము తక్కువయగుటచే ఈబీడులు గ్రామపయోగమునకే యుండేవి. ఇప్పుడు గ్రామములోగాని, వెలుపలగాని గ్రామముండటికి సుపయోగపడే తేనెడు భాళిఫలమైనలేదు. గవర్నమెంటువారిధి యుండినను గ్రామస్థులే పాటపై పాటపెట్టి విక్రయము బొందుచున్నారు.

ఇప్పుడుపాధ్యాయులకు గ్రాంటు ఏర్పడుటకు గ్రామస్థులకు ఉపాధ్యాయులనుగల సంబంధము కొంచెముచుట్టినది గ్రామస్థుడు గ్రాంటుమిమ్మనై నుపాధ్యాయుని సరిగా చూచుకొన్నాడు. అందుచే నుపాధ్యాయులకు పిల్లలబాగ్యత కొంతగిగినది. ఇక నెలవెక్కు పుచ్చుకొను ఉపాధ్యాయులకు ఈ యూరు కాకపోయిన మరొకయూరు. ఉపాధ్యాయుడు పై యధికారుల నిలబడ్డ ప్రకారము చదువు చెప్పట మహాపకారముగా నున్నది. ఉపాధ్యాయుడు గ్రామముపై ఆధారపడి యుండినగా ఆయనకు పిల్లలవిషయమై జవాబుదారి. గ్రామములో దసరాయాత యైనను తనవ్యయ, గౌరవముతనవ్యయ పంతులుగారు ఆగ్రామవాసియే యైనను అన్యగ్రామమునకు బోవజూచును.

ఒకపంతులుగారి విషయమేకాదు. విద్యావంతులు విశేషముగా బస్తీల నాశ్రయించుట వారివిద్యకు రిగినగౌరవము, ఫలము లేకుండుటయే. కనుకనే యిప్పుడు పల్లెటూళ్లలో విద్యావంతులు తక్కువగా కనబడుట.

తొమ్మిదవయేట నన్ను ఇంగ్లీషుబడిలో చేసిరి. ఒకసంవత్సరములో నే నిదవకు నేర్చుకున్న యొక్కములు, కానులు మాయమైనవి. ప్రైమరీలో బజారుబిల్లులు (సులభమైనవే) పెద్ద తెక్కలు. నాకు ఏమియురాకపోయినను ఆతరగతి పాఠ్యముకాగానే, 'మాఅబ్బాయి 'ప్రైమరీ' పరీక్ష యిచ్చినాడు' అని మావాళ్లు నన్ను గూర్చి మాట్లాడెవారు. ఫస్టుఫారమునుండి ఎక్కువగా ప్రాక్షప్తి, డెసిమల్స్, చెప్పిరి. రెవ ఫారములో వడ్డీతెక్కలు చెప్పిరి. ఇవియు ప్రాక్షప్తితోనే చేయెడును. స్కూల్ ఫైవోకు నచ్చునప్పటికి చతురము, ఘనము చెప్పిరి. రు 216.8.6 లను రు 184.6.8 లచే భాగించుటలో నేను ప్రాక్షప్తి చేసికొని భాగించి ఎంతో అవధిపడగా నాతో చదువుకున్న మాయూరిపిల్లవాడు అరలభాగవతమా యని బహుస్వల్పకాలములో వేయగలిగెను. (Find by practice) అని తెక్కలు చాలా నేర్చుకుంటినిగాని రు 180.12.8 లను రు 198.6.9 లచే హెచ్చించవలసినచ్చినప్పుడు ప్రాక్షప్తిచేతగాని నాకు తెలిసినది కాదు. వెనుకటి తెనుగుబళ్లలోని పిల్లలు నాలుగుపద్దులలో సులభముగా వేయగలరు. నేను స్కూల్ ఫైవో చదువుచున్న రోజులలో ఒకసారి మాగ్రామములో నాకు ఒకవడ్డీతెక్క నిచ్చిరి. నేను ప్రాక్షప్తి ప్రకారము క్రిందు మీరు బడి రెండుకాగితములు చెడగొట్టి, యెట్లెనేమి, తెక్కలేట్టి చెప్పినాను. ఈతెక్కనే నాతో మాగ్రామములో చదువుకున్న ఒకపిల్లవాడు బహుస్వల్పకాలములో నయదారు పద్దులలో వేయగలిగెను. అంతటితో నేను నూరకుండ 'నేను ప్రాక్షప్తి ప్రకారము వేసినాను. అదితప్పు' అనిఅంటిని. 'మావి పల్లెటూరితెక్కలతో యని నవ్వి యాతడు చెల్లెను. నేను ఆనవునను పోలనగా తెలిసికొని నా తెక్కను పరీక్షించగా ప్రాక్షప్తి చేయుటలో, కొట్టివేసి తీసి వేయుటలో నాదే తప్పుగా కనబడినది. ఈవడ్డీతెక్కలే కాదు. కూలితెక్కలు, ఇంటిపద్దులు, దోమేపాతెక్కలు మొదలగు వాడుకతెక్కలలో నన్నిదినవారి నేదోవిధముగ తప్పించుకొనవలసి వచ్చుచుండెడిది. ఇప్పుడు నాస్వగ్రామములో నుండుట తల్లిదండ్రులను తరువాత తలయెత్తి తిరుగుటకు కొంచెము వీలైనది. నాలోపములను సవరించుకొంటిని.

స్కూల్ ఫైవో పాఠ్యమున ఒక సామాన్యపిల్లవానికి పల్లెటూరిలో సామాన్యముగా తిరుగుచుండువానికుండువ్యవహార జ్ఞానమున్నట్లు కనబడుటలేదు. ఈ ఇంగ్లీషు చదువుకున్నవాని కంటె ఒకసామాన్యరయుతు అధికారులతో తనకష్టసుఖములను చక్కగా తెలుపుకొన గలుగుచున్నాడు. మాన్యముల నమ్మి, ఇంతకాలము చదువుకొన్నచదువు తేవలము గుమాస్తాగా నుండుటకో, లేక డిపార్టుమెంటు చదువులకోగాని యుపయోగపడుటలేదు. నూటికి ఏయొక్కడో గుమాస్తాగాకో, లేక యేయు దోగ్గగట్టుడుగకో ప్రవేశించుచున్నాడు. మిగత 99 మంది గతి యేమి?

ఈ యుద్యోగములో సదాచారము లడుగంటును. వ్యాపకము తక్కువయగును. స్వేచ్ఛ తగ్గును. ఇతనికంటె నొక వ్యాపారముడు స్వతంత్రముగను, స్వేచ్ఛగను, సుఖముగను, కాలము గడపుకొనుచు గొప్పతనాన్ని సంపాదించగలుగుచున్నాడు. ఒక పరిశ్రామికుడు నిశ్చింతగ, ధర్మాచరణతో తన జీవితమును గడపుకొనుచు నితరులను పోషింపగలుగుచున్నాడు.

మనభారతాది చరిత్రగ్రంథములలోని సంగతులుకాని, మతవిషయములు కాని రైతునకు తెలిసినంతబాగుగా మెట్రిక్యులేషన్ చదివినవానికి తెలియండ నున్నది. రామాయణము విపులముగా తెలియనివారు ఇంగ్లీషు చదువుకొన్నవారిలో చాలమంది యున్నారు. మనగ్రంథములయందు వారికి గౌరవము తక్కువగా నున్నది.

ఇంగ్లీషు చదువకూడదని నాయభిప్రాయముకాదు. భాషాజ్ఞానముకొరకు ఏవిద్యనైనను చదువవచ్చును. ఏమెట్రిక్యులేషన్ వ.కొరకు చదివి చూలించుకొను మనబాలురుకు, కావలసినజ్ఞానము కలుగుటలేదనియు, పాఠశాలలో చెప్పబడుతెక్కలు వాడుకలోనికి ఉపయోగపడునట్లుండవలెననియు, ఇప్పటి తెలుగు, ఇంగ్లీషుపాఠశాలలలోని విద్యావిధానము జాతీయముగా నుండినయెడల బాలర కెక్కువలభిముగా నుండుననియు, పూర్వపు విద్యావిధానమును విచారించవలెననియు నా మనవి. (182)

భారతీయుల యనంత్ర పి

లీకమిషన్ నివేదికముపై నాక్షేపణలు

పునహా, ఆగస్టు 14:—వైద్యశాఖోద్యోగియులకు గూర్చి లీకమిషనువారు నివేదికమునందు కావించిన నూచనలను పరిశీలించుటకు 13 వ తేదీని సిటీ మునిసిపల్ హాలునందు వైద్యుల సభ జరిగెను. నివేదికమున కనంగీకారమును నూచించుచు బ్రిటిషుద్యోగులు స్వజాతివైద్యులచేతనే వైద్యము చేయుచు కొనవలెనను నూచనను ఖండించి వైద్యోద్యోగుల సంబంధము లేకుండ భారతదేశములోనే నియమింపబడి ప్రజాయత్తశాఖాధికారుల పరిపాలనమునకు లోబడియుండు ప్రత్యేక వైద్యోద్యోగియిత్రేణి సేర్పరుపవలెననియు ఆర్. ఏ. యం. సీ. ఇంగ్లాండులోను ఇండియాలోను ఏకకాలమున పరీక్షలు జరుపవలెననియు 10 సంవత్సరములలోపల నీశాఖలో భారతీయ వైద్యోద్యోగుల సంఖ్య నూటికి అయిదది చొప్పున పెరుగునట్లు రిక్రూట్ మెంట్ జరపవలెననియు తీర్మానములు గావించి రాబోవు అసెంబ్లీ సమావేశమున డాక్టర్ లోహోగారి తీర్మానమున కూత నొసగిరి.

సింధురాష్ట్ర వైద్యసంఘమునారి యాక్షేపణ

సింధురాష్ట్ర వైద్యసంఘమునారి రీక్షించి తీర్మానమును తమ సాధారణసభలో నామోదించిరి.

భారతదేశమున ఉన్నత వైద్యోద్యోగియిత్రేణియేర్పాటును గురించి లీకమిషనువారు కావించిన నూచన లసంత్ర ప్రికములనియు ప్రాతిపదికల నాక్రయించి కొనినవనియు అన్యాయములును సప్తదాయములు ననియు, స్వతంత్ర వైద్యశుత్వమును వైద్యశిఖామాలను ప్రత్యేక విషయములలో సహాయము గావించుచు కౌన్సిల్ వైద్యములకు నియమించుటయే దేశమునకు లాభకరమనియు మనయు కొంతమంది యుద్యోగియులను మిటిట్రీ సర్వీసులో నుండియు కొంతమందిని బాటిపరీక్ష ద్వారాగాను నియమించుటలన వారు యజ్ఞభూమిలకు లొంగి పనిచేయుదురనియు, బ్రిటిషు ఉద్యోగియులకు బ్రిటిషు వైద్యులే వైద్యకరమయ్య గావించవలెనను నూచన జాతివైద్యములపై నాధారపడియుండుటచే అయ్యది సార్వభౌమని యనజ్ఞబడయుట వారికే అన్యాయము నామోదించిన ట్లగుననియు, అందులన ఇంకొక ప్రభుత్వమువారు ఇండియా మంత్రియును, భారత శాసనసభనాయకు, ఇతర సంఘములును ఈ విశేషమును వైద్యోద్యోగులను గూర్చి కావించబడిన నూచనలను నిరాకరించుటకు సార్వభౌమమునకు సామ్రాజ్యప్రభుత్వము వారికిని సలహా నొసగవలెననియు సింధురాష్ట్రీయ వైద్యోద్యోగియసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

ఎనరెస్ ఆరోహణము

డాబ్బిలింగ్, ఆగస్టు 13:—ఎనరెస్ ఆరోహణలలో నాయకుడు కర్నలు నార్తనుగారును సోమరు విల్లిగారును నేడు డాబ్బిలింగ్ నుండి కలకత్తాకు వెళ్లిరి. రెండవవారు కలకత్తాలో ఉపన్యసించుక.

బర్మా సివిలు వైద్యశాలలు

సిమ్లా, ఆగస్టు 14:—పి. డి. యం. బి. ఐ ఎం. యస్ గారు చాలించుకొనుటకు ముందు సెలవుతీసికొని అట్టోబరు 1 తేదీన వెల్లెపుకు బర్మా సివిలు వైద్యశాలల యనస్పెక్టరు జెనరలుగా లెఫ్ టెనెంట్ కర్నలు పి. ఏ. థెక్లెట్ యం. బి. ఐ. యం. యస్. గారిని రాజప్రతినిధి ఎన్నుకొనెను.

(ఆ. పే.)

తేలుకాటునకు ఔషధము

ఈ ఔషధము సుపయోగించినతరువాత విషమును తీసివేసి, బాధనుపోగొట్టును. బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 0.8-0. 1-8 బుడ్డవరకు పొట్టుభుర్రు 0.8-0 రూ. 4 లు అద్వానుగా పంపిన ఒక డిజనుబుట్టు రపాలుజార్జి లేకనే పంపబడును.

RAJVAID SIR BAMANDASJI KAVIRAJ
152 Harrison Road
Calcutta.

వృత్తాంతలేఖలు

కావ్య

(స్వకీయవిలేఖరి)

కల్లుసారాయి వేలము- ఉదయగిరి

ఆగస్టు 14:—కాంగ్రెసు ప్రచారదలను చూచినంతనే పోలీసువారు దిగ్భ్రమచెంది మేప్రీటువారిని కొరి శె144 క్షణ ప్రకారము శ్రీ గూమారు శేషురెడ్డి, గంటూరు వెంకటసుబ్బయ్యగార్లకు నోటీసులు జారీచేసిరి. వారు భయపడక, కరపత్రములను పంచిపెట్టి, ఇజారాద్దాతో మాట్లాడిరి. 20 అంగళ్లకు 6 మాత్రమే స్వల్పము త్రమునకు కొనుగోలు చేయబడెను. లక్ష్మీనని 26 తేదీ వేలంవేయబడును. జిల్లాబోర్డు వారు తమ సరిహద్దులలోనిచెల్ల గిమటకు వీలుపడవని తెలియబరచిరి. అందువల్ల ఇజారాద్దా భయపడిరి.

తాలూకాబోర్డు

9 దిన చింతలజేవిలో గూటింగ్ జరిగినది. కోవూరు ఆంగ్లవైద్యశాలను నిలుపదల చేయువిషయము రాబోవు వాటింగువరకు ఆపిరి. ఒక ఆంగ్ల వైద్యశాలకు రు 6000 సం|| 1 కి ఖర్చు అగుచున్నది. ఆయుర్వేదవైద్యశాలకు సం 1 కి రు 1200 మాత్రము వ్యయమగును. బోర్డుకారితీర్పు ప్రకారముండునో చూడవలయును.

హైస్కూలు

ఇచ్చటి ప్రధానోపాధ్యాయులు దెజవాడస్కూలులో జేరిరి. వారిస్థానే మరెయ్యకరిని నియమించలేదు ఇట్టి ఆలస్యమునల్ల బాలరకు చదువునవ్వను. ఇట్టిదుస్థితిని త్వరలో సరిచేయ బ్రాధితులు.

వేటపాలెము

(బీవీలేఖరి)

ఆగస్టు 11:—శ్రీశ్రీ పంచమబార్హిహృద్యోమని నన్య దినమహోత్సవసందర్భమున గుంటూరుజిల్లా బోర్డు ప్రెసిడెంటు శ్రీయు. కి. సి. యశ్. య తిరూజులనాయకు యం ఆర్. య. యస్. యశ్ ఆర్. హెచ్. యస్. యం. యల్. సి. గారికి దివాణ్ బహుమతు బిరుదమును వేటపాలెము యూనియన్ బోర్డు ప్రెసిడెంటు శ్రీ యశ్ బండ్ల బాపయ్యకృష్ణగారికి గావునాహేలు బిరుదమును, చిరాల మర్రికిపళ్లె ప్రైక్ శ్రీయశి రావుల సుబ్బారావు పంతులుగారికి గావునాహేలు బిరుదమును బ్రిటీష్ ప్రభుత్వమువారిచే ప్రకాశింపబడినందున శ్రీవారి గౌరవార్థమై యాగ్రామవాస్తవ్యుల లేమ యుత్సాహమున వెలివిచ్చుచు, ఈనెల 11 వ తేదీ ఆదివారమునా ఉదయమున నభ్యర్థుల కుర్చీముగావించి సాగులక్ష్మము 4 గంటలకు దేశీయులును గుంటూరుజిల్లా కలెక్టరుగారును ఎ యం సి. టాంపోదొర గారి యభ్యుత్సాహక్రింద శ్రీయశ్ బండ్ల బాపయ్యకృష్ణగారిచే వైద్యులయమగము ధర్మాగృహ గీ నీ మరలించి పట్టిని, ప్రస్తుతము బండ్ల బాపయ్య హిందూమిడిత్ స్కూలు ఉంచబడినట్టిని విశాలభవనమును కమిటీ నముగా నలంకరింపబడి ఆం దోకగొప్పసభను జరిపిరి.

విత్తశాఖచందు వైమువర్సరి యభ్యర్థులకు పూజలచేత వేరు వేరు నన్యావప్రయలను, పవ్యయలను సాగించబడినవి. శ్రీయశ్ బండ్ల బాపయ్యకృష్ణగారికి దేవంగమగజనులును బి. బి. హిందూ మిడిత్ స్కూలు ఉపాధ్యక్షులగునను వేరు వేరు నన్యావప్రయలు నొసంగిరి ప్రేక్షకులకు అల్పాహారములు భోజనపదార్థములు విరివిగా జరుపబడినవి. చెన్నైట్లము గుంటూరు, బాపట్ల, చీరాల, ఒంగోలు మొదలగు పలుచోట్ల నుండి ప్రేక్షకులు వెక్కుమందివచ్చి సభింకరించిరి. నభ్యర్థులును, అభ్యర్థులకు, ఉపన్యాసకులను మృదుమధురవాద్యై పుణ్యముతో జనానందకరముగా గంభీరపన్యాసముల నొసంగిరి. ఆనంతరము శ్రీవరాజునందకరముగా వీణాగానము నలుపబడి మంగళగీతతో సభ ముగింపబడినది.

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా జాతీయోపసంఘము

ఈనెల పడవి లేదిన తిరువూరులో జరిగిన జిల్లాసంఘసభలో కార్యదర్శిగారు రాజీనామా ఇచ్చినందున ప్రస్తుతిము ఆఅధికారముగూడ అగ్యత్యనియందే ఉంచబడినది. అందువల్ల జిల్లాసంఘ కార్యాలయము గంపలగూడెనునకు మార్చబడినది గావున పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా సంఘమునకు సంబంధించిన యావత్తు ఉత్తరప్రత్యుత్తరములన్నూ ఇంటికినుండి శ్రీ రాజా కొటగిరి వెంకటకృష్ణారావు హెడ్డూని వారు గంపలగూడెం అని వ్రాయవలయును.

గోవిందరావు వెంకటేశ్వరరావు.

మదనపల్లి

వరదలసహాయ సభ (ఒకవిలేఖరినుండి)

ఆగస్టు, 11:—ఆగస్టు 7 వ తేదీ శ్రీకృష్ణవిద్యాలయ మునందలి ఆనందాశ్రమమునందు వరదలసహాయార్థము నిధిపూగుచేయుటకుగాను, వ|| రా|| శ్రీ. ఆర్. శేషగిరిరావుగారి అధ్యక్షతక్రింద 6 గంటల నొకబహిరంగసభ జరుపబడినది. అగ్యత్యులు సభజరుపుటకుకారణమును తెలిపి, మలబారు ప్రాంతనివాసులును, అన్నట వరదలవలన ప్రజలు పడుచున్న కష్టనష్టములను, ప్రత్యక్షముగ చూచి లోలదిలోజలక్రిందటనే మరలివచ్చినవారును, అచ్చటివిషయపరిస్థితులను స్వయముగ నెదుర్కొన్నవారును, దివ్యజ్ఞానశాఖల ప్రప్రథమమున స్థాపింపబడినప్పటినుండియు యీ గ్రామస్థులకును, విద్యార్థులకును చిరపరిచితులును, సుప్రసిద్ధవక్తలును, కళాశాలోపన్యాసకులలో నొకరగు ప్రొఫెసర్ యం.వి. వెంకటేశ్వరకా యం. ఏ. గారుపన్యసించుకరియు, అందరివలె వార్తాపత్రికలో చదివినవిషయమును తా మేకరు పెట్టికాలాతీతముచేయుట తమకష్టములేదనియు చెప్పిరి. అంతట, వెంకటేశ్వరకాగారు, అచ్చటిపరిశ్రమములు నాశనమగుటయు, ప్రజలు పడుచున్న బాధలును కష్టనష్టములనుగురించియు విపులముగ వర్ణించిరి. మాప్లాతిరుగుబాటులవలన సాంధికకష్టములు తొలగుటకు ముందే యిట్టియువదనముసంభవించుటలన కొన్నికొద్దికాపాయలు సహాయముచేసిన గానిభీభృష్యునుసంభవించినప్రాంతములు పునర్నిర్మాణముగావించవలయును, ప్రజలు పునర్యధిగతులగుటయు మిగల దుర్బలు మగననియు, ప్రభుత్వమునా రప్పడే సహాయముచేయు ప్రయత్నమునందున్నారనియు, మొనమొన్న నే ముగిసినపూరసంకామమున భారతీయులు విశేషముగ ధనసహాయము చేసినారనియు, నేడు మనజేయసొచ్చుచు కృతజ్ఞమిచ్చునట్లు సహాయము చేయకున్నయెడల అంతకంటె యన్యాయముండబోవనియు, పలుకుచుడిగలవాడును, హాశిల్దారులును, డాక్టరును తగుకృషి చేసినయెడల విశేషముగ సముత్పత్తికాగలదనియు, యకవనేకాంశములనుగురించి హృదయములకురగునట్లు దీర్ఘగంభీరపన్యాస మొసంగిరి తరువాత, శ్రీయశ్, ఇంజేటి సీతారామరావుగారు గ్రామము తరపున పంథినిధినివారుచేసిన పంపవలసినదనియు, అందు విశేషముగ విరాళము లొసంగవలెననియు, అందుకుగాను నొకసంఖ్య మేర్పరపవలెననియు, తీర్మానము లుపపాదించుచు నుపన్యసించిరి. తీర్మానమును బలపరచుచు, హెడ్ హైస్కూల్ వాగ్దాలోపాధ్యాయులలో నొకరగు పెట్రోక్ గారు ఇట్టివిషయముల సంభవించుటభగవదీచ్ఛయనియు, అట్టి విషయముల అప్యవస్థను తలపించుట వలననే మానవులదృష్టి యెక్కుడుగ భగవంతుని మీద మరగలదనియు, మలబారు ప్రాంతీయులగుటవలన అన్నట మరకొన్ని పరిస్థితులనుగురించి తెలిసిరి. డాక్టర్ విజయము నాయకు బి. యస్. శేషగిరి రావు బి. జయరంగరావుగారు తీర్మానములను బలపరచుతమయంగీకారమును నూచించిరి. కాంగ్రెస్ తోపున శ్రీనివాసాచార్యులుగారు మాట్లాడుచు, ప్రభుత్వము వారు కొంతవరకు సహాయము చేయుచుండుట నిజమేయైనను, ప్రభుత్వము వారు నిర్వహింపవలసిన బాధ్యతాధర్మములు చక్కనినిర్వహించుచుండుటలేదని నొక్కి వక్కాణించగలరనియు, అట్లుండుటలన అంతమాత్రమునకే ప్రజల ధర్మము నెరవేరలేదనియు, సుగుణములలో నొక్కటియగు చమారసమునది భారతీయహృదయమునకు నైజమనియు మంచుకూడ తామబాధ పడియులమైనను, ఆసాకుచెప్పి తక్కించుకొనక, దైవసంఘటనములన సంభవించిన వరదలను మనోపరేయమువలన బాధింపబడి బహుకష్టనష్టములకు పాలైచవారలకుఒక్కజాపనాసముండి యైనను తృణమోకామో శక్త్యానుసారము తప్పక సమర్పింపవలెనని సభికులను ప్రార్థించియు, అస్పష్టగ నున్నందున విశేషముగ మాట్లాడ జాలరని విరమించిరి. అంతట అగ్యత్యులు ఇదివరలో దివ్యజ్ఞాన కళాశాలలో సుమారు రూ. 40-0-0 ల వరకు వసూలు చేయుటకు యీసభజరుపుటకు కారణభూతులైన యిస్తుకళాశాల విద్యార్థులను సభికులకు పరిచయపరచిరి. అందులో సుందర రావు ఇంజేటి సీతారామరావుగారి మహారుదనియు మరొక్కఁ యస్. గోవిందరావు అనయవతుమను, యువపురుష ప్రశంసాపాత్రులనిరి. ఇరువురు నుపన్యసించవలసినాని సభికులకీరిరి. కాలాతీతముగచున్నందున గోవిందరావుగారు మాత్రము తమప్రయత్నిములకు కారణము తెలుపుచు కొంతవరకు మాట్లాడిరి. సభికులంతరపున బి. యస్. శేషగిరిరావుగారు అగ్యత్యులకు కృతజ్ఞతాపూర్వకవందనములు సమర్పించుటతో సభ ముగిసెను.

కాంగ్రెసుసంఘసభ

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రకటింపబడినట్లు వర్షమువలనను సభ్యులసభకు పలువురు రావందునకు 6 వ తేదీ జరుపుటకుమారు 7 వ తేదీ సాయంత్రము 4-30 గంటలకు శ్రీ గిరియవతరముం దిరమువచ్చి బి. యస్. శేషగిరిరావుగారి యగ్యత్యక్రింద సభ

జురపబడెను. హాజరుసభ్యులసంఖ్య 20. అహమ్మదాబాద్ తీర్మానానుసారముగ ఇదివరకు ఆధ్యక్షులుగను కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగను, జిల్లాసంఘసభ్యులుగ నుండిన న్యాయవాదు లందఱును రాజీనామాచేసినట్లు తీర్మానించడమైనది. పంచబహిష్కారముల నమలులో నుంచనివారు ప్రాతీకముగాను ఒక తోగాను యిచ్చిన రాజీనామా లంగీకరించడమైనది. శ్రీనివాసాచార్యులను మరల కార్యనిర్వాహక పదవికొనడమైనది. తిక్కినసభ్యులు ప్రస్తుతము ఖాళీగా నుంచడమైనది. ప్రస్తుతము నూలువడికి పంపుటకు వీలులేనందున రాగల మాసమునండి 2000 గజములు వడికి నూలుపంపు పద్ధతిపైన 5 గురితో వలసినదనియు ఏకపక్షపక్షి జట్టి నారాయణస్వామి ఎర్కగారిని దళనాయకుడుగ ఎన్నుకొనడమైనది. ఆంగ్లములో సభాధ్యక్ష పదవికి (రాజకీయసభకు) గా. సర్వోత్తమరావుగారినిను ఉక్రమే ఆరీషాకలిగారిని ఎన్నుకొనవలసినదని తీర్మానించుచున్నారు. మరొకనిని తీర్మానించుటపాడ గావించబడెను.

మోహరము

ఈ సంవత్సరము యేలూటి గలభాణిక మోహరముపండుగ నెమ్మదిగ జరుగచున్నందులకు సంతోషపడెనున్నది.

చింతవరీ నాగిరెడ్డిగారు

చిత్తూరుజిల్లా నాయత్ పాడుతాలూకా ఓ. శంపల్లె గ్రామస్థులు. వీరు మ-రా-శ్రీ చింతల. రఘునాథరెడ్డిగారి సహాయమున తిలకబోజ్జాన ప్రచారక మండలితరపున ప్రచారకులుగ చాలకాలమునుండి ప్రచారము చేయుచున్నారు. మైసూరు ఊరిగము, దెంగళూరు ప్రాంతములందు గోసంరక్షణ నిమిత్తముపన్యాసములు చేసి చాలవరకు గోహత్య మాన్పించిచ్చినారు. విసుగు విరామములేక నిరంతరము ఇంటింటికిని, గ్రామగ్రామమునకునువెళ్లి ప్రతిచోటనును అనేకవిషయములను గురించి సుబోధకముగ నుపన్యసింతురు. వీరు గోసంరక్షణ మద్దమాంస నిషేధము, పాశ్చాత్యపాశాలా బహిష్కారము, పాశ్చాత్య నవ నాగరికతా ఖండినము, ఖడ్గదుర్భాషము (మహాత్మా ప్రభాక్షములను పంచబహిష్కారము) లను గురించి చక్కగ నుపన్యసింతురు. జీతము భిక్షములేని "పశువులరరపున వెక్కిలునని" వారు చెప్పట యెంతయు సమంజసముగనున్నది. వీరి బోధకలన మాంసము కొంచు వర్జించినారు. వీరివయస్సు సుమారు 45 కు మైగా నుండును. వ్యభిచారఖండినము, మద్యమాంస నిరసననుగురించి బోధించునపుడు మనసులో కటిక నాని హృదయముపాడ కరిగి కన్నులనీరుగారున ట్లుపన్యసింతురు. తిలకచాతునందలి గిరిరావుపకనమండలమున 9 వ తేది సాయంత్రము 6 గంట నుండి 8 వరకు మ. రా. శ్రీ. శిల్పి నారాయణస్వామి వర్కగారి యాజమాన్యమున సభ జరుపబడెను. ఆధ్యక్షులు ఉపన్యాసమున సభ్యులకు పరచియుపరచించు వాత శ్రీయుత, నాగిరెడ్డిగారు, రాజకాంక్షములగురించి యుపన్యసింపిరి. ప్రచారకమండలికి వార్షికచందాదారులను కొందరిని చేర్చినారు. ఇదేవిధముగ వీరికి యితర గ్రామాదులలోపాడ విశేషముగ చందాదారులుచేరి ప్రార్థనాహింసవలెనని వేడుచున్నారు. సుప్రసిద్ధ సంస్కర్తలును, ఆర్యసామాజికులును, దాతలనగు మ. రా. శ్రీ వాయత్ పాడ. చింతల రఘునాథరెడ్డిగారు యిట్టి ప్రచారకులను, నాయకులను మా ప్రాంతములకు పంపుమనవలెనని కోరుచున్నారు. శ్రీ రెడ్డిగార్లకు భగవాను డాక్టర్లదిండుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘము

కల్లుదేలముల వాటలు

ఆత్మకూరుతాలూకా కల్లుదేలములు ఈ నెల 8 తేదీన జరిగినవి. శ్రీయులు రాజశ్రీ రామసుబ్బయ్యగారు, అక్కరాజు వెంకటరామయ్య, న్యాయశిల్పి కృష్ణస్వామి రావుగార్లు సదరు వేలముల బహిష్కార ప్రచారమునకై ఆత్మకూరుపోయియుండిరి. వీధులపైలు తిరిగి గ్రామములో కరపత్రములపంపుట ఉపన్యాసము లిచ్చుట, రాటమువడికి ప్రశ్నించుట మొదలగుపనులచేసి బహిష్కారమును కొంతవరకు సాగింపగలిగిరి. సదరు తాలూకాలోని 80 అంగళ్లకు 10, 12 మాత్రమే పాడబడినవి. అవియు చాలతక్కువ మొత్తములకు పాడబడినవి. తిరిగి సదరు అంగళ్లను 22 వ తేదీనాటికి వేలములజరుగునట్లుగా వాయిదావేయబడినది. ప్రజలు ఈతరణమునందు గూడ ముందుచూసిన ఉత్సాహమును వీడక పట్టుదలతోటి బహిష్కారము సాగించెదరని ప్రార్థన. శ్రీ యాతలు రామసుబ్బయ్యగారు వేలముపాటలు అయిపోయిన వెనుక వెంకట్రామయ్య కృష్ణస్వామిరావుగార్లకు వెంట నడికొని అననముద్రపేట, హాసనాపురం, జమ్మవరం, ఛాలసాపురం, తలైరా గ్రామాదులకు సందర్శించి కృతజ్ఞోద్యమమును సూచి బోధించుచు, రామత్ర పద్మప్రదర్శనమును గావించి భజనలు ఉపన్యాసములతో ఉద్యోధము గావించిరి. కొన్ని మూలపల్లెలకు సయితము పోయి భజనలు సల్పెదవ్విరి.

కార్యదర్శి.

జాబులు

బందరు

హిందీ పాఠశాల

బందరుపట్టణ కాంగ్రెసుసంఘపు యాజమాన్యమున ఈ రక్తాక్షి నామం సం॥ శ్రావణ బతి ఆదివారము మొదలు ప్రతి ఉదయము గ 8-0 నుండి గ 9-0 వరకు తూర్పుకృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసు కార్యస్థానములోను ప్రతి సాయంత్రము ౫-30 మొదలు 8-0 వరకు బందరు పురభవనవసారాలోను హిందీ పాఠశాల పెట్టబడును. హిందీభాష నభ్యసించగోరువా రెల్లరు ఈతరుణమును పోగొట్టుకొనక నేర్చుకొన గోరుచున్నాము. చె. శేం. నరసింహారావు, పట్టణకాంగ్రెసు కార్యదర్శి.

పొరబాటు.

ఆంధ్రపత్రికా సంకల్పరాది సంచికలో మేము వసుచరిత్రము చంద్రికాపరిణయమును గూర్చి వ్రాసిన విమర్శ వ్యాసములో నొకప్రమాదము జరిగింది. చంద్రికాపరిణయవ్యాఖ్యాతలనుగూర్చి చెప్పటలో ఆకర్షకేమకాశ్రీ నామము మాత్రము ముద్రితమైనది. బ్రహ్మశ్రీ వెల్లూరి సదాశివకాశ్రీగారుగూడ వ్యాఖ్యాతలే. ఇరువురు వ్యాఖ్యి వ్రాసిరి. సదాశివకాశ్రీగారు వెలుగోటి వంశచరిత్రము, సురభివంశచరిత్రము లోనిగు చరిత్రములు, దశరూపక విమర్శనము, కార్యాలంకార సంగ్రహము వ్రాసిన పండిత శోధకుడు. ప్రమాదమువలన వీరినామము చదివబడినది. ఇందుచే శ్రీకాశ్రీగారికి మావిచారము తెలుపుకొను చున్నాము. బహుశః ముద్రికప్రమాదమే యని మావిశ్వాసము. శేషాద్రిమణి కవులు.

తూర్పుకృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము-బందరు ఒక పొరబాటు

ఆంధ్రపత్రిక సం॥ జూలై 30 తేదీన "తూర్పుకృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము-బందరు" అను శీర్షిక క్రింద ప్రచురింపబడిన తీర్మానములలో ప్రచారకులు యేర్పాటుచేయుటలో శ్రీ ఇప్పగుంట వెంకటాంబగారిని వేతనముమీద ప్రచారకులుగా నియమించినట్లు ప్రచురింపబడినది. అది పొరబాటు. వారు వేతనము పుచ్చుకొనకుండునో యాజిల్లాలో ప్రచారము చేసిరి. ఇంకను చేయుదు రని నమ్ముచున్నాను. ఈ విషయమై పొరబాటున ప్రకటింపబడినందులకు చింతించుచున్నాను.

భే. వెం. సుబ్బారావు, ప్రధాన కార్యదర్శి.

అపరాధము

మహాత్మాగాంధీ గారు సిగరెట్లుత్రాగుదు ప్రజలకు సిగరెట్లు పెట్టెదీసి చావునటుల పెట్టెదెట్టబోయ్యులు నైజాము రాష్ట్రమున అన్ని పట్టణములలో సంఠింపబడియున్నవి. పత్రికాప్రచారము లేనినిజామురాష్ట్రములు వెక్కండ్రు మహాత్ముడుసిగరెట్లు త్రాగుమనినటు లాబోయ్యలనుజూచి భ్రాంతిపడుచున్నారు. తేనీరు వంటిదాని వలదనిబోధించు మహాత్ముడు సిగరెట్లు త్రాగుమను నాగి భారతవర్షోద్ధారకు డగు మహాత్ముని యిట్టివికృతిపటులతో గళంకపజువు వర్తకులను మంచితనముతో మందలించి అట్టిపటులను తొలగింప నైజాము కాంగ్రెసుసంఘమువారు ప్రయత్నించుట యుక్తము. బిరంగల్లు రాజవీధులలో గూడ నిట్టిపటుములు కలవు. ఇట్లు ప్రకటించుట మహాత్మునియెడ తెలిసి చేయు నపరాధము.

శేషాద్రిమణి కవులు.

శ్రీయుత బెజవాడ చంద్రశేఖర రెడ్డిగారికి శబల హరిశ్చంద్రరెడ్డి గారి కుమార్తె అక్కమ్మ యను కన్య నిచ్చి 17 వ తేదీన నార్త మెహ్రారులో వివాహము జరుగును.

జానునెలకితము తీయనందున తిరుచనాపల్లిలో పాకివాండ్రు సమ్మెకట్టిరి. (అ. పై)

తిరుచనాపల్లిలో కాలరా తగ్గుచున్నది. (అ. పై)

అస్సాము

షిల్లాంగు, ఆగష్టు 13:- డాక్టరు పి. సుప్రగారు 1 సంవత్సరము ప్రాణేవనమీద అస్సాములో అసిస్టెంటు ఆహార్య కాళాధికారిగా నియమింపబడిరి. (అ. పై)

అఖిలభారత ఖాదీసంఘము

అహమ్మదాబాదు సబర్యతీ ఆశ్రమమున ఈ నెల 1, 2, తేదీల జరిగిన వైసంఘసభలో యాక్రింది తీర్మానము లామోదింపబడినవి.

1. 1924 జనవరి 1 తేదీ మొదలు 25 సంవత్సర ఆఖరు వరకు యాదిగనవ మరతులకు లోబడి వైసేటు ఖాదీసంఘ వారు అమ్మిన అమ్మకముపై 100 కి 2 చొప్పున సాలియానా విరాళము నిచ్చుటకు తీర్మానించు చున్నారు.

(క) గజము 1-4-0 చొప్పున గాని అంతకు తక్కువగా గాని అమ్ముబడిన ఖాదీగర తక్కులోనికి వచ్చును.

(ఖ) 100 కి 6½ చొప్పున ఖర్చులతోగాని లేకగాని అమ్ముబడిపోయిన సరకు.

(గ) టోకు అమ్మకములకు మాత్రమే. (ఒకసారికన్న ఎక్కువగా ఏఖద్దరుసరకు విరాళమును పొందజాలదు.)

(ఘ) పెట్టుబడిపెట్టిన మొత్తమునకు రెండురైల్వేనా సంవత్సరముక ముందవలెను.

(ఙ) అమ్మక మొత్తము సంవత్సరమునకు 15000 రూపాయలపైన యుండవలెను.

(చ) పడుగు పేకనూలు చేతితోవడకి చేతితో నేయబడిన ఖాదీ తప్ప యింకొకటి ఖాదీసంఘలు అమ్మజూపకూడదు.

(ఛ) సరకుకొన్న జాచితా తనిఖీ మాపబడవలయును.

(ఞ) ఈ విరాళము నిచ్చుట అఖిలభారత ఖాదీసంఘమువారి యిష్టముపై నుండును.

(ట) వీటికై 40000 రూపాయలు మంజూరు చేయబడవలెను.

2. పెక్కురాష్ట్రములందు ఖాదీ ఉత్పత్తి తగిన అమ్మకము లేక ఆగిపోవుచుండుటచేతను, దూదిగర సాధారణముగా తరుగుపెరుగులతో నుండుటచేతను వీటినివారణార్థము 1 లక్ష రూపాయలు మంజూరుచేసి అఖిలభారత ఖాదీసంఘపు ఆధ్యక్షుడు కార్యదర్శి యాక్రిందిమరతులతో చూచి, ఖాదీ తాకట్టుపై రాష్ట్రములకు ఋణములిచ్చుటకు తీర్మానించడమైనది.

(క) తాకట్టుగా నుంచబడిన సరకు అఖిలభారత ఖాదీసంఘము ఆధీనమం దుండవలెను.

(ఖ) ఆసంఘమువారు తాకట్టుసరకు భీమాచేయవలెను.

(గ) రాష్ట్ర ఖాదీసంఘములకు కావలసిన సరకునిచ్చి ఖరీదుమొత్తం ఋణములో తీసివేయవలెను.

(ఘ) తాకట్టుపైనున్న సరకు శ్రేష్టమైనదై యుండవలెను.

(ఙ) దూది విషయములో కొన్ని ఖరీదు కీబదులిచ్చిన సామ్య సమానమైయుండును.

(చ) పట్టి నడుగరాదు. కొట్టెడ్ల, భీమాఖర్చులు నిబ్బంది ఖర్చు ౪౫౫ రాష్ట్ర ఖాదీసంఘము లే భరించవలయును.

ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్నమాల

విక్రయమునకు సిద్ధముగానుండు గ్రంథముల పట్టిక.	
శ్రీమద్భగవద్గీత సవ్యాఖ్యానము	3 0 0
శ్రీమదాంధ్రమహాభారతము పద్యకావ్యము 18 పర్వములు 7 సంపుటములు క్యాళికోడైండు గిల్లు	
పేరుగలది	15 12 0
శ్రీకృష్ణకర్ణామృతం క్యాళికోడైండు గిల్లు పేరు	1 13 0
సహస్రనామ స్తుకం	0 12 0
శ్రీగోపాలసహస్రనామస్తోత్ర నామావళిసహితం	0 3 0
శ్రీకృష్ణసహస్రనామస్తోత్రం	0 3 0
శ్రీరామసహస్రనామస్తోత్రం	0 3 0
ముకుందమాల టీకాతాత్పర్యసహితం	0 4 0
భజగోవింద స్తోకములు	0 2 0
లక్ష్మీనరసింహస్తోత్రం	0 2 0
గజేంద్రమోక్షణము సానాజైండు	0 8 0
" క్యాళికోడైండు.	0 10 0
వేమన పద్యములు	0 4 0
భోగినివండకం	0 2 0
అమరకోశము కాలికోడైండు	1 12 0
" సాదాకాశములు క్యాళికోడైండు	1 8 0
" అట్టజైండు	1 0 0
బృహదీయం పేపరుజైండు	0 8 0
పారిభాషాపరీణము	0 8 0

(50) ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అండ్ కంపెని, 286 వైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

నెల్లూరుజిల్లా కల్లుపాటలు

తాలూకాబోర్డులు

ఈ సంవత్సరము కల్లు బహిష్కార సంధర్భములో 1921 వ సం॥ జరుపబడినంతవరకు కాంగ్రెసువారు జరుప లేకపోయినను కొన్నికొంతవర్గాల ననుసరించి ప్రచారము జరుపబడుచున్నది. మునుపటివలెగాక మాజిల్లా తాలూకా బోర్డులు ఈ విషయమున అంత్యంతశ్రద్ధవహించి పనిచేసినవని తెలుపుటకు ఎంతయు సంతోషించుచున్నాను. జిల్లా బోర్డు వారును కావలి నెల్లూరుతాలూకా బోర్డువారును, మరికొందరు ఇతర బోర్డువారును లోకల్ ఫండు చెట్టు గీత కివ్వకూడ దనియు కోడ్లప్రక్కన అంగళ్లు వుండకూడదనియు కావించిన తీర్మానములు చూపినశ్రద్ధ ప్రశంసనీయములు. కావలి తాలూకాబోర్డువారు ప్రచురించిన బహిష్కార కరపత్రము కోవూరు, కాదలే తాలూకాయందలి ప్రతిగ్రామముయొక్క గ్రామాధికారులకు తాలూకాబోర్డుఖచ్చితో పోస్టు ద్వారా పంపబడినందున ప్రజలయందు ఉత్సాహము కలిగినది. ప్రజల మాటలువినక కొందరు స్వలాభపరులు చెన్నపురినాథులు కొన్ని అంగళ్లకు పాటలు పెట్టినను గ్రామములందలి రైతు మహాజనులు గట్టిపట్టుదలతో నున్నందువలన పాటదారులు గొప్పనష్టముల పాలు అగుదు రని వ్యధముగ నమ్ముచున్నాను. ఒకవిధముగా ఆలోచించిన గవర్న మెంటువారు నష్టపడుట కన్న పాటదారులు నష్టపడుట బహిష్కార ప్రయత్నములకు యెక్కువ సహకారయై యుండును. వీలన ద్రవ్యసంపత్తిగల గవర్న మెంటువారు తమకుండు పట్టుదలతో ఎన్నిసార్లైన పాటలు పెట్టించి పాడించెదర, గాని ఒకసారి నష్టమును పొందిన బీదపాటదారుడు మరొక సారి ఈ అవ్యక్తపు వ్యాపారమును సాగించుటకు తప్పక వెను దీయును. ఈ కారణము చేత అంగళ్ల కూడ క్రమేణ తగ్గిపోగలవు. ఈనూత్రమును గమనించినందువల్లనున్న కల్లుపాటల బహిష్కారమును ప్రారంభించినచో ఇతరకాంగ్రెసుపనులను సక్రమముగ చేయుటకనకాతముండ దనుభయము చేతను పాటలను పూర్తిగా నిలుపుటకు వలయు ఉత్సాహము జిల్లాయందు పుష్కలముగా నుండినను చాలాకాలము దీని యందు వృధయై కల్లు త్రాగువారిని నిలుపుటకు తగినవ్యవధి యుండవని తోచుటచేతను జిల్లాకాంగ్రెసుసంఘమువారు ఈ సంవత్సరము మునుపటివలె కల్లుపాటల కడ్డుపెట్ట ప్రయత్నింప దలచుకొనలేదు. కాని వీరు కరపత్రములను మాత్రము అమ్మి వేయించి జిల్లాయంతటను పంచిపెట్టించిరి. గ్రామములకు వెళ్లి గొప్పగొప్ప రైతులకేటకు చేత చాలాగ్రామములలో చెట్టును గీతకివ్వకుండునట్లు ప్రజలను ప్రోత్సహించిరి. పాటలసంగర్భమున ప్రసిద్ధప్రచారకులగు శ్రీయుతులు దేశిరెడ్డి శేషరెడ్డిగారును గంటూరు వెంకటసుబ్బయ్యగారును రాళ్ళపల్లి రామసుబ్బయ్యగారును ప్రతితాలూకాయందును మహాబహిష్కార ప్రచారము చేయుచున్నాను. ఈవెల 8 తేదీ ఆత్మకూరునందు జరిగినవేలములలో 28 అంగళ్లకుగా సదిపండ్లెండు మాత్రము పాడబడినవి. ఈవెల 22 తేదీన మరల వేలములు తక్కిన అంగళ్లకు వేయబోవుచున్నాను. కందుకూరునందు 18 తేదీన వేలములు జరుగను. ప్రైవేటువారు ఆగ్రామము లన్నింటికీని పొయెదరుగాన, ప్రజలు వారికి సహాయము చేయప్రార్థన.

తాలూకాబోర్డు సభ్యులకు విజ్ఞప్తి

తాలూకా బోర్డులందు సభ్యులుగా నుండువారు మద్య పానమునకు సహాయము చేయకూడదనియు తమచెల్లెడుగీత కివ్వకూడదనియు జిల్లాబోర్డు మీటింగునందు ఒకసారి అనుకొనుటయే గాక మద్యపాన బహిష్కారప్రచారము గావించుటకు శ్రీయుతులు చెజవాడ రామచంద్రారెడ్డి గారును (మద్రాసుకాసన సభ్యులు) యం అబ్బాయి నాయుడుగారును కాకుటూరు లింగారెడ్డిగారును (నెల్లూరుతాలూకాబోర్డుప్రెసిడెంటు) యంకాయితరులును వాలంటీరులుగా చేరియుండిరి. వీరు ఈసంవత్సరము తమప్రతిష్ఠను నెలవేర్చి తమస్వంతచెట్లను గీతకివ్వకుండురని వినయపూర్వకముగా ప్రార్థించుచున్నాను. ఈపనులుచేసిన గవర్న మెంటువారు కోపగించుకొనెదరనిగాని బోర్డుయొక్కసభ్యులను నిర్మాళించెదరనిగానిభయపడవసరములేదు. పన్నులు వేసిననుట యందును మద్యపానము వంటి దుర్భాషములను నిర్మూలించుట యందును ఖర్చువంటి సర్వజనోపయుక్తమును దేశాభ్యుదయకరములపనులను పోషించుటయందును తాలూకా బోర్డుమెంబర్లు ప్రజాభిప్రాయముప్ర

కారము బోర్డులందునర్తించుటకు సర్కారువారుఒప్పుకొనకపోయినచో సదరు సభ్యత్వమువలన దేశమున కెంత ఉపయోగకరమో సభ్యులకెంత గౌరవనీయమో వూహించవలెనని జిల్లాతాలూకా బోర్డుసభ్యులందరిని అభివినయముగ వేడుకొనుచున్నాను.

సర్కారువారు కొంతకష్టముమీద జిల్లాయందలి అంగళ్ల నన్నిటిని పాడింపవచ్చును కాని రైతులను చెట్టుయిచ్చునట్లు చేయుటకును త్రాగుబోతులచేత్రాగించుటకును ఈసంవత్సరము వారివశముకాదు. మహాత్ముని ఉపదేశము మరల గ్రామములందు నూతన ప్రబోధము కల్పించుచున్నది. రైతులును కాంగ్రెసువారును శ్రద్ధతోపనిచేయుచున్నారు. 1921వసం॥ అంగళ్లను నిలుపుట యందు చేయబడినప్రయత్నముంతయు నిపుడుత్రాగుబోతులను నివారించుట యందు సల్పబడును. కావున బోర్డు మెంబర్లను రైతులును మాప్రయత్నములకు తోడ్పడెదరనిప్రీతి పూర్వకముగా ప్రార్థించుచున్నాను.

వెన్నెలకం శ్రీరాఘవయ్య,

జిల్లాకాంగ్రెసు కార్యదర్శి. 11-8-24

బొంబాయి హైకోర్టు

1924 ఆక్టోబరు 20 తేదీనుండి 1925 ఏప్రిలువరకు బొంబాయి హైకోర్టులో అడిషనల్ జడ్జిగా పనిచేయుటకు తారాపూరువాలా నివాసి వికాశపద్మాకాశీ బాబ్జీయ్యగారు నియమింపబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

ధిల్లీలో యిల్లుకూలీ మనుష్యులు చనిపోవుట

ధిల్లీ, ఆగష్టు 13:— మొహరంపండుగ చివరనుండు మహాతాళీ (కుటుబ్)లో యిల్లు కూలీ చనిపోయిన ఆరుగురు మహమ్మదీయుల గౌరవార్థము సగరములోనేడు పెక్కు మహమ్మదీయసామ్రాజ్య మాయుడైన. ఆ చనిపోయినవారిలో యిద్దరు ధిల్లీపేరుగల మహమ్మదీయ సర్దుకులని తెలియుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

రంగూను, ఆగష్టు 14:— న్యాయమూర్తి బిడ్డిగారు చెన్నపురి హైకోర్టుజడ్జి చార్జి పుచ్చుకొనుటకు రే పిచ్చిటినుండి బయలుదేరును. (ఆ. ప్రె.)

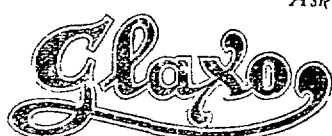
Guard your Baby against milk-borne disease

Give your baby Glaxo —the one safe Milk food that is made in New Zealand, where

the dreaded disease, bovine tuberculosis, is practically unknown. The cows that produce the milk made into Glaxo live in the open air and feed on sun-bathed pastures all the year round. That is why Glaxo is exceptionally rich in Vitamins and is free from all risk of milk-borne diseases.

Run no risk with your baby's milk; give him Glaxo, the safe milk food, which is free from the risk of conveyed tuberculosis

Ask your Doctor!

The Super-Milk Food

"Builds Bonnie Babies"

WHOLESALE DISTRIBUTORS:-

Alfred Young & Co., Ltd.,

(INCORPORATED IN ENGLAND)

Post Box 40 MADRAS.

చెన్నపురి హైకోర్టులో

ఆర్డీనరి ఒరిజినల్ జూరిస్డిక్షన్ సి. ఎస్. నెం/1924

వారులు 1 ది గుడ్ యియర్ టైర్ అడు రబ్బరు కో (ఇండియా) లిమిటెడ్.

(2) ది ఏషియాటిక్ పెట్రోలియం కో (ఇండియా) లిమిటెడ్ వారి స్వపక్షమునను, పి. పి. రాజమూణిక్యముపిల్ల యిన్వలసిని బాకీదార్ల పక్షమున నహా.

V S

ప్రతివాదులు:— 1 పి. వి. అమ్మణిఅమ్మళ్,

2 సి. ధర్మలింగంపిల్ల,

ఒకటవ ఉత్తరువులోనుండు 8 సి. పి. సి.

చిట్టము ననుసరించిన నోటీసు

వారులు వారి స్వపక్షమునను, (చనిపోయిన) పి. వి. రాజమూణిక్యంపిల్ల ఆచ్యవలసిన బాకీదార్ల పక్షమునను చనిపోయిన పి. వి. రాజమూణిక్యం పిల్ల ఆస్తికి సోల్. నారక దాగులైన మొదటి ప్రతివాదివైనను, చనిపోయిన రాజమూణిక్యముపిల్లచే నుద్రాసు మాంటుగోడ్లనందు నడిపించుటకు మండిన వైకిత్ అందుమోబూరుకం పెనిఆర్డులయిన న్యాయములో యంచుకొన్న రెండుప్రతివాదివైనను ఈదావా తేబడినది. చనిపోయిన సమయ రాజమూణిక్యముపిల్లగారి సర, ధీర ఆర్డుని మొత్తము లెక్కలను తయారుచేయుటకును సదరు వ్యాపారమునుప్రస్తుతము నడిపించుటకును హైకోర్టువారి ఉత్తరువుననుసరించి హైకోర్టు బిడ్డింగ్సులోనున్న ఎఫ్. హెచ్. విల్సన్ గారు మధ్యకాలమందు (ఇంటరిమ్) రిసీవరుగా ఏర్పాటుచేయబడిరి.

30.7.1924 తేదీన జారీచేయబడిన హైకోర్టువారి ఉత్తరువు ననుసరించి.

మార్పు, బ్యూస్ అండు కో

మొదటివాది తరపున అట్టార్నీలు,

కింగు అండు వారిగిడ్డి

రెండవ ప్రతివాది తరపున అట్టార్నీలు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

అమృతసర్వై త్వేనేషను విపాదవృత్తాంతము

లాహోరు, ఆగస్టు 15:- రెండవతరగతి ప్రయాణికులబండ్లలో జైల్లోనున్న బ్రిష్టుటిగాజు, సైనికోద్యోగి చనిపోయియుండగ ఆతనిబండ్లలోను చూచెను. మృత్యు తన ప్రక్కమీద మోకరించుచుండెను. ఇతనిదగ్గర ఒకచెట్టిగుర్రుగల రివాల్వరు వుండెను. దీనితో కాల్పులని చచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. ప్రాణముందు కోతబుట్టుచే పరలోక సౌఖ్యమునభవింతుకై ఆత్మహత్యచేసికొంటిని ఎఱుకంగు నీలపురంగు పెనిసిలుతో వ్రాసినయొక కాగితము ఆతనిదగ్గర వొరకెను.

మైగురోగము

నేలము, ఆగస్టు 15:- కొన్ని రోజులనుండి నెవ్వాపేటలో మైగురోగము చెలరేగుచున్నది. దీనినింతటితో నాపుచేయుటకు మైగుటీకాల్ వేయుచుకొనినవారి ప్రారంభార్హటం, నాడకోని పీఠులలో నన, ప్రజలు తిరుయ్యడ వదిలి పోవకకై తేనెనియు చేసివో 7 రోజులలో ఖాల్చేచే పోవలె ననియు ఆ ఇద్దరు నంకు ఆలయధికారుల యుద్ధపు లేనినే యాక్రమించు కొనకూడదనియు, నాకో గ్యాధి కారి ప్రకటించెను తగినకట్టు రట్టులు చేయబడుచున్నవి.

టి. రంగారావుగారు

శనివారమునాటికి యారోడ్డుగుండా

చెన్నపురి చేరుదురు

ధనుస్సుటి, ఆగస్టు 18:- టి. రంగారావుగారు కొలంబోనుండి నిన్న సాయంకాలమున బయలుదేరిరి. భారతీయ ప్రముఖులు వారికచ్చట మనఃపూర్వకమైన వీడుకోలు నిచ్చిరి. ధనుస్సుటిలోనుండి పురప్రముఖులు వీరికిమనఃపూర్వకమైన స్వాగతమిచ్చిరి. రంగారావుగారు రాత్రికి చెన్నపురికి బయలుదేరుదురు. దారిలో మధుర మలితలెలలో ఆగి శనివారమునాటికి ఈరోడ్డుగుండా చెన్నపురి చేరుదురు. (అ. ప్రె.)

నేలంబల్లాబోర్డు

నేలంబల్లాబోర్డుకు సాఫ్ట్వేరుగాని అగ్గటుడుగా వెన్నుకోవ్వందు కభ్యంతరపెట్టుచు ధర్మపురి కంవెన్షన్లు చేట్టియరుగారు ముఘనుడెట్టి విచారణ పెట్టెంబరు మొనటి కేదీర నెవన్సుకోవ్వలో జరుగును. (అ. ప్రె.)

నాగపట్నం తాలూకా మిరాసీదారులు

నాగపట్నం, ఆగస్టు 14:- నాగపట్నం తాలూకా మిరాసీదారులసంఘసభలో నిన్నటిదినమున వరదవలన బాధ పడుచున్న వారియెడల సానుభూతి చూపబడి తంజావూరుజిల్లాలో వరదవలన బాధపడుచున్న వారినిమిత్రము వీలైనన్ని ఆహార పదార్థములను పంపుటకు తీర్మానింపబడెను. (అ. ప్రె.)

రంగూసు, ఆగస్టు 14:- బర్హురై త్వే హంజాదా

జైన్లు పెక్కు నులో బెగాయత్ గాంగ్గీలమధ్య నీరు తగ్గి తపాలను జేరవేయుటకు వీలగుచున్నదని వర్తమానము తెలియుచున్నది. ఆపని నేటినుండియే ప్రారంభింపబడినది. (అ. ప్రె.)

గవర్నరు ప్రయత్నము శైక్రటరీతంతి

తిరుచినాపల్లి, ఆగస్టు 18:- తిరుచినాపల్లి మిరాసీదారుల సంఘకార్యదర్శి యల్. యల్. దొరై గారికి ఉదకమండలమునుండి మదరాసుగవర్నరు ప్రయత్నము శైక్రటరీ ఆగస్టు 9 తేదీన జవాబుగాపంపిన తొలినకలు:- మీరు 7 తేదీన పంపినతంతి చేరినదియు, సాధ్యమైనంతవరకునే తిరుచినాపల్లి జిల్లాలో తనిఖీచేయుటకు గవర్నరు యిచ్చయించుచున్నాడనిన్నీ చెప్పటకు నేను నియమింపబడితిని. బయలుదేరుకాలము కలెక్టరు నియమించినవెంటనే మీకు తెలియజేయబడును. (అ. ప్రె.)

కలకత్తా జంతుసానినివారకసభ

కలకత్తా, ఆగస్టు 14:- జంతుసానిని వారకసభవారు కలకత్తా సర్వకాలిక సంఘమువారు చేసెదమన్న విచారణకు ఒప్పుకొనక అట్లు ఒప్పుకొననందులకు కారణములను నేటి ప్రకటనలో తెలియపరచిరి. (అ. ప్రె.)

గోధుమపంట యీంపత్తరము 21178000 ఎకరములు నేయబడినది. క్రిందటి సంవత్సరము 80844000 ఎకరములు నేయబడినది. (అ. ప్రె.)

రంగమతి (చిట్టగాంగు) ఆగస్టు 14:- బుధవారము నాగు గవర్నరుగారు రంగమతివచ్చిరి. కొండప్రదేశములలో నుండు ప్రజలు నాయకులు ప్రధానుల తరపున బోహమాంగు చక్కా చిప్పు స్వాగతపత్రము నొసంగెను. (అ. ప్రె.)

నమ్మకమును కొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్థానము

ది ఆంధ్రా జ్యాయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు

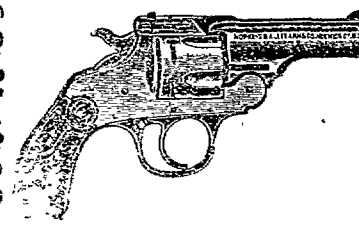
మానవత్వ అనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొల్లులు, కానుమలలు అడ్డిగ వ్రేకలు మొదలగు బంగారు నగలున్ను, నవరత్నములు వేసిన అనేకమాదిరలు అడ్డిగలు, జవ్వెల్లలు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొదలగువన్ని వెండి వైలు మాజులు, టప్పుగు, వేలాగిన్నెలు, కాపిన్నెట్లు మొదలగు పాత్రసామానులున్ను అనేకరకములు కాళ్ళుగొలుగులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగారమునకున్ను చాదినేండికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యవ్వ బడును నచ్చనివి వాపసు-తీసుకొనబడును.

వ్రాప్రైటర్లు:- శనగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదరు, కాకుమానుల లక్ష్మయ్యచౌదరి.

ఒంటి నాళముతోటా తుపాకి ను సరిదిద్దమగు
కంపెనీవారితే చేయబడెది. (8068)

నానావిధములగు రివాల్వరు ఆరుతే
విరుతోటా యె తప్పనది [స్టాపిలిషు ౧౮౬3 నెల్ల]

ధ ర లు
వరసము.
కృతులగు
ఉచితము

శరము 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరకును ఉన్నవి. జేబులో పెట్టుకోగలిగినవి కూడ దొరకును యల్. సి. రామానుజం శైక్రీ అ డు కంపెనీ, నెం. ౧౨. బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అన్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

బొంబాయి

"ఎంపైరు భీమాకంపెనీలో మీరు భీమాచేయుడు"

మిక్కిలి నమ్మకమైనది, ప్రీమియము చాల తక్కువ, హక్కుదారులకు సొమ్ము సకాలమున యివ్వబడును. (2)

గడచిన న ॥ రం బాలస్సుప్రీటుకు, ప్రాసెక్టసుకు వ్రాయుడు. (548)

జెంగుళూరు బ్యాంచి 152 కమర్షియల్ వీధి	మద్రాసు బ్యాంచి 9/10 సెకండులైనువీచి.
---	---

(1398) ధనపంతులకు మాత్రమే?

అనంగ ప్రభయాకాతి

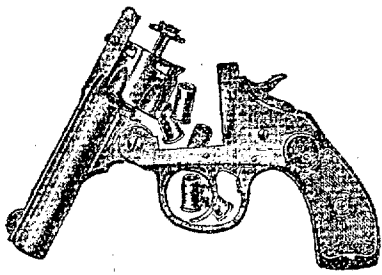
ముసలితనము, ఇతరకారణములచే గలిగిననరముల బలహీనత, ముడుతలబడిన దవడలు, చిక్కినట్లు కనబడుట, మెదడుచెడుట అలసిపోవుట మొదలగు వాటిని విశేషకష్టము, ఖర్చులేకయే బాగుచేసి, కాళ్ళతయవ్వనము నివ్వచు, శాస్త్రసమ్మతముగా తయారుచేసిన ఈవిద్యోగమును నిరపయోగమైనట్టి స్థితులలో కూడ క్రొత్తచురుకుతనమును పుష్టినయిచ్చుచు యింద్రజాలమువలె నూతనమాయును కలిగించును. పూర్తిగాగల వివరములకు వ్రాసిన యీనామగా పంపబడును. 80 గుర్రులు గల బుడ్డి 1 కి రు 10 మాత్రమే

కందర్ప సంజీవని తైలము

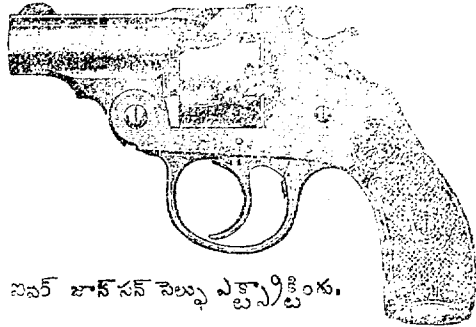
ఈతైలమును కైకివాడుటచే నపుంసకత్వము మొదలగునవి లోలగుటయే గాక మంచి సంసారసౌఖ్యము తప్పక కలుగును.

ఒకతులము బుడ్డి 1.కి ధర రు 10-0-0. ఇతరవివరములకు వ్రాసిన మాక్యాటలూగు ఉచితముగా పంపబడును. రాజవైద్య నారాయణజీ, కేశవజీ, నెం. 49 బందరువీధి, మదరాసు.

రివాల్యూట్రీ క ధరల చొప్పున ఇవ్వబడును

హెచ్. ఐ. ఆర్. సెల్ఫ్ ఎక్స్ప్లొజింగు.

ఐవర్ జాన్సన్ సెల్ఫ్ ఎక్స్ప్లొజింగు.

55	మాత్రమే	గలవు.	హరింగ్ టన్ అండ్ రిచ్చర్డ్సన్ నికల్ ప్లేట్ గలది.	5	పాల్లు	.320 బోరుగలవు	
4	బారల్ గలది	సెల్ఫ్ ఎక్స్ప్లొజింగు రివాల్యూరు	1	కి ధర	రూ	35	
45	"	"	"	"	"	1-కి ధర	రూ 32-8-0
50	"	"	"	"	"	1-కి ధర	రూ 30
40	"	"	హామర్ లెస్	"	"	1-కి ధర	రూ 35
60	"	"	7 పాల్లుగలది .22 బోరు, 3" బారల్ గలది				
			హామర్ సెల్ఫ్ రివాల్యూరుగలది	1-కి ధర	రూ	30	
25	"	ఎంగు ఆమెరికన్ నికల్ ప్లేట్ గలది	5 పాల్లుగలది				
		హామర్ రివాల్యూరు	.320 బోరుగలది	1-కి ధర	రూ	25	
50	"	ఐవర్ జాన్సన్ నికల్ ప్లేట్ గలది	5 పాల్లుగలది				
		.320 బోరు, 2" బారల్ గలది	1-కి ధర	రూ	30		
25	"	"	7 పాల్లు, హామర్ లెస్ 3" బారల్ గలది	1-కి ధర	రూ	30	

ఆర్డరుతో సహా లై సెన్సును పంపుకొనవలెను.

స్పెన్సరు అందు కో., లిమిటెడ్. మాంట్రోడ్డు, మద్రాసు.

గోదావరి హిందూ సమాజము

వారు ప్రచురించిన

భగవద్గీత

చక్కని ముద్రణము. సుందరమైన బైండింగు. సాగసిన గోదావరి ముద్రములపై ముద్రితము. మెలపదీతము. ఈ ముద్రణలై విచిత్రములైన దైవజ్ఞానమును సన్మార్గములను తెల్పుచు, ఎల్లరకు నత్యంతోపయుక్తమై యుండును. ప్రతిహిందూగృహమునందును నలంకరింపదగిన దివ్యగ్రంథము.

వైపు స్తకములు ఈక్రింది వారివద్ద దొరకును: కార్యదర్శి, గోదావరి హిందూ సమాజం, రాజమండ్రి.

సెంట్రల్ బుక్స్ డిపో, రాజమహేంద్రవరము.

THE MYSORE GOVERNMENT SECURITY Life and Marriage Assurance Company, Limited. Head Office: Life and Marriage Assurance Buildings, Mysore (South India). Capital (Fully subscribed) Rs. 5,00,000; Capital Paid-up about Rs. 3,25,000. Government Securities held Rs. 2,00,000; Life Insurance policies issued Rs. 20,00,000. Annual Premium Income Rs. 50,000; Funds invested on Immovable properties Rs. 1,00,000.

Necessary security Deposit furnished to the Government of India as per Indian Life Assurance Companies Act 1912. Loans from Rs 1,000 to Rs 5 000. Will be given with and without interest and security to our life Policyholders and bondholders. Next drawing for granting loans on 31st January 1925. Wanted Agents everywhere on liberal terms. Apply for particulars sharp to:-

(980) Messrs. P. K. Rau & Sons. Chief Agents, for Madras Presidency. 289, Thanu Chetty Street, MADRAS.

మలేరియాను, మరియుతర జ్వరములన్నియును

“ఇ స నా వే లి” చే అతిత్వరలో నివారించును

క్లెన్సాజ్వరమును తత్కాలమునకు మాత్రమే ఆపివేయును. అయితే ఇ స నా వే లి 15 దినములలో జ్వరమును, పూర్తిగా వేరుతో తీసివేయును. అన్ని విధముల మలేరియా జ్వరములను ఇ స నా వే లి అత్యద్భుతముగా బాగుచేయును. అని ప్రసిద్ధి చెందినది. గమక మలేరియాకు అతి సమర్థమైన ఔషధముని పేరువచ్చినది. మలేరియా రాకుండ ఆటంకపరుచుటకు ఉదయము సాయంత్రములందు ఒక్కొక్క మాత్రమున నేనించిన చాలును.

పూర్తిగా గుణము గలుగుటకు 2 బుడ్లు 15 దినములు నేనించినచాలును.

పసిబిడ్డలకు “ఇ స నా వే లి”ను (ద్రవరూపము గానున్న ఇ స నా వే లి) వాడవలెను.

ఇండియా, బర్మా, సింగపూరు సోల్ వజంట్లు,

Gorio Ltd., Post Box 159, Fort, Bombay.

పశురక్షణ చట్టము

బొంబాయి, ఆగస్టు 18:—హ్యూమ్ లోల్ సెహూగారి పశురక్షణచట్టమును భారతశాసనసభలో ప్రవేశపెట్టబడిన యెడల దానిని ముందుగా ప్రభుత్వమువారు కాంక్ష నుచేయున లెనని భారతశాసనసభ కార్యదర్శి హ్యూమ్ లోల్ సెహూ యం. యల్. వీ. గారికి తెలియజేసిరి. వ్యవసాయమునకు పరువులు దొరకని బాధను, బ్రిటిషు యిండియాలో పాలులేమిని తొలగించు నిమిత్తము పశుమాంసమును హిందూదేశమునుండి ఎగుమతిచేయువారిని యిబ్బిల్లు శిక్షింపజూచుచున్నది.

(అ. ప్రె)

సిరాంపూరు పాకీవాండ్రు సమ్మె

కలకత్తా, ఆగస్టు 14:— పురపాలకసంఘములోని సుమారు 400 మంది పాకీవాండ్రు నివృత్తినుండి సమ్మెకట్టెడి. రెండుదినములక్రింద నొకపాకీవా డొకతోటను పండ్లను కోసి కొన్నందుకు మున్సిసిపలు కమిషనరు ఎందుకట్లు చేసితివని అడిగెను. పాకీవాడు తిట్టెను. కమిషనరు వానిని శిక్షించెను. ఇందుల కసమ్మతిని తెలుపుటకై పాకీవాం డ్రందరును సమ్మె కట్టెడి.

(అ. ప్రె)

మగని అంగమును కోసివేయుట

మధుర, ఆగస్టు 14:—భర్త నిద్రించుచుండగా మగని కత్తితో నాని అంగమును కోసివేసెనని మధుర ఉత్తరపు జైలు పోలీసుస్టేషనువారు సామ్యూలు అను క్రైస్తవుని యొక్క హిందూభార్య చిన్నమ్మతో అనునామెను అరెస్టు చేసిరి. ఈమె కొన్ని నెలలక్రింద హిందూవిధిప్రకారము సామ్యూలును వివాహమాడెను. అప్పటినుంచును భర్త కేరళ తోహా ప్నేహ మున్నదన్న కారణమున పృథక్పృథక్ భార్య భర్తలకు పోరాటములు జరుగుచుండెను. ఈ ప్రచారకార్యము జరిగిననాటి రాత్రి ఆమె భర్తకు అనుకూలముగా ఎద్రించి యిట్టికార్యము నొనర్చెను. పాప మాత డిప్పడు వైద్యశాలలో నున్నాడు. కేసు విచారణ జరుగుచున్నది. (అ. ప్రె).

ఆంధ్రమున హాస్యరసపత్రికలు లేనికొఱతెను దీర్చినదని యనేక పత్రికలతోడను బుడితులతోడను బాగ డ్రటొంది యాంధ్రులచే బ్రేమింపఁ బడిన

సచిత్ర

నవ్వలతోట

సాంఘిక రాజకీయ వ్యావహారిక విషయములను హాస్య రసమున విమర్శించుచు సందర్భానుసారములను జామ్మలను గలిగి డెమ్మీ 1/4 వైజాన 16 పుటలను గలిగి ప్రతిపుక్రవార మును బ్రకటింపఁ బడుచున్నది.

సంవత్సరచందా రూ 4-0-0
అర్ధ డిబ్బో 2-8-0

శాంకిత్ పత్రిక ఉచితము

మయువాడు:—నవ్వలతోట పత్రికాకార్యాలయం

మచిలీపట్టణము, (కృష్ణాజిల్లా.)

THE BOOKS READY FOR SALE.

1. BHAGVAD-GITA Translation of with Rs.as. Notes and annotations by the late Tukaram Tatya ... 0 12
2. LECTURES STUDY ON BHAGVAD GITA being a help to students of its Philosophy by T. Subba Rao B. A. B. L. 0 10
3. A COLLECTION OF ESOTERIC WRITINGS of T. Subba Rao, B. A. B. L.... 2 0
4. THE YOGASARA-SANGRAH OR THE PHILOSOPHY OF YOGA SHASTRA with English Translation by Ganganatha Jha M. A. ... 1 4
5. THE UTTARA-GITA being the initiation of Arjoon by Shri Krishna into Yoga and Dnyana ... 0 4
6. THE PHILOSOPHY OF THE BRAHMANICAL SANDHYA VANDANA ... 0 12
7. THE HIGHER LIFE, or Rules of Raja-Yoga, by Bhagvan Budha ... 0 2
8. LETTERS TO AN INDIAN RAJA by a Indian Recluse... 1 0

RAJARAM TUKKARAM.

1490 29 Hummura Street, Fort Bombay.

అన్ని కెమిస్టులకు, ఔషధశాలలకు, వైద్యశాలలకు

టిన్ కర్పర కార్డుమమ్, సెనెగె మొదలగు వైకమును గలి
గించు ఔషధములను తయారుచేయుటకు ఒక పరిశ్రమశాల కట్ట
బడినది. గవర్న మెంటువారు కొన్ని సదుపాయముల నొసంగుటచే
వీటిని మిక్కిలి చౌకధరలకు విక్రయించుటకు మాకు వీలు గలదు.

మెలిబ్రాండు టిన్ కర్పరల కే వ్రాయుడు

టోకుగా విక్రయించు వారందరును ఉత్తరము వాసిన ధరల
జాబితా పంపబడును.

"Depot for Burroughs Wellcome & Co.,"
W. E. SMITH & Co. Ltd.
Chemists, Druggists and Aerated Water Manufacturers.
MOUNT ROAD, MADRAS.

Tel: KARDYL Phone: 225 P. B. No. 314
Branches: Esplanade, Vepery Ootacamund.
Phone 37 102

అత్యద్భుతకుమ్భరోగనివారిణి

నూము లేదని రుజువుచేయువార్కి రు 1-6-0-0 లు బహుమాన మివ్వబడును. అష్టాదశ కుమ్భరోగములుగారంటిగ
కుదుర్చబడు ఒకడబ్బా వల రు 10-0-0 పేకింగపోస్తేజీ వేరు.

రెడ్డి అండు కో, ప్రొఫ్రయిటరు, యం. సుబ్బారెడ్డి, గోపాలపురం, క్రొత్తపేటపోస్టు గోదావరిజిల్లా.

మై నూరు చందన సబ్బును

పరిశీలించి చూడుడు.

మై నూరు గవర్న మెంటుఫాక్టరీలో తయారుచేయబడు చందనసబ్బులు. మిక్కిలి చిన్నవి.

మీకు ఎట్టి అభిప్రాయమున్నను యీ
సబ్బుకంటెను మేలైనవి ఎక్కడనుండి
వచ్చినప్పటికిని దీనికి సమానమైనది కా
దన విషయమును మీరే తప్పక గు
ర్తీకరింతురు పసిద్ధి చెందిన నిపుణులచే
మిక్కిలి మేలైన సామానును చేర్చి
తయారుచేయబడుటచే సుద్ధమునందు
ను, చక్కమునకు అందమునిచ్చుటయం

దును పేరుపొందినది. దేహసౌఖ్యమునకును, అందమునకును తగినది ఇదియే. వేషవికాలము
నందు గలుగు చమరకాయ, గడ్డలు మొదలగునవి రాసియొక ఆటంకపరచును.

స్వదేశి సామానులనుకొనుడు, విదేశ సామానులను విడువడు.

(1560) అన్ని చోట్లలోను క్రయమునకు దొరకును.

మహమ్మదు మూసా హాజి ఇబ్రాహిం అండు కో, కె. జి. గిడ్డంగిబిడ్డి, మద్రాసు.

స్వస్థపుష్కరసాయనము

ఇది అనేక మూలికల సారంబులచే తయారుచేయబడిన యీలేవ్యము 40 దినమును పూటకు
తుక్కిలం చొ॥ శేరించిన ధాతుపుష్టి, రక్తవృద్ధి, నరములకు బలమునిచ్చి మధుమేహము, నిస్సత్తున,
వీర్యనష్టము, ఆకలిలేకపోవుట, విరేచన బలము మొదలైన అనేకరోగములను పోగొట్టి తేల్చించిన శైగ
నవాయి మొదలగు సుఖవ్యాధులచే బాధపడు ప్రేమపురుషులు సేసింపిన యెడల సదరువ్యాధులు
పోవుటయేగాక ఆకలిని పుట్టించి శరీరపుష్టిని కాంతిని గలుగజేయును. సంసారసౌఖ్య మనుభవింప గోరు
వారికిది పరమమిత్రమై యుండును. ఒకసారి వాడేమూలిన మీరే తెలియగలదు. కోరినవారికి క్యాలూలాగు
ప్రతివారిగో ముఖబడును 24 పాయింటులగు నా 1 కే. గ్రా. 4-3-0. పోస్టు ఖర్చులుపెడ.

యస్. సుబ్బారాయుడు, డెంటిస్టు నర్సపురం, కృష్ణాజిల్లా.

మహాభుగంసంహిత

ఇది గొప్పనాడీ గ్రంథము. ఇందు ప్రతిమానవుని జాతకము
పూర్తిగా సంస్కృత శ్లోకపూర్వముగా వ్రాయబడి యున్నది.
జాతకచక్రమున నకలుగాని, పుట్టిన తేదీ గడియలు గంటలుగాని
మాకు పంపిన యెడల అందలి ఫలితములు వ్రాసి పంపుదుము.

జాతకము వెదకుటకు రు 1-0-0

శ్లోకములు వ్రాయుటకు రు 1-0-0

ఆరము వ్రాయుటకు రు 1-0-0

పోస్తేజీ రు 0-4-0

మొత్తం రు 3-4-0 అగును.

అర్థం అవసరము లేనివారికి రు 2-4-0 లు మాత్రం
అగును. కావలసిన వారికి వి. పి. గా పంపుదుము.

(930) ఆకెళ్ల వెంకటేశాస్త్రి,
గోపాలపురం, క్రొత్తపేటపోస్టు (గోదావరిజిల్లా)

నూతన ప్రచురములు

జ్యోతిష శాస్త్రము-ప్రణాళిక	1-8	6-0-0
డిటో మేలుకెలి 2 సంపుటములు		8-0-0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	1-8	5-0-0
అనందరంగరాట్నంబు	1-8	1-8-0
అనంతనిధింబు	1-8	0-14-0
అశ్వకవీయము	1-8	2-8-0
అధర్వణకారికలు, పటిక	1-8	1-0-0

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంశగ్రంథములు మాకర్హిక
కును. క్యాలూలాగుల చూడకోరినాడు. (1487)

వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్. కృష్ణ, శివ కట్ట, బెంగళూరు.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

కలనులభము! (పోస్తుభుల్లుప్రత్యేకము) నిజమధికము!
శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి తెల్లకాకల
కీమాత్రలు నివార్యమృతము. అజీర్ణము, అరుచి, అత్రులంతలు,
అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల
యందు బలతయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు,
ప్రేక్షు, అనులు, మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పి
లను పోగొట్టి శేమమును మంచి యారోగ్యమునకు
దెచ్చును.

ఈ మాత్రలు మేనావాత నొప్పిలను వెంటనే
మాన్యును. యిందు అనేకవిషధులు చేరినవి. అనుభవము
గలిగి ఔషధముగనుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్ప
వచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.
చిరునామా:— (1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,
పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

కౌటిల్లు ని అర్థశాస్త్రము

గృహభక్త ర్థలు:— మామండిపూడి, వేంకట
రంగయ్య, ఎం. ఎ, ఆకుండి, శేంకటశాస్త్రి

చంద్రగుప్త చక్రవర్తికి ప్రాచీనమయిత్రయు చాణక్య
మహామంత్రిముగోపినశ్రీయు కాటిల్లునిచే రెండువేలసంవత్స
ములకు పూర్వము వ్యాపకబడిన సంస్కృతగ్రంథమునకు గతి
మైన తెనుగు. పరిపాలనవిధానమునుగురించి మనపూర్వులు
వ్రాసిన గ్రంథములన్నిటిలో చక్రగణ్యము. దీనిని వాఙ్మాయము చేసికొ
నియే కామందకారులు వాగ్గ్రంథములుగొనించిరి. పాశ్చాత్యులు
సహిత మిట్టియంత్రగ్రంథములేదని పొగడియున్నారు. పాశ్చాత్య
కాలమందలి మనదేశములోని రాజ్యము లెట్లు పాలింపబడుచుం
డనో తెలిసికొనగోరువారికి చాటిల్లపరిశోధకులందరికిని నిదియ
మూలమైనది. గ్రంథమును వ్రాసినవాడు కాటిల్లుడోనా కాదా,
గ్రంథకర్తకాలమెట్టి, గ్రంథయందు కల్పింపబడిన రాజ్యాంగము
యొక్క ప్రధానమతము లెన్ని-అనువిషయములను వివరించిన
యంహాద్భుతము చేర్చబడియున్నది. 500 పుటలగ్రంథము. కాలి
కోలైడు. ఖరీదు రు 4-0-0 మాత్రము.

చాటిల్లుపూర్వ వేదాంతగ్రంథము.
(1463) మహారాజా కాలేజీ, విజయనగరం.

లేక, అభ్యుదయపుస్తకనిలయము, కాకినాడ.

Powell's Extract of Golden

3421

పవలుగారి ఆమోఘమైన గెనో
నెగరోగమునకు
అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారు చేయబడినది.

నెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండ
ములయొక్క వాపు, శుక్లవర్ణము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొద
లగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుశలమునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:— 6 మోతాదలగెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే
ప్రవణము తప్పుక నిలుచును. మరల మూత్రసంబంధమైన చిక్కు
లన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును.
దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

శీతలమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1—4—0

శీతలమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1—8—0

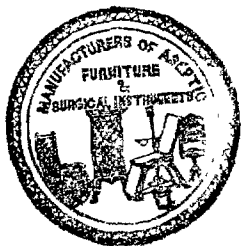
మా దివ్యౌషధములు సుప్రసిద్ధమైనదానికాణములన్నిటిలోను దొరుకును.

మా చిత్రనిధిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఉత్తరము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,
Lamington Road, Bombay.

ఓ రియంట్

గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్
అశూరన్న కంపెనీ, లిమిటెడ్

ప్రస్తుతము వి. ౪౭ ఆదాయకరమగుకమిషన్
వరత్తుల నిచ్చుటకు కంపెనీ వా రరాంభించి
యున్నారు.

ఏజెంట్లుగాను, కన్ వాసర్లుగాను

వనిచేయుటకు శక్తిగల పెద్దమనుష్యులు ఉ
ద్యోగిస్తులు దరఖాస్తులను కంపుకొన కోరెదము.

జూబిలి సంవత్సరము 1924 బోనసు సంవత్సరము

ఈ సోలీ రమునందు కంపెనీకి యిదివరలో
వచ్చిన నూతన భీమాసంఖ్య అత్యద్భుతమైయున్నది.
హిందూ దేశమునందు ప్రఖ్యాతి చెందినదియు
ప్రజల అభిమానము పొందినదియునైన యీ లైఫ్
అశూరన్న కంపెనీకి ప్రశంసలును సంపాదిం
చుటకు శక్తిగలవారు మాతో సంబంధము
స్థాపించుకొనగోరెదము. (672)

The Branch Secretary,
Oriental Assurance Buildings
Post Box No. 8, Madras.
Bangalore Branch:—No 3 South Parade
Bangalore.
Trivandrum Branch:—Trivandrum.

కామినియానా నె

వెంట్రుక లేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు.

వెంట్రుకలు దువ్విసపును ఉడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఉడక మొదలుపెట్టి పూర్తిగా
పాడగును. అట్లుకాకుండా

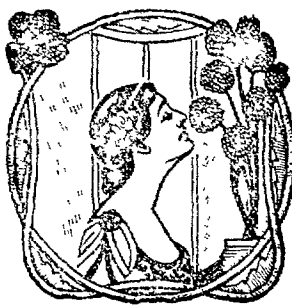
నేడే కామినియానా నెను వాడి సత్వరముగా శిరోజ
ముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేజాడ్యమున్నను మాన్పి ఈ
దివ్యౌషధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును.
ఒకపరీక్షవల్లమీరకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిసుధ్రవరచును.
బుడ్డివెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10 0.

126

వీశిచార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బ

రు

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

మీకు ఏనువాసన ద్రవ్యము లేక
అత్తరు కావలసియున్న
ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతియములునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ
1 డ్రా బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిరిగిన వ్యాపించును.
1/2 డ్రా బుడ్డి 0-8-0 }

వై కామినియానా నె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయింప
బడును. లేకున్న సోలుపజెంటుగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 జమ్నామఠీదు, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడయగలరు.

వైద్యుని విలువను, వైద్యుని నాయకత్వమును
గుఱించి వైద్యులే అంగీకరించి యున్నారు

ఆతంకనిగ్రహమాత్రము

అన్నిజాతులవారును ఏవయస్సునందైనను శ్రీ
పురుషులు కాలవ్యత్యాసములేక తీసుకొనుటకు తగినదని
వైద్యులే అంగీకరించియున్నారు. ఉపయోగించి దీని
నిజమును తెలుసుకొనుడు.

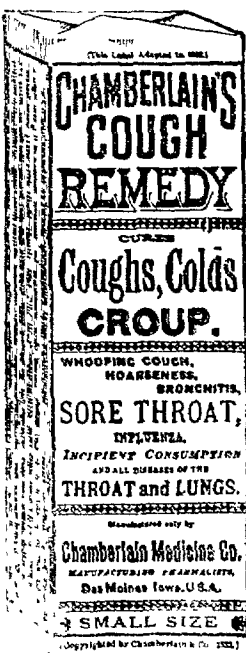
32 మూత్రముల డబ్బా 1-కిర రూ 1-0-0

ఉత్తరము వ్రాసిన క్యాటలాగు ఉచితముగా
పంపబడును

ఆతంకనిగ్రహ ఫార్మసి

219

26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

చేంబర్లైన్ గారి

దగ్గు నివారిణి

దగ్గు, జలుబు, కాక వా
యువు అను బిడ్డలకు వచ్చు
రోగము, గొంతుపుండు
గొంతురాపు, రొమ్మువడి
సెము, కుక్కిదగ్గును, అన్ని
రకముల గొంతు వ్యాధులు
మొదలగునవి పటా పంచ
లై పోవును, అన్నిజాగా
లలో విక్రయించ బడు
చున్నది. (33-3)

అశ్వత్థాంజనము

హానుమాన్ సము

లోక ప్రసిద్ధ
మైనది.

(1277)

వీన్ని సహజమైనది వేరులేదు.

ఎస్. రంగనాథం శ్రేణి, అందు బదర్, 12 బాదగవీధి, మదరాసు.

వాణిముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

అచ్చు బెండుపనులు, రబ్బరుప్లాంపులు, స్టెప్లు, రాగి, బంగారము, వెండిసామా
నులపై చెక్కుట, బ్లాకులుచేయుట, టైపనరీ సామానులు. (609)

ఎంగ్లేవింగు

ఒక గొప్పతప్పు

బుడ్డి 1-కి రూ 2-0-0

చి. సె. ఖర్చులు రూ. 1-8-0

రాత్రులందు నిద్రలేదు.

భుజించిన ఆహారము ఒంటపట్టులేదు.

రోజుకు రోజు శరీరము శుష్కించుచున్నది.

ఇంటను వెరుగు పొరుగువారికిని నిద్రలేదు.

దగ్గు, దగ్గు

అల్లప్పుడు ఒకటే దగ్గు మొదటిమోతాదు.

అమృతధృతి

లోనికిపోగానే కఫమును దీసివేయుచున్నది.

వెంటనే మందును ఉపయోగించి

స్వస్థతపడని యెడల మీదే

గొప్ప తప్పు.

3 బొట్లు

అమృతధృతి

సమస్తవిధములైన రోగములకు బాధలకు
ఒకే మందు.

బహుమతి

టిక్కెట్టు నెంబరు

5964

నై నెంబరు టిక్కెట్టు

గలవారు ముందుగా

మాకు

గ్రాయవల గును.

కానంగ్ అండే కో,

పరేట్.

బొంబాయి.

ఆంధ్ర యు ర్వి క్ ఫార్మ సి లి మి టే డ్

19 హరిన్ రోడ్డు, మాంటురోడు పోస్టు - మదరాసు. 66 చిక్ వేట, బెంగుళూరు సిటీ.

వసంత కుసుమా కరము.

బసవరాజీయము మేహ రోగ ప్రకరణము

191-వ పుట మధుమేహనందు సుప్రసిద్ధముగ తరతరములనుండి ఆర్యనైద్యులు ఉపయోగించుచున్నారు.

ఇంకను పియ, అర్జుము, నిస్సత్తువ మొదలగు వ్యాధులలో గూడ మిక్కిలి అనుకూలము. బలవర్ధకము. రక్తమును శుద్ధిజేయును.

ఇందు శతపుటాభకము, బంగారము, ముత్యము, వంగ ధన్యము, కాంతము, ఇత్యాది విలువగల బొషధములు గలవు.

20 మాత్రలుగల సీసా 1-టికి రూ 5-0-0. బొషధముతో గూడ ఉధ్యమును ఉపయోగించు విధానమును తెలుపబడును.

వసూలయిన మూలధనము రూ 1,45,959-4-0

నిష్పష్టమైన శాస్త్రీయ బొషధములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

నూరు రూపాయలు ధరావళు ఇచ్చు ఏజెంట్లు కావలెను.